



This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>



Det här är en digital kopia av en bok som har bevarats i generationer på bibliotekens hyllor innan Google omsorgsfullt skannade in den. Det är en del av ett projekt för att göra all världens böcker möjliga att upptäcka på nätet.

Den har överlevt så länge att upphovsrätten har utgått och boken har blivit allmän egendom. En bok i allmän egendom är en bok som aldrig har varit belagd med upphovsrätt eller vars skyddstid har löpt ut. Huruvida en bok har blivit allmän egendom eller inte varierar från land till land. Sådana böcker är portar till det förflutna och representerar ett överflöd av historia, kultur och kunskap som många gånger är svårt att upptäcka.

Markeringar, noteringar och andra marginalanteckningar i den ursprungliga boken finns med i filen. Det är en påminnelse om bokens långa färd från förlaget till ett bibliotek och slutligen till dig.

Riktlinjer för användning

Google är stolt över att digitalisera böcker som har blivit allmän egendom i samarbete med bibliotek och göra dem tillgängliga för alla. Dessa böcker tillhör mänskligheten, och vi förvaltar bara kulturarvet. Men det här arbetet kostar mycket pengar, så för att vi ska kunna fortsätta att tillhandahålla denna resurs, har vi vidtagit åtgärder för att förhindra kommersiella företags missbruk. Vi har bland annat infört tekniska inskränkningar för automatiserade frågor.

Vi ber dig även att:

- Endast använda filerna utan ekonomisk vinning i åtanke
Vi har tagit fram Google boksökning för att det ska användas av enskilda personer, och vi vill att du använder dessa filer för enskilt, ideellt bruk.
- Avstå från automatiska frågor
Skicka inte automatiska frågor av något slag till Googles system. Om du forskar i maskinöversättning, textigenkänning eller andra områden där det är intressant att få tillgång till stora mängder text, ta då kontakt med oss. Vi ser gärna att material som är allmän egendom används för dessa syften och kan kanske hjälpa till om du har ytterligare behov.
- Bibehålla upphovsmärket
Googles "vattenstämpel" som finns i varje fil är nödvändig för att informera allmänheten om det här projektet och att hjälpa dem att hitta ytterligare material på Google boksökning. Ta inte bort den.
- Håll dig på rätt sida om lagen
Oavsett vad du gör ska du komma ihåg att du bär ansvaret för att se till att det du gör är lagligt. Förutsätt inte att en bok har blivit allmän egendom i andra länder bara för att vi tror att den har blivit det för läsare i USA. Huruvida en bok skyddas av upphovsrätt skiljer sig åt från land till land, och vi kan inte ge dig några råd om det är tillåtet att använda en viss bok på ett särskilt sätt. Förutsätt inte att en bok går att använda på vilket sätt som helst var som helst i världen bara för att den dyker upp i Google boksökning. Skadeståndet för upphovsrättsbrott kan vara mycket högt.

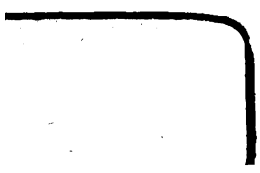
Om Google boksökning

Googles mål är att ordna världens information och göra den användbar och tillgänglig överallt. Google boksökning hjälper läsare att upptäcka världens böcker och författare och förläggare att nå nya målgrupper. Du kan söka igenom all text i den här boken på webben på följande länk <http://books.google.com/>

NYPL RESEARCH LIBRARIES



3 3433 07584986 3



(Copy
No.)



A. CH. EDGREN f. LEFFLER.

Caponeilo, Anna Carlotta ~~Leffler~~ Edgren, duchessa di.

UR LIVVET.

FÖRSTA SAMLINGEN.

EN BAL I "SOCIETETEN".
EN STOR MAN. DÖMD. DOKTORNS HUSTRU.
SESAM, ÖPPNA DIG!
TVIFVEL.

TREDJE UPPLAGAN.

(SÄTTNINGEN BÖRJADE DEN 12 OCH TRYCKNINGEN SLUTADE DEN 19 DECEMBER 1883.)



STOCKHOLM

Z. HÆGGSTRÖMS FÖRLAGS-EXPEDITION.

IVAR HÆGGSTRÖMS BOKTRYCKERI

1883.

3 1/2.

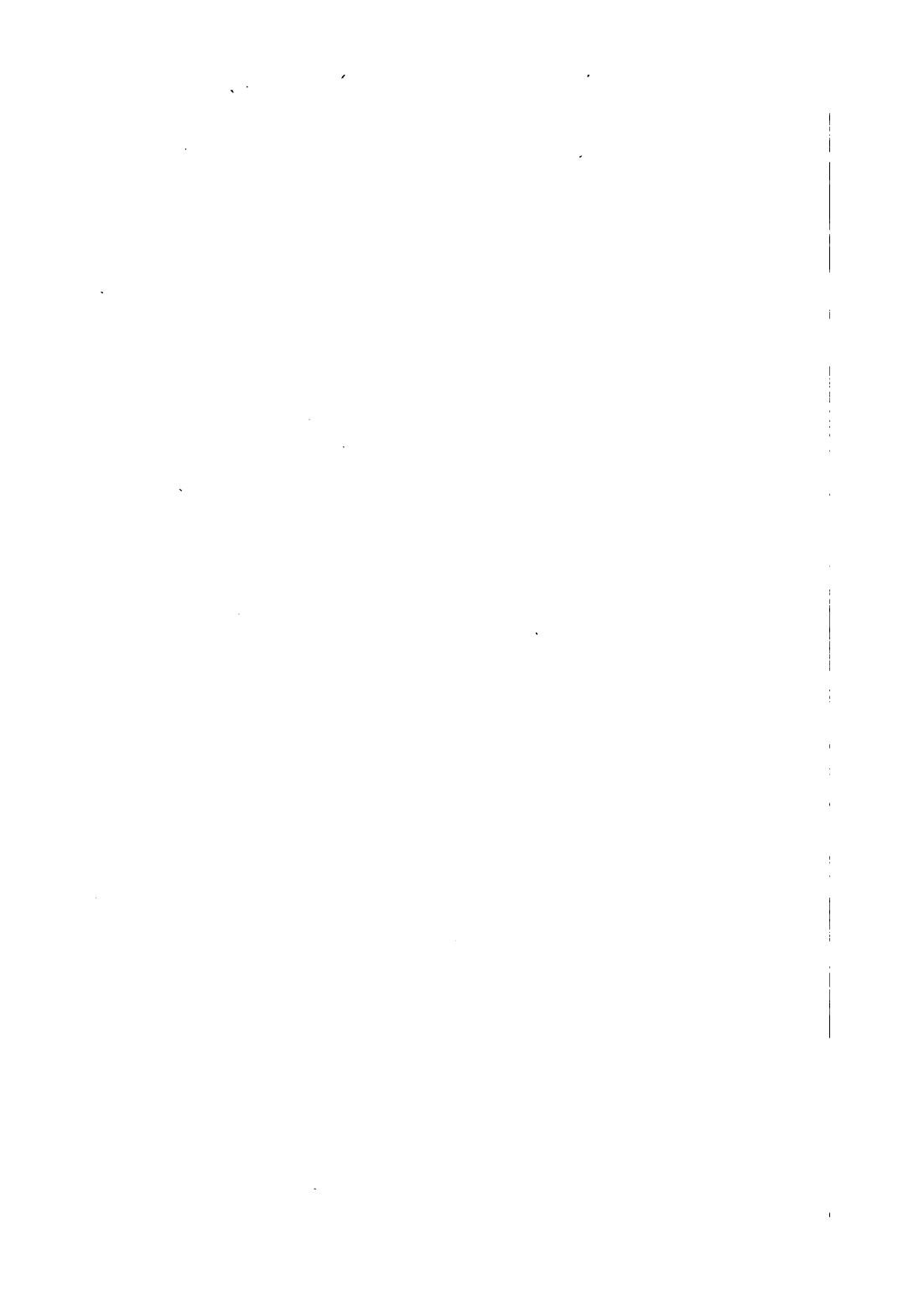
THE NEW YORK
PUBLIC LIBRARY

142915

ASTOR, LENOX AND
TILDEN FOUNDATIONS.
1900.

INNEHÅLL.

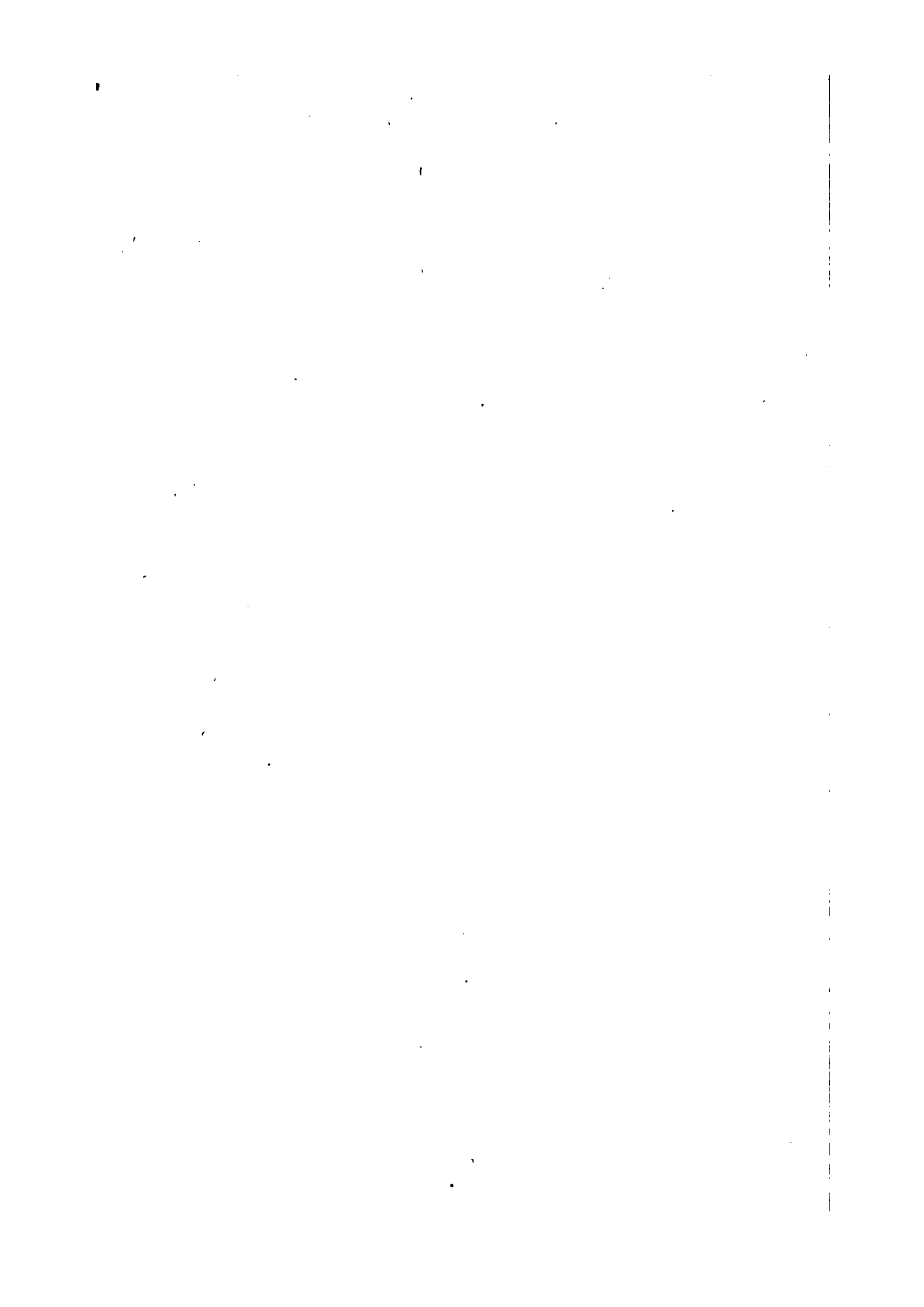
En bal i "societeten"	Sid.	1.
En stor man	›	89.
Dömd	›	111.
Doktors hustru	›	171.
Sesam, öppna dig!	›	211.
Tvifvel	›	219.



EN BAL I "SOCIETETEN".

Edgren. Ur lifvet. I. 3:e uppl.

I





lla ljusen voro redan tända och våningen tog sig riktigt bra ut. Det var första gången den var festligt upplyst — det var i ett af de nya, ståtliga husen på Ladugårdslandet. Statsrådinnan, som var något konservativ i sin smak, tyckte visserligen att hela dekorationen var hållen i för mörka färger — hon saknade de hvita dörrarna och ljusa tapeterna, som man förr alltid brukat. »I vårt klimat med dess långa, mörka vintrar», brukade hon säga, »kan man väl behöfva så ljust och gladt omkring sig som möjligt.» Men statsrådet, som framför alt älskade det modärna, och hvars smak alltid var dagens, hade bestämdt velat, att de nya möbler och draperier, som han lagt sig till strax efter sin utnämning, skulle hållas i tunga och obestämda färger.

Han gick nu af och an i våningen, med kritisk och spänd uppmärksamhet granskande hvarje detalj; han sköt in en låg länstol mellan en grupp växter, ordnade ett draperi här, flyttade ett litet bord där och gick slutligen ut i tamburen och lät vaktmästaren plötsligt slå upp bägge dörrarna till salongen för att pröfva verkan af den första anblicken. Denna tycktes

emellertid ej fullt tillfredsställa honom, ty han gick litet otåligt igenom salen till några rum, som lågo på andra sidan, och här öppnade han flera dörrar efter hvarandra och ropade: »Maria! Hvar är du då, Maria?»

Slutligen fick han reda på sin hustru i barnkammaren, där hon låg på knä hos ett af de små barnen, som hade en riktig gråt-paroxysm. Den nya, svarta sammetsklädningen var mycket omsorgsfullt upptagen och för att akta ärmen, som hvilade mot kanten af barnets säng, hade hon lagt en mjuk sjal under armbågen.

»Maria!» sade statsrådet otåligt. »Hur kan du uppehålla dig härinne i barnkammaren nu, då gästerna strax äro här och det ännu är så mycket att ordna. Kom ut, skall du få se.»

»Jag kan inte gå ifrån lille Evald just nu», svarade hon lugnt och såg upp på sin man med ett par ljusgrå ögon, hvars blida uttryck motsades af den lilla, fint tecknade munnens bestämda min. »Du ser ju, hur uppskakad han är.»

»Hur kan man också gå och framkalla sådana scener just som man väntar främmande? Hvarför gjorde du inte som jag ville och lät pojken hållas?»

Statsrådinnan såg förebrående upp på sin man.

»Det är säkert inte din mening», sade hon i en docerande ton, som tydligen egentligen var afsedd för barnet, »att jag skulle låtit honom trotsa sig till, hvad jag en gång hade förbjudit. Evald har ett mycket häftigt sinne, och han måste lära sig att böja det.»

»Men nu får du i alla fall lof att komma med mig ut i rummen», inföll statsrådet. »Förstår du inte, att det inte går an att lemna sådana viktiga saker vind för våg. — Om inte Evald genast blir snäll, så får du stryk», for han ut emot gossen. Om denna hotelse var ämnad att lugna barnets upprörda nervsystem, förfelade den alldeles sitt mål — ty den lille fridstöraren satte nu tvärtom i med ett vrålände, som kunde höras genom hela våningen.

»Vi skulle gjort som jag ville och skickat bort barnen», utbrast statsrådet, i hög grad irriterad. »Det är just trefligt, när gästerna komma, om de skola mötas af barnskrik. Tag upp den olydige pojken ur sängen och spärra in honom i sängkammargarderoben — därifrån hörs han åtminstone inte och mörkret skall väl kväsa honom.»

»Du vet, att sådana straff strida mot mina grundsatser», sade statsrådinnan med låg röst.

»Nå skicka efter barnjungfrun då, och låt henne försöka lugna honom. Men du måste komma med mig in i salongen och se — våningen är ju inte till hälften upplyst. Det ser riktigt skumt ut, då man först kommer in.»

»Äro inte alla ljusen tända då?» frågade statsrådinnan, som nu tagit upp gossen ur sängen och stod och höll honom i sina armar, där han sparkade af alla krafter med sina tjocka, knubbiga ben och skrek så att han blef blå om läpparna.

»Jo, men det fins ej tillräckligt med ljus. Kom får du se själf.»

»Det kommer sig af den mörka dekoreringen», sade statsrådinnan. »Det sade jag dig från början, att vi aldrig skulle kunna lysa upp rummen. Nu kan det emellertid inte hjälpas, därtill skulle erfordras åtminstone ett par kandelabrar till.»

»Men det *måste* hjälpas på något sätt. Vi kunna inte kompromettera oss till den grad, då vi för första gången se 'societeten' här.»

Statsrådet tog den skrikande pojken ur moderns armar och lemnade honom åt barnjungfrun.

»Om Evald är snäll nu», sade han i en ton, som han försökte göra smekande, men som i själfva verket var mycket brådiskande och nervös, »så kommer mamma in till dig sedan du somnat och lägger två stora, vackra apelsiner på din hufvudgård.»

Gossen tystnade ett ögonblick vid dessa lockande förespeglingar, och statsrådet fick ändtligen sin hustru med sig ut i salongen. Men hans hopp att hon skulle kunna afhjälpa bristen i upplysningen slog felt; den var ohjälplig för närvarande och det stannade vid några förebråelser öfver att hon ej varit nog förtänksam att eklärera våningen på prof några dagar förut.

»Hvar är Arla?» frågade nu statsrådet. »Jag vill se, hur hon tar sig ut. Jag vill hoppas, att du gjort som jag sagt åtminstone i detta fall och låtit hennes

toalett blifva i öfverensstämmelse med modet, så att hon ej skiljer sig från de andra — liksom du — —»

Statsrådet kastade en ogillande blick på sin hustrus höghalsade klädning och långa ärmor samt den något mormorsaktiga hårklädsel, som täckte hennes ljusa hår.

»Jag begriper inte, hvarför du alltid skall kläda dig, som om du vore 30 år äldre än du är! Du har ju sett, att alla andra fruar på 40 år bruka deltaga i dansen som unga flickor. Och du skulle egentligen se mycket ung ut, om du klädde dig annorlunda.»

»Hvad skulle det tjäna till att söka se ung ut, då man har en fullvuxen dotter», invände statsrådinnan med ett trött drag kring munnen.

Hon hade verkligen en så mjuk och ungdomlig figur, dragen voro så små och fina, och hy och hår så ljusa, att man säkert skulle ansett henne för åtminstone 10 år yngre än hon var, om hon ej alltid klädt sig så tungt och gammalt. Hon hade också i gång och rörelser något släpande och trött, hvarjämte det lilla, bestämda draget kring de smala läpparna skämde behaget af hennes utseende.

»Jag tror nog, att du skall bli nöjd med Arla», sade statsrådinnan till svar på sin mans fråga. »Jag har lemnat valet af hennes toalett helt och hållet åt mamsell Nilson, som du ville.»

Det var ej utan en liten föregående strid mellan makarna, som statsrådinnan hade gifvit vika i denna punkt. Hade hon fått råda, skulle hennes unga dotter,

som ännu nästan var ett barn, nyss 17 år, fått uppträda på denna sin första bal i en enkel, hvit musslinsklädning, såsom unga flickor brukade i hennes ungdom, och hvilket i hennes tycke var det enda lämpliga. Ja, hade hon fått råda, skulle Arla ej ens fått vara med i afton. Hon hade så gärna velat hålla den unga flickan borta från verldslivets frestelser åtminstone ännu ett år. Hon hade gifvit sina barn en allvarlig, religiös uppfostran, och det oroade och bekymrade henne mycket att hennes flickor genom den höga ställning deras far nu innehade skulle blifva indragna i denna verldslighet, som hon så mycket fruktade. De hade hittills lefvat ett mycket stilla och tillbakadraget hemlif. Faderns samhällsställning och inkomster hade varit anspråkslösa, och modern, som var uppfostrad i ett strängt religiöst hem, hade uteslutande egnat sig åt det husliga lifvet och den ständigt växande barnskaran. Hennes lefnadsvanor, hennes konservativa smak, hennes grundsatser och hennes naturliga blyghet motsatte sig detta inträde i stora världen, hvartill hon nu tvingats, och som var henne så mycket mer motbjudande, som hon visste, att de ej egentligen hade råd till ett så dyrbart lefnadssätt, som detta skulle medföra. Statsrådslönen är ju ej synnerligen stor och de hade så många barn att sörja för. Det nya möblemanget var taget på afbetalningar, det var således ej egentligen deras och skulle ej blifva det på flera år. Det var sant, att deras gamla möbler voro mycket enkla och möbel-

tyget urblekt, men det var dock med så många minnen förknippadt vid hela deras tillvaro. Statsrådinnan riktigt sörjde öfver att skiljas vid det, och då det såldes hade hon en mörk aning om, att den dag snart skulle komma, då det nya skulle gå samma väg — ty hur skulle de få råd att betala det? Men statsrådet åhörde med stor otålighet hennes invändningar. Han sökte förgäfvat få henne att inse, att hans höga ställning fordrade några pekuniära uppoffringar.

Hon hade hoppats att slippa presenteras vid hofvet åtminstone förr än nästa vinter, då hon skulle ha två fullvuxna döttrar att föra an. Ty hon hade bestämt motsatt sig att låta den äldsta dottern presenteras i vinter, då systemen bereddades till sin första nattvardsgång. Det skulle vara allt för störande för Gurli, som nog ändå tyvärr hade en stark dragning åt det världsliga. Statsrådet hade, ehuru ogärna, gått in på detta uppskof hvad dottern beträffade; men hans hustru måste presenteras strax efter hans utnämning, det kunde ej hjälpas. Detta var nödvändigt för att han själf skulle kunna intaga den ställning i societeten han önskade, och kunna representera i sitt eget hem på ett sätt, som var hans samhällsställning värdigt.

Och som statsrådinnan vanligen fogade sig efter sin mans vilja så snart det blott var fråga om en uppoffring af hennes egen personliga böjelse för att kunna vara så mycket fastare, då det gälde hennes barn, så genomgick hon utan att klaga hela den

långa tröttande presentationsceremonien, för omkring på alla de nödvändiga visiterna till hovvets damer, men visade öfver allt samma trötta och förströdda uttryck, som ej var egnadt att väcka något lifligare intresse för hennes person. Vid couren på slottet stod hon liksom de andra med sitt sammetssläp på armen, väntande på drottningen, hon neg lika djupt som de andra i det afgörande ögonblicket, och hennes blyghet var egentligen ej mer påfallande än de andras, som befunno sig i samma belägenhet.

Societetens damer visade henne all den uppmärksamhet, som hennes mans rang fordrade; men de ringaktade henne dock i sitt innersta såsom en uppkomling utan hållning. De voro redan sedan flera år vana vid att upptaga i sin strängt slutna krets dessa fruar af borgerlig härkomst och tillfällig upphöjelse. Statsrådet af i dag var kan hända i morgon blott en vanlig underordnad ämbetsman — och dock måste hans fru i dag visas större artighet än mången anboren grefvinna. Men de hämnades denna nödvungna uppmärksamhet mot en dam af obscur familj genom att på hennes rygg underkasta hennes sätt att vara den strängaste kritik. Uppträdde hon med lugn och säkerhet, var hon allt för djärf — uppträdde hon åter blygt och anspråkslöst, var hon borgerlig. En och annan hade gjort lycka genom att visa sig mycket imponerad af den nya glans, som omgaf henne, och genom att ödmjukt söka de höga damernas beskydd. Man trodde först, att den nya

statsrådinnan skulle höra till detta slag, och man beredde sig på att beskydda henne. Men man upptäckte snart den själfständighet, som dolde sig bakom detta blyga yttre; och man såg eller snarare kände den kritik, som låg i dessa ljusa, milda ögon. Och snart var den nya statsrådinnans dom fäld inom societeten. Man tolererade henne, men man tyckte alldeles afgjordt icke om henne.

Statsrådet, som midt under de ifrigaste politiska samtal hade ögonen på sin hustru och såg hur hon förde sig och hur hon bemöttes, märkte snart detta förgärliga faktum: hon hade ej gjort lycka.

Själf hade han med största lätthet och i ett enda slag vunnit de tongifvande damerna. Detta var naturligt med hans ovanligt ståtliga yttre, hans fina verldsmannahållning och, icke minst, hans fullkomligt segervissa sätt. Han hade i alla tider gjort lycka bland damerna — ja, han hade alltid haft lyckan med sig i alt och hade hittills nått alt hvad han sträfvat efter.

Då han nu beslöt att gifva en bal för societeten, i stället för ett par middagar, som han förut hade tänkt, var detta förnämligast för att han skulle få ett tillfälle att presentera sin dotter, som han hoppades skulle göra större lycka än modern. Hon var visserligen, också hon, alt för tyst och allvarsam samt ej på långt när så vacker som den yngre system, Gurli; men han var tillräckligt fruntimmerskarl för att inse, att det dock fans något hos henne, som skulle komma

henne att bli mycket frad. Det hade mer än en gång hänt att ett ofrälse statsråd, tack vare en vacker dotter, fått en sådan ställning inom societeten, att man glömt hans härkomst. Man skulle nu i afton pröfva makten af Arlas 17 år och framför alt af en annan egenskap hos henne — ett visst, hemlighetsfullt, obestämbart något, som kallas »karltycke».

Föräldrarna gingo nu in i flickornas rum för att se Arla klädd. Hårfrisörskan hade för länge sedan gått ifrån henne, och nu höll den nya kammarjungfrun på att avsluta anordningen af rummet, som skulle begagnas till toalett för de dansande damerna; hon hade lagt fram åtskilliga toalettartiklar och bland annat äfven satt fram puder, något som statsrådinnan ej als förstod sig på, men som kammarjungfrun påstod var nödvändigt för att svalka hyn med mellan danserna.

Då föräldrarna kommo in sågo de Gurli sitta framför spegeln, i en studeradt ledig ställning tillbaka lutad emot stolsryggen, sakta och värdigt vajande en stor solfjäder af och an. En tjock lugg af det mörka håret låg neddragen ända till ögonbrynen — hon hade fått mycket bannor af sin mor för att hon klippt af sig framhåret och måste alltid på ett missklädande sätt stryka det tillbaka, då modern var närvarande, men tog sin skada igen med att draga fram det, så fort hon var på egen hand. Öfver kindernas djupa, varma färg låg ett tjockt lager af puder — ögonen höll hon nedslagna, så att de långa,

mörka fransarna rörde vid kinden, men emellanåt såg hon upp och kastade en ifrig blick i spegeln.

Fadern brast ut i skratt, då han såg sin gunstlings kostligt viktiga och sjelfmedvetna min. Gurli rodnade till och sprang upp.

»Ack, pappa, hvarför kan jag inte få vara med i afton?» utbrast hon.

»Därför att det inte brukas att flickor, som ej ännu gått och läst, äro med på stora baler», sade fadern.

»Därför, att du har annat att tänka på i vinter», sade modern.

Faderns uppmärksamhet drogs nu till den äldsta dottern, hvilken stod tämligen långt bort i rummet och som vanligt med litet hängande hufvud och litet framåtböjd hållning, ett fel, som ofta väckt hans missnöje. Hon såg nu tillika så förlägen ut, att han fann sig nödsakad göra henne förebräelser.

»Kära barn, hvad du ser hängfärdig ut! Men kom fram, så att jag får se på dig lite bättre.»

Arla närmade sig modern och hviskade något till henne. »Vi skola fråga pappa», sade statsrådinan. »Hon är generad af att vara barhalsad. Hon frågar, om hon ej får ha den hvita sidenkragen med svandunet på sig först.»

»Ah, hvilka barnsligheter!» sade statsrådet. »Det där går öfver, när du får se alla andra ända till gamla farmor i uringade klädningar.»

»Farmor!» utbrast Arla. »Farmor uringad! Fy!»

»Sådan är stora världens sed», anmärkte fadern.
»Mamma blir den enda höghalsade i afton, skall du få se.»

»Mamma, ja! Jag skulle då riktigt skämmas för min mamma, om hon klädde sig uringad.»

»Det behöfde du inte», sade fadern leende. »Mammans hals och armar äro minsann så vackra, att hon kan täfla med hvem som helst.»

»Men mamma är alldeles för god till att täfla med någon i sådant», inföll Arla och kysste moderns hand med en vacker blick af kärlek och vördnad.

Då man såg mor och dotter bredvid hvarandra kunde man ej undgå att märka den påfallande likheten mellan dem. Arla var betydligt längre, men ansigtet var drag för drag det samma. Samma milda ögon, samma lilla fasta mun. Och ändå var det en stor olikhet i dessa ansigten, som kunde berätta en hel lefnadshistoria för den, som förstod att läsa. Hos dottern var det ögonens uttryck, som var det förherschande. Dessa ömma ögon kommo en att glömma munnens bestämda linie. Så hade det säkert också varit hos modern, då hon var ung, och då hon med en hängifvenhet och ett förtroende utan gränser lade sin hand i den ståtliga mannens vid sin sida och såg upp i hans vackra ansigte, där *hon* läste ädel mannkraft, men där en mer erfaren snarare skulle läst äregirighet och själfkärlek i förening med svaghet. Men den så småningom alt mer skärpta linien kring munnens berättade om ett äktenskap, där hustrun ej kun-

nat, såsom hon hälst skulle velat, underordna sin vilja under mannens, utan där hon tvärtom mäst kämpa för uppehållandet af sina grundsatser och för bevarandet af sin inre harmoni.

»Försök nu att hålla dig lite rakare!» sade statsrådet. Arla rätade på sig, men blott för att strax låta hufvudet sjunka igen.

Det undgick dock icke fadern, att denna böjda hållning hade sitt egendomliga behag. Arla hade skjutit upp i höjden mycket hastigt och formernas utveckling hade blifvit efter; men den ranka, finlemmade gestalten och det ungdomliga hufvudet med sitt rika, ljusbruna hår hade något af behaget hos en blomstjälk, som ej förmår att riktigt uppbära den tunga blomkalken. Dessutom var dräkten ypperligt egnad att dölja bristerna och framhålla fördelarna af detta utseende: en hvit, skir, broderad tyllklädning, fodrad med blekrödt siden och garnerad med halfutslagna Tea-rosor. Sömmerskan hade visat ett verkligt konstnärsöga, då hon valt en sådan drägt till denna gestalt och denna friska rena hy, som ännu ej rynkats af nattvak eller vanstälts af puder.

»Jag är mycket nöjd med dig», sade statsrådet efter slutad granskning och klappade den späda axeln, som lindrigt skälfvande stack upp öfver klädningen.

Han ville gå, men Gurli kom nu fram och kastade sig med armarna om hans hals.

»Pappa, får jag vara med i afton! bara en liten stund!» bad hon i den mest bevekande ton.

»Min lilla flicka, jag har ju sagt dig, att det inte passar. Dessutom har du ju ingen klädning.»

»Jo bevars, jag kunde nog ha min skära alpaca, fast den är enkel; men det skulle jag gärna finna mig i, om jag bara finge vara med. En liten stund, pappa! det kan du väl inte neka mig!»

Hon bad med tårar i ögonen och en sådan lidelsefullhet i stämman, att fadern började vackla.

»Om mamma tillåter», sade han, halft generad för sin hustru öfver sin svaghet.

Statsrådinnan fick sin allra strängaste min.

»Pappa skämtar», sade hon. »Du vet nog, min lilla Gurli, att det ej kan komma i fråga.»

»Mamma tror, att jag skall bli allvarlig på det viset!» utbrast nu Gurli med en häftighet, som hon fått i arf af fadern. Hennes bruna ögon gnistrade af vrede. »Men det blir alldeles tvärt om — jag kommer till att afsky läsningen — det fins i alla fall ingen bland oss som tror på alt det där, som presten talar om.»

»Hvad säger du?» utbrast modern.

»Och han tror nog inte mycket på det själf hel-ler», fortfor Gurli. »Han dansar själf och spelar kort och roar sig på alt sätt — och hvarför skulle då inte vi också få göra det?»

Statsrådinnan såg på sin man med en blick, som kom honom att generad kasta ögonen åt sidan — hon hade ju sagt honom, att detta skulle bli följdén, då han ej ville tillåta att Gurli läste för en allvarlig

lärare, utan lät henne gå inom församlingen, emedan han i sin höga ställning fruktade att eljest såra presterskapet.

En ringning på tamburdörren afbröt den något pinsamma stämningen; statsrådet drog en suck af lättnad. Gästerna kommo bra lägligt, och han skyndade med hufvudet tillbakakastadt och sin allra elegantaste hållning att emottaga dem. Gurli måste dölja hela sin sorg, sin förbittring, sitt inre uppror inne i barnkammaren; till råga på sina förödmjukelser hade hon måst underkasta sig att en säng flyttades dit in för hennes räkning öfver natten, då hennes och Arlas gemensamma rum uppläts åt gästerna.

Under den följande timmen var det ett oupphörligt rasslande af siden, sammet och spetsar från tamburen in i toalettrummet, där damerna lade af sig sina pelsverk, och sedan genom salen in i salongen, där värdfolket tog emot.

Arla var obekant med nästan alla gästerna; hon stod vid faderns sida och presenterades, neg djupt och litet skolflickaktigt och höll ögonen nedslagna. Hon fick många granskande ögonkast af både herrar och damer.

Några af de tongifvande damerna, som ej hade egna döttrar, och som själfva kommit till den ålder, då det nästan är omöjligt undgå att höra till de svarta på hoffesterna, och hvilka därför hade ett oegenlyttigt intresse för alt hvad som bidrog till socie-

tetens prydnad, förklarade för statsrådet, att hon var »alt för söt» och att det var »riktigt styggt» att ej låta henne komma ut i vinter. De fruar, som ännu hade döttrar att gifta bort, anmärkte med glädje, att hon hade dålig hållning — »ingen figur — icke heller någon konversation, tyckes det».

Herrarne stodo ännu uppradade kring väggarna med chapeau claque under armen och bildade en mörk och värdig infattning till den ljusa och brokiga taflan af damernas toaletter. Åtskilliga ordnar och kraschaner gjorde dock hvad de kunde för att upplysa detta mörker. Det mest påfallande hos herrarne, sedda så där i massa, var den allmänna bristen på hår. Nästan alla pannor voro högre än naturen ämnat dem.

Modet för dagen gaf en ganska besynnerlig och från naturen betydligt afvikande karaktär åt damernas figurer. De som här ansågos ha en utmärkt vacker figur voro egentligen tämligen vanskapliga. Kroppens naturliga mjuka och afrundade former voro här förvandlade i skarpt svängda konturer, i det midjan var hårdt tillsnörd. Skornas toppiga klackar gjorde hela kroppställningen något framåtlutad, hvarigenom gestalten förlorade sin naturliga, lugna jämvigt; fotens spetsiga form var också ett vidunder af vanskaplighet. Men icke blott naturens former utan äfven dess färger hade man offrat för dagens mod. Alla damer voro starkt pudrade i ansigte, på hals och armar, hvilket beröfvade hudfärgen all friskhet, men

i stället gaf den en konstlad hvithet och enformig jämnhet, som ansågs mycket comme-il-faut.

Klädningarna voro i allmänhet så tätt åtsittande som möjligt och fullkomligt släta till nedanför höfterna — men här vidtog ett virrvarr af garneringar, spetsar och puffar, som nådde sin höjdpunkt i det långa släpet, hvilket var så tungt af garneringar, att det föreföll som hade klädningen i följd af tyngd-lagen bort dragas nedåt och så småningom glida af gestalten, så mycket mer som ingenting höll upp den öfver axlarna, där den tvärtom var neddragen så långt som konvenansen och mycket längre än blygsamheten tillät. Men blygsamhet hörde öfver hufvud taget icke till de tjuvningsmedel, med hvilka damerna sökte verka.

Fröken Aurore Bunge, en af de mest tongifvande i modets verld och sedan tio år tillbaka i obestridd besittning af skönhetspriset inom societeten, uppträdde i afton i en hudfärgad sidenklädning, som så tätt följde kroppens linier, att den på något afstånd var alldeles osynlig. Till och med spetsarna hade en dämpad, gulaktig färg, som sammansmälte med hyn, och för att ytterligare öka illusionen bar den vackra damen inga smycken — ingenting fick draga blicken ifrån denna fulländade gestalt och detta vackra, ädelt formade hufvud, som satt högburet och djärft på en byst, hvilken i sin tvärskurva form liknade den Meliska Afrodites. Äfven håret var utan prydnader och i olikhet med det gängse modet högt upplyft från

nacken, så att dennas vackra form med det rika hårfästet blef synlig. Hon försmådde t. o. m. den vanliga luggen, som af de flesta damer ansågs nödvändig för att gifva mer djup åt ögonen. Hennes hår hade en naturlig, vågformig böjning vid tinningarna, och pannan hade den låga och raka form, som luggen var afsedd att efterhärma. Ögonbrynen lågo som fina, svarta streck öfver ett par stora, mandelformade, glänsande ögon.

Den utmanande enkelheten af hennes drägt i af-ton väckte stort ogillande hos de andra damerna, som alla hade prydt sig så mycket som möjligt, och de förklarade den vara höjden af koketteri. De voro dock vana vid de mest oväntade toalettfall af den bortskämda Aurore, som aldrig ville vara lik någon annan. Hon visste på förhand att hennes toiletter skulle efterhärmas och nyttjade därför aldrig samma klädning två gånger. Hon var förvånande uppfinningsrik och beredde societeten ständiga öfverraskningar.

Hvar hon visade sig omgafs hon alltid genast af en flock beundrare. Hon blef nu stående midt på golfvet, lugn och öfverlägsen som en drottning, hvilken mottager uppvaktningar, och utdelande tämligen ljumma och stereotypa småleenden till höger och vänster. Det fans något af trötthet och förakt i det litet släpande draget kring dessa ögon som, vare sig af natur eller vana, sällan öppnade sig mer än till hälften. En och annan gång kunde hon plötsligt slå upp dem med en stor, full blick; hon visste mycket

väl, hvilken utomordentlig verkan detta ögonspel gjorde, men hon var alt för likgiltig för att ofta använda det.

Där bugade sig nu för henne en af hennes ifrigaste beundrare, som allmänt ansågs utsedd till att blifva hennes man.

Det var greve Hans Kagg, en af Sverges förnämste ädlingar, tillhörande en af dessa gamla historiska släkter, hvilka visa en oroande benägenhet att dö ut. Det fans en mängd stora fideikommiss i denna släkt, som en gång varit vidt utgrenad, men dessa hade nu alla samlat sig i greve Hans' ego. Han var ättens sista hopp och hade såsom den förnämste äktenskapskandidat i hela riket naturligtvis varit mycket eftersökt som måg, men hade dock ännu förblifvit ungtkarl, medveten som han var om att han hade svårt att finna en hustru värdig den utmärkelse, hans val skulle vara för henne.

Men Aurore var icke blott den skönaste som under hans tid uppträdt inom societeten, hon var, också hon, af en rik och betitlad släkt. Dessa egenskaper gjorde henne å sin sida lika berättigad att ställa sina fordringar på en make högt, och det skulle därför vara mycket naturligt om dessa båda förenade sina öden. Att det vid en sådan förbindelse ej kunde bli tal om kärlek å någondera sidan var naturligt. Greve Kagg hade för länge sedan flammats ut, eller rättare sagdt, hans ätt hade gjort det före honom. Som släkten under många generationer hade gift sig

inom sig själf, hade racen mer och mer försämrats. Grefve Hans' hjärna var tämligen klent utrustad. Den lilla undervisning han kunnat mottaga hade hufvudsakligen meddelats honom genom utländska resor, han läste aldrig, och han skref och stafvade sämre än sin kammartjänare. Hans utseende var en karrikatur af den aristokratiska typ, som man kunde igenfinna på alla porträtt af hans förfäder. Han hade en väldig örnäsä, förnämt neddragna ögon, stora och utstående samt fullkomligt stillastående, låg och trång panna samt starkt bågiga, svarta ögonbryn.

Auroré hade ej ännu gifvit honom någon tydlig uppmuntran, men hennes mor hade ofta låtit förstå, att dotterns val dock till slut skulle komma att stanna vid honom.

För sin egen del önskade friherrinnan Bunge blott att saken skulle blifva afgjord så fort som möjligt. Partiet var i alla afseenden konvenabelt, och friherrinnan var trött på att följa sin dotter på bal hvarje kväll. Hon var själf icke det ringaste road af sällskapslifvet. Hon hade starkt utpräglade praktiska och ekonomiska intressen, skötte själf sin och dotterns förmögenhet, förde böcker och granskade alla räkenskaper från förvaltarne på hennes egen domar samt höll ett strängt regemente i sitt hus och deltog i alla möjliga sysslor. Hon hade den fixa idén att alla tjänare voro tjufvar och att något skulle bli sönderslaget eller bortstulet i huset, så fort hon vände ryggen till. Innan hon for bort brukade hon

vanligen sätta ett litet papper mellan dörren till ett skåp, där hon förvarade sina specerier. Syntes henne detta vid hennes hemkomst i minsta mån rubbadt, var hon öfvertygad om, att man öppnat dörrarna med falska nycklar, och det blef då ett storartadt upptråde, alla tjänarne skickades på dörren genast och nya anställdes följande dag.

Friherrinnan var ej angenäm som sällskapsmän- niska. Hon talade företrädesvis om tjänarnas dålighet samt om hushållsdetaljer, som i allmänhet ej intres- serade damerna i societeten. Vanligen hade hon också något affärssamtal med herrarne, hvilka då alltid förvånades öfver hennes ovanliga skarpsinnig- het. Sin dotter lemnade hon fullständig frihet; de båda växlade knappt ett ord med hvarandra och till- bragte aldrig en afton ensamma tillsammans. Aurore bråddes både till det yttre och inre på sin far, som var död för många år sedan, och modern förstod henne ej.

Nu kom den unga friherrinnan Lejonstedt, och allas ögon riktades på henne. Hon var nyss gift, och man var nyfiken att se hur hon skickade sig. Hon var en liten uppkomling, brukspatronsdotter från Bergslagen; farfadern, som ännu lefde, var genuin bonde, men baron Lejonstedt hade tagit henne för hennes pengars skull, det visste alla, och därför fick man förlåta partiet, ty hans affärsställning hade varit förtviflad, och hennes far ansågs bottenrik. Det händer ju tyvärr ej så sällan i våra dagar, att en adelsman,

för att uppehålla sig är tvungen att ingå sådana mesallianser.

Den unga friherrinnan var täck, det kunde ej nekas — mycket ung och af en påfallande fraicheur — allt för fraiche till och med, med en svällande, rund figur och röda kinder, som gäfvo henne en viss ofrälse anstrykning, oaktadt toaletten var oklanderlig. Baronen hade en elegant figur och fina, regelbundna drag, men ej ett enda hår på hufvudet. Han var ytterst blek med torra läppar och en fullkomligt slocknad blick. Och den unga frun, som blott varit gift ett par dagar, hängde vid hans arm med en sådan hängifvenhet och sökte så kärleksfullt blicken från dessa tomma ögon, att man ej kunde tvifla på, att hon var verkligt förälskad i honom, förälskad såsom en 18-årig, oskyldig flicka lätt blir det i en sådan man, hvars grundliga kännedom af kvinnorna ger honom en viss säkerhet, som i hennes ögon är manlighet, och hvars lifsleda hon tar för öfverlägsenhet.

Hans trötta, liknöjda väsen var i hennes ögon mycket fint och förnämt, och hennes ögon sökte ständigt frågande hans, som fruktade hon, att han skulle finna hennes naturliga liflighet alt för borgerlig.

Här bugar sig den unge byråchefen Örn för värdinnan. Det är en mycket framstående man, och man vet allmänt att han har ett stort inflytande på statsrådet och af denne tages till råd i alla viktiga fall. Han lär också vara hvardagsgäst i statsrådets

familj, och man tror sig veta, att han skall blifva måg i huset.

Statsrådet och hans fru hade i detta fall samma mening, båda skulle med glädje sett om han hade friat till deras äldsta dotter. Men han var allvarsam och tystlåten och hade just aldrig visat något lifligare intresse för Arla, som å sin sida var alt för outvecklad ännu för att man skulle kunna draga några slutsatser med afseende på henne.

Då han nu gick fram och bugade sig för husets dotter följde honom statsrådinnans blickar så uppmärksamt, att hon stannade midt i ett samtal. Det var första gången han såg Arla i stor toalett, och hon undrade, om han ej skulle frapperas af hur täck hon verkligen såg ut i afton. Han bjöd upp henne till första valsen och statsrådinnan följde dem med ögonen, då de dansade ut. Han dansade icke väl — det syntes att han ej var mycket öfvad. Han höll sin dam långt ifrån sig med nästan rak arm och rödde sig stelt. Arla såg förströdd och ointresserad ut.

»Hvad byråchefen Örn ser hygglig ut», sade en äldre dam, som observerade statsrådinnans intresse för det dansande paret och kände ryktet.

»Det är han också», sade statsrådinnan varmt. »Jag känner få unge män af så stort värde. Det finnes så mycket allvar hos honom — och, så vidt man kan säga det om en människa», tillade hon, litet tvekan, »så är han så riktigt hjärtegod.»

»Hvarför skulle man icke kunna säga det om en människa?» frågade hennes granne förundrad.

»Ingen människa är ju god af naturen», svarade statsrådinnan blidt men rodnade i det samma, då hon såg sin man i närheten. Hon visste, att han ej tyckte om sådana yttranden.

Det hade börjat blifva litet mer lif i sällskapet. Herrarne stodo ej längre utmed väggarna utan lotsade sig fram mellan släpen och antecknade sig i damernas balböcker, hvarefter de, mer praktiskt än ridderligt, gjorde en motsvarande anteckning i sina egna böcker för bättre minnes skull. Damerna voro litet oroliga och förströdda under tiden; deras samtal voro mycket afbrutna och flyktiga, ty de kunde ej känna sig riktigt lugna innan de visste, att deras bok blef fulltecknad. Många kunde naturligtvis vara säkra på tillräckligt många uppbudningar, men där funnos också flera, som af en eller annan anledning voro mer obemärkta; dessa togo på sig sitt bästa småleende, då någon kavaljer nalkades, men hade tillräcklig verldsvana för att hålla god min, då han bugade sig till höger eller vänster om dem. Där fans en och annan liten flicka ur borgerlig familj, som hört till statsrådets forna umgänge och som egentligen ej borde bjudits i dag; men statsrådinnan hade så bestämdt satt sig emot sin mans önskan att dela på deras umgänge och bjuda de förnämare för sig, att hon i detta fall fått sin vilja fram. Men dessa små flickor hade enkla och ej riktigt modärna klädningar; de hade

dessutom inga bekanta och blefvo därför ej uppjudna. Statsrådinnan observerade detta och bad sin man att presentera några herrar för dem; men som han ansåg det vara fullkomligt opassande att truga dem på några af de finare kavaljererna, tog han reda på en liten notarie och ett par andra underordnade tjänstemän, som han uppmanade att dansa. Desse vågade sig dock ej fram i en så fin societet utan förklarade förvirrade att de ej dansade; och så fingo de stackars flickorna sitta kring väggarna, då alla de andra parren gingo ut i salen. De kände sig helt olyckliga, sågo på sina egna och hvarandras toaletter och funno sig mycket misslyckade. Och de hade dock tyckt, att de voro så fina, då de stodo hemma framför spegeln i den upprustade och modärniserade klädningen, och då bröderna eller småsystrarna kommo in och förklarade att de voro »vådligt gentila».

En tröst var att det fans en riktigt fin flicka i den allra vackraste olivfärgade klädning, garnerad med djupröda kamelior, som fick sitta hela aftonen.

Till polka blef hon alltid uppjuden af flere kavaljerer på en gång; men hon dansade icke polka. Hon hade många bekanta bland herrarne — hon hade hört till societeten och varit med på alla baler i 15 år, men hon hade ej varit mer observerad vid 17 års ålder än hon var nu vid 32. Hon var ej egentligen ful, det kunde man se på hennes fotografisporträtt, som voro riktigt vackra. Men den något för stora, romerska näsan hade redan i hennes första

ungdom råkat blifva så förkyld, att inga medel hjälpte hvarken att bota eller dölja dess vanprydande rodnad. Dessutom var hon illa växt — »platt och tunn som ett bräde», sade herrarne. Och, värst af alt, mungiporna hade en ledsam dragning nedåt, hvilket gaf henne ett utseende af tråkighet som mer än alt annat aflägsnade kavaljererna. Den stackars Eugenie, hon skulle ingenting högre önskat än att slippa vara med i verlden utan få stanna i sitt hem, där hon var så verksam och anspråkslös, att alla som kände henne närmare höllo af henne. Hon var icke det ringaste bestucken af världens flärd — den hade ju också aldrig haft något bestickande för henne — hon hade tvärtom en ganska skarp blick för lumpenheten af det lif, som omgaf henne, och hon kunde satirisera det på ett både bitande och humoristiskt sätt i en förtrolig krets — men hon var alt för väluppfostrad och konventionel för att någon enda gång låta sin humor lysa fram i sällskapslifvet.

Hon var tvungen att vara med, emedan hennes mor, en gammal skinntorr friherrinna med skarpa drag, som hade varit hoffröken och gift med en excellens, ej kunde lefva utan att åtminstone någon gång i veckan få visa sina juveler på sin vissna hals. Och utan sin dotter kunde hon naturligtvis icke gå, det skulle sett underligt ut. Och dessutom, Eugenie måste ha en man, och hur skulle hon få det, om hon började sitta hemma som en gammal fröken.

Friherrinnan uppträdde i afton i purpurfärgad sam-

metsklädning, djupt uringad, samt med liljekonvaljer ofvanpå en svart helperuk. Hon hade ytterst lifliga gester, som i hennes ungdom hade ansetts graciösa men nu togo sig nästan groteska ut.

»Lilla Eugenie är så difficile», brukade hon säga till sina vänner. »Och det tycker jag hon gör rätt i, jag kan als icke med flickor, som kasta sig i armarna på den förste, bäste man, som anmäler sig. Det har hon efter mig, jag gifte mig också sent.»

Men på tu man hand med dottern lät det på annat sätt.

»Det är riktigt oförlåtligt med de många naturliga fördelar du har — dina vackra drag, dina små händer och fötter, dina smakfulla toaletter — att du ändå ådrar dig så liten uppmärksamhet. Men det är bara för att du har ett så förbaskadt tråkigt sätt — en ung flicka skall skratta, prata och se vänlig och glad ut.» Ofvanpå detta tog sig friherrinnan en duktig pris snus.

En tid skrattade också Eugenie jämt, både i tid och otid; och friherrinnan sade belåten: »Lilla Eugenie, hon är så liflig och barnslig».

Men en vacker dag skrattade hon så bittert öfver sig själf, att hon sedan återföll i den tråkiga genren.

Arla kände Eugenie något litet förut; hon hade träffat henne hos sin mor några gånger, då Eugenie rådgjort med statsrådinnan angående några fattiga, som hon lifligt intresserade sig för. Arla hade det

intrycket af henne, att hon var en godhjärtad äldre dam, ungefär jämnårig med hennes mor, och blef därför mycket förvånad, då hon nu fick se henne sitta bland de unga flickorna och vänta på att bli uppbjuden.

Hon slöt sig denna afton med oväntad värme till Arla, omfamnade och kysste henne emellanåt helt omotiveradt, och höll sig ständigt i hennes närhet. Arla anade i sin oskuld ingenting utan kände sig helt tacksam för denna vänlighet. Men herrarne anmärkte skrattande sig emellan, att Eugenie ändå inte var alldeles så dum, som hon såg ut. Hon slöt sig alltid till de vackraste och mest firade flickorna för att få en liten släng med af den hyllning som omgaf dem.

Så fort någon herre nalkades Arla för att bjuda upp afstannade Eugenie's konversation och hennes ögon följde oroligt hans rörelser; nu bugar han sig för Arla, får afslag, emedan hon redan är uppbjuden, en glimt af hopp far öfver Eugenie's drag, men kavaljeren räddar sig hastigt undan, ej utan en känsla af obehag vid att förbigå denna stackars de firade skönhetersnas skugga.

Och för hvarje gång är det en verkligt bitter och skärande missräkning för Eugenie — icke därför att hon någonsin funnit det minsta nöje i att dansa, men därför att dessa upprepade förödmjukelser för hvarje gång såra henne mer.

Arla börjar blifva mer och mer omringad af ka-

valjerer; hon har nyhetens behag och hon har en »bouquet» af originalitet, som man finner pikant. Hon ser blyg ut, men hon för sig dock mycket lugnt och yttrar sig med en säkerhet och själfständighet som förvånar. Hon talar ej mycket, men hvad hon säger är som komme det från en annan verld än den, som omger henne. Herrarne bli ibland svarslösa och börja nästan misstänka, att det spirar en blåstrumpa i denna blyga knopp — eller också är det moderns pietistiska idéer, som gå igen.

Konversationen rörde sig, som vanligt vid sådana tillfällen, kring teatrar, baler, kalkpartier, skridsko-klubben och andra af vintersäsongens nöjen.

Arla var främmande för allt detta. Hon hade ej sett mer än två teaterpjäser i hela sitt lif, och det var under de sista dagarna, då fadern hade tagit henne med sig för att hon ej skulle vara allt för okunnig vid sitt första inträde i verlden.

»Nå, var det inte en charmant pjäs i lördags?» frågade en kavaljer, som sett henne på teatern.

»Tycker löjtnanten om den?» Hon såg upp på honom med stora, förvånade ögon. »Jag tycker den var mycket dålig.»

Löjtnanten höll på att tappa koncepterna; ett sådant yttrande föll alldeles utanför den vanliga charongen. Han hade hittills ej hört någon, som ej beundrade den ifrågavarande pjesen.

»Dålig! Det må jag säga var högst eget! Den

är ju af alla människor erkänd som ett mästerverk af fransk esprit och lysande teknik.»

»Ja, det kan ju hända. Jag vet ju inte ens, hvad teknik vill säga. Men jag hade gjort mig en så hög föreställning om teatern. Jag har läst Shakespeare.»

»Jaså, fröken vill bara se stora tragedier!»

»Nej, det är inte det jag menar. Men jag trodde att alla författare skulle liksom han försöka att skildra stora och höga karaktärer — jag kunde aldrig tro, att någon skulle vilja sysselsätta sig med att skriva något så uselt — så lumpet — så — fyl! Jag ville gå min väg innan pjesen var slut. Men jag fick inte för pappa.»

»Fröken är då ingen vän af den modärna realismen?» sade löjtnanten, som läspade litet och talade med mycket mjuk stämma.

Arla svarade ingenting på detta. Hon förstod icke hvad han menade.

»Men fröken nämde Shakespeare!» fortfor han efter en paus, hakande sig fast vid denna räddningsplanka. »Har fröken sett Romeo och Julia?»

»Ja.» Hon sade det nästan med en suck.

»Nå, det gillar väl fröken åtminstone? Var det inte en förtjusande apparition, Ester Larson som Julia? En så lysande debut har man väl aldrig förr sett.»

»Men inte tycker väl löjtnanten att det var Shakespeares Julia?» sade hon och såg ned på honom. Han var mindre än hon och han kände det just nu med ett visst obehag.

»Nej, fröken är verkligen den strängaste kritiker jag har hört», sade han och skrattade litet tillgjordt. »Jag trodde, att då man sett så litet som fröken, skulle man tvärtom —»

»Nej, pappa sade just, att det var emedan jag sett så litet, som jag inte förstod att uppskatta hvad jag såg. Man behöfver vänja sig vid det, sade han. Och det tror jag också. Jag hade ju läst Romeo och Julia flere gånger, och jag såg henne i min fantasi så intagande — o, så förtjusande! Jag visste hur hon skulle se ut i hvarenda scen — så ung och skär —»

»Alldeles som fröken själf», hviskade löjtnanten och såg upp på henne med sina milda, smältande ögon, som han förstod att använda mycket väl.

Han förvånades öfver, att hon ej als rodnade vid denna artighet, som dock troligtvis var en af de första, hon fått mottaga. Hon kastade blott en flyktig och litet förvånad blick på honom — *ned* på honom. Hon var alldeles afgjordt för lång — det var ett stort fel i hennes utseende.

»Förmodligen är det med artigheterna som med den dramatiska konsten», tänkte han, smått förargad. »Man behöfver vara van därvid för att veta att värdera dem.»

Kort därefter var Arla åter tvungen att yttra sig om teatern till en annan af sina kavaljerer, en kammarherre med aristokratiska och stereotypa drag

samt ljusa och fullständigt intetsägande, men vackert hvälfda ögon.

»Så eget att aldrig ha varit på teatern förr än vid 17 år», sade han och vred sina långa, hängande mustacher i det han med en elegant åtbörd sträckte ut lillfingeret. Han talade litet i näsan och i en förnäm, långsläpig ton. »Det måtte då ha gjort ett mycket starkt intryck på fröken?»

»Tvärtom. Jag hade ju alltid hört mamma säga, att den sceniska konsten var den mest bedårande af alla de sköna konsterna — och när jag gick till teatern första gången, var jag riktigt rädd för att jag skulle bli för mycket hänförd. Och så satt jag där i stället hela kvällen så iskall och så oberörd, som om — ja, som om jag hade sett några marionetter dansa på tråd.»

»Hm! Hvem kunde ana, att fröken är en så kritisk natur.»

»Nej, jag är tvärtom inte als kritisk. Alla mina vänner bruka skratta åt mig för att jag är en sådan entusiast, jag kan gråta åt ingenting — en vacker vers, en melodi — men teatern! Och jag hade tänkt mig det så stort!»

»Nå, fröken kommer nog att se saken på annat sätt, när fröken blir litet mer van.»

»Det säger pappa också. Men jag *vill* inte bli van. Jag vill inte så förlora mitt sunda omdöme, att jag tycker att det som är osant och lumpet är skön konst — jag vill inte komma till den punkt

att nöja mig med Ester Larson som ersättning för Shakespeares Julia.»

Kammarherren såg brydd ut; han gaf sin dam en lång, förvånad blick ur sina stora, utstående, ljusblå ögon. Därefter tog han sitt parti, lade armen om hennes lif och dansade ut. Hon var omöjlig att tala med, den där flickan. Hon var så bortkollrad. Det var ju just genom Ester Larson, som han för sin del hade fått syn på Shakespeares Julia. Pjesen var egentligen fördömdt tråkig — men lilla Larson var förtjusande — både på scenen och mellan kulisserna.

»Så, att detta är frökens första bal», sade kapten Lagerskiöld, en ytterst distinguerad kavaljer, som bjudit upp henne till tredje valsen och som nu närmade sig henne en stund innan dansen började. »Jag afundas fröken verkligen att få njuta ett så fraicht nöje. Det är så länge sedan min första bal, att jag glömt hur jag då kände det.»

»Om kapten kände det så som jag, behöfver kapten inte als tänka på det med saknad», inföll Arla, leende.

»Såå? det roar inte fröken?»

»Åhjo — roar mig gör det nog — på sitt sätt. Men inte så, som jag hade tänkt. Mamma har alltid sagt, att baler äro farliga för dem, som ej vilja uppgå i verldslifvet — —»

Lagerskiöld gjorde en grimas. »Det är tusan så synd, att en så söt flicka redan skall vara impreg-

ncrad med moderns pietistiska idéer», tänkte han, »men jag skall nog bota henne, jag.»

Han sköt öfver henne med en sned blick. Hans ögon voro litet misstecknade, hvilket dock icke hindrade, att de voro mycket farliga för hvarje dam, som han bevärdigade med den ringaste uppmärksamhet. Han hade då ett sätt att se på henne, uppmärksamt, forskande och med litet hopdragna ögonbryn, som vanligtvis kom en ung flickas hjärta att klappa. Oakadt han var flintskallig och hade sneda ögon, såg han dock mycket bra ut. Figuren var ovanligt vacker, hållningen på en gång elegant och full af manlig värdighet, han bar sitt hufvud högt och hade något af herskare i sin uppsyn, som starkt imponerade på det andra könet. Han var känd för att drifva kurtisen nästan som en sport eller en skön konst; hvarje ung kvinna, som såg tillräckligt bra ut för att ådraga sig hans uppmärksamhet, gjorde han förtjust i sig, för att sedan ej vidare bry sig om henne.

»Nå, och nu tycker fröken, att balerna ej als äro farliga?»

»Ja, verkligen», sade hon leende. »Åh, jag hade gjort mig sådana öfverspända förväntningar! Jag hade riktig hjärtklappning, då gästerna började komma. Jag var så rädd att jag skulle bli för mycket berusad och ändå längtade jag efter det. Jag tyckte jag kände hur musiken lockade och drog en in i dansen och jag tänkte på den upplysta salen och de vackra toaletterna med juveler och blommor — »

»Och tänkte inte fröken också på männens hyllning, som skulle omge fröken.»

»Nå, det tänkte jag också skulle höra till», sade hon, rodnande.

»Och fröken har blifvit besviken i det afseendet?»

»Ja, just i det», sade hon obesväradt och mötte hans blick. »Herrarne kunna säga en och annan fadd artighet — men verklig ridderlig hyllning har jag ej sett ett spår af. Och dansen är heller icke vacker, det är ingen rytm i den. Och så se herrarne så trötta och liknöjda ut — och damerna —»

»Nå damerna?»

»De äro inte så vackra, som jag ville att de skulle vara. Och så äro de —» hon tvekade.

»Hvad?»

»De äro så pudrade», sade hon, rodnande å deras vägnar. »Och deras sätt är så tillgjordt. Jag afskyr tillgjordhet. Om jag finge se en enda riktigt naturlig blick hos någon här i afton, tror jag att jag skulle springa fram och omfamna henne.»

»Om alla damerna tänkte så, så vet jag en, som de allesammans skulle omfamna i afton», inföll Lager-skiöld.

Arla tycktes knapt observera detta yttrande; hon tog det ej som en artighet, utan fann det helt naturligt framkalladt af hvad hon hade sagt. Hon fortsatte lugnt sin egen tankegång.

»Det är alldeles som när jag åkte hem med pappa från teatern», sade hon. »Jag satt och halfslumrade

och trodde att jag äkte genom ett skönt, omväxlande landskap med bråddjup och höjder — och när jag slog upp ögonen såg jag bara de fula, raka gatorna med lika många lyktstolpar på hvar sida.»

»Fröken skriver bestämdt vers?» inföll Lager-skiöld ironiskt.

Hon rodnade till och slog ned ögonen.

»Hur kan kapten tro det?»

»Fröken uttrycker sig ju så poetiskt. Ämnar kanske fröken publicera något?»

»O!» utropade hon med skolflicksaktig patos. »Publicera! Mina innersta och heligaste tankar och känslor skulle jag prisge åt offentligheten. Nej, de skola begravas med mig — jag har skrivit en förordning om, att de skola gömmas under min hufvud-kudde, då jag lägges i min kista.»

»Det har fröken gjort rätt i», sade han, skrat-tande. »Jag kan inte tänka mig fröken uppträda som författarinna.»

»Hvarför det?»

»Ty fröken är skapad till något helt annat, det säga mig frökens ögon.»

»Hvad säga då mina ögon?» frågade hon och slog upp dem vidöppna, som ville hon låta dem undersökas af en ögonläkare.

Dansen spelades upp i det samma, han kastade armen litet häftigt om hennes lif och drog henne med sig.

»Frökens ögon säga mig, att fröken är en Julia», sade han. »Ren och ändå passionerad.»

Hon förskräcktes öfver detta ord utan att dock fullt förstå, hvad han menade därmed. Hennes ögon skulle vara — passionerade! Hon vågade ej mer se på honom efter detta, utan höll ögonlocken sänkta, då de dansade ut.

Det var första gången hon dansade med en verkligt god valsör. Hennes föregående kavaljerer denna afton hade varit medelmåttiga. Själf hade hon först helt nyss lärt att dansa; hon hade blott tagit några få lektioner för att förbereda sig till balen.

Hennes musikaliska öra och lätta rörelser gjorde dock att hon utan svårighet kunde följa sin kavaljer — det var också icke möjligt annat än att dansa väl med kaptan Lagerskiöld. Hon tyckte att han nästan bar henne och att hon knapt vidrörde golfvet. Han höll henne så fast och tätt slutet till sig, att hon i början hade blifvit litet häpen och sökt draga sig något tillbaka; men han hviskade då: »Fröken måste luta sig mera framåt. Hela konsten att dansa väl består i att helt och hållet öfverlemna sig åt sin kavaljers ledning.»

Hon erinrade sig, att hennes danslärarinna hade sagt detsamma och öfvergaf så småningom mer och mer sitt lilla motstånd. De höllo ut längre än alla andra — hvarf efter hvarf utan att hvila. Man började observera dem och förvånades öfver att se den blaserade kaptan Lagerskiöld dansa med en sådan

energi. Men han hade satt sig i sinnet att göra henne yr i hufvudet och ej släppa henne förr än hon var fullständigt berusad.

Dansen började också snart att utöfva sin verkan på henne; hon glömde alt hvad som omgaf henne, hon gled omedvetet mer och mer in i hans armar, tinningarna bultade och hennes hjärta klappade tätt intill hans. Hon skulle kunnat fortsätta att dansa så, tills hon hade segnat ned utan medvetande.

Men då han såg hur hon blef alt blekare och hur dragen nervöst sammandrogo sig samt läpparna hoppessades som i kramp, blef han rädd att hon skulle svimma, hvarför han slutade tämligen tvärt och förde henne till en stol. Då han släppte henne märkte han, att hon vacklade och gjorde en famlande rörelse med handen. De stodo dolda bakom en tät rad af dansande par, så att ingen kunde se dem i detta ögonblick. Han lät armen ligga kvar om hennes lif och höll henne tryckt intill sig några sekunder. Hon stod der nästan medvetlös med slutna ögon och lade kinden emot sin bara arm, som ännu hvilade på hans axel sedan dansen. Hon vaknade först till besinning, då hon kände hans läppar vidröra sin arm — då ryckte hon till och slog upp ögonen samt såg på honom förvirradt och förskräckt, som då man väckes upp ur en dröm. Plötsligt började blodet att strömma tillbaka till hennes ansigte, så att hon blef purpurröd och tårar trängde till ögonen.

Han kände, att han måste säga något för att förklara sitt uppförande. Mångårig praktik hade gifvit honom en viss fyndighet i sådana fall, och han framhviskade med ett ömt tonfall: »förlåt mig — jag visste inte hvad jag gjorde. Fröken var så blek — och jag blef utom mig af förskräckelse, då jag tänkte, att fröken kanske hade tagit skada af den häftiga dansen».

Hon lyssnade ifrigt till denna förklaring, men hon var ur stånd att svara honom, hon drog undan sin hand, som han med en vördnadsfull och bedjande åtbörd hade fattat, trängde sig förbi ett par personer och nådde dörren till toaletterummet. Ingen var därinne för ögonblicket. Hon kastade sig i chaiselonguen, med hufvudet bakåtlutadt, ögonen slutna och hjärtat häftigt bultande. Hon kämpade ängsligt emot gråten, som ville bryta sig fram. Frukten för att hon skulle brista ut i tårar tog snart öfverhand öfver alla andra känslor. Hon hade en viss känslans blyghet, som alltid kom henne att skygga tillbaka för att låta någon ana sina sinnesrörelser. Och här kunde ju i hvarje ögonblick någon komma in!

Hon steg upp och drack ett par glas vatten, gick några slag af och an, satte sig igen, sprang upp med krampaktigt knutna händer för att sålunda kämpa mot den skakning, som den våldsamt kväfda gråten framkallade.

Hur underbart och ofattligt var ej det, som hade hänt henne i kväll! Ingen människa hade väl någonsin upplefvat något dylikt!

Hon såg på sin arm och lade handen på den fläck, som vidrörts af hans läppar. Hon tyckte, att den brände.

Hon vågade ej vidare gå ut i sällskapet. Skulle ej alla kunna se på henne, hvad som hade händt? Och hur skulle hon våga möta *honom* igen? Skulle han icke tycka, att hon varit alt för tillmötesgående? Hon hade ju lutat sig emot honom och hon hade känt, att han höll armen om hennes lif och att hon bort slita sig lös, men hon hade ej kunnat det. Det var alldeles som då man i en elak dröm vill fly, men icke förmår röra fötterna eller ej kan få upp en dörr, som stänger vägen. Hon hade icke kunnat röra sig i det ögonblicket om det gält att rädda sig ur en lifsfara, hela rummet gick rundt omkring för hennes ögon och hon kände blott att hon skulle falla, om hon ej hölle sig fast. Men *han* hade kanske ej förstått detta; och i sådant fall, var icke hans kyss den största skymf, som kunde tilfogas henne? Denna tanke ingaf henne mod. Hon ville gå ut och säga honom det — hon ville visa honom, att han misstagit sig på henne.

Och dock, det kunde icke vara så. Hade hon icke läst oro och bekymmer i hans ögon, då han lutade sig öfver henne och sade: »Fröken var så blek och jag blef så förskräckt». Hans stämman hade haft en lindrig darrning, då han sade detta! Ja, han älskade henne — och hvad var det väl egentligen för underbart däri? Hon var en Julia, hade han sagt. Och älskade icke Romeo och Julia hvarandra från det

första mötet? Nej, hon var icke som Julia, ty Julia hade genast tillstått sin kärlek, hon hade besvarat hans kyss utan blygsel.

Nu tystnade dansmusiken därute och omedelbart därefter kom en ung flicka instörtande lika häftigt som Arla nyss. Arla hade sprungit upp då det tog i dörren; den nykomna kastade sig nu i sin ordning ned på soffan och började snyfta, med hufvudet mot dynorna.

»Hvad fattas dig, Cecilia? Säg mig, hvad i all världen fattas dig?»

De båda unga flickorna voro gamla bekanta, de hade bott en sommar på samma landtställe; men Cecilia var några år äldre än Arla, och de hade för öfrigt aldrig känt sig närmare dragna till hvarandra. Statsrådinnan hade också sökt att så mycket som möjligt inskränka deras umgänge. Men i detta ögonblick erfor Arla en liflig känsla af sympati för den gråtande Cecilia, som annars alltid brukade vara så kall och passiv, och hon lade sig ned på knä på mattan bredvid soffan och bad henne ifrigt att omtala, hvad som händt.

Det dröjde en stund innan Cecilia kunde tala, men slutligen framsnyftade hon: »Skicka bud efter en hyrvagn — jag vill fara hem — jag är så sjuk — och skaffa mig is att lägga på hufvudet!»

»Sjuk! inte annat», tänkte Arla besviken, i det hon sände kammarjungfrun att hämta is och att nere hos portvakten telefonera efter en hyrvagn.

»Håll mig i handen», bad nu Cecilia, som skakades af en krampryckning.

»Så där — ändå hårdare — det lugnar. Jag tål egentligen inte vid att dansa — doktorn har förbjudit mig det. Och nu är jag särskildt så trött, emedan jag varit på bal sex kvällar å rad.»

»Tycker du då att det är så roligt att dansa?»

»Nej — jag är längesedan trött på det», sade hon i jämrande ton. Kammarjungfrun kom nu med isen, som hon i brist på annat hade vecklat in i en badmössa; hon lade den på den sjukas hjässa och svepte några handdukar kring hennes axlar för att skydda klädningen för det drypande vattnet.

Cecilia var egentligen en mycket vacker flicka, men såg redan efter tre vintrar i societeten betydligt passerad ut. Hon älskade djärfva färgsammansättningar och bar i afton en blodfärgad sidenrobe med en framvåd af ljusröd atlas, broderad med silfver. Det långa, rikt garnerade släpet låg uppkastadt bakom henne på chaiselonguens ryggstöd och bildade en egendomlig bakgrund till denna bleka, skälfvande och sakta kvidande gestalt.

Nu öppnades dörren och Cecilias yngre syster kom in.

»Är du här, Cecilia?» sade hon. »Jaså, du är sjuk igen. Kapten Lagerskiöld går och letar efter dig. Han undrar om du glömt hans polka.»

Cecilia ryckte omslaget från pannan och sprang upp.

»Är det nästa dans?» frågade hon.

»Nej, det blir först en française.»

»Det var bra. Säg honom då, att jag inte skall försumma polkan.»

Systemen gick med denna hälsning.

»Kan du laga, att jag får lite konjak?» frågade Cecilia ifrigt.

»Konjak!» upprepade Arla, häpen.

»Ja, jag tar alltid en konjak, när jag mår illa. Det skall hålla mig uppe åtminstone en timme till.»

»Men din vagn, som är efterskickad!»

»Den får fara tillbaka. Skaffa mig nu fort litet konjak, är du snäll.»

Kammarjungfrun inkallades och kom snart med ett helt spetsglas konjak, som Cecilia tömde i ett enda drag, hvarefter hon åter lade sig ned på soffan.

»Jag skall hvila mig under françaisen», sade hon.

»Det är en tråkig dans. Men du behöfver inte dröja hos mig längre. Gå du ut och dansa.»

»Nej», sade Arla rodnande, »jag ämnar inte dansa mer i kväll.»

»Inte dansa mer. Hvarför då?»

Arla sökte komma ifrån frågan.

»Du tycker visst ändå, att det är roligt att dansa», sade hon, »då du ej kan motstå det, fast du är så sjuk.»

»Ja, med kapten Lagerskiöld. Det fins ingen, som dansar som han. Ah, jag har haft stunder, som väl kunna uppväga många dagars sjukdom!»

Arla rodnade vid dessa ord — det var som hade hennes egna, hemligaste tankar blottats. Men så som han hade dansat med henne hade han dock säkert icke dansat med någon annan. Så dansar man blott med en enda!

»Jag tycker, att man icke borde dansa så där än med den ene, än med den andre», sade hon. »Jag har inte tänkt på det förut, men nu vet jag bestämdt, att jag aldrig mer vill dansa med någon annan än den, som — som jag blir förlofvad med.»

»Är det byråchefen Örn, det?» frågade Cecilia med en gäspning. Hon sträckte ut sig i soffan och höll handen öfver ögonen, för att skydda dem mot ljusskenet.

»Inte menar jag någon viss — jag talar bara i allmänhet.»

»Jaså, du tänker på att förlovva dig, du. Det gör inte jag!»

»Inte? Aldrig?»

»Nej; jag har aldrig sett någon man, vid hvilken jag skulle vilja binda mig annat än möjligen för en kort tid — men för hela lifvet! Hu då!» — Hon höjde på axlarna.

»Men kärleken är ju det största af allt. Skulle inte den räcka för ett helt lif — och ändå längre?»

»Bah! Så där tänkte jag också, innan jag kom ut i verlden. Men männen äro minsann inte sådana. Det fins inte en ibland dem, som är trogen.»

»Hur kan du tala så?»

»Och det värsta är, att ju sämre de äro, ju intressantare äro de ofta. Kapten Lagerskiöld, t. ex., som är den värsta roué man kan tänka sig — —»

»Hvad menar du med roué?» afbröt Arla.

»Jaså, du vet inte det ännu. Det fins knapt i hela societeten någon flicka eller fru, som ser någorlunda bra ut, som han ej gjort en kärleksförklaring.»

»Fy, så du talar!» utbrast Arla, obehagligt berörd. Hennes mor hade haft bra rätt, som ej velat att hon skulle umgås med Cecilia — det var något så stygtt hos henne.

Polkan spelades nu upp och Cecilia skyndade fram till spegeln och for med pudervippan öfver sitt ansigte, som var rödflammigt af tårar och af den hetsiga drycken. Kammarjungfrun fick komma in och hjälpa henne att breda ut släpet, under det hon drog på sig sina långa handskar och ordnade sitt hår.

Därefter lade hon sin arm i Arlas och sade: »Kommer du med nu? Du kan väl inte stanna här inne hela kvällen?»

Arla kände att hon hade rätt. Hon måste gå ut igen. Och dessutom ville hon se på polkan, som hon ej själf dansade. Hon ville se hur *han* dansade med Cecilia.

De gingo således ut tillsammans. Dansen hade redan börjat och Lagerskiöld mötte dem vid dörren för att hämta sin dam. Arla hade föresatt sig att iakttaga en mycket kall och värdig hållning och att ej låta honom ana sitt inre uppror. Han fick ej tro, att

hon redan var vunnen. Säger icke Julia: »Jag är för öm och därför kan du tro, att jag är flyktig». — Hon försökte att lyfta ögonen till hans ansigte, då han frågade, om han finge taga reda på hennes kalvaljer. Men det var omöjligt — det var som hade hon haft bly i ögonlocken, de ville ovilkorligen sänka sig. Hon rodnade, och då hon kände det rodnade hon ännu mer och strupen sammansnörde sig, så att hon ej kunde få fram ett ord till svar.

Cecilia svarade i hennes ställe litet otåligt: »Hon dansar inte polka».

»Låt oss då åtminstone få föra fröken till en stol», bad kaptenen, och bjöd de båda flickorna hvar sin arm.

»Jag hoppas fröken nu hämtat sig från sitt illamående?» sade han utan att vända sig till någon bestämdt, i det han banade sig väg med dem mellan de dansande. Cecilia tog genast frågan åt sig och började tala om, hur sjuk hon var, och hur orätt det var af henne att bevilja honom denna polka.

Hon väntade att han skulle uttrycka sin tacksamhet för den uppoffring, hon gjorde för hans skull; han yttrade dock ingenting, men en sakta tryckning af hennes hand och en blick öfvertygade henne om, att det skulle varit en verklig misräkning för honom, om hon uteblifvit. Samtidigt fick Arla det intrycket, att han med stor oro och uppmärksamhet studerade hennes ansigte, troligtvis för att se, om hon hämtat sig från sin svindel och om hon var ond på

honom. De växlade dock icke ett ord. Eugenie satt i ett hörn af salen och hade händelsevis en tom stol bredvid sig. Lagerskiöld aflemnade Arla här och dansade ut med sin dam. Arla iakttog dem, då de dansade förbi. Hon såg att hans arm låg slapp om Cecilias lif, och att hans ögon foro åt det håll där hon satt, hvar gång de kommo i närheten.

Eugenie, som var väl bevandrad i hela den fina världens skandalkrönika, underhöll under tiden Arla med bitande beskrifningar på alla, som dansade förbi.

Framför dem stod en dam af något tvifvelaktig ålder i en mycket i ögonen fallande toalett. Eugenie upplyste, att hon nyligen ingått sitt andra äktenskap och att hennes man var diplomat. Hon dansade med en mycket ung kavaljer och koketterade på ett tämligen utmanande sätt för honom. Hon såg på en gång ut som en 20-årig oskyldig flicka och som en gammal kokett mellan 40—50. Man stannade i oviss-het om hvilkendera gissningen, som var den rätta. Figuren var mycket slank och fin, ansigtet litet och mjukt med rena, nästan madonnalika drag, ögonen släpande och milda, munnen fin och blek med ett litet ljuft, kvinligt småleende, hyn slät och jämn. Alt detta jämte den barnsliga, litet jollrande stämman gjorde att man vid första påseende måste taga henne för mycket ung. Men granskade man henne närmare fann man att ett tjockt lager af cold-cream och puder betäckte ansigte, hals och armar och gjorde sitt bästa för att dölja små rynkor och ojämnheter;

då munnen öppnade sig visade den mycket tunna och glesa tänder, hvilka alla voro plomberade, håret, som bar en rik blomsterkrans, var ytterst tunt öfver hjässan och tycktes knapt kunna bära den tjocka flätan, som på ett barnsligt, flickaktigt sätt låg långt ned i nacken. Men framför alt var det blicken ur dessa vanligen blygsamt sänkta ögon, som hade något erfaret och beräknadt, hvilket förrådde henne.

Hon hade nyss kommit hem från Paris, dit hon gjort sin bröllopsresa, och hennes toalett skilde sig något från de öfrigas. Den var färsk från Worth, och de nya moderna komma ju alltid litet senare hit. Hon bar en klädning af guldbrokad med fyrkantig uringning och alldeles utan ärmor, öfver bröstens rundning var klädningen utskuren ända ned till midjan, och här voro i stället isatta kilar af tämligen skira spetsar. Åtskilliga af herrarne voro öfvertygade om att det icke fans någonting under spetsarna — toaletten hade ju också varit förfelad, om den ej gjort detta intryck — men Eugenie såg noga efter och lugnade Arla med, att det var hudfärgadt siden under.

Den unga, nygifta frun hade från sitt första äktenskap en vuxen dotter, som var med i afton. Det var en stackars gulblek, sjuklig varelse, som vuxit snedt, så att ena höften hängde och skuldran sköt ut. Också hon var nu uppe i dansen.

Den vackra modern och hennes kavaljer samtalade ej synnerligen lifligt med hvarandra. Deras kon-

versation sköttes mest med ögonkast samt ett och annat framhviskadt ord bakom solfjädern.

Nu tappade hon en blomma ur sin bröstbukett. Han upptog den och gjorde en bönfällande åtbörd, i det han gjorde min af att vilja fästa den vid sitt frackuppslag. Hon slog lekfullt till hans hand med sin solfjäder, tog tillbaka blomman och fäste den där-efter själf i hans knapphål, hvarefter hon lutade sig mot honom och dansade ut.

Dottern fördes i det samma af sin kavaljer till en stol bredvid Arla.

»Hvad frökens mor är vacker och hvad hon ser ung ut», sade kavaljeren eldigt till den unga flickan.

Det for ett obehagligt, cyniskt leende öfver hennes sjukliga, gulbleka drag.

»Tycker kammarjunkarn det?» sade hon. »Åhja, så här vid ljussken och i stor toalett.»

Arla fattades plötsligt af en varm medkänsla med denna stackars unga flicka, som ej kunde högakta sin mor. Hennes blickar sökte kärleksfullt hennes egen mor, som såg påfallande enkel och obetydlig ut i denna lysande samling, och som gick där så obemärkt och anspråkslös och företrädesvis uppsökte sina mer förbisedda gäster. Hon tänkte på, att hennes lilla mamma, som tog sig så föga ut i stora världen, var allra sötast i sitt hvardagslag i hemmet och framför alt tidigt om morgnarna, då hon stod i sin ljusa morgonrock inne i barnkammaren och hjälpte till med småbarnens påklädsel, gaf den ena kall öfverskölj-

ning och drog strumporna på den andra, alt under barnens skratt och jubel. Arlas hjärta värmdes vid denna bild, och då dansen var slut gick hon att uppsöka modern och kysste henne ömt och vördnadsfullt på handen, samt bad henne att hon skulle slippa dansa mer i afton.

»Du tycker då inte att det är roligt?» sade modern och såg pröfvande på henne.

Arla rodnade och slog ned ögonen. »Jag vill hellre låta bli», sade hon blott.

I det samma kom byråchefen Örn fram för att tala med statsrådinnan.

»Vill byråchefen gifva mig tillbaka mitt löfte om kotiljongen?» sade Arla till honom. »Jag vill inte gärna dansa mer i kväll — jag är lite trött.»

Byråchefen kunde ej dölja ett uttryck af belåtenhet vid denna förklaring. Han skyndade genast till en annan ung flicka, som han under aftonens lopp mycket hade sysselsatt sig med. Det var Cecilias yngre syster, Minnie, en liten obetydlig flicka med ett mycket vanligt utseende, men med två rader perlhvita tänder samt små gropar i kinderna då hon skrattade, hvilket hon nästan alltid gjorde. Hon var mycket omtyckt af alla herrar, så mycket mer som hon var en ovanligt huslig flicka, som alt ifrån barn-
domen hade haft sitt eget lilla skafferi med sina egna syltburkar, och som icke visste något mer förtjusande än att gå i hushållet — det brukade hon tala om för alla — näst att dansa, förstås, ty det var ändå

det roligaste, som fans på jorden. Hon var så naiv och älsklig, sade herrarne. Och så hade hon dessutom ett så anspråkslöst och vänligt sätt och var icke als bortskämd, fastän uppfostrad i rikedom och öfverflöd.

Byråchefen var förälskad på fullt allvar; han gick och hvälfde inom sig tankar på att föra fram sitt frieri redan denna kväll. Om han blott vågade! Han hade hjärtklappning och kände ångestsvett i pannan, då han tänkte på, att hon kanske kunde säga nej. Han såg riktigt tafatt ut bredvid henne. Hans kärlek var blandad med vördnad, såsom vanligtvis är fallet hos en ädelsinnad man — isynnerhet innan han är fullt säker om genkärlek.

För statsrådinnan var det ett sviket hopp; men icke så för Arla. Hvad var byråchefen för henne? En mycket aktningsvärd man, utan tvivel, men — — Han hade så rena, trohjärtade ögon, brukade statsrådinnan säga.

Rena och trohjärtade, ja! Men det fans en annan, hvars ögon sutto snedt, och som ändå kunde se på en på ett sådant sätt, att det kändes genom de nedslagna ögonlocken — ty slå ned ögonen, det måste man göra för denna blick.

Nu flyttades färdigdukade bord in i salen och supén började. Damerna höllo sig på långt afstånd från borden och läto servera sig af herrarne, som kilade af och an som vaktmästare och själfva knapt fingo tid att äta det ringaste.

Arla lät sig serveras som de andra, medan hon

observerade att kaptén Lagerskiöld ej gjorde sig besvär att passa upp utan stod helt lugnt i en vrå och åt och drack för sig själf. En gång, då han gick fram för att förse sig, kom han att gå förbi ett litet bord, der hon satt tillsammans med Aurore Bunge.

»Jag hoppas damerna förlåta, att jag ej är road af betjäntsysslor», sade han då i förbigående, vänd till Arla. »Men här finnas tillräckligt många betjäntsjälar för att göra mig öfverflödig.»

Arla var stolt å hans vägnar öfver detta yttrande. Nej, hon skulle visst icke vilja sett honom bland de andra springa med tallrikar och glas.

Men Aurore kastade en satirisk blick efter honom, höjde litet på axlarna och sade: »En sådan gammal egoist! — Hvad tycker fröken om honom?» tillade hon hastigt.

Arla drog sig ganska skickligt ur förlägenheten.

»Jag har aldrig sett honom förr än i afton», sade hon.

»Jaså. Ja, jag frågar därför, att han vanligen brukar slå an på mycket oerfarna unga flickor. Nå, har fröken haft roligt i afton?» fortfor hon. Aurore hade börjat fatta ett visst intresse för Arla. Hon tyckte om unga flickor, som sågo bra ut. Hvad var det för nöje att alltid vara den främsta och mest firade, då det ej egentligen fans några att täfla med?

»Fröken har bestämdt haft roligt — inte sant?» sade hon och lutade sig fram öfver bordet mot Arla. »Fröken har ett helt annat uttryck nu, än då balen började.»

»O ja, det har varit en så underbar och innehållsrik afton.»

»Innehållsrik! verkligen!» utbrast Aurore öfverraskad. »Jag vet intet innehållslösare än sällskapslifvet. Men jag har ju också varit med så länge. Jag kan ju nästan säga att jag ingen gång börjat, ty när jag var liten var jag på barnbaler och sedan har det blott varit en fortsättning i samma stil. När jag kommer upp på en bal vet jag ju på förhand, hvilka kavaljerer jag kommer att träffa och hvad de skola tala om.»

I det samma kom en herre och bjöd henne en tallrik.

»Hvad är det?» frågade hon. »Jaså, hjärpar — naturligtvis! Lax och hjärpar och vingélé — det är ju alltid 'pièce de résistance' på alla 'supéer' — och champagne», tillade hon leende, då en annan herre närmade sig med 3 glas på en tallrik. Alltid champagne på köttet. Hvarför kan man inte en gång dricka hvitt vin på hjärpen och champagne på laxen — det vore åtminstone någon omväxling.»

Hon tömde dock sitt glas och satte det tillbaka på tallriken samt lutade sig därefter bakåt i stolen och lekte med gaffeln.

»Jag önskar ibland, att jag vore fattig och tvungen att förtjäna mitt bröd», sade hon.

Löjtnanten, som satt ifrån sig champagneglasen, började att underdånigast skratta åt detta lyckade skämt.

»Löjtnanten behöfver inte skratta», sade Aurore och rätade upp sig samt mätte honom med ett långt, föraktligt ögonkast. Det var icke en kvickhet. Det var allvar.»

»Man behöfver väl icke nödvändigt vara fattig för att arbeta», sade Arla.

Aurore gaf henne en blick, halft frågande, halft ringaktande. Hon åt ett par små bitar af hjärpen, sköt därefter ifrån sig tallriken och lade armen utsträckt på bordet.

»Ibland har jag en sådan lust att gå in vid teatern», sade hon till Arla. Hon var så van vid att vara den medelpunkt kring hvilken allt vände sig, att hennes samtal vanligen helt ofrivilligt kommo att röra sig kring henne själf.

»Vid teatern?»

»Ja visst, vid teatern.» Hon blef lifvigare och böjde sig framåt. »Kan fröken inte fatta hur spännande det måste vara att stå inför tusen människor och veta att man har deras hjärtan i sin hand — att man kan få dem att skratta eller gråta efter behag och att veta att man kan använda alla sina naturliga resurser, att hvarje linie i ens figur, hvarje vacker rörelse, hvarje tonfall i stämman kommer till sitt fulla användande. Att vara vacker bara för att bli firad i en balsal, där äfven de mest medelmåttiga kunna göra lycka — det — —.» Hon höjde på axlarna och började fläkta sig med solfjädern.

Arla såg på henne med förvåning på samma gång

som beundran. Hon fann henne mycket öfverlägsen och kände sig själf så liten och obetydlig bredvid denna lysande stjärna. Ja, när man var så vacker som hon, hade man kanske rättighet att vilja glänsa och beundras af tusenden. Själf var hon tacksam, om blott ett enda hjärta klappade helt för henne.

»Jag tycker det är tillräckligt att vara vacker för dem man håller af», sade hon, blygt.

Aurore fyrade af en af sina ögonraketer, men hon brydde sig ej om att svara. Hon fortsatte att tala om sig själf.

»Ibland gripes jag af en sådan lust att göra något galet», sade hon, »åh, det skulle vara en fröjd att chokera hela societeten! En gång funderade jag starkt på att gifta mig med en konstberidare.»

Just som hon yttrade detta, kom grefve Kagg fram och drack med henne.

»Hvad tycker fröken om honom?» frågade Aurore oväntadt, då han åter aflägsnade sig.

»Jag tycker, att han ser ovanligt dum ut», sade Arla, uppriktigt.

Detta yttrande tycktes roa Aurore; hon började skratta.

»Dum! Hvad fröken är sträng. Man påstår, att han skall bli min man», tillade hon allvarsamt.

»Det kan jag inte tro — det är omöjligt!» utbrast Arla.

»Ja, jag medger att jag skulle föredra en konstberidare», sade hon skrattande. »Men sådana saker

gör man inte — man bara drömmer om dem — och fröken kan inte tro, hvilket vackert, gammalt slott grefve Kagg har.»

Hon fick i det samma se baron Lejonstedt, som stod vid bordsändan och tömde ett glas champagne för sig själf. Då han satte ifrån sig det tomma glaset famlade han försiktigt med handen på duken för att känna sig för efter en tom plats, men slutade med att mycket varligt lägga ned glaset på ena sidan i stället för att ställa det.

Hans unga hustru följde honom med en blick af häpnad; här öppnade sig oväntadt för hennes ögon ett bottenlöst svalg, om hvars tillvaro hon ej hade haft den minsta aning. Hon gick hastigt fram till sin man, lade sin arm i hans och såg upp på honom med sina kärleksfulla ögon, nu fulla af bestörtning och oro.

»Du mår visst inte riktigt bra», hviskade hon till honom. »Skola vi inte fara hem?»

»Fara hem», svarade han högt. »Visst tusan skola vi fara hem, min unge.»

Han lade armen om hennes lif och såg på henne med något som skulle föreställa ömhet i sina dimmiga ögon.

Hon rodnade djupt och tårar kommo henne i ögonen; hon kastade en blick full af blygsel kring rummet, rädd att någon skulle ha märkt denna scen. Hon fick honom att lägga sin arm under hennes och de gingo ut tillsammans; vid dörren tillsade hon en vaktmästare att skaffa dem en vagn.

Aurore hade suttit framåtlutad på stolen och följt detta uppträde med det mest intensiva intresse; nu reste hon sig upp och gjorde en uttrycksfull åtbörd med axlarna.

»Undrar fröken ännu på, att jag har svårt att besluta mig för att gifta mig?» sade hon, tagande för gifvet att Arla, liksom alla andra, måste vara uppfylld af denna undran. »Såg fröken på henne, då hon först kom i afton. Man kunde inte misstaga sig på, att hon trodde sin man vara ett ideal. De ha inte varit gifta mer än en vecka — och att nu fara hem med honom!»

I det samma kom grefve Kagg fram och bjöd henne armen för att föra henne ur matsalen. Hon gaf honom ett af sina mest föraktfulla ögonkast. »Vet grefven, att ni män äro afskyvärda», sade hon, men hon lade dock armen i hans och gick ut med honom. Han blef mycket förlägen och sökte förgäfvets i sin hjärna efter ett passande svar.

Borden flyttades nu skyndsamt ut ur matsalen och man började ordna sig till kotiljongen.

Arla satt inne i kabinettet tillsammans med ett par af de öfverblifna flickorna, då kapten Lagerskiöld hastigt kom fram till henne.

»Är fröken här? Jag har letat efter fröken. Kom nu, så skola vi ha oss en riktig dans igen.»

»Jag dansar inte mer i kväll. Jag har redan sagt nej till byråchefen Örn.»

»Hvad betyder det?» sade han halfhögt. »Jag mankerar också en dam för frökens skull.»

Hon lutade sig tillbaka i fåtöljen och började förläget fläkta sig med solfjädern. »Det bör kapten visst inte göra.»

Han stod nästan bakom hennes stol och böjde sig nu ned öfver henne samt hviskade: »Fröken kan inte säga nej. Fröken måste gifva mig ett tillfälle att tala med fröken; jag är skyldig fröken en förklaring.»

Vid dessa ord slog hon hastigt ihop solfjädern och reste sig. Han lade hennes arm i sin och de gingo ut tillsammans. Hennes hjärta stod stilla af spänd väntan. En förklaring — ja, hon måste ha en förklaring. Hon måste veta hvad *det* betydde, det underbara, som händt henne i kväll.

De dansade ut, denna gång blott ett enda hvarf.

Anföraren för kotiljongen var en mycket energisk löjtnant vid andra gardet, som hade pepparbruna, skarpa ögon, och då han nu gick omkring och ropade med hvass stämma: »en kavaljer — en dam — en dam — en kavaljer!» blef Arla helt häpen; hon hade ej tänkt på att hon i kotiljongen skulle bli tvungen att dansa med andra än sin kavaljer. Hon såg ängsligt på kaptenen. »Jag vill inte dansa — kan jag inte slippa», frågade hon. Lagerskiöld gick genast till anföraren: »Fröken är trött och vill inte dansa mer», sade han. »Vi deltaga ej vidare i kotiljongen».

Han satte sig ned igen och tryckte varmt hennes hand samt hviskade: »tack!»

»Hvarför säger kapten det?» frågade hon.

»Efter en sådan dans som vi dansade med hvarandra, skulle jag haft svårt att fördra att se fröken dansa med någon annan», sade han. »Och jag tog för gifvet, att det var en liknande känsla, som höll fröken tillbaka.»

»Men kapten själf då», sade hon och gjorde åter ett försök om det ej skulle vara möjligt att se honom in i ögonen. »Kapten har dansat hela kvällen.»

»Ack, med oss män är det en helt annan sak.»

»Jag förstår inte hvarför det skulle vara en annan sak», sade hon med litet osäker röst. Cecilias och Aurores föraktliga yttranden om männen i allmänhet, och den scen hon nyss hade bevittnat ute i matsalen hade börjat göra henne beklämd och ängslig; hennes hjärta sammanpressades af en dunkel förnimmelse af att hon var omgifven af hemlighetsfulla faror, för hvilka hon ej visste hur hon skulle skydda sig.

»Därför att våra naturer äro så olika», svarade Lagerskiöld på hennes fråga. »Och därför att vi kastas tidigt ut i verlden med alla dess frestelser under det ni stanna hemma hos föräldrarna och skyddas och aktas på allt sätt. Om jag skulle gifta mig, så fordrar jag att min hustru ej skulle älskat någon annan före mig; men hon får inte fordra det samma af mig.»

Således erkände han själf, att han älskat en annan före henne. Var det Cecilia? Hon ville så gärna veta om det var Cecilia.

Hon satt och drog i sin näsduk, knöt ihop den

och vecklade ut den igen samt studerade mönstret på spetsarna. Hur skulle hon få veta det?

De växlade några likgiltiga ord med det par, som satt närmast dem. Men då dessa dansade ut, hviskade hon: »jag vet hvem det är».

»Hvilken — hvad?» frågade han förvånad.

»Som kapten älskat — före mig», höll hon på att tillägga, men häjdade sig.

Kaptenen förstod ej riktigt hennes tankegång.

»Som jag älskat!» upprepade han. »Hvem syftar fröken på?»

»Jag vet det. Hon har själf låtit mig förstå det. Och hon har varnat mig för kapten.»

»Det har hon gjort rätt i», sade han oväntadt och hans ansigtsuttryck blef dystert och intressant. »En sådan man som jag har egentligen inte rättighet att närma sig en flicka sådan som fröken. Det ligger en ofantlig afgrund mellan oss båda.»

De blefvo åter afbrutna. Så fort någon närmade sig dem, började Lagerskiöld att tala om likgiltiga ämnen. Ett par gånger kommo damer och bjödo upp honom, och han kunde då ej neka att dansa; men hans liknöjda hållning tillfredsstälde Arla fullkomligt.

»Ja, det ligger en fruktansvärd afgrund mellan oss båda», fortsatte han åter det afbrutna samtalet. »Jag har lidit mycket — detta är ingen ursäkt, det vet jag, men det är dock ett slags upprättelse. Ack, det har funnits stunder, då jag icke tyckt mig kunna

göra något bättre än jaga mig själf en kula genom pannan.»

Han såg att dessa ord ej förfelade sin verkan. Arla blef blek och sträckte instinktmässigt ut handen emot honom.

»Tala inte så förfärligt», hviskade hon.

Den sista turen i kotiljongen slutade i det samma, och det återstod blott en allmän dans, då hvarje kavaljer förde sin egen dam. Utan att säga ett ord slog Lagerskiöld armen om hennes lif och dansade ut med henne. Hennes svaga motstånd tjänade till ingenting, och på hennes framhviskade invändning: »jag har ju sagt nej till alla andra», svarade han: »men till mig kan ni icke säga nej, ty jag älskar er».

De slutade något före de andra, och han förde henne in i kabinettet, som för ögonblicket var tomt. De öfverblifna flickorna hade gått ut i salen för att se på dansen.

»Jag älskar dig», upprepade han nu. »Du är den enda, som jag någonsin älskat. Och om det inte nästan vore en synd att binda en så ren, ung tillvaro vid mitt mörka, förfelade lif, så skulle jag falla på knä framför dig och säga: blif min räddande ängel! Endast genom dig kan jag besegra de mörka makter, som hittills beherskat mitt lif.»

Han gjorde emellertid ingen min af att verkligen falla på knä, hvilket Arla nästan väntade. Hans benkläder voro alt för trånga, och dessutom ville han icke riskera att blifva sedd i en så narraktig

ställning. Han föredrog att kasta sig ned i den lilla soffan bredvid henne och draga henne till sig. Hon gjorde ej strax något motstånd; hade han i denna stund tagit henne i sina armar och burit henne bort utan att hon visste hvart, skulle hon blott funnit det helt naturligt. Hon hade endast en enda tanke — att hon var hans, och att det ej fans något i världen, som kunde skilja dem åt.

Men detta varade blott några sekunder. Hon blef plötsligt rädd för honom och ville slita sig lös, och då han ändå sökte hålla henne kvar, flammade det till något i hennes ögon, som kom honom att släppa henne och resa sig upp med en vördnadsfull buggning, då hon i det samma lemnade rummet.

Hon visade sig ej åter, förr än gästerna började taga afsked, då hon efterskickades af sin mor och kom in och stälde sig bredvid henne för att taga alla i hand. Hon hade underliga flammor i ansigtet och höll ögonen envist nedslagna.

Cecilia hade stannat kvar och dansat hela natten och hade druckit porter och champagne mellan alla danser och mycket vin vid supén för att hålla krafterna uppe. Men efter kotiljongen öfverväldigades hon dock af det nervösa anfall, som hon hoppats kunna uppskjuta till sin hemkomst. Hon kom händelsevis att skratta åt någon trivial kvickhet, som hennes kavaljer sade till henne då han förde henne från danssalen. Men då hon en gång börjat skratta kunde hon icke vidare upphöra därmed. Hennes ka-

valjer, den blonde kammarherren, kände sig först mycket smickrad, men äfven något förvånad öfver att ha råkat säga något så roligt. Han upprepade kvickheten inom sig för att kunna komma ihåg att använda den vid ett annat tillfälle. Men Cecilias skratt blef alt högljuddare; hon ansträngde sig för att kväfva det, försökte säga något, men kunde ej få fram ett ord. Slutligen började denna ovanliga och högljudda munterhet att ådraga sig uppmärksamhet, och kammarherren begynte känna sig generad, ja, förargad, ty det såg ju nästan ut som om hon skratade på hans bekostnad.

Skrattet hade hörts ända in i salongen, der de äldre damerna sutto; och nu visade sig i dörröppningen en gammal dam, ytterst korpulent, med en hals som liknade en hvit, ogräddad hvetebull. Man påstod, att hon låg med rått kött kring halsen om näterna för att bibehålla dess hvithet.

Silfvergrå små lockar lågo kokett ordnade fram i pannan, och håret var mycket friseradt samt prydt med skära, vajande plymer. Det var amiralinnan Hornfeldt, Cecilias mor. Denna dam var känd för sin bitande kvickhet och var alltid omgifven af unga herrar, som voro roade af hennes konversation. Hon spelade gärna kort och i förtroligare kretsar satt hon alltid inne hos herrarne och rökte. Hon hade haft flera äfventyr i sin ungdom och kunde än i dag tillåta sig en förtrolighet med unga herrar, som väckte mycken anstöt hos damerna. För öfrigt var hon

bekant för sin förmåga att gifta bort sina döttrar; hon hade redan skaffat sig fyra mågar, alla rika eller högt uppsatta och allesamman snarare hennes egna än döttrarnas beundrare. Nu återstodo blott de två yngsta flickorna, Cecilia och Minnie, och hvad den sistnämnda beträffar var nog saken snart klar äfven för henne. Amiralinnan tyckte väl egentligen ej riktigt om byråchefen. Han var visserligen en framtidsman, som säkert en gång skulle bli statsråd, men han hörde ej till hennes kavaljerer. Han var pryd och förstod ej ett godt skämt. Men hur som helst var han icke en épouseur att försmå.

Värst var det med Cecilia. Hon var den vackraste af alla flickorna, men hon var så underlig och satte sig så bestämdt emot hvarje försök från moderns sida att skaffa henne en man.

Och så dessa nervösa anfall! Så fort ljudet af hennes skratt trängde till amiralinnans öron afbröt hon ett mycket animeradt samtal med ett par unga herrar och skyndade sig att taga reda på dottern.

»Kom med mig in i toalettrummet och hjälp mig att fästa min plym», sade hon och tog tämligen hårdt i hennes arm. Mor och dotter utbytte en blick, full af iskall, hotande stränghet å ena sidan och af trots och rent af motvilja å den andra. Men Cecilia hade i detta ögonblick ingen motståndskraft, hon lade sin arm i moderns och gick ut med henne. Hon upphörde ett ögonblick att skratta, men då hon kom in i toalettrummet, där redan flera damer höllo på att

kläda sig, bröt paroxysmen fullständigt lös; hon kastade sig baklänges i soffan och skrattade och snyftade på en gång, medan alt fler damer kommo in och ängsligt sysslade omkring henne.

Under tiden stodo Minnie och byråchefen i ett hörn af salen, där de, tack vare det allmänna afskedstagandet, lyckades förblifva tämligen obemärkta. Han höll hennes hand och hans ögon glänste af innerlig ömhet och kärlek. Han hade slutligen fått mod att uttala det ord, som han gått och burit på hela aftonen, och hon hade svarat ja utan tvekan. Nu hviskade han till henne något om att han ej var värd den stora lycka, som kommit på hans lott, och att han nästan tvekade om det vore rätt att binda hennes unga, knoppande lif vid hans allvarliga och arbetsamma tillvaro. Det enda, som lugnade honom, var den tanken, att hon väl i alla fall en gång skulle gifta sig, och att männen i det hela vore ett dåligt slägte, hvaribland ingen enda var henne värdig, men att hon i alla händelser aldrig kunde få någon som älskade henne mer än han.

Minnie mottog dessa innerliga, varma försäkringar, som voro uttrycket för en ädel och högsinnad mans bästa känslor, med ett litet leende på sitt uppåtvända ansigte och med gropar i kinderna. Hon tycktes lyssna till honom, men hans ord snuddade i själfva verket förbi henne, utan att beröra henne djupare. Det var ej egentligen på hans kärlek hon i detta ögonblick tänkte — hon höll redan på att i tankarne

ordna sitt blifvande hem, och hon såg i fantasin en hel rad med de nättaste små syltburkar, alla öfverbundna med vaxadt papper och med fint och prydligt skrifna etiketter — dem skulle hennes man få skrifva, ty hon hade själf en så ojämn stil. Alla burkarna stodo ordnade i prydliga rader i skafferiet på en hylla, som var kantad med virkade spetsar.

Nu kommo amiralinnan och Cecilia, och Minnie räckte byråchefen sin hand till afsked och såg upp på honom med sina vänliga förgät-mig-ej-ögon, som hade samma blick för alla — men han trodde sig i dem läsa varm, kvinlig hängifvenhet, och han var lycklig — så lycklig, som man kanske blott är det en gång i sitt lif.

Cecilia såg skrämmande blek ut efter det svåra anfallet; men hon hade återvunnit sin verldsvana och tog afsked af alla.

»Välkommen på vår bal i morgon!» sade en af statsrådinnorna till dem. »Men fröken Cecilia ser så klen ut, fröken måtte väl ej mankera oss!»

»Åhnej, tack!» sade Cecilia. »Jag är litet trött, men sedan jag fått sofva ut i morgon förmiddag blir jag nog kry igen.»

Eugenie och hennes mor kommo nu fram till värdinnan för att taga afsked. Friherrinnan hade stor förmåga att säga banala artigheter.

»En synnerligt angenäm afton», sade hon nu vänligt beskyddande till statsrådinnan. »Och mycket

väl arrangeradt allting. Jag gratulerar fru statsrådinnan till en så lyckad debut.»

Hon vände sig nu till Arla och klappade henne på kinden.

»Lilla rosenknopp», sade hon till henne. »Jag vet inte hvar jag fått den bilden ifrån, men jag tycker alldeles att den här lilla näpna tärnan liknar en nytslagen törnrosknopp. — Men rosorna få lof att också ha sina törnen, kom i håg det, lilla vän», tillade hon, i det hon nöp henne i kinden. »Som jag alltid sagt till Eugenie — en ung flicka skall ha sin lilla stolt-
het — hon bör ej uppmuntra den förste karl, som är lite artig emot henne. Och framför alt, lika mot alla, det är en gyllne regel.»

Friherrinnan kunde aldrig låta bli att ge dylika små stygn mellan artigheterna.

»Jag hoppas få den äran att snart se herrskapet hos mig på en supé», sade hon nu med sitt älskvärdaste småleende. »Men då vill jag se den här lilla rosenknoppen också — mamma är bra sträng, som ej vill låta henne vara ute i vinter — man får lof att ha roligt medan man är ung.»

Hon gjorde en skämtsamt varnande åtbörd med pekfingret åt statsrådinnan. »Ja-ja! jag skall tala med statsrådet. Säger han ja, då får alt lilla mamma också gifva med sig.»

Hon omfamnade nu Arla och räckte henne sin kind att kyssa. Arla närmade pligtskyldigast sina friska läppar till denna mörka kind, men ej utan en

känsla af motvilja, nästan af vämjelse. Hon erinrade sig att en gång ha hört Eugenie yttra: »Mamma säger, att man aldrig skall tvätta sig i ansigtet med vatten, ty det skall vara så skadligt för hyn».

Friherrinnan gjorde nu en stor komplimang med utslagna armar — en gest hvarmed hon gjort mycken lycka i sin ungdom — men grimacerade med det samma illa, då hennes dotter råkade trampa henne på foten och gaf henne ett litet slag med solfjädern, som skulle föreställa lekfullt, men som, att döma af den blick, som ledsagade det, tycktes vara ganska allvarsamt menadt.

Eugenie hade tappat sin balbok; en herre upp-tog den och kastade i detsamma en satirisk blick på de tomma bladen. Det var i förvirringen här-öfver som den stackars flickan råkat trampa sin mor, och hennes näsa rodnade nu vid denna dubbla för-lägenhet, så att den började sticka och svida.

Kapten Lagerskiöld dröjde kvar bland de sista, väntande på ett tillfälle att säga Arla någonting enskildt. Slutligen fick han hviska ett par ord till henne.

»Möt mig i morgon middag vid 2-tiden i Humle-gården. Följ med dina småsyskon, då de åka kälke.»

Det lät kort och bestämdt som en befallning, mot hvilken ingen gensägelse kunde komma i fråga. Hon kunde ej förmå sig att svara utan stod och såg ned och bet i sin solfjäder.

»Men låt icke din lilla näbbiga syster Gurli följa med», sade han.

»Känner kapten henne?» utbrast hon helt högt och slog ihop solfjädern.

»Ja, det har ibland roat mig att tala med frökens näpna småsyskon», sade han, likaledes högt. »Och lilla fröken Gurli brukar någon gång vara med dem.»

Han var nu tvungen att taga afsked, och då han tryckte hennes hand hviskade han: »det är ju säkert, att du kommer?» och hon svarade med läpparna, men ohörbart: »ja».

Så fort dörren föll igen efter den sista gästen gick statsrådet och stängde till alla dörrarna till de andra rummen, så att han blef ensam med sin dotter i salongen.

»Hur kan man bära sig så dumt åt?» for han ut i häftig ton till Arla. »Mankera en kavaljer för att dansa med en annan! Göra sig till föremål för åtlöje genom att visa sig sakna det enklaste lefnads-vett!»

Arla såg litet häpen ut vid detta häftiga anfall. Men hon svarade snart i en ganska lugn ton: »Jag vet nog att man ej brukar göra så — men jag *vill* inte dansa med hvem som hälst.»

»Hvad är nu det för dumt prat! Du har ju inte vanliga begrepp en gång! En flicka med någon »chic» visar sig aldrig föredra den ene kavaljeren framför den andre — det är ett af de gröfsta brott mot god ton man kan begå. Men om du inte begriper det, så skulle väl din kvinliga blygsamhet säga dig, att ditt beteende är opassande!»

Arla såg sin far rätt in i ögonen.

»Att dansa än med den ene, än med den andre, tycker jag är opassande», sade hon i fast ton.

»Enfaldigt pjoller!» utbröt han. »Är det kanske din mening att reformera sällskapslivet? Tror du, att du bättre begriper hvad som är passande än hela den fina societeten?»

Arla började få tårar i ögonen. Statsrådet blef ögonblickligen lugnare, klappade henne på kinden och sade: »Nå, blif inte ledsen. Jag är för ofrigt mycket nöjd med dig — du tog dig riktigt bra ut. Och du vill ju lägga på minnet, hvad jag sagt, till en annan gång?»

Han aktade sig att invänta hennes svar på denna fråga; dottern var lika envis som modern, då hon fått en idé i hufvudet, det var ej lönt att diskutera med henne. Man fick hoppas att hon skulle blifva förståndigare till nästa år. Han gick in i sitt eget rum, och Arla gick att uppsöka modern i barnkammaren. Hon längtade att af henne få höra, om hon verkligen uppfört sig orätt i afton.

I barnkammaren fann hon Gurli stående midt på golvet, endast iklädd sitt långa, hvita nattlinne och ett par röda marokin-skor.

»Men, mitt lilla barn, inte kan man nu midt i natten hålla på att flytta om din säng», hörde hon modern säga.

»Det är gjordt på ett ögonblick, om Lovis hjälper mig», ropade Gurli ifrigt. »Jag försäkrar mamma

att jag inte kan sofva en blund här. Här är så kvaft och otrefligt, och än gnäller den ena och än den andra af småbarnen.»

Hon tog själf beslutsamt i ena ändan af den lätta järnsängen, och kammarjungfrun i den andra, och de vandrade af till flickornas rum, där alla ljus ännu brunno, och där hon begärligt insöp den atmosfär af verldslifvet, som nu låg utbredd öfver denna lilla enkla och kyska jungfrubur. Toaletten var fullströdd af blommor, dansböcker, konfektbitar och afrifna tylltrasor. Gurli studerade alla dessa detaljer med stor uppmärksamhet och begagnade sig af den rika upplysningen att spegla sig och sätta några af de glömda blommorna i sitt hår.

»Vill du komma med mig in i sängkammaren?» sade statsrådinnan till Arla.

Arla följde henne villigt; hon väntade med hjärtklappning att få höra moderns kritik af hennes uppförande i afton.

Det var nästan mörkt i sängkammaren, endast en liten nattlampa brann på ett bord, och den rena, friska luften i detta afstängda rum kändes ljufligt svalkande efter vistelsen i de öfverhettade festrummen. Detta rum hade också sin egen prägel, det var möbleradt i en helt annan stil än den öfriga våningen. Det var det enda rum, där de gamla möblerna bibehållits och därför det enda, där statsrådinnan kände sig fullt hemmastadd. Hon hade också bibehållit den gammalmodiga seden att hafva säng-

kammaren till arbetsrum. Möbleringen kunde ej sägas vara smakfull — den var omodärn, men ej antik. En tämligen smal dubbelsäng af mahogny, som stod ihopskjuten om dagarna, två lavoarer med lock, en enkel yllematta öfverkorsad med ljusgrå gångmattor, tunna, hvita gardiner för fönstren, en liten obetydlig byrå med spegel, en stor soffa öfverklädd med ett randigt bomullsöfverdrag och i hörnen broderade dynor med omöjliga blommor, förfärdigade af statsrådinnans flickvänner och omsorgsfullt öfvertäckta med hvita, virkade lappar. Framför soffan ett rundt bord och ett par armstolar med raka, höga ryggar, vid fönstret en symaskin.

Hela rummet var alldeles sådant som de flesta sängkamrar inom medelklassen för knapt 20 år sedan — en alt för kort tid för att gifva denna stil eller stillöshet ålderdomlighetens förädlade prägel, men i alla fall af ett visst kulturhistoriskt intresse såsom typiskt för en hel smakriktning inom vårt land. Hur som helst, smakfullt eller icke, var det i alla fall det trefligaste rum i huset, det enda rum, som räddats från den banalitet, som tapetserare och bosättnings-entreprenörer vetat att utbreda öfver den öfriga elegantare och stilfullare våningen.

Statsrådinnan tände arbetslampan, som alltid stod framme på bordet tillika med en stor korg med barnstrumpor att laga samt ett eller annat litet nytt plagg, som var i verket. Bredvid den digra arbetskorgen

låg alltid Melins stora praktbibel med en massa märken instuckna mellan bladen.

Statsrådinnan satte sig i soffan med händerna korslagda i knäet, Arla blef stående litet längre bort i rummet, så att den gröna lampskärmen lemnade hennes ansigte i skuggan.

»Min lilla flicka», började statsrådinnan med blid röst. »Du får inte bli ledsen, men jag måste göra några anmärkningar öfver ditt sätt i afton. Först och främst får du lof att hålla dig litet rakare, när du dansar. Den där benägenheten att hänga hufvudet tar sig mycket illa ut i dansen. Jag observerade dig särskildt, då du dansade med kapten Lagerskiöld — och vet du, det såg nästan ut, som om du lutat hufvudet mot hans axel.»

Arla rodnade häftigt till; hon visste ej hvarför, men denna förebråelse kränkte henne djupt.

»Danslärarinnan sade alltid, att man måste luta sig mot kavaljeren för att kunna dansa väl», invände hon i häftig ton.

»Om det är så, är det bättre att inte dansa så väl», svarade modern, allvarligt. »Och så, en annan sak. Jag hörde dig själf taga tillbaka ditt löfte till byråchefen Örn. Och sedan dansade du ändå kotiljongen.»

»Man måtte väl ha rättighet att dansa med hvem man vill.»

»Man har aldrig rättighet att såra — och dessutom — du sade ju till byråchefen att du var trött

och ej orkade dansa mer. Hur kunde du sedan strax efter —»

»Kapten Lagerskiöld för så väl», sade hon och lyfte hufvudet, och modern såg, att det glänste till i hennes ögon. »Att dansa med honom är ingen ansträngning.»

Modern tycktes vilja säga något, men hon tvekade.

»Kom litet närmare», sade hon. »Får jag se på dig.»

Arla gick fram, lade sig ned på knä på en pall, dolde sitt rodnande ansigte i moderns klädning och snyftade.

»Jag måste då säga dig det», sade statsrådinnan och smekte hennes hår. »Stackars barn, du får ej öfverlemna dig åt denna barnsliga fantasi. Kapten Lagerskiöld är en sådan person, som jag hälst skulle sett aldrig hade blifvit bjuden i vårt hus. Det är en person helt och hållet utan karaktär och grundsatser — ja, rent ut sagdt, en dålig människa.»

Arla upplyfte häftigt sitt tårsköljda ansigte.

»Det vet jag», sade hon med en nästan triumferande min. »Han har själf sagt mig det.»

Modern teg häpen och Arla fortfor, i det hon reste sig: »Han har aldrig haft några föräldrar eller något hem utan varit omgifven af frestelser. Och» — tillade hon med litet lägre stämma — »han har aldrig träffat någon, som han verkligen kunnat älska, och endast genom kärleken skulle han kunna

räddas från de mörka makter, som hittills beherskat hans lif.»

Hon upprepade nästan ordagrant, hvad han sagt. Han hade yttrat sig i så allmänna ordalag, och hon var så fjärran från att ana, hvad hans bekännelser egentligen inneburo, att hon ej skulle varit i stånd att omkläda dem i egna ord. Hon hade endast en oklar föreställning om att han varit olycklig och syndig — och att hon skulle kunna rädda honom. Syndig var för henne blott ett abstrakt begrepp — alla människor hafva ju synd och hans bestod väl egentligen däri, att han lefvat utan Gud. Han hade kanske aldrig lärt att bedja, och han gick måhända aldrig i kyrkan eller till nattvarden. Hon visste, att det fans herrar, som aldrig gjorde det. Och så hade han kanske varit förlofvad med Cecilia och slagit upp med henne, då han såg, att han ej verkligen älskade henne.

»Och alt detta har han redan sagt dig», utbrast statsrådinnan, då hon hämtat sig från sin första bestörtning. »Nå, då kan jag också gissa, hvad han vidare sagt. Vill du, att jag skall säg dig det? Du är den första flicka han verkligen älskat — du skall bli hans räddande ängel — —»

Arla gaf till ett litet utrop vid dessa ord.

»Du tror väl inte att jag har lyssnat?» sade modern. »Jag vet det ändå, ty så säga alltid sådana herrar, då de vilja vinna en oskyldig flicka. Jag själf

hade i min ungdom en tillbedjare af detta slag — det är als inte något ovanligt.»

Inte ovanligt! Dessa ord skulle ej varit sagda till henne ensam, andra skulle ha sagt det samma förut till andra unga flickor! »Ack, det var i alla fall inte på samma sätt», tänkte Arla. Så som *han* hade sagt dem — med en sådan blick — ett sådant tonfall — nej, det hade aldrig någon annan kunnat.

»Och du förstod inte, att en man, som kan göra en flicka en kärleksförklaring första gången han ser henne, måste vara lättsinnig och opålitlig», fortsatte modern.

»Mamma vet inte hvad kärlek är», tänkte Arla för sig själf. »Hon vet inte att den föds i ett ögonblick och räcker för hela lifvet. Hon har bestämdt aldrig älskat pappa. Då skulle de ej nu vara så ljumma i sitt sätt mot hvarandra.»

»Och hvad svarade du?» frågade modern.

Arla vände sig bort. »Jag svarade inte», sade hon, dämpadt.

Moderns bekymrade ansigte ljusnade litet.

»Det var rätt», sade hon och klappade henne på kinden. »Du gick således ifrån honom genast?»

Arla hade på tungan att svara: »inte genast», men hon kunde ej få fram denna bekännelse. Andra frågor skulle då följa och hon skulle blifva tvungen att beskrifva, hvad som tilldragit sig mellan dem. Beskrifva en sådan scen för modern, som ej visste hvad kärlek var! Det var ju omöjligt! Hon svarade

därför ett ja, men så svagt och förvirradt, att modern genast såg, att det icke var sant. Det var ej Arlas första osanning, tvärtom, hon hade som barn ofta gjort sig skyldig till detta fel. Hon hade ett så vekt och känsligt lynne, att hon ej kunde bära den minsta förebråelse och kunde falla i gråt blott vid en sträng blick, och därför var hon alltid genast färdig att neka, så fort hon begått det obetydligaste felsteg. Men när då modern brukade taga hennes ansigte mellan sina händer och be henne se sig rätt in i ögonen, såg hon genast hur det förhöll sig, ty med ögonen kunde hon dock icke narras. Och sedan hon blef äldre hade hon stridt så mycket emot denna svaghet, att hon nästan gått till öfverdrift i sin sanningskärlek. Hon hade nu alltid så brådtom att säga hvad som kunde ådraga henne obehag, som fruktade hon att gifva frestelsen det minsta rådrum.

Modern, som med djup glädje hade iakttagit hennes många små segrar öfver sig själf, blef mycket smärtsamt berörd öfver upptäckten af ett återfall. Hon kunde ej nu gå till väga på samma sätt med henne, som då hon var en liten flicka. Hon slog i stället med litet darrande hand upp bibein vid ett af de många bokmärkena.

»Fast det är sent skola vi väl inte frångå vår vana att läsa ett kapitel tillsammans, innan vi gå till hvilaf?» sade hon och såg upp på dottern.

Arla ryggade tillbaka och kastade en nästan skrämnd blick på sin lilla taburett, där hon hade suttit

vid moderns knä om kvällarna allt sedan hon var en liten flicka. Allt detta föreföll henne nu så främmande — det var inte längre hon själf, det var en liten yngre syster, som brukade sitta där och bikta för modern alla sina drömmar och alla sina små sorger.

»Jag vill inte — jag kan inte läsa i kväll», sade hon.

Statsrådinnan lade igen boken, såg mildt och sorgset på dottern och sade: »lägg det då på minnet, mitt barn, att detta var följden af din första bal».

Arla sänkte hufvudet och gick långsamt ut ur rummet. Modern lät henne gå, hon fann det bäst att lemna henne åt sig själf, tils den häftigaste sinneshörelsen gifvit vika. Arla ville ej gå in i sitt rum, emedan hon fruktade Gurlis prat, hon behöfde nödvändigt vara ensam för att reda sina tankar. I salongen träffade hon fadern.

»Är mamma i sängkammaren?» frågade han.

»Ja.»

»Är hon ensam? Sofva barnen?»

»Ja, mamma är ensam.»

»Godt. God natt, min unge.» Han kysste henne på munnen och gick därefter in i sängkammaren.

Arla öppnade ett fönster i salongen för att få ut den damuppfyllda luften samt började gå af och an, insvept i en stor sjal och njutande af det klara, kalla vintermånskenet, som hemlighetsfullt hoppade här och där på snön och lindade sig kring några af

trädstammarna i Humlegården utanför fönstren. Där skulle de mötas i morgon! Ack, om han i stället hade sagt nu strax! Om hon just nu hade fått smyga sig ut i sin tunna klädning och han hade slagit sin kapp omkring henne för att värma henne — hon tänkte icke på, att herrarne i hennes samtid ej nyttjade kappor, liksom Romeo — och om de så hade fått gå bort tillsammans — långt, långt bort från denna prosaiska värld, där ingen förstod hur två hjärtan kunde mötas och finna hvarandra från första ögonblicket.

Hon fick ej länge vara ensam; en dörr öppnades, lätta steg kommo trippande och en hvit gestalt i bara nattlinnet stod midt i månstrålen.

»Men Arla, kommer du då aldrig nånsin!»

»Kära Gurli, hvarför sofver inte du för länge sedan?»

»Äh! — tror du jag kan somna förr än jag fått höra litet om balen. Kom nu, hu hvad här är kallt!»

Hon frös så att hon skakade i sin tunna nattdrägt, men hängde sig likväl fast vid systemen, som stod framför det öppna fönstret.

»Gå, du förkyler dig ju.»

»Det bryr jag mig inte om», sade hon huttrande.
»Jag går inte förr än du kommer.»

Arla måste som vanligt gifva vika för den yngre systemens starkare vilja. Hon stängde fönstret och de gingo in i sitt rum, där Gurli åter kröp upp i bädden

och drog täcket öfver sig ända upp till hakan. Arla började lösa upp sin klädning och plocka blommorna ur sitt hår.

»Nå, du hade väl gudomligt roligt?» ljöd det från sängen mellan klappande tänder. Ingenting syntes mer af Gurli än ett par otåliga, mörka ögon under en ofantlig massa brunt hår.

Arla satt framför toalettbordet och vände ryggen åt systemen.

»Åhja», sade hon.

»Jag ser på ditt danskort, att du dansade två danser med kapten Lagerskiöld. Han dansar väl vådligt stilig du?»

»Känner du honom?» frågade Arla och vände sig om på stolen.

»Ja, visst gör jag det. Frågade han inte efter mig?»

»Jo, det var sant, han sade att han hade sett dig med småbarnen vid kalkbacken. Du måste visst ha varit litet ohöflig mot honom?»

Hela hufvudet kom nu fram ur täcket.

»Ohöflig! Hur då?»

»Han sade något om, att du var så näbbig.»

»Näbbig! Fy hvad du narras!» skrek Gurli och for upp i sittande ställning i bädden.

»Jag brukar inte narras», sade Arla med sårad värdighet, men rodnade i det samma.

»Joho, du narras, du narras bestämdt. Jag tror dig inte, om du inte talar om för mig ord för ord

hvad han sade. Hvem började att tala om mig? Och hvad sade han först? Och hvad sade du?»

»Det är bättre att du berättar för mig, hvarför du intresserar dig så mycket för honom», sade Arla med den äldre systemens litet docerande ton.

»Det angår dig inte. Jag skall säga dig, att jag inte längre är någon liten flicka, som du tror. Och fast jag här hemma behandlas som ett barn, fins det andra, som — som —»

»Är du inte ett barn», sade Arla. »Du har ju inte gått och läst ännu.»

»Nå, än se'n! Den där läsningen är ju bara en ceremoni, som jag underkastar mig för mammans skull. Och inte må du tro, att det är konfirmationen, som gör oss till kvinnor, nej du, det är något annat det.»

»Hvad är det då?» frågade Arla häpen.

»Det är — det är — kärleken», snyftade Gurli fram och gömde hela hufvudet under täcket.

»Kärleken! Men Gurli, så du talar. Hvad vet du om den? Du, en liten skolflicka.»

»Säg inte en liten skolflicka, för det retar mig», ropade Gurli, sköt med båda händerna undan täcket och sprang helt och hållet ur bädden och ned på golvet. »Då är du mycket mer en skolflicka än jag. Har kanske någon man sagt till dig, att han älskar dig? Hva?»

»Nej, men Gurli, så du pratar!» sade Arla skratande. »Har verkligen någon af Arvids kamrater —»

»Arvids kamrater!» upprepade Gurli med ett ut-

tryck af obeskrifligt förakt. »Tror du, att så'na där pojkar skulle våga! Ph! Jag skulle ge dem en örfl, det vore det enklaste sättet att affärda så'na små-pysar. Nej du, det är en *man*, en verklig *man* — en sådan, som hvilken flicka som hälst skulle afundas mig.»

Hon var så vacker i detta ögonblick där hon stod i sitt hvita linne, med de tindrande ögonen och det stora håret som stod som ett mörkt moln kring det rosiga, unga ansigtet, att det gick som ett stygn igenom Arla, och en aning om sanningen gick upp för henne.

»Det är väl inte möjligt att du menar — du kan naturligtvis inte mena — honom — som du nyss talade om — kapten Lagerskiöld?»

»Tänk om det ändå vore han!» utbrast Gurli, som i sin triumf glömde sin hemlighetsfullhet. Arlas vanliga blyga själfbeherskning öfvergaf henne helt och hållet vid detta erkännande.

»Kapten Lagerskiöld har sagt till dig, att han älskar dig!» ropade hon till med ett hvasst och skärande ljud i stämman, så olikt hennes vanliga mjuka tonfall. »O, hur skamligt, hur skamligt!»

Hon satte händerna för ansigtet och snyftade.

Gurli blef nästan rädd öfver hennes häftighet. Hon måtte visst ha gjort något mycket farligt, då Arla, som alltid var så lugn, tog så illa vid sig. Hon smög sig, halft skamsen, halft skrämnd, intill systemen och hviskade: »han har bara sagt det en

gång. Det var i förgår och jag sprang strax ifrån honom — jag tyckte det var så fänigt, så —»

»I förgår!» upprepade Arla och såg upp med ängsliga, förvirrade ögon. »I förgår sade han till dig, att han älskade dig?»

»Ja, om du bara inte blir så förskräckligt ledsen, skall jag tala om för dig altsammans. Han brukade ofta komma till kälkbacken på sista tiden, och då gingo vi upp och ned i gångarna i Humlegården och pratade, och när jag ville åka, hjälpte han mig att få fart och drog min kälke upp för backen igen. I början skojade jag bara med honom, men sedan märkte jag, att han var riktigt kär -- han kunde se på mig långa stunder — och så som han ser på en, det kan du inte tro! — Och så började han i förgår att tala om, att jag hade så vackra ögon — och så sade han, att en sådan liten glad solstråle som jag skulle kunna lysa upp hela hans lif, och att om han inte längre finge träffa mig, så visste han inte hur han skulle bära sig åt —»

»Gurli!» utbrast Arla och fattade hårdt tag i systemens arm. »Älskar du honom?»

Gurli kastade litet med ögonen och såg förlägen ut.

»Jag tror det — jag har läst i romaner, som Arvid haft hemma till låns från skolan — tala bara inte om det för mamma — men jag har läst, att när man är kär, har man alltid en sådan förskräcklig hjärtklappning, när *han* kommer — och bara jag såg

honom på långt håll i backen från Kommendörsgatan, tyckte jag att jag ville kvävas — —»

»Kapten Lagerskiöld är en dålig — dålig — dålig människa!» snyftade Arla fram och störtade med händerna för ansigtet ut ur rummet.

Statsrådinnan satt ännu uppe och läste, men hennes man hade gått och lagt sig. En hög skärm, som stod framför sängen, utestängde ljusskenet från den sofvande. Statsrådet hade nyss förut haft en liten scen med sin hustru, som troligen skulle hålla henne vaken återstoden af natten — men han hade somnat strax sedan han hade talat till punkt.

»Du får förlåta mig, att jag ej riktigt kan gilla ditt sätt att uppfylla dina pligter som värdinna», hade han sagt, då han först kom in till henne.

Statsrådinnan lade händerna i kors på bordet och såg upp på honom med en mild och tålig min.

»Du visar allt för tydligt dina antipatier och sympatier», fortfor han, »och tänker för litet på societetslivets fordringar. Att nu t. ex. sysselsätta dig så mycket med den där beskedliga fru Ekström och hennes döttrar —»

»Det var därför, att ingen annan sysselsatte sig med dem.»

»Men för all del, min kära vän, en societets-salong är väl icke en välgörenhetsanstalt! Etiketten måste där framför allt iakttagas. Och amiralinnan Hornfeldt återigen, som är en af de mest framstående damer i hela societeten, var du nästan ohöflig mot.»

»Förlåt mig, men jag kan inte visa mig förbindlig mot en person, som jag så djupt missaktar.»

Statsrådet ryckte på axlarna med en åtbörd af stor otålighet.

»Om du kunde lära dig hur olämpligt det är att inblanda sådana där moraliska åsigter i societetslivet.»

Statsrådinnan teg; det var vanligen hennes sätt att avsluta ett samtal, som hon visste ej kunde leda till något resultat, då hvar och en i alla fall alltid vidhöll sin mening.

»Observerade du Arla?» frågade nu statsrådet.

»Ja. Hur då?»

»Såg du inte, att hon gjorde sig löjlig genom att visa sig så intresserad af den där utlefvade Lagerskiöld?»

»Jag bad dig att kapten Lagerskiöld ej skulle bli bjuden», sade statsrådinnan mildt.

»Det är inte däri felet ligger», inföll hennes man.

»Utan felet är att din dotter blifvit uppfostrad till ett våp, som ingenting begriper. Det är följden af ditt klostersistem — flickor, som lefvat så där inspärade, äro alltid färdiga att falla i armarna på förste, bäste karl, som något så när förstår att sköta dem.»

Detta var statsrådets sista replik innan han somnade. Den väckte en känsla af stor bitterhet och hopplöshet hos hans hustru. Hennes hjärta sammanpressades vid tanken på all den flärd, all den orenhet

hvari hennes fyra flickor, den ena efter den andra, skulle inkastas. Då Arla, till hvars karaktärs allvar och renhet hon hade hyst det största förtroendet, hade visat sig så föga stålsatt mot frestelsen, hvad skulle det då bli af Gurli, som hade så farliga anlag? Och de två små, som nu sofvo så lugnt inne i barnkammaren? »Hvartill tjäna då alla sträfvanden, alla förböner», sade hon till sig själf. »Hvartill tjänar det att söka skydda barnen från det onda, om de kanske just härigenom bli lättare utsatta för frestelsen?»

Hon lade armarna på bordet och pannan i händerna. Den förfärliga frågan: »Hvad tjänar det till — hvad tjänar det till?» låg tung öfver henne.

Då knackade det sakta på hennes dörr, den öppnades på glänt och en skygg stämma hviskade: »Är mamma ensam? Får jag komma in?»

Det for ett lyckligt skimmer öfver statsrådinnans drag.

»Kom, mitt barn?» hviskade hon och räckte ut händerna emot henne. »Pappa sofver så tungt — du behöfver inte vara rädd att väcka honom.»

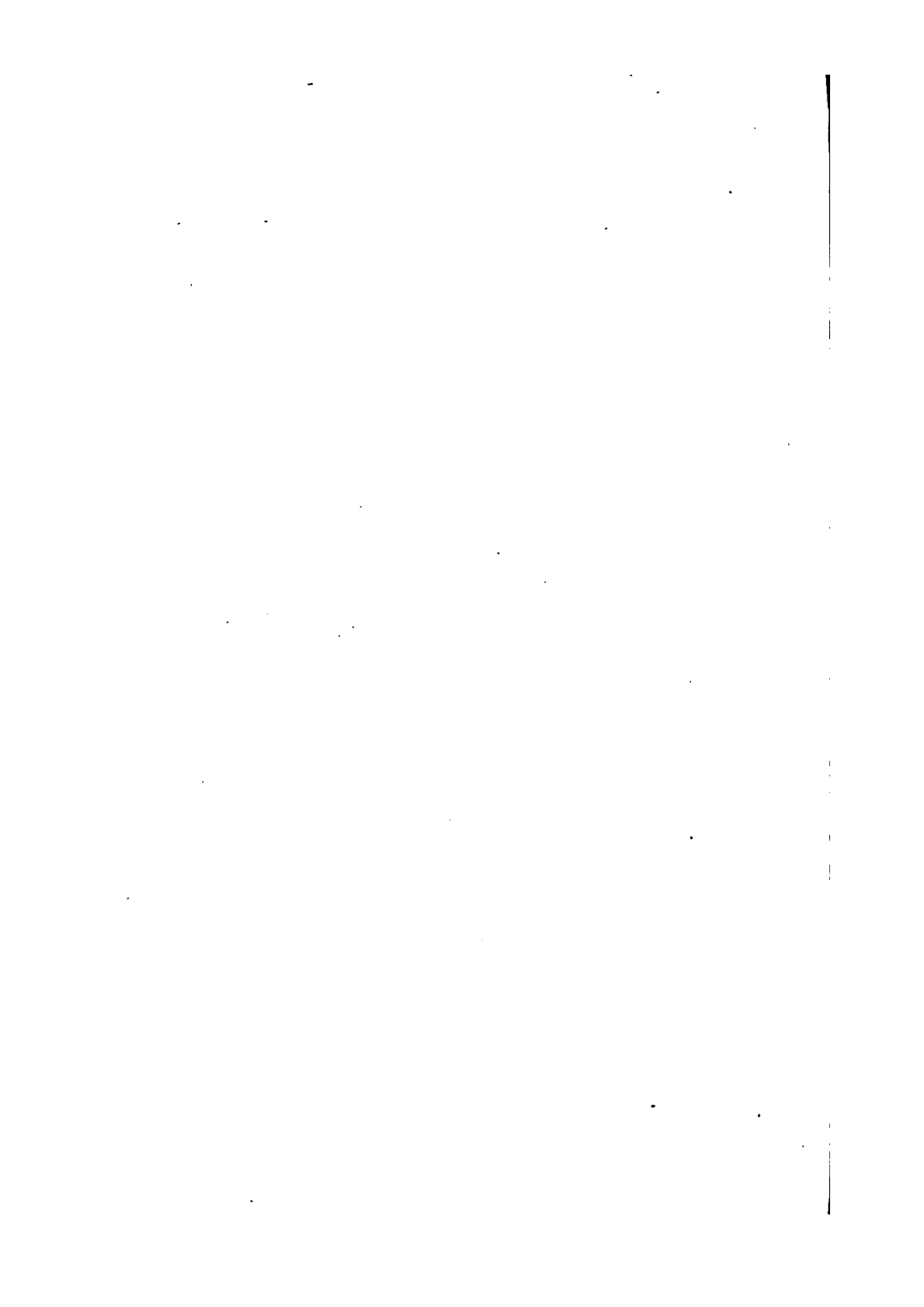
Arla kom in, smygande på tåspetsarna, klädd i hvit kjol och peignoir samt med hängande hår. Hon hade röda fläckar i ansigtet, och ögonen voro svullna af gråt. Hon lade sig sakta ned på knä bredvid modern, gömde ansigtet i hennes klädning och hviskade med en kväfd snyftning:

»Vill mamma läsa för mig nu?»

1882.



EN STOR MAN.





svenska akademien firade sin högtidsdag. Stora börssalen var fylld ända till trängsel. På den kungliga läktaren och på de reserverade platserna närmast omkring de adertons högsäten glänste dyrbara toaletter, borta vid dörrarna stod man och trängdes och svettades, men tyst var det i hela den stora salen, så tyst, som om ingen af dessa hundratal människor ens hade vågat att draga andan.

Det var nämligen en af akademins främste män som hade ordet. Excellensen, en af rikets herrar, riddaren af Serafimerorden, ättlingen i rätt nedstigande led af en af Sverges äldsta familjer samt för aftonen akademins direktör skulle uppläsa ett af sina odödliga äreminnen öfver en af svenska historiens store män.

Högtidens första afdelning var redan slut. Direktören hade hälsat den nyvalde ledamoten och uttalat akademiens länge närda önskan att få gifva sitt erkännande åt hans förtjänster; därefter hade han utdelat tvänne andra pris för en diktsamling och ett dramatiskt försök, hvilka akademien funnit lofvande, ehuru ingen af de enskilde medlemmarne trodde att de lofvade något als.

Och nu hade man, som sagdt, kommit till festens andra afdelning. En del af allmänheten, som gått upp endast för att se den nyvalde ledamoten och pristagarne bocka sig för den kungliga läktaren, hade redan aflägsnat sig. De funno herr excellensens och direktörens berömda äreminnen tråkiga, oaktadt all den glänsande, akademiska vältalighet, hvarmed de lyste. Men så var deras njutning, som stannat kvar, så mycket större. Hvilket språk! Hvilka bilder! Hvilken ädel, stolt, storslagen skildring han gaf af Sverges stormaktstid och af en af dess största karaktärer.

I enlighet med den smakriktning, som på den tiden rådde inom svenska akademien, hade han målat sin bild med idel ljus och omsorgsfullt dolt alla skuggor. Han hade redan sedan flera år ristat akademins minnesblad med en hel följd af sådana ljusbilder, och han ansågs hafva gjort en betydelsefull insats i sitt lands utveckling genom att framhålla för dess blickar bilden af alla dessa »ädla skuggor och vördade fäder», som aldrig kämpat mot annat än yttre fiender, aldrig frestats och aldrig syndat, och som nu skulle tjäna till förebilder för lidande, felande, stapplande människor. Den nyaste tidens realism med sitt stränga sanningskraf hade ännu icke inträngt i allmänna medvetandet.

Tystnaden i salen blef alt större, uppmärksamheten alt mera spänd, i samma mån som talarens stämning, i början genomträngande och klar, plötsligt började

blifva hes och oredig, tils den slutligen endast liknade en hviskning. En askgrå blekhet for öfver de nyss så lifliga och rörliga dragen, blickens glöd slocknade hastigt. Excellensen gjorde ett ängsligt försök att resa sig, men sjönk åter tillbaka i fåtöljen och fälde papperet till golvet.

Med ens förvandlade sig hela den stumma, lyssnande skaran till en rörlig, böljande massa; somliga trängde sig fram för att bättre kunna se den store mannen, då han leddes ut af två af sina fräjdade medbröder, andra stormade dörrarna för att komma ut på gatan och därifrån se honom föras i sin vagn. Från de reserverade bänkarna iakttog man att konungen själf lemnade sin plats för att personligen underätta sig om sin högt betrodde mans befinnande.

Utkommen i friska luften återfick excellensen hastigt sina krafter; han steg själf upp i sin vagn och afböjde alla vänliga anbud att följa honom hem under förklaring att det hela ej var något annat än en tillfällig svimning. Han hade inbjudit några af de aderton, som voro resande i staden, att supera hos honom efter högtidlighetens slut, och han bad nu att man ändtligen ej måtte beröfva honom detta nöje, hvaråt han så mycket gladt sig.

Vagnen satte sig i rörelse, och han sjönk ned mot kuddarna med slappa drag, slocknad blick och skälfvande i alla lemmar. Endast med stor möda kunde han gå upp för trapporna till sitt hem och skyndade sedan direkt in i sitt arbetsrum.

»Maskineriet får icke ännu afstanna», mumlade han. »Ännu ett år, åtminstone några månader måste jag hålla ut — att just nu lägga mig på sjukbädden — det är omöjligt.»

Han gick till sitt skrifbord och framtog ur en låda ett helt litet föremål. Med skälfvande händer öppnade han den guldbroderade fracken och aftog det stora blå serafimerbandet samt riktade det lilla föremålet mot sitt bröst. Detta var öfvertäckt af märken som af oräkneliga nålstygn. Med osäker hand förde han nu den uddhvassa spetsen af en liten spruta in under den sårade huden; ett ögonblick ännu och lifvet började återvakna i detta döende ansigte. Blicken tändes ånyo, de djupa vecken utjämnades, de slappa dragen återfingo rörelse och spänstighet, och han reste sig med en elastisk åtbörd från soffan, där han sjunkit ned, rätade ut det hopsjunkna bröstet och utbrast: »ännu är det ej förbi. Så länge giftet verkar är jag räddad — jag kan då hoppas att ännu en tid få fortsätta kampen — den gräsliga kampen.»

Han skyndade nu att ordna sin dräkt och kom snart med lifliga steg in till sin hustru, som väntade honom i en liten salong, rikt och varmt möblerad, med dämpad belysning och mjuka, sammansmältande färger. Hon föreföll betydligt yngre än han, hade ungdomliga, nästan barnsliga åtbörder, späd, fin figur, ljust, glänsande hår och en slät, mjäll hy, på hvilken inga bekymmer någonsin satt en rynka.

Snart anlände gästerna, och då man fann excel-

lensen lika liflig, lika spirituel som någonsin, skingrades snart de farhågor man hyst för hans hälsa, och samtalet fortsattes långt fram på natten, ett samtal så gnistrande och tankedigert som man kunde hafva rätt att vänta i en krets af landets mest snillrike män.

Det var sent på natten, och gästerna hade slutligen aflägsnat sig. Grefvinnan sof i den vackra sängkammaren under de gröna sammetsgardinerna, omgifven af Thorvaldsens Kristus i parian samt sväfvande änglagestalter i oljefärg.

Under tiden satt hennes man, med hvilken hon lefvat ett trettioårigt lyckligt äktenskap utan att någonsin förstå eller känna en enda af hans tankar, där inne i sitt rum, sysselsatt med en fruktansvärd uppgörelse. Han kunde ej längre misstaga sig på de varnande röster som redan flere gånger under de sista veckorna och nu senast i dag hade hviskat till honom att domens timme snart skulle slå. Men det var icke på ett kommande lif han därvid tänkte; det var efterverldens, det var historiens dom som sysselsatte hans tankar. Själff historieforskare kunde han ej gärna dölja för sig det faktum, att icke ens de vältaligaste äreminnen förmå att i längden dölja ihålligheten af en storhet, som var så underminerad som hans. Och huru hade han dock icke kämpat för att vinna denna storhet, som han nu såg glida undan som en oredig dröm!

Han satt hopsjunken i den stora skinnlänstolen vid skrifbordet med slutna ögon och hufvudet till-

bakalutadt mot stolsryggen och gick igenom sitt förflutna lif.

Han hade varit en arbetare som få. Uppfostrad i öfverflöd hade han dock aldrig njutit rikedomens såsom en företrädesrätt till att lefva blott för nöjet. Men hvarför hade han arbetat? Var det af kärlek till studier som han aflagt så lysande examina vid universitetet? Var det för fosterlandets bästa som han inlagt så stora förtjänster vid rådsbordet? Nej — vid alla sina sträfvanden, vid alt sitt arbete hade han endast haft ett mål — egen storhet.

Det var icke känslan af det lumpna i detta mål, som nu lade det bittra draget öfver hans ansigte. Han var den siste af en ätt, som skänkt Sveriges historia fler lysande namn än någon annan. Att lägga ännu *ett* till denna stolta rad — det hade varit hans lifs ärelystnad och han ansåg den berättigad. Men för att vinna detta mål hade han offrat mycket; huru mycket, det visste ingen annan än han själf. Och nu, när han stod på höjden af sitt anseende, när han nått så högt som någon svensk man kunde nå, stod han på samma gång på branten af sin undergång — och denna undergång hette — ekonomisk ruin.

Det var icke först nu han upptäckte detta. Han hade i flera år lefvat på andras penningar — omynliga barns penningar, som blifvit anförtrodda åt hans förvaltning. Så länge han lefde, kunde han nog hålla uppe skenet, betala ut räntor, bibehålla allas förtroende — men i samma stund han dog, skulle alt

störta samman, det visste han ju. Det var detta som beröfvade honom hälsa och sinnesfrid; det var detta som ristat de djupa fårorna i hans ansigte. Endast under opiirusets inflytande kunde han glömma sina plågor, fysiska och moraliska, för att lida så mycket förfärligare de stunder, då rusets verkningar började slappas — såsom nu. Han vred sig i sin stol under kvalfull ångest; svettdropparna stodo på hans panna och ögonen glödde under sina djupa hvalf.

Hur många kvalfulla nätter hade han icke tillbragt på detta sätt! Och dock måste han fortsätta kampen. Han kunde icke, som så många andra förtviflade, söka glömska för sina plågor i en självald död. Nej, han måste tvärtom söka uppehålla lifvet så länge som möjligt, ty han hoppades altjämt att kunna reda ut sina trassliga affärer, innan döden skulle öfverlemna honom på nåd och onåd åt efterverldens dom. Dö som en förbrytare! Han! Nej, hellre lida, om också marterna skulle mångdubblas, hellre — Han kunde ej beherska sig längre! Han sträckte handen efter morfinflaskan, oaktadt han visste att han borde spara detta fruktansvärda hjälpmedel till de timmar, då han måste visa sig ute i verlden — han hade redan länge varit försatt i den grymma nödvändigheten att köpa sig hvarje lindring mot förfärliga kval — lindringen i det fulla, öppna dagsljuset — kvalet i ensamheten och mörkret. Det hade ej fordrats ringa själfbeherskning för att genomföra detta konsekvent, men han hade aldrig svigtat förr än nu — han sträckte

handen efter opiiflaskan, grep den krampaktigt, men den hand som höll den vägrade att lyda — —

Den första morgongryningen fann excellensen lig-gande utsträckt på golvet med vanställda drag och en liten morfinflaska kampaktigt fasttryckt i handen — han hade träffats af ett slaganfall.

På excellensens uttryckliga önskan hade man, så snart hans tillstånd gjorde det möjligt, fört honom till hans fädernegods, ett fideikommiss med ett slott i anspråksfull stil och inneslutande dyrbara konstskatter. Här hade han vuxit upp, här hade han drömt sina första äregiriga drömmar, men på senare år hade han blott sällan besökt det.

Det var söndagsmiddag, och i den grefliga bänken i den lilla landtkyrkan suto två damer i dyrbara dräkter, som bjärt afstucko mot hela den öfriga menighetens torftighet. Det var excellensens hustru och hans enda dotter, gift sedan flera år tillbaka, men som nu lemnat man och hem för att vaka vid den ömt afhållne faderns sjukbädd.

Dottern var ej på långt när så vacker och såg knappast ens så ungdomlig ut som modern; men det var en ädlare typ och ett intressantare ansigte.

Predikan var slut; de officiela bönerna upplästes. Då man kom till bönen för de sjuka uppmanade presten församlingen att förena sig i en särskild bön för deras älskade och vördade husbonde, excellensen m. m., denne ädle man, som nu hemsöktes af så

svåra plågor, och hvars lif var dyrbart för så många etc. etc.

Grefvinnan snyftade häftigt med ansigtet i näsduken; men dottern hade, just som äfven hon ämnade böja sig ned, från en af de församlade träffats af en blick, som skar henne genom hjärtat. Hon höjde åter hufvudet och hennes blickar vandrade pröfvande från bänkrad till bänkrad — först männens, så kvinnornas bänkar. Mycket få böjde sina hufvuden till bön — ett hänfullt leende låg på somligas läppar — ett rått, styggt leende — ett par ögon sågo hotande ut — två unga flickor lutade sina hufvuden emot hvarandra och hviskade fnittrande bakom näsduken. I intet öga en deltagandets tår! Det rådde en högtidlig tystnad i kyrkan, där prestens ord nyss förklingat. Men huru många böner stego väl under denna tystnad upp till Gud?

Icke ett drag hade förändrat sig i det bleka, slutna ansigtet där uppe i den grefliga bänken; blott en liten smärtsam ryckning vid mungiporna förråde en inre kamp. Dottern visste i detta ögonblick att den far, som hon så högt beundrade, som alt sedan hennes tidigaste barndom varit föremål för hennes varmaste hängifvenhet, ja, till hvilken hennes hjärta hade gifvit sig så helt, att hon knapt haft några varma känslor kvar för man och barn — att denne far var hatad af sina egna underhafvande.

Orgelns sista toner hade brusat ut, kyrkklockorna ljödo klart i den stilla, kalla vinterluften, och folket

strömmade ut på kyrkogården, där de stälde upp sig i dubbla led för att se de båda damerna från slottet stiga upp i sin vagn. Grefvinnan hade gått in i sakristian för att säga presten några förbindliga ord, men nu kommo äntligen mor och dotter gående, grefvinnan med sänkt hufvud och fuktiga ögon, dottern återigen med blicken forskande riktad på de kringstående, som nu nego och bugade omkring dem. Hon upptäckte att stor fattigdom tycktes råda bland dem; de flesta sågo tärda och sjukliga ut, barnen voro ovanligt fula, gulbleka och småväxta, och drägterna voro ytterst torftiga. Och icke en skymt af vänlighet eller deltagande i ett enda ansigte; med kalla, nyfikna blickar betraktade de sin sörjande matmoder och hennes dotter.

På hemfärden från kyrkan såg nu dottern för första gången att alla bostäder voro förfallna och buro prägeln af verkligt armod. Förunderligt! Hon hade farit denna samma vag från kyrkan till slottet otaliga gånger förut, och hon hade aldrig förr än nu träffats af skilnaden mellan de förfallna, bofälliga kojorna med de utsvultna barna-ansigtena i fönstren, och det ståtliga gamla slottet med sina stolta, historiska minnen, sitt porträttgalleri af alla dessa ädla förfäder, bland hvilka så många tillkämpat sig ett odödligt namn på slagfältet eller vid rådsbordet. Hon hade aldrig förr än nu tänkt på, att äfven kojorna hade sin historia och sina minnen — en historia om förtryck under de store, minnen om lidanden och nöd.

Hon hade aldrig frågat sig själf, om det låg något berättigadt i dessa motsatser mellan öfverflöd och armod. Somliga människor voro rika, andra fattiga, så hade det ju alltid varit och det kunde nu en gång icke hjälpas. Och hon visste ju att hennes mor alltid utöfvat en frikostig välgörenhet och ofta brukat besöka hyddorna; de fattiga voro henne således skyldiga både tacksamhet och kärlek. Själf hade hon aldrig brukat följa modern på dessa besök; hennes aristokratiska natur ryggade tillbaka för nöden och smutsen, och hennes finkänslighet led af moderns något nedlåtande välgörenhet. Men den tanken att dessa människor, som berodde af hennes far, kunde hafva rätt att fordra något annat och mer af honom än en tillfällig och godtycklig välgörenhet, hade aldrig förr än nu fallit henne in.

Vid hemkomsten skickade hon efter förvaltaren vid godset och frågade honom i en ganska sträng ton, hur det kom till att folket såg så fattigt ut, och att bostäderna voro så dåligt underhållna. Hon hade nästan annat det svar som följde: Excellensen, i sin höga ställning, hade naturligtvis behof af så stora inkomster som möjligt. Förvaltaren hade blifvit tvungen att oupphörligt sätta upp arrendena och att göra utmätning hos dem som ej kunde betala.

För första gången uppsteg i Hedvigs sinne ett tvifvel, visserligen svagt och omedvetet, men dock ett tvifvel på den verkliga halten af faderns storhet. Hon ryggade tillbaka för att träffa honom i den sin-

nesstämning hvori hon nu befann sig; hon gick upp på sitt eget rum, där hon satte sig vid fönstret och försjönk i tankar.

Men hon fick ej länge vara ostörd. Excellensen skickade bud efter henne.

Hon såg mycket blek ut, då hon kom in i sjukrummet, och det kalla, halft föraktfulla drag kring munnen, hvarmed hon i allmänhet mötte henne likgiltiga personer, men som i faderns närhet brukade smälta till ett uttryck af nästan svärmisk ömhet, hade nu åter trädt fram med en viss pinsam skärpa. Det var ett stort, präktigt gemak, som excellensen valt till sitt sjukrum. Det var egentligen möbleradt till salong, men man hade flyttat dit den stora sängen, emedan rummet hade två fönster åt solsidan, och excellensen ville hafva ljust och gladt omkring sig. Inga nedrullade gardiner, ingen blek halfdager! de gula sidengardinerna insläppte tvärtom solljuset med full guldglans; hela rummet såg ut som prydt till fest.

Så mycket pinsammare intryck gjorde därför det härjade ansigtet mot den hvita kudden; det hade dödens blekhet, men ögonen brunno med orolig, feberaktig glans. Slaganfallet hade lemnat hela den högra sidan lam. Hjälplos som ett barn låg den store mannen där, ur stånd att göra en rörelse utan andras biträde.

»Hvad önskar pappa?» frågade Hedvig med en viss torrhet i stämman, i det hon närmade sig sängen.

En nästan ljudlös hviskning svarade henne: »Vill du icke fortsätta att skriva?»

Hon böjde blott hufvudet till bifall och satte sig vid en liten pulpet, som var framflyttad till sängen. Under den följande halftimmen hördes intet annat ljud i det stora rummet än den sjukes hviskande stämman, ledsagad af en pennas raspande mot papperet.

Hedvig skref med svällande hjärta. Det var sin själfbiografi, grefven dikterade för henne. Tanken på efterverldens dom öfver honom sysselsatte honom oupphörligt, och han sökte nu att bedraga sig själf och verlden, i det han på dödsbädden diktade om sitt lif. Han var så van att skriva äreminnen, att det ej var honom svårt att också författa ett sådant öfver sig själf.

Med hvilken stolthet hade ej hans dotter biträdt honom i detta arbete! Hur kärleksfullt hon hade lyssnat för att uppfånga hvarje framhviskad ord, och hur varmt hon hade beundrat den ädla fosterlandskänsla, de i allo upphöjda tänkesätt, som framlyste ur dessa en döendes bekännelser.

Men i dag ville pennan knappast lyda den dikterande rösten. Medan denna skildrade ett lif fullt af utmärkelse, stod för hennes inre syn den lilla landkyrkan med den fattiga befolkningen, som vägrat att bedja för sin döende husbonde; och ett obeskrifligt bittert förakt för all mänsklig storhet svälde i hennes hjärta.

Grefvinnan önskade lifligt att hennes man skulle

taga nattvarden med sin familj och sina tjänare. Hon hade ett slags vidskeplig föreställning om att denna handling, alldeles oberoende af den sinnesstämning, hvarmed den begicks, skulle lugna hans plågsamma sinnesoro och skänka honom en salig hädanfärd. Men excellensen motsatte sig i det längsta denna sin hustrus önskan; icke som skulle han varit en otrogen, långt därifrån, han hade i hela sitt lif och isynnerhet sedan han nått samhällets höjder varit en kyrkans rättrogne son, som bevistat högmessan i sin församlings kyrka nästan hvarje söndag och gått till nattvarden två gånger om året. Men hans obenägenhet att nu taga nattvarden härledde sig från helt andra skäl — från samma inre motvilja att erkänna sig stå vid den afgörande vändpunkten, som gör att människor ofta i det längsta uppskjuta att skriva sina testamenten.

Men grefven var så van att gifva vika för sin hustrus milda, men oböjliga energi, att han snart gick in på hennes önskan. Presten skickades efter, ett improviseradt altare framsattes bredvid sängen, grefvinnan klädde sig på öfligt sätt i svart siden, och hela den talrika tjänarskaran kallades in.

Under alla dessa förberedelser syntes grefven oroligare än någonsin. Ett nervöst, plågadt drag låg öfver hans ansigte. Han hade en ohygglig känsla af att han åsåg tillrustningarna till sin egen begrafning.

Presten kom nu in med kalken och brödet; grefvinnan trädde fram till sängen och knäföll der med

en högljudd snyftning. Tjänarne, som stodo i en halvcirkel kring sängen, blefvo smittade af denna häftiga rörelse och började äfven gråta och snyfta. Endast Hedvig tycktes oberörd af den upprörda sinnestämningen omkring henne; hennes ögon voro fästa med ett ångestfullt forskande uttryck på den sjukets ansigte. Hon såg hur hans blick irrade oroligt kring rummet, och de blodlösa händerna, som grefvinnan hade lagt tillsammans till bön, arbetade nervöst.

Presten hade öppnat sin handbok och skulle just börja läsa en bön, då grefven vinkade sin dotter till sig. »Jag vill ha ett löfte — ett löfte!» hviskade han. »Om jag ej hinner fullborda min själfbiografi, så måste du fortsätta där jag slutar. Du ensam känner och förstår mig — jag vill ej blifva dömd af främmande, som endast skola missförstå och vanställa mina bevekelsegrunder. Vill du gifva mig detta löfte?»

Ett drag af häftig smärta flög öfver Hedvigs ansigte.

»Älskade pappa», hviskade hon. »Du skall ej tänka på sådant just nu. Ser du, pastorn är färdig att börja den heliga akten.»

»Men jag är icke färdig», hviskade han tillbaka. »Jag har ingen ro, förr än jag fått ditt löfte.» Han lyfte svagt sin vänstra hand med ett försök att fatta hennes.

Hedvig vände sig bort för att ej nödgas se dessa feberaktiga, ängsligt bedjande ögon.

»Jag *kan* inte!» nästan skrek hon fram med skärande röst, drog häftigt undan sin hand, hviskade till modern: »Vänta inte på mig!» och lemnade hastigt rummet.

Den sjukes hand föll åter ned mot täcket. Efterverldens dom, som han så mycket fruktat, hade redan nått honom; i detta ögonblick visste han, att hans dotter hade affallit från honom.

I detsamma ljödo syndabekännelsens gripande ord: »Jag fattig, syndig människa — — —»

Aftonens skuggor började lägga sig tunga och djupa öfver sjukrummet. Den sjuke hade begärt att blifva lemnad ensam, och då han mot vanligheten ej ville hafva något ljus tändt, hade man dragit gardinerna så mycket som möjligt tillbaka från fönstren för att låta den sista dröjande ljusstrålen tränga in.

Hedvig hade tillbragt hela aftonen på sitt rum.

Utvakad som hon var och öfveranstängd af dagens häftiga sinnesrörelser hade hon slutligen slumrat in på soffan. Hon vaknade nu plötsligt upp, fann att aftonen redan var långt framskriden och greps af en häftig, onämbar ångest; hon hade ej hört något af fadern på flere timmar! tänk om — om —!

Hon visste ej hur länge hon sofvit. Hvad kunde ej hafva händt under tiden!

Hon ilade utför trapporna och inträdde i sjukrummet med återhållen andedrägt. Tystnaden och

mörkret därinne förskräckte henne. Hon böjde sig ned öfver sängen; den sjuke låg med tillslutna ögon. I ett ögonblick strömmade hela hennes gamla kärlek och hängifvenhet tillbaka till hennes hjärta; hon kände att hon gärna skulle offrat sina återstående lefnadsår, om hon därmed kunnat köpa sin far ännu några år att lefva — ett ädlare, värdigare lif. Hon tryckte sakta en kyss på den bleka, vissnade handen, som hängde ned öfver sängkanten. Den sjuke slog upp sina ögon, men det var en nästan slocknad, hopplös blick, som mötte hennes.

»Hur känner pappa sig nu?» hviskade hon.

De bleka läpparna rörde sig matt:

»Ingenting att minnas! — och ingenting att hoppas!»

Det var icke längre en hviskning; det var ett ljud så svagt som när ett litet blad faller till marken för aftonvinden.

Därefter blef det dödstyst i det stora rummet. Skuggorna insvepte det alt djupare; blott vid det bortersta fönstret dröjde ännu en svag ljusstråle.

Svenska akademien firade åter sin högtidsdag. Denna gång hade den att beklaga förlusten af en af sina utmärktaste medlemmar, och trängseln bland åhörarna var större än vanligt, då alla ville höra minnes-talet öfver den store mannen. Ty oaktadt nära ett år hade gått sedan hans död var han dock ännu stor.

Släktingar som voro måna om familjens heder hade åtagit sig att reda ut hans affärer; ingenting kom i dagen som kunde rubba hans anseende.

Visserligen råkade enkan i mycket knappa omständigheter, men detta är ju ej så ovanligt med fideikommissariers enkor. Och grefvinnan bar dessutom sin förändrade ställning med ett så rörande behag. Hon egnade sig nu såsom förut åt att göra godt; hon hade nu ej mycket att gifva, men var en verksam medlem i alla välgörenhetsinrättningar. Mild som en barmhärtighetssystem kom hon i sin enkla svarta drägt och betraktades hvar hon visade sig med ändå större vördnad än under sin lyckas dagar.

Hon satt nu i högtidssalen bland de inbjudna hedersgästerna, afstickande genom sin fullkomligt flärdlösa sorgklädning mot de eleganta toaletterna omkring sig; hon såg ännu lika ung och bra ut som förut, kinden var lika slät och ögonen lika milda, ehuru skymda af tårar. Bland alla den aflidnes släktingar, som talrikt infunnit sig, sökte man förgäfves ett mörkt, markeradt ansigte, som framför andra borde funnits där. »Hvar är dottern?» frågade man hviskande hvarandra. »Hon syns aldrig numera», svarade några bättre under rättade. »Hon har blifvit lite besynnerlig och grubblande sedan faderns död och är riktigt folkskygg.»

Äreminnet öfver den aflidne var fullt af det varmaste erkännande af alla hans förtjänster. Väl kunde det icke i värtalighet jämföras med dem, som den aflidne själf vid olika tillfällen hade författat, men efter-

trädaren var en ärlig och uppriktig beundrare af sin store föregångare, och därför klingade hans ord vackert och sympatiskt. Han hade tagit till motto det bekanta yttrandet att »stora snillen äro mänsklighetens välgörare» och han tillämpade denna tanke på ett mycket träffande sätt på den afidnes hela lif.

Huru många ädla och fruktbarande tankar hade han icke utstrött bland sina samtida i tal och skrifter! Huru mycket hade han ej som statsman gagnat sitt fädernesland! Och hvilket exempel för efterverlden var ej en sådan mans lif! en man som icke endast varit utrustad med stora och sällsynta gåfvor, men som också alltid under en oafåtlig och rastlös verksamhet stält dessa sina gåfvor till fosterlandets tjänst.

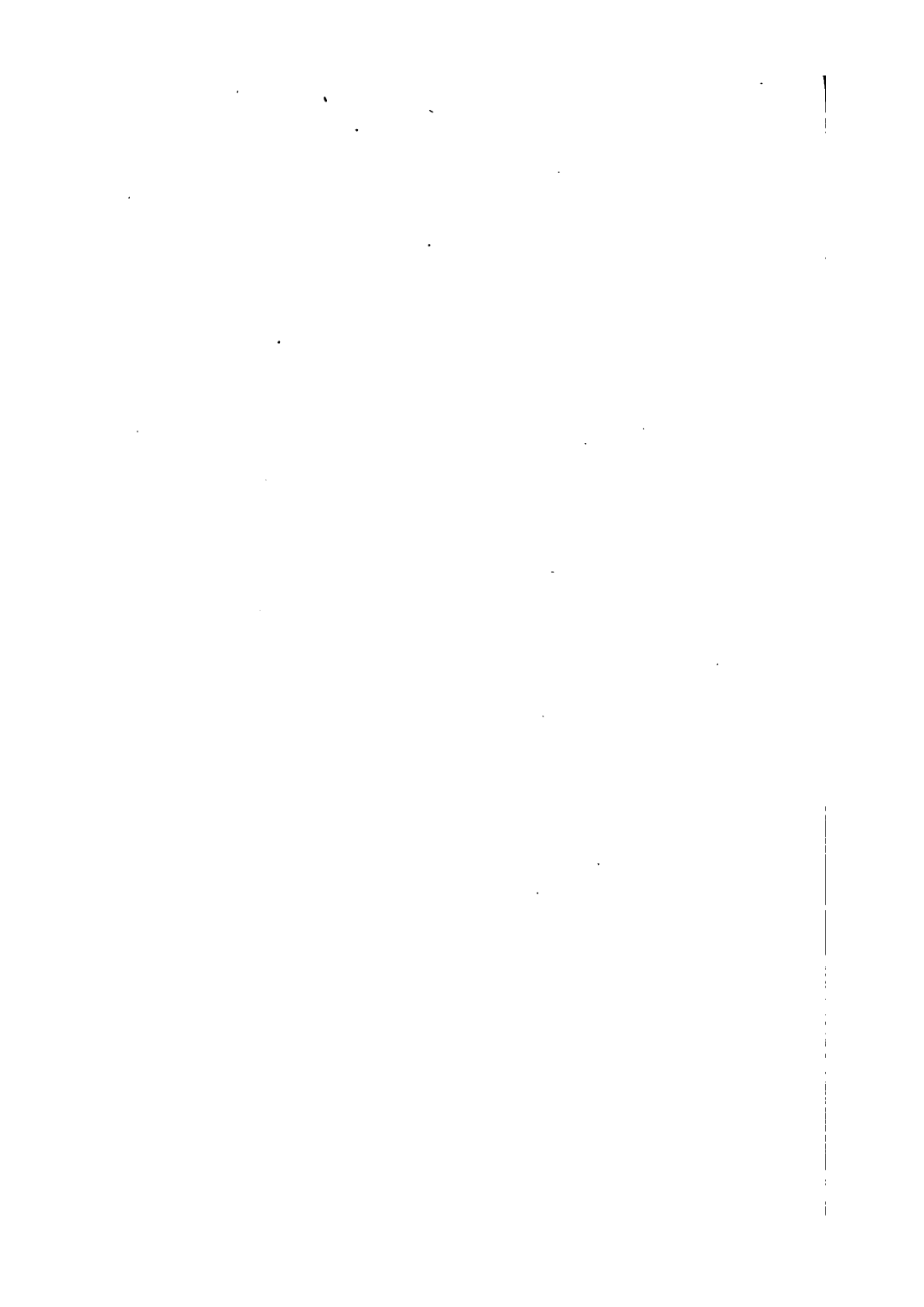
Föredraget var slut och åter klingade det genom salen: »Sådana män som han äro människoslägtets välgörare!»

1880.

Vertical line on the left side of the page.

Vertical line on the right side of the page.

D Ö M D.





Det var konsert i Brunnsparken i Helsingfors. Musikcorpsen tillhörde ett ryskt hästgarde och var känd för sina framstående förmågor, och folk hade samlats i så stort antal som lokalen kunde rymma för att höra den spela.

Musikanterna bildade en ganska vacker tafla, där de sutto på sin estrad i hvita uniformer, prydda med rödt och guld. Stundom ljufva och vemodiga som de ryska folkmelodierna, stundom i lekande, rytmiska danser eller i väldiga marscher, brusade tonerna fram genom den klara höstluften.

Sällskapet, som dels rörde sig fram och åter i parken, dels hade slagit sig ned vid småbord på brunnshusets veranda, erbjöd också ett lifligt och omväxlande skådespel. Den starka kontrasten mellan de två olika människoracer, som här rörde sig om hvarandra, gaf taflan ett särskildt intresse. Ryska militärer, alltid i uniform, vimlade öfver alt; de ryska damerna i egendomliga toaletter samt lifliga och litet utmanande i blickar och åtbörder voro lätta att särskilja från de finska damerna med den svenska ansigts-typen och det tillbakadragna väsendet.

Två unge män gingo af och an nedanför verandan och roade sig med att göra iakttagelser. De voro båda docenter vid universitetet; den äldre, Rydberg, var naturforskare, den yngre, Georg Holm, estetikern.

Denne sistnämde stannade nu plötsligt nedanför verandan och utbrast:

»Hvem i all världen kan det vara? Nej, ser du icke vid det stora bordet till vänster? Hvilket charmant utseende! En ryssinna, det syns nog — men hvem är hon?»

»Vet du inte det?» frågade Rydberg. »Det är ju fru Popoff, enka efter den gamle generalen Popoff n:o 18, som var förlagd här i flera år.»

»Nej, hvad säger du, är det hon! Jo, nog har jag hört talas om henne — att hon skulle vara en skönhet. Men att hon var så vacker, det kunde jag ändå inte ana.»

Han blef stående och betraktade henne med öppen beundran.

Holm hade själf ett påfallande vackert utseende — en äkta svensk typ, högväxt och smärt med en käck resning på hufvudet, mellanljusst hår och dessa rent blå ögon med stora pupiller, som vanligtvis utmärka sig för ett drömmande och litet svärmiskt uttryck. Han gjorde alltid ett starkt intryck på damerna, och den vackra ryskan tycktes ej als taga hans beundran illa upp. Hon gaf honom tvärtom en

snabb, menande blick, som berusade honom genom den tydliga uppmuntran, den innebar.

En rysk officer, hvilken satt vid samma bord som hon, började att se otålig ut och kastade misstänksamma blickar på Holm.

»Kom nu och låt oss gå ett slag», sade Rydberg till sin vän. »Hur kan du vara nog naiv att ställa dig så där och gapa — kan du inte begripa, att du riskerar att i afton få en biljett, i morgon ett rendezvous — och i öfvermorgon är du fast på ett obehagligt sätt.»

»Berätta mig, hvad du vet om henne», bad Georg, i det vännerna tillsammans gingo nedåt den stora allén, vid vars slut det öppna hafvet och Sveaborgs fästen skymta fram.

Rydberg började skratta på sitt egendomliga sätt; tyst, ljudlöst men så hjärtligt, att axlarna hoppade.

»Hvad går åt dig?» utbrast Georg otåligt.

»Det är icke utan att jag vet en mycket god historia om henne», sade Rydberg. »Min syster var skolkamrat med henne här i tyska skolan.»

»Hon är således uppfostrad här i Helsingfors?»

»Ja, fadern är någon liten tjänsteman vid den ryska intendenturen — i små omständigheter, tror jag. Emellertid, då den vackra Alexandra Paulowna var ungefär 16 år, öfverraskade hon sina skolkamrater med att berätta, att hon skulle sluta skolan för att gifta sig med en gammal general. Då flickorna uttryckte sin förvåning öfver, huru hon kunde vilja ha

en så gammal man, svarade hon: »Åh! man har ju alltid adjutanter!»

Rydberg fick skratta ensam åt sin historia, ty Georg tycktes ej als finna något roligt i den. Han påskyndade blott sin gång för att så fort som möjligt kunna vända och gå uppåt allén igen.

»Men är det icke en ypperlig historia?» frågade Rydberg. »Och så betecknande för ryssinnorna i allmänhet!»

»Har generalen lemnat henne någon förmögenhet?» frågade Holm i stället för svar.

»Det tror jag inte. Men hon bor hos föräldrarna, som för öfrigt ha det mycket tarfligt, och använder hela sin enkepension till toaletter — ty hon är mycket med i den ryska societeten.»

»Ja, hon lär ju vara synnerligt väl upptagen hos generalguvernörens.»

»Säg snarare hos generalguvernören! Man påstår till och med att hon varit så väl upptagen där, att det var därför hennes man stälde om att han blef förflyttad till Petersburg, där han också var förlagd sista året han lefde.»

»Det var ju en originel rysk general», inföll Georg. »Var han svartsjuk?»

»Åh, kan du tro det? Har du någonsin hört talas om en rysk general, som är svartsjuk. Han har sina äfventyr och låter frun få sköta sina. Men gubben Popoff kom väl underfund med, att med en sådan fru kunde han göra en viss figur i societeten i

S:t Petersburg, något som han visst inte eljest hade några utsigter till.»

I detta ögonblick ryckte Georg häftigt sin hand ur Rydbergs arm och förde alldeles oreflekteradt handen till hatten. Den vackra generalskan kom gående i sällskap med en äldre dam och passerade tätt förbi honom. Hon gick med sänkta ögon, lekande med sin solfjäder och talande med sin följeslagerska, samt tycktes ej als observera honom. Men då hon kom alldeles intill honom tappade hon solfjädern, och då han böjde sig ned för att upptaga den, möttes deras händer i ett gemensamt grepp omkring den; hon lyfte långsamt de tunga, något tjocka ögonlocken, och de stora, praktfulla, mörka ögonen hängde sig fast vid hans ansigte med en lång, brännande blick. Ett lätt småleende lekte på samma gång kring de fylliga, starkt röda läpparna, som, då de öppnade sig, visade en rad bländhvita, något stora tänder. Hon tog solfjädern, böjde lätt på hufvudet och gick vidare.

Georg blef stående som fasttrollad och såg efter henne. Altsammans hade tilldragit sig på mindre än en minut och likväl kände han det så, som hade han älskat denna kvinna i hela sitt lif och som hade åtrån att vinna henne varit hans lifs enda mål. I hans fantasi antog denna enda, väl beräknade blick med ens dimensionerna af ett fullt utveckladt kärleksförhållande. Denna kvinna tillhörde honom redan, han hörde henne hviska, att hon älskade honom, och heta tankar sjödo i hans hjärna.

Det var visserligen ej första gången, som hans fantasi blifvit antänd af en blick eller en handtryckning. Sådant hände honom ganska ofta, och hans vän, Rydberg, som, i motsats till honom, hade den karaktäristiskt finska flegman och trögheten, hade många gånger skrattat åt hans passionerade utgjutelser.

»Vet du hvad!» sade Rydberg nu till honom, då de gingo hem. »Du bör akta dig för den vackra Sascha. Du vet, att fast jag själf icke har smak för kärleksäfventyr, brukar jag aldrig lägga mig i dina affärer i den vägen. Men det här kunde bli farligt. En sådan kvinna som hon kunde lätt få ett ödesdigert inflytande på dig.»

»Ödesdigert, ja, det är just det rätta ordet», inföll Georg svärmiskt. »Och jag brinner af längtan att läsa mitt öde i dessa mörka ögon.»

»Seså, börjar du nu tala i den högre stilen», utbrast Rydberg. »Kom då för all del i håg, att ett äfventyr med en sådan dam kommer man ej så lätt ifrån som de vanliga.»

»Du kan säga hvad du vill. Jag är i alla fall besluten att göra hennes bekantskap.»

»Jag har alltid trott, att du en vacker dag skulle begå någon dumhet», anmärkte Rydberg tort.

»Och däri har du haft rätt», inföll Georg, i det han skakade hand med vännen utanför sin port. »Du vet, att det fins filosofer, som påstå, att den största dumhet ofta är den högsta visdom.»

Rydberg ryckte på axlarna och gick vidare,

Holm sprang upp för trappan till sin bostad och stängde dörren med dubbla lås, som om han fruktat att vännen skulle följa efter honom med sina välmentade förmaningar. Han hade ett behof att vara ensam med sina drömmar; och medan han större delen af natten gick af och an i sitt rum, utarbetade han i fantasin sitt kärleksförhållande till den vackra ryskan ända in i de minsta detaljer — från det första mötet, genom passionens olika grader af stegring och aftagande ända till den slutliga tröttheten och ledan.

»Nu är han visst så där som han kallar inspirerad igen», sade den beskedliga, gamla frun, som städade åt honom, och som mången natt fick ligga vaken för hans oroliga gång af och an i rummet bredvid hennes. »Nu får man nog höra en ny vers af honom i morgon.»

Ty Holm var skald, och om morgnarna då den gamla frun kom in med kaffet hade hon ofta hört honom högt deklamera de verser, han diktat om natten. Han var mycket uppburen inom en talrik krets af vänner och några af hans dikter hade redan hälsats öfver hela landet med en sådan entusiasm, att man nästan väntade att han skulle blifva en värdig efterträdare till Runeberg.

Han var estetiker till hela sin lifsåskådning och hans hela lif hade varit ett estetiskt njutningslif, aldrig utsväfvande i simplare mening, men ständigt sökande mättnad för fantasins oroliga trängtan.

Prestson från Österbotten kom han till universitetet nästan alldeles utan medel att uppehålla sig; men hans ovanligt fångslände väsen och rika begäfring gjorde vägen lätt för honom. Han fick utan svårighet låna penningar så mycket han ville och vandade sig därigenom vid stora lefnadsbehof. Hans båda rum voro dekorerade med en lyx, som bjärt afstäck mot tarfligheten i hans barndomshem i prestgården.

Af gammal, svensk familj — modern var till och med född i Sverge — genom uppfostran och naturlig smakriktning hängifven de svenska traditionerna, anslöt han sig genast till det parti af de intelligentaste bland den studerande ungdomen, som gjort bevarandet af den svenska kulturen till en lifssak. Och här stodo Rydberg och han sida vid sida, båda såsom de främste ledarne och kompletterande hvarandra med sina helt och hållet motsatta egenskaper. Rydberg var nykter, lugn och kritisk, fruktad af sina motståndare för sin oerhörda skärpa i diskussionen. Han var mycket otillgänglig och tämligen frånstötande som sällskapsmänniska, liten och ful med ett hårdt och inbundet uttryck, men med ögon, som stundom undantagsvis kunde flammas, och som läto ana en energi af det slag, som bryter berg eller krossar hjärtan med fullkomlig hänsynslöshet. Hans vänskap för Holm var den ömmaste punkten i hans själ. Otillgänglig för kärleken, som han hittills varit, utan familjeband, behöfde han denna vekare naturs till-

gifvenhet, den fylde ett af de djupare krafven i hans väsende.

Då Holm vaknade på morgonen efter en kort slummer kände han sig så trött och slapp som efter en genomrullad natt. Hans stora passion, som på aftonen kommit hans blod att glöda, befann sig fortfarande i sista stadiet; den hade ej vidare några fröjder att skänka honom.

Han gäspade och sträckte på sig, frös i sin vaderade, sidenfodrade nattrock och plågades af sin gamla åkomma, ett slags nervösa sprittningar följda af hjärtklappning. Han ringde på kaffe och städerskan kom in, oföränderligt vänlig och fryntlig oaktadt sin störda nattro.

»Go'a doktorn, har han nu också ryska bekant-skaper?»

»Hvad för slag?» han höll inne gungstolen, som just var i färd med att kasta honom baklänges.

»Det har varit en rysk jungfru här på morgonen och lemnat den här biljetten. Och hvad hon såg slamsig ut, det kan inte doktorn tänka sig. Men sådana ä' alla ryssinnor, både furstinnor och pigor så ä' di lika goda.»

Holm hörde ej hennes prat, han for upp på golfvet, ryckte till sig biljetten, slet upp omslaget och läste underskriften, som bekräftade hans blixtsnabba aning: Alexandra Popoff.

Det var för öfrigt blott en enda rad, skrifven på

franska med en tämligen obildad stil och ej ens oklanderligt stafvad:

»Votre poésie m'a charmé. Venez me lire quelque chose demain matin.»

Biljetten var daterad föregående dag.

Aftonens lidelse vaknade på nytt hos Georg. Han brann af längtan att få börja från början igen, och den slutliga upplösningen sköts bort i ett aflägsat fjärran.

Han drack ett par koppar kaffe utan att äta något till och begärde derefter en konjak. Efter en hastig toalett skyndade han ut. Klockan var ej mer än 10, då han stod utanför det angifna huset vid Kaserngatan. Så tidigt kunde han väl icke komma. Men hur skulle han få tiden att gå, medan han väntade?

Han kastade sig upp i en iswoschik, som, enligt dessa åkdons sed, genast störtade af med honom i full karriär, utan att den finsk-talande kusken brydde sig om att fråga hvarthän. Georg var tämligen klen i finskan, men medelst åtskilliga puffningar i ryggen gjorde han honom begripligt, att han ville åka utom staden till Thölö park.

Här gick han upp på utsigtsberget, där hans uppmärksamhet ett ögonblick fångslades af utsigten.

Öfver hafvet låg ett lätt töcken, men solen höll på att bryta sig igenom och närmare land glänste och glittrade små vågor i guldglans. Hur många gånger hade han ej betraktat staden där nere på sin

långa, smala landtunga, som skjuter ut i finska viken med dess obegränsade horisont, och reflekterat öfver hur smal och liten denna landtunga, som dock innesluter så många människolif, förefaller jämförd med den oändliga vidd, som omger den.

Nu kom det öfver honom en berusande känsla af att denna lilla, smala landtunga för honom inneslöt hela den stora, vida världen. Utanför dånade hafvet, horisonten oändligt vid — lifvet, kärleken, lyckan, oändliga liksom den. Han rusade ned till sitt åkdon igen och körde tillbaka till staden.

Det var ett mycket tarfligt hus, hon bodde i, med en ruskig uppgång. En slarfvigt klädd jungfru kom och öppnade och visade honom in i en liten salong, der han fick vänta fulla 20 minuter, hvarför han hade god tid att se sig om. Detta rum jäfvade ingalunda värdinnans påstående om ryskornas oordentlighet. Den dyrbara, persiska mattan, ännu nästan ny, var förstörd på ett sätt, som endast kunde skett genom den största vårdslöshet; en stolstrissa hade gjort en lång refva och framför kakelugnen syntes märken efter nedfallna glöd. De präktiga siden-gardinerna voro tillbakaknutna med simpla yllesnodder. På en yppig, låg kåsös i orientalisk stil låg kastad en balkklädning af guldfärgadt atlas med sönderrifna spetsar. På ett litet bord med mosaikinläggning lågo bredvid hvarandra en solfjäder, ett par genombrutna silkesstrumpor och en vissnad bukett.

Vid ena fönstret stod, framflyttadt på sned, ett

litet toalettbord, helt och hållet klädt med rosasiden i puffar; en venetiansk spetslöja af dyrbar väfnad men sönderrifven var kastad öfver spegeln, som var infattad i en slät ram af gediget silfver. På bordet stodo puderaskar utan lock och en parfymflaska låg omkullslagen och hade med sitt innehåll fläckt ned sidenet.

Georg närmade sig instinktmessigt för att resa upp flaskan, och så starkt var detta rum prägladt af hennes personlighet, att han ertappade sig med att rodnande kasta en skygg och hastig blick i spegeln, som om han väntat att där få se en skymt af henne sjelf i den négligé, som rummet antydde.

Nu hörde han snabba steg i rummet bredvid, och han erfor en plötslig förlägenhet öfver att han på detta sätt trängt sig in i ett rum, som hade en så enskild prägel. Det var tydligen hennes toaletterum, och det berodde endast på jungfruns vårdslöshet, att man visat honom in hit. Han tog sin hatt och skyndade ut i tamburen för att där vänta på henne.

Nu kom hon in i rummet och han hörde hennes röst.

»Herr Holm, hvar är ni då?»

Han visade sig i dörren.

»I tamburen!» utbrast hon skrattande. »Har ni stått där hela tiden?»

Han kände sig brydd och visste ej, hvad han skulle svara.

»Men jag hörde er bestämdt härinne alldeles

nyss! Ah, jag förstår, ni trodde, att jag behöfde komma hit för att kläda mig — ni såg toalettbordet. Ser ni, min sängkammare är så trång, att jag får lof att flytta ut bordet hit i salongen, när jag skall göra stor toalett. Och kan ni tro det, jag var på bal i natt, sedan jag kom hem från konserten. Jag hade inte tänkt fara, men — jag blef öfvertalad.

Men sitt nu ned! Ack, ja, jag har det så obekvämt här. Annat var det i Petersburg. Där hade vi en präktig våning, ofantliga salonger med trymåer — har ni någonsin varit i Petersburg? — Skada! det är en stad, må ni tro! Det är annat än denna lilla, eländiga småstad.»

»Ni är ju dock född eller åtminstone uppfostrad i Helsingfors?»

»Och jag är således i alla fall litet småstadsaktig, menar ni?»

Hon hade kastat undan balklädningen och satte sig nu ned i den låga kåsösen.

»Skjut till mig den där pallen!» sade hon, då han ej fann ett ord att svara henne.

Han satte pallen under hennes fötter och hon kröp mycket bekvämt upp i soffhörnet och bäddade omkring sig på alla håll med broderade dynor. Jungfrun kom in och satte fram ett bord bredvid henne med en rykande samovar, en tekanna och två glas samt en låda med papyrosser. Sascha serverade teet, tände sin cigarett och sade med en suck af välbehag: »Seså, nu är jag färdig. Nu kan ni börja.»

Han smuttade litet på sitt teglas, lade manuskriptet framför sig, men kom sig ej för att läsa utan blef sittande tyst och såg på henne.

Han var så fångslad af hennes närhet, att han ej kunde upphöra att betrakta henne, och hon afbröt ej med ett ord eller en åtbörd hans alldeles omotive-
rade tystnad. Hon satt med sänkta ögon och så stilla, som om hon suttit för sitt porträtt. Då och då drog hon ett bloss ur cigarettens, men utan att lyfta hufvudet, som hon höll lutadt emot handen. En liten dragning emellanåt kring de starkt vågiga läpparna tycktes liksom antyda ett inre småleende. Hon tycktes ej ha gjort sig så mycket besvär med sin toalett, som det långa dröjsmålet lät förmoda. Hon hade ett slags nationaldrägt, som ryskorna i Finland tycka om att bära om sommaren på landet, emedan den är bekväm och litet vårdslös. En hvit, löst hängande blus, som lemnar formerna fria, med halflånga ärmor och vid kring halsen, rikt broderad framtill med bjärta färger, ett förkläde i samma väg, samt en slät, kort, svart kjol; på håret en liten, helt röd tresnibb knuten i nacken. Under denna lilla röda mössa föll håret fritt ned i två långa flätor med en yppighet, som man sällan finner hos den germaniska racen.

Foten, som hvilade på pallen, var iklädd en röd sammetstoffel, men var hvarken liten eller högvristad. Äfven händerna voro stora, men mycket hvita liksom den kraftiga, runda armen, bär ända till armbågen.

Hon hade äfven för öfrigt denna egendomligt hvita hy, som man ibland får se hos ryskorna; icke den genomskinliga, skära hvitheten hos den nordiska hyn utan en fast, kraftig, sammetsmjuk hvithet, hvilken, i förening med de rödbruna ögonen, gaf henne ett tycke af en vit kanin. Håret hade icke just någon vacker färg, men det var starkt krusigt vid tinnigarna och i nacken, pannan låg och smal, ögonbrynen tjocka och nästan sammanvuxna, nedre delen af ansigtet starkast tecknad, hakan mycket rund och fyllig, liksom läpparna, hvilkas djupa, röda färg bjärt afstack mot kindernas hvithet.

Holm hade god tid att göra alla dessa iakttagelser, medan hon satt där tyst framför honom. Han såg, att hon ingalunda var någon felfri skönhet och dock kände han med en viss ångest, att hon blott behöfde slå upp de där stora, heta ögonen, hvilkas blick var liksom inbränd i hans själ, för att förmå honom till en stor dårskap.

Stillheten i rummet afbröts plötsligt af en ringning på tamburklockan. Sascha lyfte något litet på ögonlocken, sträckte på sig och sade med en suck: »åh! nu bli vi störda! Vi hade det så trefligt!»

Georg reste sig hastigt. »Skall jag säga till att ni ej tar emot?» frågade han, ifrigt.

Hon kastade en sidoblick mot dörren och dröjde, innan hon svarade. Strax därefter visade sig en herre

på tröskeln; det var samme ryske officer, som Georg hade sett i hennes sällskap i Brunnsparken.

Han kastade en misstänksam och forskande blick på Holm, i det han gick fram och kysste Saschas hand, hvilken hon räckte honom utan att resa sig eller ens upplyfta ögonen, men med ett småleende, som retade Georg.

»Monsieur Holm, poëte — Colonel Baschyloff, en af min mans forna adjutanter», presenterade hon och sjönk åter tillbaka mellan kuddarna.

Georg ryckte till och tog ögonblickligen sin hatt för att taga afsked.

»Går ni redan?» frågade hon.

»Jag vill inte uppehålla er längre, då ni nu i alla fall har så angenämt sällskap», anmärkte han i en ton som han ville göra mycket satirisk, men som hon ej tycktes bemärka.

»Ni störde oss», sade hon på fransyska till Baschyloff. »Herr Holm skulle just låta mig höra några af sina poem.»

Öfversten anmärkte artigt, att hans närvaro väl icke behöfde hindra.

Sascha brast ut i skratt, ett plötsligt, litet högt och ohyfsadt, men musikaliskt skratt.

»Ni vill väl inte i alla fall på allvar, att man skall läsa poesi för er, Peter Feodorowitsch», sade hon.

Holm bugade sig på litet afstånd.

»Ni kommer väl då igen en annan gång?» sade hon till honom.

Han mumlade något om, att hans tid var så upptagen, och gick med en liten kastning på hufvudet, som var egendomlig för honom, då han var upprörd eller missnöjd.

Ett par dagar därefter läste Georg upp ett nytt poem i kretsen af några vänner. Det var en glöddande, erotisk dikt om en kärlek, som dolde sig för världen, om hemliga möten och stulna kyssar, om en lidelse, som brann i blodet utan att utgå från hjärtat, som föraktade sig själf, och som redan från början bar inom sig fröet till öfvermåttnad — och som dock just ur medvetandet om sin korta varaktighet sög sin största sötma och berusning.

Af en eller annan anledning slog denna dikt ej an på kamraterna; Rydberg uttalade sig genast starkt ogillande om den, och den tycktes på dem alla ha gjort ett obehagligt intryck.

»Skepticism passar ej i lyriska dikter», anmärkte en. »Den kärlek man besjunger måste man tro på.»

»Det är dessutom ganska svagt i formelt afseende», yttrade en af de andra.

»Ingen skald kan alltid vara på höjden af sig själf», sade Rydberg och slog honom på axeln, då han såg hur hans ansigte mörknade vid detta klander. »Du är för ögonblicket ej riktigt i din normala sinnesstämning och din sångmö mår illa däraf. — Det är altsammans reminiscenser från mötet i Brunnsparcken, kan jag förstå!» tillade han lägre.

»Aha! det var just hvad jag anade!» utbrast

Georg. »Det ligger en tendens i ditt ogillande af min dikt.»

»Tror du det? Nå, men alla de andra då?»

»Du yttrade dig först. De låta alltid inverka på sig af dig.»

Han ryckte ned sin rock från klädhängaren, tog hatten och gick sin väg, synbart djupt sårad af den brist på sympati han rönt. Han hade blifvit så bortskämd af sina framgångar och hade ett sådant behof af bifall, att han var ur stånd att med jämnvigt bära den minsta motgång i den vägen. Och som han ännu var i den stämning, som skapat hans dikt, kunde han ej själf betrakta den kritiskt.

Hans väg förde honom nedför Kaserngatan, och då han gick förbi Saschas upplysta fönster, föll det honom in att gå upp till henne och låta henne höra dikten. Det skulle dock vara roligt veta, om ej åtminstone hon förstod att uppskatta den.

Hon var icke ensam; Baschyloff och ett par andra ryska militärer voro där. Han ville vända om, då han hörde deras röster, men dörren till salongen stod öppen och Sascha såg honom, då han talade med jungfrun. Han såg hur det lyste till i hennes ansigte, hon kom springande emot honom i tamburen och räckte honom båda händerna. »Hvad jag är glad, att ni kom!» sade hon med litet flämtande

stämma. Jag har väntat er alla dagar och alla tider på dagen.»

»Men ni är inte ensam», invände han i litet kylig ton. Han stod ännu med öfverrocken på och hatten i hand.

»Jag skall snart afskeda dem allesammans», inföll hon genast. »Kom bara in!»

Men Holm var mycket litet hågad att blanda sig med dessa ryssar, som han hälst gick ur vägen för.

»Jag tänkte läsa för er, efter vi blefvo hindrade härom dagen», sade han. »Hur snart kan jag träffa er ensam?»

»Om en timme», svarade hon lifligt. »Om en timme lofvar jag, att alla skola vara borta. Det är ju säkert, att ni kommer igen», tillade hon och gaf honom handen.

Då han såg litet tveksam ut, grep hon hastigt pappersrullen, som han hade i handen.

»Den behåller jag som säkerhet», sade hon.

Hon hade dragit igen salongsdörren efter sig, så att ingen där inne hade hört deras samtal. Nu kom hon tillbaka in med pappersrullen i handen.

»Det är dessa eviga lottlistor», sade hon och kastade den vårdslöst ned i en skrifbordslåda.» Denna gång var det en riktigt välklädd herre, som kom med den.»

»Önskar ni inte våra namnteckningar?» frågade Baschyloff och tog åt sin plånbok.

»Åhnej, tack!» sade hon skålmaktigt. »Denna

gång är det verkligen fråga om en vinst, som jag är angelägen om. Jag skall först efter moget begrundande välja mitt eget nummer.»

Hon var glad och munter en stund, men så småningom började hon se trött ut och klagade slutligen öfver hufvudvärk.

»Jag tror jag måste lägga mig tidigt i kväll», sade hon.

Efter denna vink togo herrarne afsked, och så fort de gått släckte hon ljusen i salongen men lät dörren stå öppen till angränsande rum, så att ett svagt ljussken utträngde därifrån. Hon skickade bort jungfrun i ett ärende och passade själf på tamburdörren.

En viss hemlighetsfullhet i hennes sätt att öppna, halfmörkret i rummet, tystnaden, den sena timmen för en visit — kl. var nära 10 — försatte genast Georg i en stämning, som svarade mot hans dikt. Han började längta efter att i verkligheten pröfva tjusningen af det slags kärlek, han besjungit.

Sascha satte sig; hon hade dragit fram chaiselonguen, så att hennes hufvud kom midt i ljusstrålen från det andra rummet — hennes gestalt var för öfrigt höljd i dunkel.

Han försökte att med ögonen spåra dess linier, men skuggorna lade liksom ett täckelse öfver dem. Han kunde följa halsens rundning under den tätt åtsittande klädningen till axeln, men där togo skug-

gorna vid. En hvit hand aftecknade sig klart emot kinden, men armen blef borta i dunklet.

Det föreföll honom som stode han framför en torso och rekonstruerade med fantasins hjälp hela den härliga figuren. Skuggornas mjuka, täckande omhölje gaf en kyskhet åt denna gestalt, som på ett sällsamt och lockande sätt motsades af ögonens glöd.

Han stod och vred pappersrullen i handen, men han såg ej på den utan på henne, då han läste. Hans stämma darrade, då han nästan hviskade fram de glödande orden; det föreföll som om han improviserade dem under ögonblickets stämning. Under den timme han vandrat kring gatorna i väntan på det utlofvade mötet hade han oupphörligt tagit om dikten i minnet och den hade synts honom allt mer matt och otillfredsställande för hvarje gång. Vännernas kritik, som lagt sig kylande öfver hans känsliga sinne, hade beröfvat den hela dess tjusning. Men nu då han framhviskade den härinne i halfdunklet, återfick den sin ursprungliga skönhet sådan denna uppenbarat sig för hans inre, förr än han klädde den i ord.

Hon satt framåtlutad i soffan och lyssande med halföppna läppar; men då han kom till slutet och läste de skeptiska orden om förgängligheten af den kärlek, han nyss så lidelsefullt besjungit, kastade hon hufvudet tillbaka i dunklet mot soffans ryggstöd och lade armarna i kors öfver bröstet. Han såg ej längre

hennes ansigte, ljusstrålen aftecknade nu halsens tillbakaböjda linie och bystens hvälfning. En ny torso!

Georg hade slutat läsningen och det blef en stunds tystnad i rummet. Han väntade — väntade med spänd uppmärksamhet på något yttrande af henne — eller blott en rörelse, som antydde, hvad hon tänkte. Men då hon fortfarande låg stilla, lade han sig ned på mattan nära intill hennes hufvud och sade: »Jag vill läsa min dom i ert ansigte».

Hon rörde sig ej, fast han böjde sig ned tätt öfver henne.

»Ni vet väl själf, att slutet är misslyckadt», sade hon blott.

Han reste sig upp och lade båda armarna på ryggstödet bakom hennes hufvud.

»Ni tror således», hviskade han med läpparna intill hennes hår — »ni tror på en lidelse, som aldrig mättas?»

»Jag tror ingenting», sade hon. »Jag oroar mig aldrig för framtiden. Den nuvarande stunden ensam eger mig alltid helt och hållet. Och om jag älskar — ja, så frågar jag inte för hur lång tid, det bekymrar mig inte — jag skulle tvärtom vilja, om jag kunde, samla all livvets njutning i ett enda ögonblick.»

»Och sedan?» frågade han med skälfvande stämma.

»Sedan!» hon skrattade till och reste sig i sittande ställning.

»Ni förstår bara att *skrifva* om kärlek», sade

hon och stötte bort hans arm, som han sträckte ut för att hålla henne kvar. »Men ni förstår inte att älska, ty då skulle ni glömma, att det fins ett 'sedan'.»

»Vill ni lära mig det?»

»Att glömma?» frågade hon och lade åter hufvudet tillbaka mot soffan och tätt under hans ansigte. Han såg hennes läppar frestande glöda i det uppåtvända ansigtet och han böjde sig ned öfver dem. Hon hvarken undvek eller besvarade hans kyss. Hon låg stilla och såg oafvändt upp i hans ansigte.

»Ja, lär mig att glömma!» utbrast han — »att glömma alt, utom stunden! Lär mig en sådan kärlek, som tror på sig själf och på lyckan!»

»Hvad behöfs det att tro?» sade hon och kastade sig plötsligt tillbaka öfver soffans kant samt lindade armarna om hans hals så tätt, att han knapt kunde andas. »Kan icke ögonblicket vara oss nog?» —

Han drog henne upp ur soffan och fram i ljusskenet.

»Jag börjar bli afundsjuk på den slöja, hvarmed mörkret så hemlighetsfullt dolt dig hela aftonen», sade han. »Nu längtar jag efter att få mätta mina ögon med att se på dig.»

Han sköt henne fram under ljuskronan i det andra rummet, och ljusskenet strömmade likt glänsande floder utefter hela hennes gestalt. Torson var rekonstruerad i alla sina tjusande detaljer och förvandlad till en lefvande kvinna — och denna kvinna var hans.

Under de följande veckorna var Holm så godt som försvunnen för sina vänner. Han besökte ingen af dem, kom aldrig till deras klubb och träffades sällan hemma. Han visade sig stundom ute i Brunns-parken och på teatern i ett sällskap af ryssar med den vackra generalskan som medelpunkt; ett par gånger sågs han t. o. m. rida i sällskap med henne och öfverste Baschyloff.

Denne var eljest en person, som en finne i hans ställning knapt skulle velat taga af hatten för på gatan, då han var anställd vid det förhatliga ryska gens-d'armeriet, hvilken kår ansågs till för att spionera och afge rapporter till högre ort.

Man talade ibland Holms vänner icke mycket om den tilldragelse, som så hastigt hade skilt honom från dem. Deras diskreta finska natur förbjöd dem i allmänhet hvarje inblandning i hvarandras enskilda personliga förhållanden. Det kunde därför ej falla någon in att till Georg själf yttra någon anmärkning öfver hans förändrade sätt. Rydberg hade varnat honom en gång, halft på skämt, men från den stund, då han fann att det ej var fråga om blott en vanlig kurtis, utan en verklig lidelse, voro hans läppar som förseglade i detta ämne.

Han väntade blott i tysthet på, att denna stora passion skulle förtära sig själf och att Holm skulle återkomma till sina vänner, kanske ej mer samme glade, sorglöse yngling som förr, men måhända i stället klokare och mindre öfverspänd.

»Han måste i alla fall en gång göra en dumhet», sade Rydberg till sig själf, »det låg honom i blodet, han skulle aldrig kunnat *sätta* sig i lifvet förr än han fått en liten åderlätning och blifvit af med det öfverflödiga ungdomsblodet.»

Oaktadt denna filosofi var dock Rydberg mycket orolig för sin vän och afvaktade med största spänning några symptom af en reaktion.

Georg var under denna tid helt och hållet uppfyllt af sin nya lycka; äfven för honom var nu det närvarande alt, han tänkte ej längre på framtiden, frågade sig ej hvad följderna skulle bli af denna i det hela så onaturliga förbindelse. Finnarnes medfödda motvilja och misstroende mot ryskorna i förning med deras betänksamma lynne gjorde en sådan förbindelse till något ytterst ovanligt. Men Georg var ett ögonblickets barn i motsats till flertalet af sina landsmän; han bråddes på sin svenska mor, som var af en liflig och fantasirik natur. Och ödet hade fört honom i Saschas väg just då han mer än eljest var mottaglig för passionens lockande hviskningar.

Och så, som hon förstod att älska! Hur hon kunde hängifva sig! Det fans ett djup af obunden naturkraft hos denna kvinna, som mäktigt fånglade och beherskade hans finare danade natur. Hos ho-

nom hade passionen förnämligast sin källa i fantasin och i en viss nervös känslighet; hos henne åter var alt oreflekterad, obeherskad lidelse. Och därför var det för honom ett slags hvila i denna kärlek.

En vändning inträffade dock snart, men af helt annat slag än hans vänner hade hoppats och än han själf hade väntat.

Då han en afton trädde in i Saschas salong hörde han häftiga och råa röster i rummet bredvid, blandade med snyftningar. Dörren kastades upp och in störtade Sascha, gråtande. I det andra rummet syntes en skymt af en ytterst korpulent dam i en slarfvig morgonrock samt en liten skäggig herre i tofflor; det var hennes föräldrar.

»Jag står inte ut med detta längre», ropade Sascha och sprang emot honom. »Om du verkligen älskade mig, skulle du inte tillåta, att jag behandlades så. Gå in och säg min far — —»

Georg kände en inre rysning vid tanken på att han skulle blanda sig i familjetvister, som fördes i den råa ton, hvartill han nyss varit vittne. Han skyndade sig att i stället afstänga fienden genom att läsa igen dörren till det angränsande rummet, satte sig i soffan och drog Sascha ned i sitt knä.

»För all del, sök att lugna dig, min älskade. Berätta mig, hvad som händt.»

»Jag stannar icke här hemma en timme längre», utbrast hon, skälfvande i hvarje lem af förbittring.

»Det har varit odrägligt nog förut med mammas förskräckliga snålhet. Men nu börjar också pappa att lägga sig i mina lefnadsvanor och vilja corrigera mig! Och i dag förklarade de båda två, att jag är dem en börda och att de inte vidare ämna försörja mig. Hvad vill du nu att jag skall göra?»

Georg teg; han såg blek ut och for nervöst med handen genom håret.

»Nå?» sade hon otåligt. »Har du ingenting att säga mig?»

»Om blott min ekonomiska ställning vore lite bättre», sade han och reste sig. »Men jag har tyvärr stora skulder.»

»Nå, skulder, det ha ju alla människor. Min far har i alla tider haft skulder och det har ändå aldrig fattats mig vackra toaletter — min man hade stora skulder och dock lefde vi furstligt i Petersburg — jag vet inte, hur det är, men skulder tyckas aldrig besvära någon människa.»

»Inte ryska ämbetsmän, åtminstone», inföll han, »ty deras inkomster äro vanligtvis mycket elastiska. Men för mig äro de verkligen en allvarsam svårighet, och jag ser ingen utväg — —»

Hon reste sig med ett kallt uttryck i de stora, vanligtvis så glödande ögonen.

»Vi skiljas altså», sade hon.

»Skiljas!» utbrast han och rodnade till. »Hvad menar du?»

»Då du ingenting vill göra för mig måste jag söka på annat sätt skaffa mig en drägligare existens. Jag reser till Petersburg, jag känner en familj där af vårt forna umgänge, hos hvilken jag till en början kan taga in.»

»Det sker inte», utbrast han och grep hennes händer. »Du skulle lemna mig — mig, som älskar dig så att jag för din skull brutit med alt, hvad som förut varit mig kärt — offrat anseende, framtid, alt — nej, nej, det får inte ske — det kan inte ske — det vore det mest onaturliga — det vore ett förräderi! —»

»Hvad vill du då?» frågade hon. »Du hör ju att jag inte kan stanna här — så föreslå mig då någonting. Jag vill göra alt, hvad du fordrar!»

Han gick ett slag öfver golfvet med sänkt hufvud och funderade.

»Det är omöjligt — jag inser, att det är omöjligt», sade han halfhögt för sig själf. »Och dock är det det enda jag kan föreslå.»

»Sascha!» sade han och tog hennes händer. »Vill du dela min framtid — hur anspråkslöst den än må gestalta sig?»

Hon såg frågande på honom.

»Redan innan jag kände dig», fortfor han, »hade jag lemnat in en ansökan till en lektorsplats vid Vasa gymnasium — nu har jag varit nästan besluten att taga den tillbaka igen, emedan jag ej kunde

skiljas från dig — men då du nu i alla fall ej har något hem — vill du följa mig dit som min hustru?»

»Ah, du är tokig!» sade hon och drog undan sina händer. »Du skulle slå dig ned som skollärare i en småstad, du, en skald!»

»Och lefver icke vår störste skald, Runeberg, lycklig och ärad som skollärare i lilla Borgå?»

»Det kan väl hända. Men så är väl också hans hustru 'une petite bourgeoise'. Men jag — jag skulle hamna som en liten skolläraryfru i Borgå!»

Det gick ett stygn igenom honom vid hennes hånfulla ton. Skaldehemmet i Borgå var för honom, liksom för alla hans landsmän, typen för ett hem i äkta, nordisk mening; en fridfull, lugn tillflyktsort, främmande för all verldslig äflan, helgad genom arbete, kärlek och sympati. Midt under hans yraste ungdomslif hade ett sådant hem ofta hägrat för hans inbillning såsom den hamn, där han skulle söka lugn efter lifvets stormar.

Han kände ju också ett sådant hem af egen erfarenhet — hans eget föräldrahem, det stilla, gammaldags enkla presthuset på landet, dit han alltid brukade resa, då han kände behof af ro och harmoni för att kunna arbeta. Och hon vågade skratta däråt, *hon*, som icke ens var värdig att träda öfver dess tröskel!

Men hon hade rätt. Det var dåraktigt, ja, det var nästan en hädelse att söka ett sådant hem som

nödhamn för deras oroliga lidelse. Ett sådant hem kunde numera aldrig bli hans, han kände, att han för alltid stött sin farkost ut ur hamnen och att det nu ej fans någon annan råd än låta den drifva för vind och väder.

Några dagar efter detta samtal fick Georg en biljett från Sascha med anmodan att genast komma till henne.

»En glad nyhet för dig», sade hon då hon kom emot honom. »Jag har talat med generalguvernören om dig — du vet, att jag har gamla relationer till honom, min man var mycket lierad med honom — och han har lofvat att skaffa dig en mycket god plats. Du skall få en censorsbefattning — jag vet icke närmare hvad det är, men du skall gå upp till grefven i morgon, så får du veta mer — men så mycket vet jag redan, att det är goda inkomster och det är ju hufvudsaken för oss.»

Georg hade låtit henne tala till punkt utan att afbryta henne, nu reste han sig upp och sade häftigt: »Det är en plats, som jag aldrig kan antaga. Det är nästan en skymf att föreslå mig den — icke af dig, ty du förstår det ju inte, men af grefven. Han vet mycket väl, att ingen finne, som har något anseende att uppehålla, kan åtaga sig en sådan befattning.»

»Hvad menar du med det?» frågade hon kallt.

»Ja, detta är en sak, som du naturligtvis inte kan förstå. Men censuren är i Finland en ytterst förhatlig institution, och då den genom ett kejsrerligt maktspråk infördes, var det som en tyst men allmän öfverenskommelse, att ingen finne kunde befatta sig med denna sak.»

»Ah!» sade hon med ett tonfall af förakt. »Jag har intet tålmod med era puerila nationalitetssträf-vanden.»

»Men detta är något vida mer än en nationalitetsfråga», invände han. »För oss, som älska friheten, betyder det en kränkning af våra heligaste rättigheter. Och för mig, som alltid varit bland dem, som ifrigast kämpat för vårt lands frigörelse från alla despotismens former, vore det rent af en handling af fosterlandsförräderi att åtaga mig en sådan plats, och så skulle det också betraktas af alla mina vänner.»

»Bah, fosterlandsförräderi!» inföll hon håfullt. »Åh, jag förstår dig nog — du tar detta till förövändning — den stunden har redan kommit, som du talade om i den där afskyvärda dikten — tre veckor har vår kärlek varat — det är redan för länge!»

»Du vet, att det inte är sant!» utbrast han. »Du vet, att din kärlek för hvarje dag blifvit mig mer, och att jag inte vidare kan skiljas från dig. Men då vi ändå ega hvarandra, så behöfva vi ju inte nu ta något förhastadt steg. Om vi vänta, så öppnar sig kanske någon annan utväg.»

»Men när jag inte nu vill vänta! Hvarför skulle

jag fortsätta mitt nuvarande lif, då jag är trött på det. Tror du inte, att det fins tusen möjligheter för mig?»

»Sascha!» utbrast han och grep hårdt om hennes handleder samt ryckte henne intill sig. »Du gör mig galen genom att tala så. Om du ännu älskar mig, såsom den första dagen, vet du att det ej fins mer än *en* möjlighet för dig.»

»Ja, den att tillhöra dig», sade hon med plötslig öfvergång, lösgjorde sina händer och slog armarna om hans hals. »Och för dig fins också blott *en* möjlighet, blott *en*, förstår du.»

Han kände sitt motstånd vika; han kände huru pligt känsla, fosterlandskärlek, alla de ideal, som hägrat för hans ungdom, långsamt och oåterkalleligt gled undan vid denna kvinnas famntag. Med henne hängande vid sin hals satte han foten på dem och trampade på dem; och icke ens den känsla af bittert själförakt, som uppstod inom honom, kunde nu hålla honom tillbaka.

Georg Holm och Alexandra Popoff voro gifta sedan ett par månader. Några dagar efter det han antagit platsen som censor hade Holm mött sin bästa vän, Rydberg, på gatan, och denne hade gått undan för att ej behöfva hälsa på honom. Georg hade tagit fatt honom och slagit honom på axeln.

»Hvad går åt dig, Rydberg, känner du icke igen mig?»

Rydberg hade då vändt sig om och sett honom rätt i ansigtet med detta hot i blicken, som gjorde honom så fruktad af sina motståndare. »Nej, jag känner dig icke», hade han svarat.

Detta var början till den sociala bannlysning, som plötsligt drabbade den fordom så afhållne och uppburne mannen. Ingen af hans förra vänner ville kännas vid honom, och då han med sin hustru gjorde visit i familjer, där han förr varit upptagen som barn i huset, blefvo de icke mottagna, och ingen besvarade deras besök. Han fann sig snart tvungen att umgås uteslutande inom den honom så osympatiska, ryska societeten, där hans hustru fortfarande jagade efter nöjen och förströelser. Han var här ingenting annat än den vackra Alexandra Paulownas man. Hvem frågade här efter hans skaldegåfvor, hvem delade eller förstod här hans känslor och intressen.

Han upphörde alldeles att dikta. Bifall och sympati var den lifsluft utan hvilken hans sångmö ej kunde lefva; och var icke hela hans diktning numera en lögn?

Och hans hem erbjöd honom föga ersättning för den kedja af inre och yttre förödmjukelser, hvaraf hans lif var sammansatt.

Sascha hade hela den slaviska naturens lättja; hon afskydde allt besvär, all omtanke, och lät huset skötas af tjänare, som ständigt måste ombytas på

grund af matmoderns häftiga lynne. Den oordning hon spred omkring sig plågade Georg mycket. Han kom från ett ytterst ordentligt hem och hans ungarbostad hade alltid utmärkt sig för en nästan kvinlig prydighet.

Därtill kom att hans affärsställning blef mer och mer brydsam. Flere af hans forna vänner hade sagt upp lån, som han haft räntefria i många år, och hans inkomster räckte på långt när ej till för alla de kraf, som gamla skulder och hustruns dyrbara lefnadsvanor stälde på hans kassa.

Och den kärlek, som skulle ersätta honom alt! Denna passion, på hvilken tviflets mask från början gnagde, hade mycket snart förlorat hela sin tjusning; och då han ej längre älskade sin hustru, uppreste sig hela hans finkänslighet mot det ouppfostrade och råa i hennes halfbarbariska natur.

Hennes kärlek öfverlefde hans; hennes kyssar voro ännu lika heta, då hans läppar kalla, matta och likasom vissna mötte hennes. Men då hon fann, att hon ej längre kunde återtända den lidelse, som hon såg hastigt slockna under sina ögon, greps hon först af en våldsam vrede. Hon öfverhopade honom med förebråelser och skymford, men då hon såg honom lyssna härtill, halffliggande i en gungstol, med bleka kinder och ett trött och nervöst uttryck kring munnen samt utan att försöka svara henne, började hon förakta honom. »En svag, ynkelig stackare», sade hon för sig själf.

Och från den dagen började Baschyloff att åter umgås hos henne.

En ung bildhuggare hade nyligen fullbordat en byst af Georg Holm i kroppsstorlek, ämnad för följande års salong i Paris, der konstnären hoppades att med sitt vackra arbete skaffa sig ett namn. Man kunde också ej önska sig en bättre modell; hufvudets form, hårets mjuka fall, de drömmande ögonen, de rörliga läpparna — ett riktigt skaldehufvud med något af Weltschmerz i ögonen och ett litet drag af förakt kring den veka, nästan kvinligt fylliga munnen, som öppnade sig något vid ena mungipan.

Konstnären hade begärt att få utställa den i Frenckellska boklådan, i hörnet af Esplanaden och Unionsgatan, och stora grupper af åskådare samlade sin snart kring fönstret. Holm kom gående nedåt Esplanaden och hörde, då han gick förbi, några studenter yttra sig hånfullt om den finske skalden, den varme patrioten och frihetsvännen, som nu för tiden skördade ryskt guld såsom det fria ordets förtryckare.

Från denna stund gick Georg långa omvägar för att undgå det Frenckellska hörnet. Det var ej blott åskådarne, som hånade honom, det förekom honom, som om konstverket själf gjorde honom förebråelser. Hvarför hade konstnären inlagt denna djupa sorg i blicken och detta förakt — själfförakt — kring de mjuka läpparna?

Alt sedan den dagen, då Georg skriftligen under rättade sina föräldrar om sin förändrade lefnadsbana,

hade han ej hört ett ord från dem. Han kunde ej misstaga sig på, hvad denna tystnad innebar; han visste, att hans far dömde honom lika strängt som alla andra och hans mor — hon skulle nog velat skrifva, men i hemmet var faderns vilja lag. Då nu julen nalkades, kunde han dock ej motstå sin längtan efter föräldrahemmet. Han skref till sin mor och frågade, om han och hans hustru finge komma hem på ett besök. Han fick svar med omgående från fadern. Det var blott ett par rader, innehållande att som hans syskon och svågrar tänkte komma hem till julen och dessutom några andra släktingar väntades, fans det intet rum för dem i prestgården.

Intet rum för honom i prestgården! Han visste nog, att hans mor ej skulle tvekat att flytta ur sin egen sängkammare för att bereda honom rum. Den ordknappe, inbundne fadern, med sin äkta finska blyghet för att gifva ord åt sina djupaste känslor, hade med detta korta, formella svar sagt sitt sista ord åt en son, på hvilken han hade byggt stora förhoppningar, men som bittert svikit dem alla.

Det var en kall dag i April. Den isiga dimma, som i Helsingfors är så vanlig, i synnerhet denna årstid, låg tung öfver staden. Det hade knapt varit ljust på hela dagen, nu var det eftermiddag och redan skumt.

Georg, som på senare tider tagit sig den vanan

att göra långa, ensamma vandringar, oftast utom staden, kom i dag händelsevis att gå åt kyrkogården till. Han stannade, då han hörde studentsång vid en graf, som tycktes vara nyss igenkastad, då den svarta mullen låg obetäckt af snö. Han frågade en af de kringstående, hvem som här var begravnen, och fick till svar, att det var gamle gubben Rask, väl bekant i Helsingfors såsom en af de sista veteranerna från 1809 års krig. Studenterna hade nu samlats vid hans graf för att bringa honom en sista hyllning.

Hvilka minnen detta väckte. Holm hade varit med om många liknande demonstrationer, där man velat visa sin tillgifvenhet för det gamla fosterlandet, och där känslan af det vågade eller åtminstone ogrannliga mot de nuvarande myndigheterna, som ett sådant steg innebar, blott ytterligare höjde feststämningen. Det var när man var ung; när man blef litet äldre, lärde man sig fort att vara mer betänksam och försiktig; men om man var mindre demonstrativ, var man ej därför mindre varm för hvarje minne, som sammanband det närvarande med det förflutna.

Men i dag var det ej blott unga studenter, som trotsade grannligheten och försiktighetens fordringar; Holm började snart att bland de församlade igenkänna flere af sina gamla kamrater.

Gamle Rask hade varit med och kämpat och blödt i ledet vid de svenska brödernas sida för deras gemensamma fosterland, han hade deltagit i de härliga segrarna vid Lappo och Alavo, han hade blifvit

sårad och tagits till fånga vid Wirta bro, och medan han var i Ryssland i fångenskap hade hans hustru och barn dött af svält hemma i stugan — hvarje barn kände hans historia, och det var endast Holms ytterliga isolering som kunde förklara, att han ej hade hört talas om hans begrafning.

Det rörde sig något underligt inom honom. Att han skulle stå där vid ett sådant tillfälle ej blott som en främling, utan som en fiende — ja, nära nog som en spion — det var i själfva verket så onaturligt, så — ja, en spion! så skulle han säkert betraktas af de unge, om de igenkände honom. Skulle han icke tänkt det samma själf i deras ställe?

Sångföreningen hade, då Holm trädde ut ur den, lidit en känbar förlust, ty den egde ingen första tenor som kunde ens tillnärmelsevis ersätta honom. Men nu fick sången plötsligt en oväntad förstärkning. Hvarifrån kom den klockrena tenor, hvars höga toner trängde igenom och svingade sig upp öfver alla de andra stämmorna?

»O land, du tusen sjöars land,
Där sång och trohet byggt»,

klingade det i gripande toner fram genom den disiga luften.

Hvarje hufvud vände sig om vid det oväntade ljudet af en länge saknad stämma; men hur fort de alla vände sig bort igen utan en min af igenkännande!

Vid sångens slutord hördes den första tenorèn ej längre:

»Vår forntids land, vår framtids land
Var för din fattigdom ej skyggt,
Var fritt, var gladt, var tryggt.»

— — — — —

»Och högre klinga skall en gång
Vår fosterländska sång.»

Från kyrkogården tågade skaran under sång till studenthuset. Det var 60:de årsdagen efter slaget vid Sikajoki, och man samlades för att fira detta höga minne. Holm slöt sig till tåget, men ingen låtsade se honom, utan han omgafs af ett litet tomrum på alla sidor. Han var åter i kretsen af sina gamla kamrater, och dock, hur ensam!

Hela hans inre varelse hade råkat i uppror, det arbetade våldsamt inom honom, och han kände att han måste låta det bryta fram i någon form. Han hade förr i ovanlig grad egt förmågan att improvisera och med sina ord elda och hänföra sina åhörare. Om han skulle försöka det ännu en gång! Om han skulle gifva uttryck åt alla de känslor, som jäste inom honom! Om han skulle kunna tala så, att alt missförstånd häfdes och att hans gamla vänner kände att han ännu i själ och hjärta var en af dem! Det skulle kanske kosta honom hans plats, men det frågade han ej efter i detta ögonblick.

Då han sprang upp i katedern, blef det med ens alldeles tyst i salen. Han tvekade och kastade en orolig och spörjande blick på sitt auditorium. Han kände i detta ögonblick att något fattades honom för

att inspirationen rätt skulle bära honom; det var den sympati, hvaraf han alltid förr känt sig lyft och understödd.

Han visste ej rätt hur han skulle tolka uttrycket i alla dessa ansigten, som voro vända emot honom, det föreföll honom nästan som om det låge något hotande i deras uppsyn.

Han började med litet osäker stämma:

»Kamrater!»

Han hade ej hunnit längre, då en hvissling lät höra sig från salens bortersta hörn och därpå ropet: »Ut med pressombudsmannen!»

Det var en helt ung student, blek, med ögon som lågade af förbittring. Han var den tongifvande inom en krets af de yngre studenterna; dessa följde signalen och snart hördes spridda röster från flera håll ropa: »Ut med Holm! Ned med pressombudsmannen!»

Därefter blef det så tyst, som vore salen på ett ögonblick utrymd. En sådan opinionsyttring var något ytterst ovanligt och endast förklarlig genom den stämning, som aftonens fest hade framkallat; men själfva orostiftarne sågo nu på hvarandra, häpna öfver hvad de gjort.

Holm stod ännu kvar på katedern; han stödde sig vacklande mot pulpeten och strök med handen öfver ögonen som för att reda sina tankar. Efter en stunds tystnad försökte han åter att tala:

»Kamrater! Mine herrar!»

»Ned!» ropade nu en stark stämman — denna gång blott en enda. Men det var Rydbergs röst, hans äldste och bäste väns!

Holm lyfte hufvudet och mötte Rydbergs blick — en hård och obeveklig, nästan hatfull blick. Han gjorde intet vidare försök att tala. Då han gick ned från katedern svartnade det för hans ögon, så att han snubblade mot en bänk och var nära att falla. Man röjde väg för honom och han gick genom salen med litet slingrande gång och några nervösa ryckningar på hufvudet, som tydligen voro ett försök att se obesvärad ut, under det blickarna samtidigt irrade skygga omkring som en brottslings. De fleste vände bort hufvudena då han gick förbi; kanske i denna stund mindre af hat än af en grannlagenhetskänsla, som gjorde det pinsamt för dem att se honom i hans nederlag. Själve Rydberg bet sig hårdt i läppen och det glimmade till något fuktigt i de kalla ögonen.

Dörren slöts efter den fordom så afhållne kamraten, sångaren, skalden. Det blef en lång, beklämd tystnad i salen, men slutligen sprang Rydberg upp i talarestolen och höll ett tal, som sent skulle glömmas af de närvarande. Ingen hade någonsin förr sett Rydberg i ett så upprördt tillstånd och aldrig förr hade han talat ett så gripande och så upphöjdt språk. Han inskröpte med ord, sådana som endast han kunde finna, det oundgängligen nödvändiga i en fast och stark sammanslutning mellan alla dem, som ville bevara Finlands nationela tillvaro, dess själfständighet

och dess urgamla, svenska kultur mot de faror, som hotade från det mäktiga tsarriket i öster. Hans tal var ett själf försvar för aftonens skoningslösa handling, och den djupa smärta, som ännu vibrerade inom honom, gaf en innerlighet och styrka åt hans ord, som gjorde honom vältalig. Han kände själf och alla de närvarande kände det också, att om i deras krets i denna stund fans en enda mindre pålitlig person, så var genom detta tal den ansedde vetenskapsmannens framtid vid universitetet stängd. En högtidlig stämning låg därför öfver församlingen. Den ene af deras främste män hade nyss utvisats ur deras krets som en förrädare; den andre höll måhända nu sitt afskedstal till dem.

Utanför i mörkret på gatan stod Holm, stödd emot en lyktstolpe. Han hade flere gånger slagit upp ögonen, men blott för att finna att han ingenting såg, att det var svartaste natt omkring honom, att det gnistrade och sprakade rundt omkring utan att ändå sprida den minsta ljusstråle.

Men den kalla luften botade honom snart för denna svindel. Nu såg han åter upp och det glimmade till i hans ögon af ett nyfattadt beslut. Han gick till Hoffmans järnbod och köpte sig en revolver. Så fort han väl hade den i sin hand blef han lugnare. Han lade den framför sig på bordet, då han kom hem, och började rasonnera med sig själf.

»Ärelös — skymfad — lyst i bann!» sade han.
»Hur är det möjligt att lefva efter detta! Och

ändå, om jag tar lifvet af mig själf — skall icke det vara att lägga en ny skymf till de andra — det skulle ju vara att erkänna sig ha förtjänt att bli så behandlad som i dag. Och har jag väl förtjänt det? Är det rättvist att behandla mig som en fosterlandsförrädare därför att jag förvaltar ett ämbete, som är fullkomligt hederligt? Nej!»

Han steg upp och läste in revolvern i en skrifbordslåda.

»Endast den, som är dömd inför sin egen, inre domstol, har rätt till förtviflan», sade han. »Jag skall icke dö som en fosterlandsförrädare, då jag aldrig varit det i mitt hjärta. Jag har ju min diktargåfva — vilja de ej tillåta mig att tala till dem, skall jag skriva — ännu har jag ej sagt mitt fosterland mitt sista ord.»

Han satte sig ned vid skrifbordet, tog papper och penna och skref genast en dikt, som han ville göra till ett förtviflans och förbittringens skri öfver den orättvisa, hvarmed man behandlade honom, det förfärliga missförstånd hvarför han var utsatt. Men förunderligt! lika glödande som hans känslor voro i denna stund, lika färglös och kall blef hans dikt. Han sade sig själf, att såret var för färskt, smärtan vibrerade ännu för häftigt i hvarje nerv — men längre fram, då glömskan började lägga en läkande hinna däröfver — då dagens tilldragelser kommo på tillräckligt afstånd från honom för att kunna öfver-skådas, då —

Men bredvid denna lugnande och tröstande tankegång gick en underström af fåfängt nedtystade invändningar. Han hörde sina kamrater tala till sig med hundrade röster. »Du vet, att du ljuger!» sade de. »Du vet, att vår dom öfver dig är rättvis. Du vet, hur svår vår ställning är, du vet, att vi måste vara omutligt stränga mot hvar och en, som sviker vår fana. Du vet, att du ej längre är värdig att i dikten tolka de känslor, som röra sig inom dina landsmäns bröst — lägg ned din lyra, den kan numera endast framkalla falska toner.»

Och erinrande sig ett bekant yttrande af en af Finlands mest berömde söner, hörde han plötsligt hundratals, ja, tusentals röster, som ropade till svar på hela hans diktning:

»Han talar ej längre å våra vägnar! Han talar ej å våra vägnar! ej å våra vägnar!»

Då han följande förmiddag kom in i sin hustrus salong, fann han Baschyloff där.

»Ni har begått en stor oförsiktighet genom att delta i demonstrationerna i går», sade denne till honom. »Många högst taktlösa yttranden lära ha blifvit fälda, och det kommer att ge anledning till obehagligheter. Generalguvernören är ytterst förbitterad och besluten att vidtaga stränga åtgärder. Troligtvis bli några af de mest ogranliga talarne relegerade, och er forne vän, Rydberg, lär komma att

mista sin plats. Och för er är saken också mycket betänklig, ni är svårt komprometterad genom att ha deltagit.»

Skulle Rydberg mista sin plats?» utbrast Georg.
»Det vore skamlöst! Rydberg, en af de mest framstående af alla våra yngre akademici!»

»En farlig och taktlös person», inföll öfversten.
»Grefven har länge haft ett godt öga till honom. Han är sedan gammalt känd för demagogische Umtriebe.»

»Hvad ha vi nu med Rydberg att göra — en af de obehagligaste och fulaste människor, jag sett», inföll Sascha otåligt. »Det är om dig, det är fråga. Du tänker bara på dig själf och dina småaktiga kamrattvister, och frågar ej efter, om du störtar mig i fördärfvet.»

»Jag har ingenting med den här saken att göra», sade Georg med bitterhet. »Mina kamrater voro alt för måna om mitt anseende för att tillåta mig att kompromettera mig. Jag har icke hållit något tal och icke heller varit närvarande mer än en kort stund.»

»Nå, i så fall är ju saken lätt arrangerad för er. Ni var likväl med i processionen från kyrkogården och är således tvungen att förklara er. Men gå blott upp till grefven och säg honom, att ni ogillar demonstrationerna och att ni ej deltagit i dem.»

»Det kan jag icke göra, ty jag ämnade deltaga.»

»Ämnade ja, det betyder ingenting. Här är det

endast fråga om handlingar och icke om känslöstämningar. Ni låter kalla er som vittne vid undersökningen, och därmed är saken klar.»

»Ni tar mig då för en riktig skurk!» bröt Georg ut. Sascha hade följt samtalet med spänd uppmärksamhet.

»Är du då icke i alla händelser tvungen att vittna, om du blir kallad?» frågade hon i en mycket torr och affärsmässig ton.

»Ingen kan tvinga mig till det», svarade han. »Jag behöfver ju blott förklara, att jag är lika skyldig som de andra — —»

Sascha gaf med foten en stöt åt pallen, så att den flög långt utåt golfvet, och sprang upp.

»Du kan väl inte vara nog dårhusmessig att göra det», utbrast hon.

»Det är inte första gången du finner dårhusmessigt, hvad som för mig är en simpel nödvändighet», svarade han och flydde skyndsamt ur rummet, bäfvande tillbaka för denna våldsamma naturs häftighet, som han i sitt nervösa tillstånd kände sig ej kunna fördraga.

Han gick och dref omkring ute ända till inemot aftonen. Slumpen förde honom nedåt Esplanaden, och utan att han tänkte på hvart han gick, befann han sig plötsligt i hörnet vid Frenckells boklåda. Han kastade en skygg blick åt båda gatorna, men de voro alldeles folktomma, med undantag af en och annan iswoschik, som rusade förbi med en åkande,

insvept i pels intill öronen, ty det var en hvinande storm. För första gången stannade han och betraktade det ädelt formade, ungdomliga hufvudet. Det sista halfåret hade förändrat hans utseende så mycket, att han nu kunde betrakta denna sin afbild med en helt och hållet objektiv blick. Det var icke han själf sådan han nu var — eller rättare sagdt, det var han själf, ty hans nuvarande jag var icke längre han. Det var han själf, sådan han innerst var — och sådan han skulle lefva för efterverlden. Han betraktade sig själf med efterverldens ögon. Detta ädla Byron-hufvud, som i afbildningar skulle spridas med hans nya dikter öfver hela landet, skulle bevara för efterverlden bilden af en högstämd skaldenatur — och om också en dunkel saga skulle hviskas man och man emellan om ett lif, som var fläckadt af svaghetssynder, så skulle detta väcka mer deltagande än ogillande. Hur mildt dömde man icke nu för tiden om Byrons på sin tid så bittert tadelade lif! Hans fel syntes för efterverlden så sammanhänga med hela hans personlighet, att man skulle älskat honom mindre, om hans lif varit mindre lidelsefullt upprördt och felande.

Ja, om han blott förmådde dikta något af varaktigt värde, så skulle hans minne lefva renadt och frigjort från den besudlande inverkan af yttre tillfälligheter, framkallade af den nödvändiga kampen för tillvaron. Och förmådde han då icke det? Hade han icke en ovanlig begåfning och hade han icke

nu mottagit det lidandets eldsdop, utan hvilket ingen blir invigd till ett högre diktarkall!

Och att blifva störtad nu, just nu, då han kände inspirationen vakna igen, och då han mer än någonsin var i behof af lugn och frihet från materiela omsorger! Var då icke diktningen skaldens högsta kall? Och var det ej hans rättighet och hans pligt att för detta offra hvarje ringare hänsyn. Om han nu gick och angaf sig själf — skulle han därigenom återvinna sina förra vänners tillit, sin egen inre jämnvigt? Nej. Och det vittnesmål han kunde aflägga var dessutom så oväsentligt. De par tal, som hållits i hans närvaro voro ej egentligen komprometterande — han skulle ej störta någon genom att vittna, men rädda sig själf.

Då han senare på aftonen kom tillbaka hem, fann han sin hustru i tårar och sysselsatt med att packa in några saker i en koffert.

»Hvad ämnar du göra?» frågade han.

»Jag gör mig beredd att följa dig.»

»Mig! Hvart?»

»Hvart! Ja, det vet jag inte. Men det minsta som kan hända dig är att du blir landsförvist och då få vi väl söka upp någon fläck, där vi kunna gömma vår skam och vårt elände.»

»Du öfverdrifver!» inföll han. »Så farligt är de på långt när inte. Att jag mister min plats kan visst hända, men —»

»Och är inte det detsamma som misère?» frå-

gade hon. »Hur skall du sedan någonsin kunna få någon plats? Med det svenska partiet och dina gamla vänner har du ohjälpligt brutit — hvarför då inte fullfölja, hvad du börjat och sluta dig helt till det ryska?

Men det är detta, jag föraktar hos dig!» fortfor hon med stegrad häftighet, och hennes ögon började brinna. »Denna slapphet, detta vacklande, detta, att du aldrig har mod att göra något helt. Jag har älskat dig — du vet själf, hur jag har älskat dig, hur jag lockade och drog dig till mig, hur jag nästan tvingade dig att gifta dig med mig, hur jag hängaf mig åt dig så som kanske ingen annan kvinna — säkert ingen af din egen nation — skulle gjort. Och nu föraktar jag dig så djupt, så gränslöst, att jag — jag skulle vilja slå dig för att visa hur djupt jag föraktar dig!»

Hon stod framför honom som en verklig furie; ögonen glödde röda i det bleka, hvita ansigtet.

»Gör det!» sade han med ett brustet tonfall och sänkte det vackra, lockiga hufvudet mot hennes upplyfta hand. »Skymfa mig — förakta mig! du kan inte göra det djupare, än jag i denna stund föraktar mig själf.»

»Ah, fraser!» utbrast hon och drog undan sin hand. »Jag har intet tålamod med fraser. Visa mig genom en enda handling, att du har mod att göra något för mig.»

Han stod och fubblade med handen i fickan; nu drog han fram ett visitkort och kastade det på

bordet framför sin hustru. Det var Baschyloffs kort och därpå stod skrifvet med blyerts: »Le comte vous recevra à sept heures ce soir.»

Sascha läste det och blickade häpen upp.

»Du har bedt att få uppvakta grefven?» frågade hon, liksom famlande efter meningen med detta.

Han böjde helt litet på hufvudet.

»Och du har audiens — i afton?» fortfor hon i samma sväfvande ton. Han stod med ryggen vänd åt henne och hufvudet nedsjunket mellan axlarna samt stödjande sig med handen emot bordet.

Han svarade ej.

Hon kastade instinktmessigt en blick på klockan. »Åtta», sade hon. Hon såg åter på kortet. A sept heures!»

»Georg!» utbrast hon, och en triumferande blyxt sköt fram i hennes ögon. »Du har redan varit där? — Och du har gjort ursäkter, inte sant? Du har låtit kalla dig som vittne?»

Han stod fortfarande vänd ifrån henne, men han förde de knäppta händerna öfver hufvudet och gaf ifrån sig en suck, som lät som ett kväfdt skri. Därefter släppte han sig handlöst ned på en stol och dolde ansigtet i händerna.

Ögonblicket därefter låg Sascha på knä bredvid honom, lindade sina armar om hans hals och hviskade med de heta läpparna mot hans kind: »detta har du gjort för min skull! Du älskar mig då ännu?»

Han ryckte till vid hennes vidrörande, tog häf-

tigt hennes händer från sin hals och slängde dem undan samt sprang upp och ut ur rummet. Han erfor en verklig vämjelse vid hennes omfamning, den föreföll honom som en Judaspenning, hvilken bjöds honom som priset för hans förräderi.

Sascha såg efter honom med händerna krampaktigt knutna och stampade i golvet af förbittring och förödmjukelse; strax därefter kastade hon sig ned på mattan och bröt ut i våldsamt gråt.

»Han är en stackare! en stackare!» snyftade hon. »Vore han inte det, kunde jag ännu älskat honom. Nu är det för sent.»

Några minuter senare afskickade hon en jungfru med en biljett till Baschyloff.

Följande dag på aftonen satt Georg vid sitt skrifbord, som han under hela det sista dygnet endast för korta stunder lemnat. Inspirationen hade ej ännu velat rätt komma i gång; han ref oupphörligt sönder hvad han skrifvit. Tankarne hade han nog — hela planen till sitt stora verk — men formen sökte han ännu förgäves.

Kunde han blott få vara litet i ro för dessa ständiga själs-skakningar, så skulle det nog gå. Blott en dags lugn — en enda natts glömska — så att dessa nervösa ryckningar och plötsliga rusningar af blodet till hufvudet gäfvade med sig litet — sedan skulle han nog skriva!

Nu hade han i dag fått en underrättelse, som skakat honom djupt. Hans far var i staden, han stod

i tidningen bland anmälda resande. Georg hade gått till hotellet, där han bodde, men vändt om vid porten; han hade ej mod att möta honom. Nu satt han i spänd väntan, lyssnande till hvarje ljud. Skulle ej fadern komma till honom? Och hur skulle de mötas?

Upptagen, som han var af dessa tankar, hade han icke märkt, att det fattades olja på lampan. Den slocknade och det blef alldeles mörkt i rummet, men hans hufvud sjönk blott alt djupare ned i händerna, där han satt med armbågarna hvilande på skrifbordet.

Nu hördes steg på gatan — icke af en, nej af flere personer. De stannade utanför fönstret, han steg upp och drog upp gardinen för att se hvad det var. I samma ögonblick bröt det ut ett förfärligt oväsende utanför. Det var en grupp studenter, som uppvaktade honom med s. k. kattmusik, det yttersta uttrycket för studenternas förakt. De skramlade med bleckflaskor, dunkade på kopparkastruller, blåste i hvisselpipor och ringde med små bjällror, framkallande de ursinnigaste disharmonier.

Midt ibland sig buro de något högt, hvitt föremål; det var klart månsken och Georg igenkände sina egna anletsdrag. Det var hans porträttbyst, omvänd kring hufvudet med en krans af enris. Han kunde i månskenet tydligt skönja det Byronska trotset kring läpparna, det vemodiga draget kring de tomma öngloberna.

Hans vackra byst, som i afbildningar skulle flugit kring landet! det var i sanning en raffinerad hämd!

Hans byst, som för honom hade representerat hans eget jag i efterverldens ögon! Var detta således efterverldens dom öfver honom?

Han sprang upp och ned på golvet med händerna för öronen, då han midt i det allmänna oväsendet hörde ett högt, klingande skratt, som likt en ren ton bröt igenom de skärande missljuden. Sascha stod på tröskeln i en vacker baltoalett.

»Dina landsmän äro verkligen älskvärda», sade hon. »Jag tycker just du har skäl sörja öfver att du svikit de ideal, som de förfakta med så nobla medel. Men detta skola de ej ha gjort för inte, och det bör trösta dig. Jag far nu till balen hos generalguvernören, och om icke de bli relegerade allihop, så är jag icke Alexandra Paulowna.»

»Du tänker väl inte gifva dig ut just nu bland dessa ursinniga.»

»Pytt! Det skulle just göra någonting. De våga väl ändå inte förolämpa en dam.»

Hon hade haft ett ljus i handen, som hon stält ifrån sig på hans toalettbord. Hennes uppmärksamhet fångslades nu af spegeln.

»Ack, den där Marfa är då oförbätterlig!» utbrast hon. »Se, så smaklöst hon fäst buketten bakom örat! Hjälp mig du, som har så fin smak!»

Hon böjde behagfullt och med en smekande rörelse hufvudet emot honom.

Han hade många gånger förr fäst hennes blommor och hon hade sagt honom, att ingen förstod det

så bra som han. Men nu gick det långsamt och hans händer voro obehagligt kalla och skälfvande.

»Hu, du är som en isbit! — Nå, skall du sitta och skriva i natt igen? Kommer du inte och hämtar mig?»

»Nej!» sade han, i det han stack in den sista nålen i hennes hår. »Det är så vackert månsken i kväll och det har töat starkt i dag — jag har lust att göra en tur på skridsko — jag tror att isen ligger blank ända ut till Sveaborg.»

»Du öfvervinner då aldrig din gamla romantiska natur», inföll hon skrattande. Hon tog en liten spegel från bordet och granskade noggrant sin nacke.

»Isen är väl säker?» sade hon, i det hon ruskade på hufvudet för att känna efter, om blomman satt fast.

Han såg på henne med ett bittert leende.

»Den sitter säkert», sade han. »Du kan dansa hela natten, utan att tappa den.» Och därefter tillade han mer för sig själf än som svar på hennes fråga: »Det går ett svagt bälte närmast Sveaborg.»

»Akta dig då för det», framkastade hon värds-löst, i det hon gick.

Han stälde sig vid fönstret för att se henne fara. Oljudet tystnade ett ögonblick, då hon helt djärft visade sig på trappan. Hon stod där barhufvad med juveler öfver pannan, en fotsid pels föll löst kring hennes axlar och månen belyste hennes bleka ansigte med de flammande ögonen. Hon räckte ut handen med en befallande åtbörd, så att man såg armbanden

gnistra mot den bara armen, och ropade: »Var god och gif plats här för mitt ekipage!»

Studenterna veko åt sidan, tydligen imponerade af hennes säkerhet, och hon steg upp i den simpla iswoschiken med en hållning, som vore hon en furstinna, omgifven af sin stab.

En man kom nu fram ur mörkret och hoppade upp bredvid henne. Georg såg, att det var Baschyloff.

Så fort hennes åkdon ilat bort, började åter oväsendet, men afbröts strax därefter så plötsligt och oväntadt, att hans blickar åter drogos till fönstret. Gruppen skingrade sig, bysten sänktes, ett par af studenterna lyfte t. o. m. på mössan. De hade igenkänt gamle pastor Holm från Österbotten, väl bekant för de studerande vid universitetet sedan förra året, då han promoverats till jubeldoktor, och hur förbittrade de än voro på sonen, fans det dock ingen af dem, som hade hjärta att fortsätta den skymfande demonstrationen i faderns närvaro.

Det var en liten torr gubbe med ett snarare militäriskt än presterligt utseende, så olik sonen som möjligt med undantag af några små korta nervösa knyckningar på hufvudet, som påminde om Georg, då han ej mädde bra eller på annat sätt blifvit bragt ur jämnvigt.

Georg gick emot honom på tröskeln, men kunde ej få ett ord öfver läpparna. Fadern satte långsamt från sig galosjerna vid dörren och stod en lång stund

och petade med käppen för att vända rätt den ena, som råkat falla ned omvänd.

»Du borde ha en matta vid dörren», sade han.
»Nu fläckar jag ju ned ditt golf.»

Nu först vände han sig emot sonen, men deras blickar undveko hvarandra. Han slog tillbaka och slätade omsorgsfullt till pelskragen, skrufvade flere gånger på nacken, som om löskragen besvärat honom, och talade slutligen i en tvungen ton och synbarligen mycket upptagen af att med ena snibben af en stor snusnäsduk torka sina glasögon, som immat sig.

»Jag kom hit för att få veta en sak af dig. Man säger här om dig, att du låtit kalla dig som vittne mot dina gamla kamrater. Det kan naturligtvis inte vara sant — men då jag hörde oväsendet här utanför, tyckte jag det var så godt att taga reda på saken af dig själf. Din mor kan lätt få höra några rykten — och jag ville gärna kunna säga henne —» Nu höll han upp glasögonen mot ljuset, hvilket Sascha lemnat kvar, och granskade dem med hopbitna läppar och rynkade ögonbryn. »Du vet, hon tar sig så häftigt af alt», yttrade han i en ton, som skulle föreställa vårdslös.

Georg teg; han stod med sänkt hufvud och det ryckte i de vecka, sammanpressade läpparna.

Fadern kastade en forskande blick på honom, och han såg genast hur det hängde ihop. Han satte på sig glasögonen igen och gick till dörren samt började åter syssla med galosjerna.

Men nu återfick Georg ändtligen talförmågan.

»Gå inte — min far — gå inte!» bröt han ut.
»Säg mig blott först ett ord. Jag har handlat orätt — jag har gjort er sorg där hemma — men om någon skall kunna förlåta en felande, borde det väl vara hans föräldrar. Min far — jag är fruktansvärdt ensam! Jag kan inte bära det längre — jag behöfver din förlåtelse — bara ett enda ord — och du skall inte behöfva se mig mer — jag menar — du skall inte återse mig förrän — förrän — —»

Fadern hade vändt sig om och lade nu sin gamla, knottiga, darrande hand på sonens axel.

»Herren är den, som dömer!» sade han med någonting frigjordt i stämman. »Jag är blott Hans ringa tjänare — och jag är din far — jag dömer dig inte. Vill du komma hem, så gör det — och låt oss då närmare talas vid.»

»Tack!» utbrast Georg och förde den gamles hand till sina läppar. »Tack, och förlåt!»

Han kysste häftigt handen gång på gång. Fadern plågades synbart af hans våldsamma sinneshörelse. Han drog sakta undan handen, satte på sig hatten och sade än en gång, i det han gick: »vill du komma hem, så gör det! Jag reser i morgon — du kan ju följa med, så få vi talas vid.» —

Georg sjönk ned i skrifstolen, lade pannan emot bordet och händerna knäppta öfver hjässan. Så satt han länge, alldeles stilla. Slutligen reste han hufvudet och strök med båda händerna tillbaka håret från den brännheta pannan.

»Jag måste samla mina tankar», sade han högt och sprang upp med hufvudet tillbakakastadt som för att få blodet från tinningarna. »En dikt, blott en enda dikt måste jag ännu skriva!»

Det var ej längre för att rättfärdiga sig själf i efterverldens ögon, som han nu ville skriva, det var för att afbördas sig något af sin skuld till fosterlandet. Han ville skriva en dikt, som skulle samla trogna i dess leder långt sedan hans lif med dess lumpenhet blifvit glömdt. Och på samma gång skulle det bli sonens sista afskedshälsning till sitt föräldrahem.

Han tog ett pappersark och skref öfverst med stora bokstäfver:

Mitt fosterland!

Mitt barndomshem!

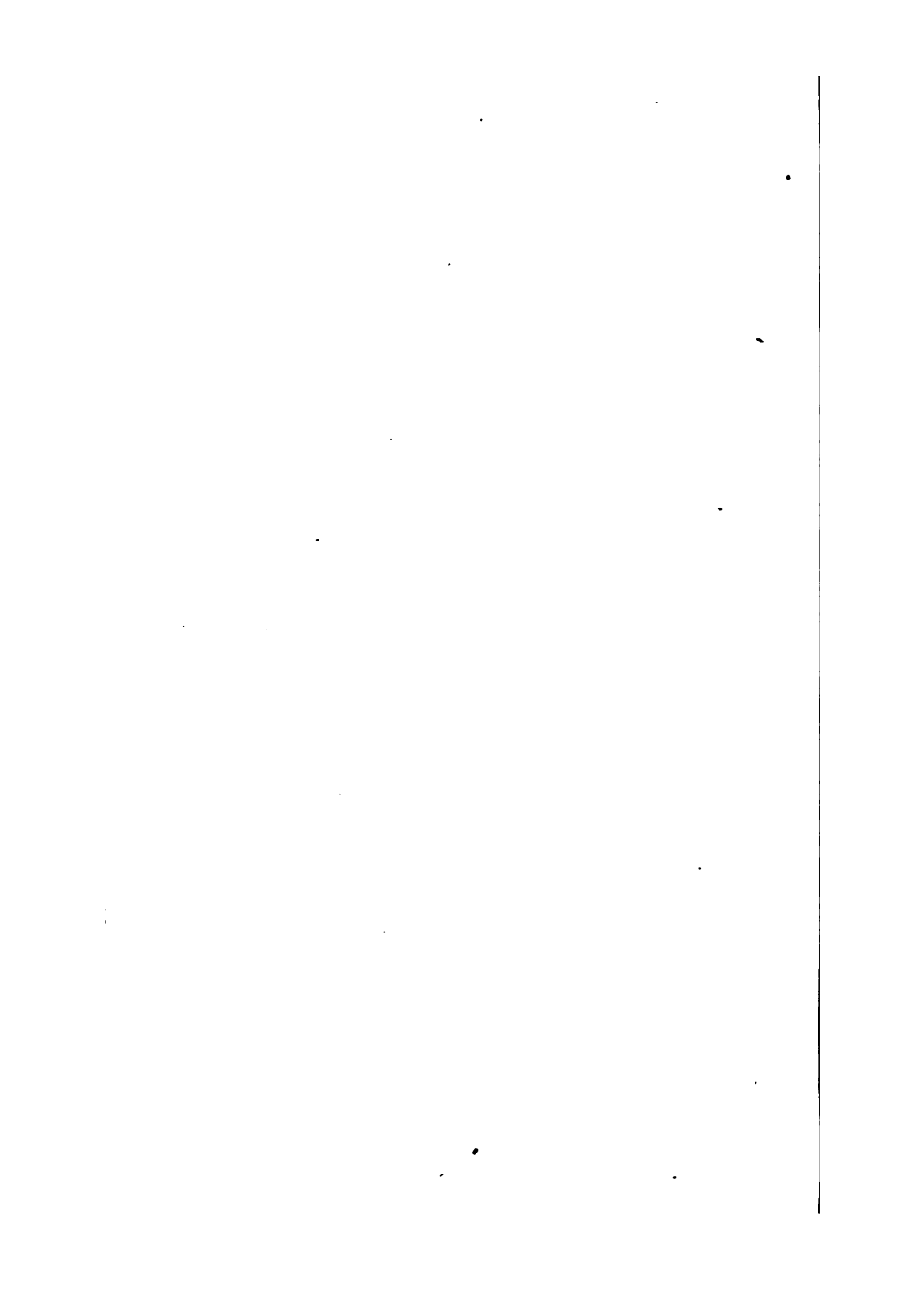
Men längre kom han ej. Det brusade och susade af glödande tankar i hans hjärna, men de ville ej låta ordna sig i metrisk form. Han sökte efter något känt versmått, som han kunde använda, men blott en enda strof kom honom i tankarne:

»Den, som förrådt sitt land, han har
Ej ätt, ej stam, ej son, ej far.»

Dessa ord voro skrifna under öfverskriften och lågo på hans bord följande morgon. Själff var han försvunnen, men utanför Sveaborg gick en öppen, blå strimma.

1881.

DOKTORNS HUSTRU.





en utan all jämförelse mest ansedde mannen i den lilla sydsvenska staden K—stad var otvifvelaktigt doktor Nordenberg. Det fans väl knapt någon familj, för hvilken icke han hade varit ett stöd och en tröst i nödens och sorgens stund. Dessutom hade staden honom att tacka för en viss ryktbarhet. Resande kommo hela året om från alla Sverges landsändar för att söka råd och hjälp af honom; ja, så stort var hans anseende, att han till och med stundom hade patienter från själfva hufvudstaden.

Till det yttre var han en tämligen oansenlig man, undersätsig och starkt byggd; han såg ut som en duktig bonde, hvilket han också var till sin härkomst, och i hela sin fysiska utveckling. Ett djupt veck mellan ögonbrynen, som tydde på vana att koncentrera tankarne, och en skarp, genomträngande blick gåfvo dock en prägel af intelligens åt det för öfrigt hvardagliga ansigtet. Läpparna voro fylliga, på en gång godmodiga och sinliga. Hela doktors natur karaktäriserades af de skilda uttrycken i den öfre och den nedre delen af ansigtet. Viljekraft, hersklystnad

och intelligens parade sig hos honom med njutningslystnad och godmodighet.

Hans sätt att vara var allt utom älskvärdt; ursprungligen en fattig bondpojke, som kommit fram blott genom egen duglighet, hade han ej kunnat bära medgången. Han var öfvermodig och litet skrällande, gjorde sig en ära af att sätta sig öfver all slags sällskaplig belevvenhet och talade sin smålandsdialekt som en genuin bonde.

Hans uppträdande var ej heller alldeles fritt från humbug. Hans uppsyn vid en sjukbädd var vanligtvis olycksbådande, hans svar tvätydiga och hemlighetsfulla som sfinxens. En obetydlig ruskning på hufvudet och en svag afböjande rörelse med handen voro de tecken, hvaraf de oroliga anförvandterna kunde sluta sig till att patientens tillstånd var nästan hopplöst. Så mycket större var därför deras tacksamhet och beundran för läkaren då han genom sina outtröttliga ansträngningar och sin stora skicklighet lyckades att rädda den sjuke; och detta under inträffade ej sällan.

Doktors hus vid torget var, ehuru litet, det elegantaste i hela staden och skilde sig genom sin byggnadsstil högst väsentligt från alla de andra husen. Det var en modärn villa med balkonger och utsprång samt en terrass med rosenträd på baksidan.

Inredningen inomhus var också ytterst präktig, måhända till och med något skrytsam — likvisst adlad af ett verkligt skönhetssinne, som man knapt

skulle väntat af doktorn. Också buro anordningarna inom hus tydligt prägeln af en förfinad kvinnas hand.

Främlingar, som kommo resande till staden och som tillbringade hela timmar i doktors väntsalar, fingo det angenämaste intryck af detta hem. En vacker, ljuslockig liten gosse kom ibland rusande som en stormvind genom rummen. Patienterna sökte hålla honom kvar för att ställa sig väl med honom, och om de någon gång lyckades dämpa hans ysterhet så mycket, att han i fem minuter kunde hålla sig stilla, fingo de från hans läppar höra en hel ström af de mest naiva och öppenjärtiga frågor och svar.

Han hade ett bortskämdt barns hela frimodiga näsvishet; men han var så hjärteglad, så frisk och strålande, att han var fullkomligt oemotståndlig.

Och fingo de främmande någon gång se en skymt af doktors hustru, kunde detta endast stärka det angenäma intrycket af hans hem. Det var en fin, späd, ungdomlig varelse med lätta, snabba, litet skygga rörelser och djupa, skimrande ögon. Oaktadt man aldrig såg henne och doktorn tillsammans, tänkte man sig dock gärna dessa båda vid hvarandras sida; de tycktes så förträffligt komplettera hvarandra, han med den stränga, manliga kraften, hon med det fina, kvinliga väsendet.

Men de resande, som stannade tillräckligt länge i staden för att hinna få några bekanta bland stadsborna, af hvilka de naturligtvis genast sökte få närmare upplysningar om doktors familjeförhållanden,

blefvo snart frånryckta sina illusioner. Talade de om doktors skenbara familjelycka, fingo de ett småleende eller en suck till svar, och visade de sig mycket nyfikna, hvilket de naturligtvis alltid efter denna inledning gjorde, fingo de snart veta mer.

Ja, doktors äktenskap hade verkligen varit mycket lyckligt de första åren. Han hade varit ofantligt förälskad i sin fru, och hon var också rätt söt, då hon först kom till staden som nygift. Visserligen var hon aldrig så mild och vek som man skulle kunna tro af hennes yttre; nej, hon var alt ganska nyckfull och egensinnig, hade sina egna meningar om alt och, så ung hon var, kunde hon gifva sig till att disputeras med gammalt folk och försvara sina ofta barocka idéer, som om det gälde lifvet. Men söt var hon i alla fall, det kunde nu icke nekas; det var något så ursprungligt och lifligt hos henne, att ingen kunde förblifva kall eller likgiltig för hennes sällskap.

Men hon var alltid mycket svag och ömtålig till hälsan, och då hennes gosse föddes fick hon en knäck, som hon sedan aldrig repade sig efter. Hon började blifva kinkig och nervös, föll i gråt för ingenting och kunde ej tala om annat än sin sjukdom. En läkare behöfver mer än andra att skonans från sjukdom i sin egen familj; då han hela dagen hör talas om sådant, vill han gärna i sitt hem skingra sina tankar med glada och angenäma intryck. Och därför kan ingen undra på att han tröttnade på det ständiga pjunket

hemma. Han började gå på klubben om kvällarne, antog alla bjudningar, hvilket han förut under de lyckliga dagarna aldrig gjort, syntes aldrig med sin hustru och var nästan aldrig hemma.

Om den främmande efter dessa meddelanden gjorde den anmärkningen, att det dock var bra hårdt för hans hustru att se sig öfvergifven därför att hon var sjuk, och detta af en läkare, som mer än andra borde hafva öfverseende med en sjuklings nycker, så kunde det hända att denna anmärkning framkallade ett nytt förtroende af mycket ömtålig natur, ett förtroende, som endast kunde framhiskas mellan fyra ögon och under djupaste tysthetslöfte. Efter ett sådant hemlighetsfullt samtal reste den främmande sin väg med den varmaste medkänsla för den stackars hårdt pröfvade doktorn och den största missaktning för den lilla behagfulla varelsen med de djupa ögonen.

En akademikamrat till doktor Nordenberg, berömd barnläkare i en större stad, kom en dag resande till K—stad. Han hade nyligen mist sin hustru och sitt enda barn och funderade nu på att flytta från den ort, där hans korta äktenskap hade förflutit, och att slå sig ned i K—stad, som på senare år hade tillvuxit så betydligt, att två läkare väl kunde behövas därstädes. Han föranleddes särskildt att välja K—stad däraf att en ovanligt elakartad barnsjukdom sedan flere månader härjade epidemiskt i den lilla

staden. Den skicklige barnläkaren hade ej kunnat rädda sitt eget barn; att söka rädda andras blef nu hans förnämsta uppgift.

Doktor Nordenberg var ej särdeles belåten med den andres afsigt att slå sig ned som praktiserande läkare i samma stad som han; han skulle visserligen ej velat erkänna för sig själf, att han fruktade konkurrensen, men däremot hade han klart för sig att den andre var och alltid hade varit honom osympatisk.

Emellertid måste han hålla uppe skenet och bjöd sin gamle akademikamrat på middag tillsammans med några andra herrar.

Doktor Selmer var så nyss anländ, att han ännu ej hört talas om Nordenbergs sorgliga familjeförhållanden. Upptagen som han ständigt var af tankarne på sin egen nyss sköflade familjelycka, närmade han sig med varm sympati sin kamrats unga hustru och sexårige son, just jämnårig med hans egen.

Han fick sin plats vid bordet bredvid värdinnan och kom snart i ett lifligt samtal med henne. Han talade med henne om sin lille gosse, nyss lika yr och lika rosig som hennes Rutger, och berättade huru febern hade kommit och inom få veckor härjat tvänne lif, de enda som voro honom dyrbara i verlden. Hon lyssnade med varmt deltagande. Hon började berätta drag ur Rutgers lif, hvilka sjukdomar han hade gått igenom och dylikt. Så småningom fick samtalet en något gladare färg; de begynte om-

tala för hvarandra anekdoter om sina barn, naiva yttranden som de fält, drag af tidig utveckling och märkvärdig begåfning, som alla föräldrar veta att framdraga ur sina barns första utvecklingsår.

Medan detta för båda så intressanta samtal pågick, gjorde dock doktor Selmer en och annan iakttagelse på sin älskvärda bordsgranne, som ej syntes honom alldeles tillfredsställande. Han märkte, att hon hade något nervöst och öfverspändt i hela sitt väsende. Det undgick honom ej häller, att det låg ett lidande uttryck öfver ögonen och en viss slapphet i de fina linierna kring munnen.

Det dracks många och utsökta viner vid bordet, men doktorinnan afböjde med en viss häftighet sin bordsgrannes anbud att servera henne något häraf. Hon drack endast vatten och förtärde för öfrigt ytterst litet.

Husets ende son satt till bords bredvid fadern, som roade sig åt den begärlighet, hvarmed gossen slukade det vin fadern gifvit honom. Modern följde alla gossens rörelser med orolig uppmärksamhet, och då fadern slutligen fylde på hans vinglas, skrattande anmärkande, att det kunde ej skada att han finge vänja sig vid att tåla något, reste hon sig plötsligt upp med en snabb rörelse, sträckte sig öfver bordet och ryckte glaset ur gossens hand samt tömde det i ett tomt ölglas, som i det samma bars bort. Gossen började gråta och sköterskan fick taga honom från

bordet. Gästerna sågo märkbart brydda ut och doktor Nordenberg själf gaf till ett rätt flatskratt.

»Ni tycks vara absolut nykterhetsvän?» anmärkte Selmer till värdinnan.

Han blef förvånad öfver den verkan dessa skenbart så oskyldiga ord framkallade. En pinsam rodnad flammade upp på den unga fruns kinder och panna; det kom tårar i hennes ögon, hennes läppar rörde sig som ansträngde hon sig att svara, men hon fick ej fram ett enda ord. De främmande herrarne snöto sig, harskade sig eller smulade med förtviflad fart sönder brödbitar. Kort därefter bröt man upp från bordet och då kaffet serverades i salongen försvann värdinnan.

En förfärlig misstanke plågade den främmande läkaren; han lyssnade förströdd till de andres samtal och slutligen gick han tillbaka ut i matsalen under förevändning att taga reda på lille Rutger.

Det var i själfva verket doktorinnan han önskade träffa och detta lyckades äfven.

Man hade ännu ej börjat duka af matbordet; de begagnade tallrikarna, de halfdruckna glasen och tömda vinbuteljerna samt den fläckade duken erbjödo just ingen angenäm syn. Längs ned vid bordsändan stod doktorinnan med flammande kinder och tömde med stor häftighet ett glas starkt vin under det hon höll karaffinen i den andra handen, som vore hon färdig att genast påfylla glaset. Då hon fick se den

främmande skrek hon till och släppte karaffinen i golfvet, så att det mörkröda vinet rann ut öfver hennes blekblå ylleklädning.

Selmer stannade vid den öfre bordsändan, på det smärtsammaste berörd af den upptäckt, han trodde sig hafva gjort.

Doktorinnan återvann med ansträngning sin själfbeherskning. »Ni skrämde mig så», sade hon tvunget. »Jag blef så frusen efter middagen... jag måtte visst ha druckit för mycket vatten... och därför tänkte jag att det var bäst... men se, så synd om min vackra klädning!» Hon samlade ihop vecken på sin kjol för att hindra vinet att ytterligare rinna omkring och ämnade gå.

Då häjdades hon af Selmer. Han hade stått obeslutsam en stund i det han ängsligt flyttade än den ena foten än den andra; nu gick han raskt fram till henne och lade vänligt sin hand på hennes knutna hand, som höll ihop klädningen.

»Förlåt mig», sade han, »men... ni vet väl att det endast fins en bot för den som... som en gång... den som lider af en sådan sjukdom som ni. Det är absolut återhållsamhet från hvarje förtärande af spirituosa.»

Det låg så mycken godhet i den blick, han fäste på henne, att hon var på väg att förlora hela sin själfbeherskning och brista ut i grät. Men själfbevarensedriften uppehöll henne ännu och hon svarade afvisande: »Det tror jag inte ni har rätt i. Jag är

tvärt om ordinerad att lefva högt, just för min sjuklighets skull.»

Han fann ej strax något lämpligt att svara henne, ehuru hon tycktes vänta därpå; hon böjde lätt på hufvudet och gick.

Då Selmer kom tillbaka in till herrarne fann han konjak och likörer framsatta på ett litet bord. Värden höjde just sitt glas och skålade med de andra. »Nu dricka vi alla i botten», sade han, »så att jag sedan får fylla på. Ja, jag säger som gubben Pettersson, som dog i delirium, ni vet: 'Hvad vore lifvet utan konjak!'» Och härmed skrattade doktorn så att han hoppade och de andra instämde.

Selmer tog sin hatt och ville taga afsked; cigarr- och spritångorna, som fylde rummet, kommo honom i denna stund att känna sig verkligt illamående. Värden tillät honom dock icke att gå på andra vilkor än att han blott toge sig en promenad och återkomme till supén. Detta måste han lofva.

Han tog vägen till kyrkogården och uppehöll sig länge med att gå omkring där och läsa på alla grafvårdar. I synnerhet stannade han vid hvar och en af de små barngrafvarna, hvaraf talrika nyss uppkastade buro vittne om epidemiens svåra härjningar.

De scener, han nyss bevittnat, hade djupt upprört honom. I denna stund tackade han Gud för att hans son hvilade under jorden i stället för att vara utsatt för lifvets gränslösa faror.

Han kom ej tillbaka till doktors hus förr än

supén redan var serverad. Nordenberg syntes något ur humör och bad om ursäkt för att hans hustru ej vidare kunde visa sig. Hon mätte ej riktigt bra.

Men knappast voro herrarne utkomna i salen, förr än dörren från sängkammaren öppnades och den unga frun stod på tröskeln.

Vid första blick på henne märkte Selmer hvad hon företagit sig sedan han sist såg henne. De i grönt skiftande ögonen, hvilkas milda glöd förut hade syntts honom så tilldragande, voro nu ljusa och glanslösa, hon var ytterst blek och de fina, regelbundna skönhetsdragen voro stämplade af en slapphet som kom honom att rysa.

Hennes man gick hastigt emot henne, fattade hårdt i hennes hand och sade i en skarp, hväsande hviskning: »Gå genast härifrån!» Vänd till de andra tillade han högt: »Jag hoppas herrarne ursäkta, men min hustru är verkligen så klen, att jag inte kan tillåta henne att anstränga sig. Gå hållre strax och lägg dig, Helena!» Han bibehöll ännu sitt tag om hennes handled och gjorde en omärklig men våldsam rörelse för att skjuta henne ut ur rummet.

Men då gnistrade det till i de gröna ögonen och färgen strömmade plötsligt till de bleka kinderna.

»Nej!» utbrast hon. »Jag går inte. Du skall inte inbilla den främmande doktorn att jag är drucken. Jag skall stanna kvar och visa honom att det inte är sant — inte sant hvad han tror om mig.»

Hon hade lösryckt sig från sin mans järngrepp,

den fina handleden var alldeles röd däraf; hon höll upp den för Selmer och sade: »Se, se! Så behandlar man mig! Men drucken är jag intel!»

Hon gjorde framåt golvet några famlande rörelser, som på ett sorgligt sätt motsade hennes ord, därefter sjönk hon ned på knä, sträckte med en bevekande åtbörd händerna mot Selmer och utbrast: »O, rädda mig! rädda mig, ni! Ni är ju också läkare! Läkare bruka kunna hjälpa andra... fast inte sina egna hustrur. Jag är så fruktansvärdt olycklig. Det är inte af smak därför som jag dricker... utan därför att jag måste... måste! En ond makt drifver mig! Jag tycker, att jag förr skulle kunna taga lifvet af mig än låta bli att dricka. O, fins det ingen hjälp?»

Selmer var djupt skakad. Han gick fram till henne, fattade hennes händer och sökte resa henne upp i det han sade: »Jo, jag tror för visso, att ni kan räddas. Vi skola tala därom en annan dag».

Han ledde henne till dörren och hon följde honom villigt med sänkta ögon. I det han öppnade dörren för henne sade han: »Jag kommer igen i morgon. Vill ni mottaga mig då?»

Hon såg ett ögonblick på honom med en tacksam blick, därefter brast hon i gråt, satte händerna för ansigtet och störtade ut ur rummet.

»Här tycks föreligga ett fall af fullt utbildad dipsomani», sade Selmer enskildt till Nordenberg. »Hvad använder du för medel för att kurera henne?»

Nordenberg kände sig förolämpad af den något mästrande tonen i Selmers fråga; han svarade kort: »Det är ett ämne som jag helst talar om så litet som möjligt».

Selmer tvekade något innan han kom fram med nästa fråga.

»Du skulle väl icke vilja öfverlemna din hustru åt min behandling? Läkare böra i allmänhet icke sköta sina närmaste — och särskildt icke i ett fall som detta — jag har dessutom nyligen haft under min behandling ett alldeles liknande fall.»

»Tack!» svarade Nordenberg öfvermodigt. »Om jag någon gång anser mig behöfva din hjälp skall jag ha den äran att konsultera dig. Tills dess är det bäst att vi så litet som möjligt lägga oss i hvarandras praktik.»

Då gästerna hade aflägsnat sig, gick Nordenberg in i sängkammaren. Det var tämligen skumt där inne; ett enda ljus, som nästan brunnit ned i staken, stod och flämtade. Sänggardinerna voro frändragna och Helena hade kastat sig tvärs öfver sängen och insomnat. Hon hade löst upp klädningen kring midjan, håret låg i oordning utslaget på täcket och de mörkröda vinfläckarna glödde likt bloddroppar mot klädningens matta färg.

En känsla af verklig vedervilja bemäktigade sig doktorn. Han gick häftigt till nattduksbordet, tog några böcker samt sitt klockfodral därifrån, ryckte upp dörren och ämnade gå, i det han af sina fötter

skuddade stoftet af detta rum, hvilket han nu aldrig mer ämnade beträda.

Men Helena vaknade af hans bullersamma rörelser, och han stannade för att låta all sin vrede bryta ut öfver hennes hufvud.

»Jag har just varit här för att hämta mina tillhörigheter», sade han. »Jag flyttar nu ned i nedra våningen och sätter inte vidare min fot uppe hos dig, liksom jag måste förbehålla mig att du inte hädanefter skandaliserar mitt hus genom att visa dig nere i mina rum.»

Hon hade rest sig upp från sin liggande ställning, men blifvit sittande på sängkanten, med hufvudet i händerna; nu såg hon upp på honom, men med en blick så trött och beslöjad, som om hon ej förstått hans ord. Hennes hufvud sjönk åter ofrivilligt, som af sin egen tyngd, ned i händerna, och hon drog en djup, kvalfull suck.

Denna trötta likgiltighet retade ytterligare hans vrede.

»Från denna stund är det slut emellan oss, förstår du det!» sade han. »Och hvad ditt barn beträffar, så skall jag ej vidare utsätta honom för att fördärfvas af ditt exempel.»

Hon lyfte hastigt hufvudet och det skimrade till i hennes ögon.

»Är det jag, som sökt gifva honom smak för starka drycker?» sade hon. »Är det jag, som gör lasten till en njutning, som berusar mig i ett gladt

lag och uppmanar alla andra att följa mitt exempel? Nej, jag dricker icke såsom du för att njuta, jag afskyr tvärt om denna last så förfärligt — så fasansfullt. Och om jag ändå är hemfallen däråt, så är det just du, som är skulden därtill. Var det inte du som ordinerade, att jag ständigt skulle stimulera mig, då jag först började blifva klen och sjuklig? Var det inte du, som befalde mig att ständigt öka doserna tills du en dag såg, att du gått för långt och därför plötsligt förbjöd mig att vidare smaka spirituosa. Och var det mitt fel, att det då redan var för sent att gå tillbaka? Ah, hvilka lyckliga kurer du än som läkare må ha gjort, hur ryktbar du än må vara — det kan dock altsammans icke uppvägas af det gränslösa elände du dragit öfver din egen hustru!»

Doktorn kunde ej finna ett ord att svara henne; hennes förebräelser trängde alt för djupt in i hans medvetande.

Och hon fortfor — det var som hade hon känt att det nu var sista gången så väl som den första, som det var henne förunnadt att tala ut — hon kände sig som en lifdömd, som vet att han ej kan undgå sitt straff, men som ändå dessförinnan vill så vidt möjligt skjuta ifrån sig ansvaret för sina handlingar — hon fortfor:

»Och sedan du bragt din hustru i en så förfärlig olycka, fick du väl afsmak för att själf förtära denna ohyggliga dryck? Nej, visst inte; du fortfor tvärt om

att med den största råhet njuta bordets nöjen. Och om du inte har fallit lika djupt som jag, så är det bara därför att din konstitution är starkare, och därför att det som är afskyvärdt, oförlåtligt hos en kvinna, det är för mannen ett tillåtet nöje!»

Här återfick doktorn sin talförmåga. »Du förväxlar saker, som inte als höra tillsammans», sade han. »Att dricka ett glas i ett gladt lag är tillåtet för hvem som helst, och det är något helt annat än — —»

»Hvar ligger då gränsen?» inföll hon. »Hur många gånger har jag inte sett dig komma in hit i detta rum sent på natten, efter att ha suttit på klubben — — med hvilken vämjelse har jag inte känt konjaksångorna som omgäfvade dig! — — Ja, just där du nu står, brukade du famla efter tändstickorna, slå ikull vattenkaraffinen, kasta dig klädd på sängen — på morgonen brukade du vara vresig och må illa — men sedan kunde du i ett gladt lag berätta altsammans och skämta däröfver. Och ingen enda af de herrar du umgås med tyckte att det låg något det ringaste skamligt i detta — tvärt om, ni uppbyggde hvarandra med historier af samma slag.»

»Det är inte nu fråga om mig», afbröt doktorn, som började blifva uppbragt. »Jag kan lyckligtvis själf svara för mina handlingar. Men hvad jag nu vill säga dig är, att jag inte vidare vill låta gossen vara kvar i hemmet. Det är för mig en stor, en

mycket stor uppoffring att skilja mig från mitt enda barn — —»

»Än för mig då!» inföll hon med knäppta händer.

»— men det är inte mer än billigt att jag får umgälla mitt lättsinne att gifta mig med en drinkares dotter, som har detta gift i blodet och som kanske nu skänkt det i arf åt sin son.»

Helena afbröt honom här med ett anskri. »Säg inte så! Säg inte, att det är ärftligt! För Guds skull, säg inte det!»

Det var en sådan förtviflan i hennes stämma, att doktorn började känna sig något osäker; han kunde ej se på henne och hans röst lät litet oklar, då han svarade: »Vi skola hoppas att — att det inte är så farligt. Jag har beslutat att inackordera honom i Y:s prestgård. Där kan han få en sant kristlig uppfostran — —»

»En kristlig uppfostran!» utbrast hon med ett tonfall af skärande hån. »Hvad menar du med en kristlig uppfostran? Är det en sådan du sökt gifva honom hittills, då du vant honom vid ditt råa skämt och din konjak? Ack, jag fick en kristlig uppfostran, jag, då jag var barn, men du har ju just gjort alt hvad du har kunnat för att beröfva mig min barnatro och gifva mig den råaste materialism till ersättning. Hade du åtminstone låtit mig behålla min kristendom, så hade jag kanske inte nu varit så utan hjälp och utan hopp i min stora nöd.»

Hennes stämma sjönk tils den slutligen blott ljud

som ett hest klagande ljud; hon föll på knä vid sängen och snyftade så våldsamt, så häjdlöst, som endast den gör, hvilken genom ett förstördt nervsystem förlorat alt herravälde öfver sig själf.

Doktorn hade varit på väg att vekna inför hennes djupa sorg, men den öfverdrifna häftigheten i hennes känsloutbrott verkade alltid frånstötande på honom; han vände sig bort och lemnade rummet.

Följande morgon körde doktors suflettvagn fram till trappan, och barnjungfrun kom ned med lille Rutger, som jublade högt öfver att han skulle få resa bort med sin pappa. Strax efter kom doktorn ut; han var dock ej i dag i lynne att besvara gossens glada joller. Kort och skarpt afvisade han ett sjukbud, som mötte honom på trappan, sprang upp i vagnen, slog igen dörren och ropade till kusken: »Till Y:s prestgård! Kör raskt!»

Vid ett fönster i öfra våningen satt doktors unga hustru och såg efter den bortrullande vagnen genom den lilla springan vid sidan af den nedfällda rullgardinen.

Det käraste, det enda hon egde i världen, hennes barn, hade tagits ifrån henne och hon skulle ej se det vidare. Och hon hade låtit detta ske utan det minsta motstånd, ty hon hade känt, att hon ej egde rättighet att behålla sitt barn.

Timme efter timme gick och hon satt orörlig kvar vid fönstret. Det hade kommit en domning öfver

hela hennes varelse, sådan, att det föreföll henne, som skulle hon aldrig mer kunna resa sig från stolen, på hvilken hon sjunkit ned, då hennes son fördes bort ifrån henne — aldrig mer återvända till det rörliga, verksamma lifvet — aldrig mer träda fram i dagsljuset. Ensamheten och mörkret skulle hädanefter passa bäst för henne — efter den gränslösa förödmjukelse hon föregående afton lidit skulle hon aldrig mer våga blicka någon människa in i ögonen. Ty hon hade aldrig förr förnedrat sig så som då; hon hade lefvat i ett exalteradt, onaturligt tillstånd natt och dag under en lång, lång tid, men det hade aldrig förr gått ända därhän, att hon förlorat alt herravälde öfver sig själf. Först nu gick sanningen upp för henne i hela sin fruktansvärda klarhet; hon var hemfallen åt en af de laster, som mest förnedra mänskligheten. Och hvilka bilder framkallade ej denna tanke för hennes minne! Blott sjuttonårig hade hon stått vid den förfärligaste sjukbädd. Hennes far, ung, älskvärd, rikt begåfvad, hade dukat under för denna fruktansvärda last, som hon nu visste sig hafva fått i arf efter honom. De fasansfulla minnena från denna sjukbädd togo lif och gestalt omkring henne; öfvergifven af sin man såg hon sig ohjälpligt hemfallen åt de mörka makter, som ödelagt faderns lif. Och — värre än alt annat — hennes barn skulle kanske gå samma öde till mötes!

Hon vred händerna i vanmäktig förtviflan; hon ropade om hjälp till den Gud, som hon icke längre

trodde på, men intet svar tycktes komma på hennes böner.

Skymningen hade redan inbrutit, då Helena väcktes ur sina drömmier af en vagns rullande på stenväggen. Det var hennes man, som kom tillbaka hem, sedan han lemnat bort deras barn. Huru många gånger förr hade hon ej vakat långt in på natten vid det där fönstret, då hennes man varit borta på sjukbesök. Under den första tiden de voro gifta hade hon alltid vid ljudet af vagnen ilat utför trappan för att slå sina armar om hans hals och hälsa honom välkommen hem. Sedan, då hon började blifva sjuklig och han begynte kallna, hade hon suttit kvar där uppe och väntat under hopp och fruktan på att han skulle komma upp och hälsa på henne. Under oron för att han icke skulle komma hade hon lofvat sig själf att ej plåga honom med att tala om sin sjuklighet utan visa sig glad och munter för att han skulle kunna trivas hos henne.

Och när han då slutligen kom och hon satt lutad intill honom och kände hans armar om sitt lif — då kom det öfver henne ett så oemotståndligt behof att anförtro honom sina bekymmer, att beskrifva sina sjukdomssymptom, som för henne, liksom för alla nervsjuka, hade det djupaste intresse, och så blef han otålig, kallsinnig, lemnade henne och sökte ej sedan hennes sällskap på flere dagar. Och under de många ensamma timmar hon brukade tillbringa med att sitta och grubbla öfver sig själf, hade det så småningom

börjat gå upp för henne, att hennes man svikit hennes förväntningar. Hon hade börjat förstå, att hans kärlek för henne endast hade varit af självvisk och sinlig art — så länge hon var vacker och glad hade han burit henne på händerna; i samma stund hennes sällskap ej längre kunde göra honom något nöje, öfvergaf han henne, och detta, då hon mest behöfde honom.

Sedan hon en gång börjat se hans karaktär i detta ljus blef hon pinsamt skarpsynt för hans fel. Hon märkte huru medgång och smicker så småningom förhördade honom; huru fåfången och vinningslystnaden började öfverrösta hans goda hjärta, så att han hällre skyndade till den rikes än den fattiges sjuk-säng. Och hon såg huru han, som förr kunnat bli djupt upprörd af en patients död, nu kunde skratta och skämta vid en god middag omedelbart efter ett dödsfall, vålladt af en operation, som han måhända ej bort företaga.

Det gick för öfrigt alltid mycket muntert till i doktors hus. Han var stor älskare af ett godt bord och starka viner, och förtalet påstod — ty icke ens han, så populär han än var, kunde undgå hvarje dödligs lott att hafva sina motståndare — förtalet påstod, att han gjort många af sina patienter till drinkare genom att alt för lättsinnigt föreskrifva dem sina egna favoritdrycker, punsch för de bröstlidande, konjak och starka viner för de svaga.

Vare härmed huru som hälst, hans egen hustru dukade snart under för denna kurmetod.

I sin harm och förbittring öfver att se sin hustru hemfallen åt en så afskyvärd last, glömde doktorn sin egen skuld i denna olycka. Och efter några häftiga scener, då han på ett brutalt sätt förebrått henne hennes handlingssätt och då hon svarat honom med tårar af förtviflan och de mest öfverdrifna själförebråelser för att sedan genast återfalla, beslöt han för sitt eget lugns skull att blunda för det fruktansvärda onda, som utvecklade sig i hans eget hus, undvek så mycket som möjligt att se sin hustru och var sällan hemma.

Så hade det fortgått tils i dag. Och nu hade det kommit till en afgörande vändpunkt. Nu var hon fullständigt öfvergifven och förskjuten, skoningslöst prisgifven åt den fruktansvärdaste sjukdom, hon, den ryktbare läkarens egen hustru.

Några förfärliga veckor förflöto; veckor under hvilka den arma sjuka hade att utkämpa de kvalfullaste strider.

Då stannade en natt en vagn utanför doktors hus. Kusken sprang ned och ringde häftigt på nattklockan. Sömnig och misslynt frågade doktorn den inträdande jungfrun hvem det var.— men på hennes svar: »det är ett bud från Y:s prestgård» skyndade han ut i mottagningsrummet.

»Hvem är det som är sjuk? frågade han häftigt.

»Det är lille Rutger, han har blifvit så häftigt sjuk. Prosten tror, att han fått smittan.»

Inom ett par minuter var doktorn påklädd och i vagnen, som skyndsamt rullade bort till den en mil från staden belägna prestgården.

Helena hade äfven blifvit väckt och gjort sig underrättad om hvarifrån budet var. Hon visste nu, att hennes gosse låg sjuk, kanske kämpande med döden, och att hon ej skulle få se honom.

Hon gick förtviflad upp och ned i rummen. Hade hon blott vågat det skulle hon tagit sin mans åkdon och rest ditut. Men det var ej endast det förödmjukande i att kanske blifva afvisad, som höll henne tillbaka; det var den tanke, som så småningom hade öfvergått till en fix idé hos henne, att hennes närhet skulle vara besmittande för hennes barn.

Hon tillbragte en förfärlig natt; då den bleka morgongryningen trängde in genom fönstren voro hennes krafter uttömda. Hon såg sig ångestfullt om efter något medel att stilla den smärtsamma slitningen i sitt inre. Hon hade ej vidare någon spirituosa att tillgå; tjänarne hade, på doktors befallning, vägrat att köpa henne sådana varor och hon visste att doktorn bar nyckeln till skafferi och källare på sig. Men plågorna voro outhärdliga — hon tog eau-de-cologneflaskan från sitt toalettbord och tömde dess illasmakande innehåll. En timme därefter låg hon i djup sömn och vaknade först långt fram på dagen.

Hon hörde en ovanlig rörelse i huset; dörrar

öppnades och stängdes, snabba steg ilade upp och ned för trapporna. Utanför porten stod åter vagnen från prestgården.

Hon ilade ut i korridoren, träffade där en jungfru och frågade, om doktorn var hemkommen.

»Ja.»

»Och hur är det med gossen?»

Jungfrun såg brydd ut och svarade tvekande:
»Han är visst bättre.»

Helena blef ett ögonblick stående på trappsteget. Hennes man hade förbjudit henne att komma in till honom, men hon måste dock veta något om sitt barn.

Då trängde i detsamma till hennes öron en svag, ack, så svag stämma: »Mamma! mamma! Jag vill ha igen min mamma!»

Ljudet kom ifrån barnkammaren, detta rum, som nu i flera veckor hade stått tomt och hvilket hon under den tiden ingen gång hade beträdat. Hon ryckte upp dörren och i nästa ögonblick låg hon på knä vid sitt barns bädd och öfverhöljde hans händer med kyssar i det hon grät högt.

Doktorn kom i detsamma in i rummet.

»Hvad vill det här säga?» utbrast han. »Här måste vara tyst!»

Helena häjdade ögonblickligen sina tårar, reste sig upp och kastade en bevekande blick på sin man. Hennes ögon bådo under den djupaste ångest, att hon ej åter skulle blifva förvisad ur barnets närhet.

Doktorn förstod hennes blick, skickade ut skö-

terskan och talade till sin hustru i en hård, kärf ton och utan att se på henne: »Jag vill ej neka dig att vårda gossen, såvida du under den tiden kan fullkomligt afhålla dig från att förtära någon spirituosa. Men i samma ögonblick jag märker, att du åter gör dig skyldig till något sådant...»

»Vid Gud, jag skall inte göra det», utbrast hon med knäpta, uppåtsträckta händer.

»Ts! Inga deklamationer!» sade han tvärt. »Du är i alla händelser mycket olämplig till sjuksköterska. Till sådant fordras framför alt lugn och jämnvigt... och detta häftiga, öfverspända väsende...! Nå, det kan nu inte hjälpas... vi få väl försöka dig. Hör nu noga på mina föreskrifter!»

Han var alltid fallen för kraftiga, starka kurer; genom just denna djärfhet, som icke skyggade tillbaka för de våldsammaste medel, hade han räddat mångt människolif. Om han också stundom hade misstagit sig och genom sin våldsamma behandling påskyndat en olycklig utgång af sjukdomen, så var dock detta jämförelsevis sällan. Men hans hustru förskräcktes, då hon nu mottog hans föreskrifter med afseende på gossens skötsel; för att våga sådana medel fordras ett blindt förtroende till läkaren, och detta förtroende, som plägade komma honom till mötes vid hvarje sjukbädd, svek honom här. Helena fordrade med bestämd röst att en annan läkare skulle konsulteras. »Det är också min mening», svarade hennes man. »Jag har telegraferat till N. och bedt

honom genast resa hit.» — »Men jag tror inte på honom», sade Helena mycket stilla.

Doktorn vände sig skarpt emot henne. »Såå!» sade han. »Och hvarför inte, om jag får fråga?»

»Emedan han är ryktbar», svarade hon i samma ton.

Doktorn såg på henne som om han trodde att hon ej vore fullt redig; men hon fortfor på samma lugna, dämpade sätt:

»Jag tror inte längre på ryktbarhet. Jag tror inte längre att en ryktbar man är en stor man. Jag har sett så mycken litenhet bredvid så mycken yttre storhet.»

Doktorn stod en stund stilla liksom besinnande sig; vreden sjöd inom honom. Han, som ingen vågade motsäga, nödgades höra sådana ord af sin hustru — af en hustru som så djupt förödmjukat sig inför honom och som han trampat i stoftet. Han beherskade sig dock och lemnade rummet utan att svara.

En liten stund därefter klädde sig Helena och gick ut; hon tittade ängsligt upp och ned åt torget, då hon kom i porten, och då hon öfvertygat sig om att inga bekanta syntes till, drog hon slöjan tätt omkring sig och gick skyggt och fort nedåt en gata. Hon hade aldrig gått ut annat än i skymningen alt sedan det stora uppträdet i hennes hem. Hon visste att hon var allmänt föraktad, och hon bäfvade för att läsa detta i de mötandes ansigten.

Hon kom till ett anspråkslöst hus vid en mindre

tvärgata. Här bodde, det visste hon, den nye doktorn och hon hade hört att han redan börjat tillvinna sig stort förtroende och att det lyckats honom att rädda flera barn från den härjande farsoten. Han hade t. o. m. tagit några patienter ifrån hennes man. I motsats till denne var han känd för sitt vänliga och tillmötesgående sätt och sin försiktiga, ömt deltagande vård om de sjuke. Och Helena hade icke glömt det verkliga deltagande han visat henne i hennes förödmjukelses bittraste ögonblick.

Selmer kom emot henne med en min af den gladdaste öfverraskning. Hon var oupphörligt i hans tankar, och han hade ofta grubblat på hur han skulle få tillfälle att tala vid henne och erbjuda henne sina råd för det lidande, som förtärde henne. Han hade ett par gånger aflagt besök i doktors hus och frågat efter henne, men blifvit afvisad af betjäningen med det svar, att doktorinnan ej kunde mottaga någon.

Han beviljade därför nu med största beredvillighet Helenas begäran att han skulle komma och se på hennes gosse. Han gjorde endast till förbehåll att hans besök ej finge hemlighållas för hennes man.

Doktor Nordenberg var ute på sina sjukbesök, då Selmer kom; denne gick därför direkte upp i barnkammaren och undersökte gossen. Han gjorde inga föreskrifter utan förklarade sig först vilja rådgöra med Nordenberg och höra hans mening; men han satt länge kvar inne i det dunkla sjukrummet och

förde med Helena ett lågmäldt samtal, hvilket tycktes djupt gripa henne.

Då Nordenbergs vagn stannade utanför porten, tog Selmer afsked med löfte att snart återkomma och gick ned i mottagningsrummet, där de båda läkarne hade en långvarig konsultation, under hvilken häftiga ord växlades å båda sidor. Senare på dagen kom doktor Nordenberg upp i barnkammaren med mörk uppsyn och företog en förnyad undersökning af gossen. Han bibehöll sin vanliga hemlighetsfullhet med afseende på resultatet, men inom sig utkämpade han en häftig strid mellan högmodet, som ej ville erkänna sig ha haft orätt, och faderskärleken, som dock till hvad pris som helst ville rädda sitt barn. Han slutade med att ingå en kompromiss mellan dessa båda makter och sade till sin hustru med minen och tonen af en djupt förorättad: »Sedan du visat dig icke hysa något förtroende för mig utan på eget bevåg gått och tillkallat en annan läkare, så må du då själf bära följderna af ditt handlingssätt. Jag tvår mina händer och ämnar ej vidare befatta mig med sjukdomens behandling».

Han kom dock många gånger om dagen upp i barnkammaren, satt långa stunder vid bädden och såg på gossen, underrättade sig alltid mycket noga om alla de föreskrifter, som den andre läkaren gifvit, men gjorde aldrig någon anmärkning. Till sina bekanta, som frågade efter gossens tillstånd, yttrade han, att en läkare bör aldrig sköta sina när-

maste, då han i sådana fall ej har det erforderliga lugnet.

Då doktorn nu emellertid kom att tillbringa så många timmar både dag och natt i sin hustrus sällskap började hans sinnesstämning mot henne att blidkas. Alt sedan hennes första samtal med den främmande läkaren hade det kommit en sådan underlig ro öfver hennes väsende. Icke längre ett spår af denna öfverspända häftighet och känslighet, som plågat beröra honom så obehagligt. Och icke längre dessa anfall af förtviflan och öfverdrifna själföfvebråelser, denna förkrossade ödmjukhet som väckt hans missaktning lika mycket som den retliga stolthet, som aflöste den, stött honom tillbaka. Det var ett lugn, ett jämnmod och en viss själfmedveten värdighet, som i början förvånade honom, men som snart i förening med det obeskrifligt sorgsna, lidande uttrycket i det bleka, dödströtta ansigtet började stämma honom vekt. Hon var så behaglig där hon rörde sig tyst kring sjukbädden; ja, i sjukrummets halfdunkel var hon stundom nästan vacker igen, liksom i forna dagar. Hon talade mycket litet, svarade ytterst fåordigt på hans tilltal, men blicken var icke längre skygg såsom förut; hon kunde tvärtom se honom rätt in i ögonen, icke vänligt, icke ömt såsom fordom utan — han var något osäker om uttrycket i denna blick — det låg något forskande på samma gång som föfvebrående däri. Underliga känslor rörde sig nom honom där han satt och iakttog henne; han

kände stundom en nästan oemotståndlig längtan att omfamna henne, att än en gång känna den mjuka, sammetslena kinden tryckt mot sin, att få stryka det rika, böljande håret, att kyssa dessa bleknade läppar, som förr så kärleksfullt hade räckts honom. Men det var något i hennes väsende som afvisade ett dylikt närmande. Med minnet af alt det bittra, som hade tilldragit sig emellan dem, af de hårda ord han sagt henne och den djupa missaktning, hvarmed han hade behandlat henne, kände han en viss tafatt förlägenhet i hennes närhet. Känslan af hans egen skuld började vakna alt starkare inom honom.

En lycklig kris hade inträffat i gossens sjukdom, och han började att hastigt tillfriskna.

Doktorn satt en afton nere i sitt rum i en egenomligt upprörd sinnesstämning. Han höll framför sig i knäet en tafla och var försjunken i dess betraktande. Det var ett flickhufvud i halfstorlek, måladt i akvarell. En hvit tyllslöja låg som det lättaste snöfjun på det mörka håret och kring de flickaktigt späda axlarna. På en tämligen lång, fint böjd hals satt ett litet hufvud, som genom sin uppåtsträckta hållning och sina djupa, skimrande ögon hade något gazellartadt; hyn var matt, håret brunt med en skiftning i rödt. Det var i själfva verket ett förtjusande hufvud; och doktorn såg därpå så länge och så oafbrutet, att hans ögon började fuktas.

Ja, så hade hon sett ut, hans hustru, den dagen han förde henne till altaret. Den smärta flickgestal-

ten, de ömma, drömmande ögonen, de fina, tätt slutna läpparna — denna intagande blandning af vek känsla och viljekraft — hvilket herravälde den hade utöfvat öfver honom! Han, den bortskämde, despotiske mannen, hur hade han icke böjt sig inför denna rena, djupa blick, som tycktes vilja skåda rätt igenom honom och granska hvarje själens gömma; hur hade han icke blygts för att någonsin inför henne visa någon af de oädla instinkter, som slumrade hos honom. Han hade känt, att oakadt hennes ömhet, hennes hängifvenhet, skulle han i henne haft en oblidkelig domare, om han någonsin inför henne visat sig lumpen eller småsinnad. Och att säga ett hårdt ord till henne — det kunde han aldrig ens tänka sig som en möjlighet.

Han hade fått porträttet sig tillsändt just denna dag; det hade tillhört en släkting till Helena, som nyss afidit.

Han hade suttit öfver en timme försjunken i dess betraktande, då dörren till hans rum sakta öppnades och Helena stod på tröskeln.

I detta ögonblick glömde han alt det bittra, som låg emellan denna stund och den, då detta porträtt var en lefvande verklighet; han såg icke hur sorgligt härjadt detta fina ansigte blifvit. Han kände blott en brinnande åtrå att åter få sluta sin hustru i sin famn, och han gick emot henne med utsträckta armar.

Men hon ryggade tillbaka med en nästan skräm

blick, räckte afvärjande handen emot honom och sade med bortvänt ansigte: »Du har en gång förbjudit mig att någonsin beträda din tröskel. Jag skulle inte håller ha gjort det nu, om jag inte hade något att säga dig, som vi ej kunna tala om inne i barnkammaren.»

Hon gick några steg framåt rummet, men stannade åter, i det hon stödde båda händerna mot ryggen på en stor länstol.

»Nu är Rutger snart alldeles frisk», började hon. »Jag tror nog att du redan i nästa vecka kan resa till prestgården med honom igen.»

»Det är inte min mening att skicka honom tillbaka till prestgården», inföll doktorn. »Han skall stanna hos dig — hos oss!»

Han ville fatta hennes händer, men hon flyttade dem ej från stolsryggen.

»Nej», sade hon och såg honom stadigt in i ögonen. »Du har ju sagt mig, att jag inte är värdig att uppfostra mitt barn — och det är jag inte håller — inte *ännu!*»

»Men du tyckes vara på god väg att öfvervinna din —» han sökte efter ett skonsamt uttryck — »din böjelse. Du har inte på hela denna vecka...»

»Och vet du, hvilken strid det kostat mig!» utbrast hon. »Vet du, hvilka gräsliga kval jag lidit. O, jag trodde mången gång att jag skulle bli tokig! Men så länge jag fruktade för gossens lif, lyckades jag ändå att motstå — oron för honom och din ho-

telse — tanken att du kanske skulle rycka mig från hans sida, medan han låg där döende och kved efter mig — det var den tanken som höll mig uppe och gaf mig öfvermänskliga krafter. Men nu är det redan slut — nu orkar jag inté strida längre! I dag har jag åter druckit.»

Hon gjorde ett uppehåll och det for ett smärtsamt drag öfver hennes ansigte.

Doktorn brusade upp.

»Men hur har du kunnat komma åt...? Jag har ju förbjudit...!»

»Ack», sade hon med plötslig bitterhet, »det är mycket bekvämt att bara förbjuda utan att öfvervaka — men därmed är jag inte hjälpt — jag behöfver kraftigare stöd. Och därför — då du i nästa vecka reser ut med Rutger till prestgården — då reser också jag bort — du skall inte vidare behöfva blygas för mig.»

»Du reser bort? Hvart skulle väl det vara?»

»Jag reser utrikes till en vårdanstalt för sådana sjuka som jag. Ty jag vet nu, att det fins sådana anstalter. Och jag vet nu, att det är en sjukdom som jag lider af, inte en last som jag hemfallit åt. Ack, hvarför har du inte varit nog barmhärtig att säga mig det? Hvarför har du utan miskund öfverlemnat mig åt det förfärligaste själförakt? Hvarför skulle jag först af en främmande läkare få höra dessa rädande ord: 'det är inte en last, det är en sjukdom — en sjukdom, för hvilken det finnes bot'.»

Doktorn var djupt upprörd. »Har Selmer sagt dig det?» sade han. »Nåja, det är möjligt att han har rätt. Sådana fall finnas, men de äro mycket sällsynta. Och om någon räddning skall vara möjlig — ack, stackars barn, du anar inte, hvilka lidanden du då först måste genomgå. Vet du, hurudana de äro, de där vårdanstalterna, som du talar om? Du skall där komma tillsammans med de djupast fallna människor — du skall blifva behandlad med hårdhet, du skall lida de förfärligaste förödmjukelser. Om någon bot verkligen finnes, så består den endast däri, att du absolut afhålles från alla spritdrycker. Du kommer att gråta, du kommer att bestorma din omgifning med böner, du kommer att söka stjäla dig till hvad du åtrår — du behöfver behandlas med oböjlig stränghet — och alt detta ensam i ett främmande land — bland kallsinniga, likgiltiga människor — i en sådan anstalt — det är ju omöjligt, det är en ren dårskap att tala om något sådant! Jag förstår inte hur Selmer...»

»Du talar om förödmjukelser», sade hon kallt. »Och tror du att någon förödmjukelse kan kännas djupare än den du låtit mig undergå! Dessa främmande människor skola alltid behandla mig med medlidande, ty de skola ju veta, att jag lider af en sjukdom, som jag ej rår för. Men du! har du haft något medlidande med mig, då du låtit mig känna hela tyngden af din missaktning — då du behandlat mig som en förbryterska. Du talar om ensamhet! Och

kan någon ensamhet vara förfärligare än den, som omgifvit mig här i mitt eget hem, prisgifven som jag varit åt till och med mina tjänares förakt.»

»Jag har handlat illa — ja, jag har handlat mycket illa emot dig», utbrast doktorn och drog henne våldsamt till sig samt betäckte hennes händer med kyssar. »Det enda jag kan säga dig till min ursäkt är, att jag kanske skulle behandlat dig skonsammare, om jag, som Selmer, hade varit endast din läkare — om du endast hade varit min patient, inte min hustru — men att se sin egen hustru... nå, låt oss inte vidare tala om det! Låt mig försöka att godtgöra hvad jag felat emot dig — om det är möjligt att bota dig, så kan jag göra det lika väl som de kunna det på dessa anstalter — anförtro dig åt mig, jag skall vårda dig, jag skall öfvervaka dig...»

»Nej, nej, nej!» utbrast hon med något af sin gamla häftighet och lösryckte sina händer från hans. »Sök inte hindra mig från att resa — jag skall bära mina lidanden och förödmjukelser bättre där ute — ensam, skild ifrån alla. Och du skulle i alla fall snart förlora tålamodet... låt mig bara resa! Jag känner att det är det enda — enda sättet!»

»Och när du kommer tillbaka...?» sade han ömt frågande och fattade åter hennes händer.

»När jag kommer tillbaka — och om jag blir botad för min sjukdom... och jag skall bli det, ty jag har mod att lida alt... då skall det för framtiden bli min enda uppgift att söka rädda mitt barn.»

»Din *enda* uppgift!» utropade han och drog henne till sig. »Är du då inte äfven min hustru?»

»Du glömmes», sade hon allvarligt, »att om jag också skulle lyckas att bli botad, så har jag dock alltid det onda i blodet. Och inte skulle du väl än en gång vilja ta till din hustru en kvinna, som kanske skulle skänka dig drinkare till söner?»

Han lät armen sjunka som han lagt om hennes lif; hennes ord hade gifvit honom ett styng i hjärtat.

»Ah, jag förstår!» utropade han med uppflammande vrede. »Jag förstår nu, hvarför det faller sig så lätt för dig att så där lugnt och beslutsamt öfvergifva din man, som du dock svurit att älska i hela ditt lif. Du älskar mig inte längre.»

»Nej», svarade hon lugnt. »Du har rätt, jag älskar dig inte längre. Man älskar inte längre efter att ha gått igenom hvad jag gjort.»

Han var icke beredd på ett sådant svar; utan att han själf gjort sig reda därför, hade han dock alltid ansett hennes kärlek som en säker nödhamn, som ej af några stormar kunde upprifvas.

»Då du kommer tillbaka skall jag således ingen ting vara för dig?» utbrast han.

»Jag skall aldrig glömma att du är mitt barns far», svarade hon mildt. »Och att du varit min första och enda kärlek!»

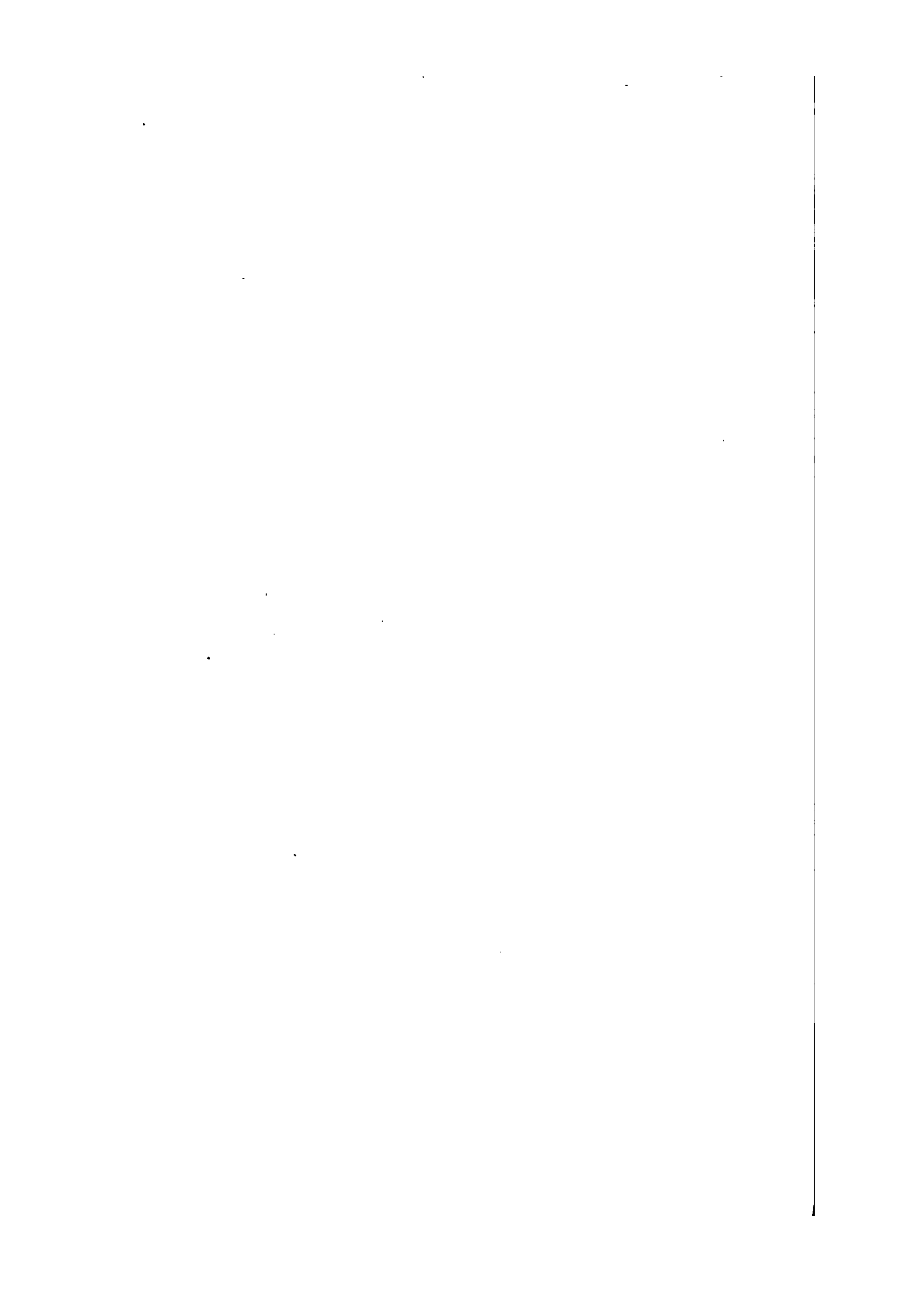
Han drog henne till sig och hon lutade ett ögonblick sitt hufvud mot hans bröst; därefter såg hon

upp på honom med tårfyllda ögon, lösgjorde sig sakta från hans omfamning och skyndade ut ur rummet.

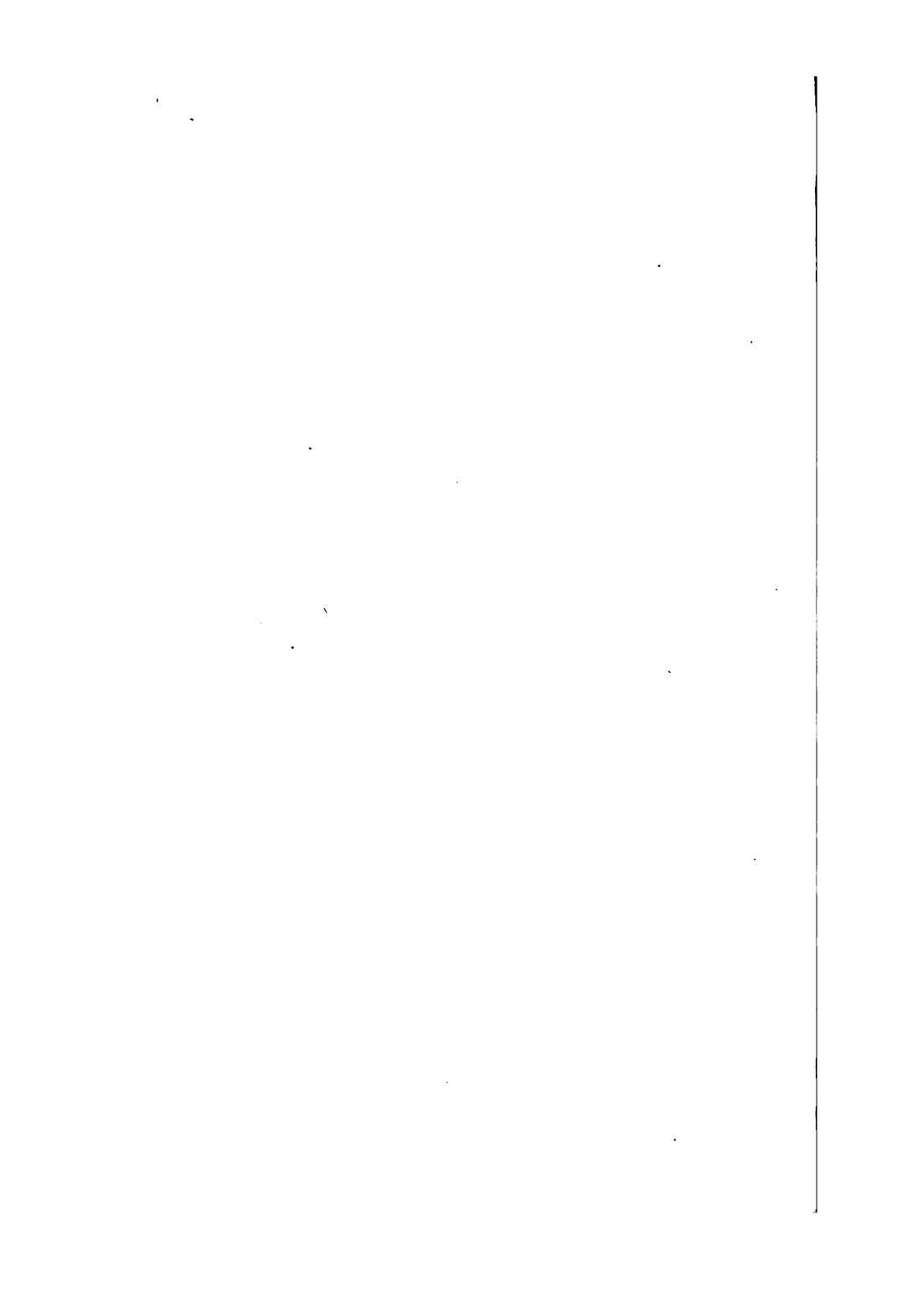
Doktorn sjönk ned framför bordet, på hvilket han hade lagt ifrån sig porträttet, då hon kom in. Han lutade hufvudet mot bordskanten och en våldsam snyftning skakade honom från hufvud till fot. Han grät så som han hade gjort i sina unga dagar, då en af hans patienter hade dött för operationsknifven — han grät sådana tårar, som en människa aldrig faller förgäfvcs.


1880.





SESAM, ÖPPNA DIG!



»  et var en gång» — säger sagan.

Denna gång var det en kanslist, just icke ung, litet maläten att se på, som gick hem från sitt ämbetsrum dagen efter sitt bröllop.

Själftva bröllopsdagen hade han också suttit på ämbetsrummet och skrivit ända till klockan 3. Sedan hade han gått ut och ätit sin tarfliga middag som vanligt på en ruskig källare i en af gränderna i staden, hvarefter han gått upp på sitt vindsrum i ett gammalt hus vid Österlånggatan för att taga på sig sin något slitna frack, som han haft i jämt tolf år. Han hade haft många funderingar på att köpa sig en ny frack till sin bröllopsdag, men hade till sist kommit till den slutsats, att det i det hela var en onödig lyx.

Bruden var telegrafist, litet klen och nervös af arbete och försakelser, och såg just ingenting ut för världen. Vigseln förrättades i all stillhet hos brudens gamla, ogifta faster, som bodde på Söder. Bruden hade svart sidenklädning, och de nygifta åkte hem i hyrvagn.

Det var bröllopsdagen. Men nu var det dagen efter. Sedan klockan 10 hade han suttit på ämbets-

rummet, alldeles som alla andra dagar. Nu var han på väg till sitt hem — sitt eget hem!

Det var en underlig känsla, ja, det var en så öfverväldigande känsla, att han stannade flere gånger på vägen och försjönk i tankar.

Ett barndomsminne dök upp i hans hufvud.

Han såg sig själf som liten gosse sitta vid faderns skrifbord i den lilla komministergården och läsa savor. Hur många gånger hade han ej läst om och om igen sin älsklingssaga ur »Tusen och En natt», »Ali Baba eller De fyrtio röfvarena». Hur hade icke hans hjärta klappat i längtansfull spänning, då han stod med sagans hjälte utanför bergets slutna port och ropade, först sakta och litet ängsligt, sedan högt och käckt: »Sesam, Sesam, öppna dig!»

Och när då berget upplät sina portar, hvilken härlighet! Det fattiga rummet i komministergården förvandlade sig till bergets rika skattkammare, rundt kring väggarna gnistrade de skönaste klenoder; här funnos dessutom hästar, vagnar, vackert tacklade fartyg, vapen, rustningar — alt det bästa en gosses fantasi kunde drömma om. Den gamle fadern såg förundrad på sitt yngsta barn, det var så länge sedan han själf var barn, och alla de andra voro redan stora — han förstod honom ej utan frågade till hälften förebrående hvad han tänkte på, efter hans ögon tindrade så.

Så kom han också att tänka på sin ungdom, på sina studieår i Upsala. Han var skald, sångare, han

ansågs mycket begåfvad och var högt uppburen af sina kamrater. Den som då skulle sagt honom att han skulle sluta som en liten renskrifvare, gifta sig med en urblekt telegrafist och bo på Repslagaregatan på Söder! Bah! Lifvet hade tusen möjligheter, framtidsperspektivet var oändligt, ingenting var omöjligt. Ingen ära var så stor, att ej han kunde nå den, ingen kvinna så skön, att ej han kunde vinna henne. Hvad betydde det att han var fattig, att han bara hette Andersson och att han var det åttonde barnet till en fattig komminister, som i sin ordning var bondson? Hade ej våra flesta snillen utgått ur folkets led? Ja, hans snille, det var trollformeln, det var det »Sesam, öppna dig», som för honom skulle bereda tillträde till all lifvets härlighet.

Hur det sedan hade gått brydde han sig ej nu om att tänka på. Antingen hade väl snillet ej varit så stort som han hade trott, eller hade de ekonomiska svårigheterna förkväft det, eller hade han haft hvad man kallar otur — allt nog, det hade gått honom som Ali Babas elake broder, Kasim, som, då han väl stod inne i berget, med fasa fann att han hade glömt trollformeln och under dödsångest sökte den i sitt minne. Det hade varit en svår tid — men det var ej värdt att tänka på den nu längre.

Tankarne aflöste hvarandra så hastigt i hans hjärna. Nu kom han att tänka på kronprinsessan, som just i de dagarna hade hållit sitt intåg i hufvudstaden. Han hade fått följa med sina öfverordnade och stå i

festpaviljongen, då hon landsteg. Det var ett vackert ögonblick. Hans ungdoms diktargåfvor höllo nästan på att vakna igen vid stundens högtidsstämning, och om han ännu hade varit den unge lofvande skalden från fordom i stället för den obemärkte kanslisten, så hade han troligtvis skrivit ett festkväde och skickat in det till Posttidningen.

Ty det måste vara skönt att vara prinsessan Victoria i detta ögonblick. Det var en sådan stund hvaraf lifvet ej eger många. Att vara nitton år, nyss förenad med en ung make, älskad och älskande, och att hålla ett högtidligt intåg i sin blifvande hufvudstad, som är festligt smyckad och ligger där sagolikt fager i höstsolen, att hälsas med jubelrop af oöfverskådliga massor och att vara så oerfaren af lifvet att man ej anar någon af de skuggor, som gömma sig bakom den ljusa taflan — ja, visst måste detta vara ett oförgätligt ögonblick, ett sådant som kommer på så få dödliges lott, att det mer tyckes tillhöra sagans än verklighetens verld! När hade väl trollformeln: »Sesam, öppna dig!» framtrollat något skönare?

Och ändå! ändå! Kanslisten hade hunnit hem, stod framför sin egen tamburdörr. Nej, kronprinsen var bestämdt icke lyckligare, då han förde sin brud in i sin jublande hufvudstad, än han i detta ögonblick. Han hade återfunnit trollformeln, den länge förlorade. Den där lilla knappen på tamburdörren — det var hans »Sesam, öppna dig!» Han behöfde blott trycka på den, så skulle berget åter upplåta

sina skatter för honom — icke vapen och lysande rustningar, som i hans barndom — icke ära och hyllning och samhällsställning, som i hans ungdom — nej, något bättre än allt detta, något som utgör själfva kärnan i all mänsklig lycka, på lifvets höjder så väl som i dess mest undangömda vrår — ett hjärta som klappade blott för honom, ett eget hem, där det fans någon som längtade efter honom — en hustru! Ja, en hustru som han älskade, ej med sin första ungdoms lidelse, men med sin mannaålders innerlighet och trofasthet.

Han stod utanför sin egen tamburdörr, han var trött och hungrig, och hans hustru väntade honom med middag — det var ju mycket hvardagligt och trivialt — och ändå var det så förunderligt nytt och fångslande.

Sakta, varsamt som ett barn som fått en ny leksak, tryckte han på den lilla knappen på tamburdörren — och så stod han stilla med återhållen andedrägt och lyssnade på de lätta, snabba steg som nalkades.

Det var alldeles som då han i sin barndom stod utanför berget och ropade, först sakta och halft förläget, sedan högt och med stämman skälvande af glad förväntan:

»Sesam, Sesam, öppna dig!»

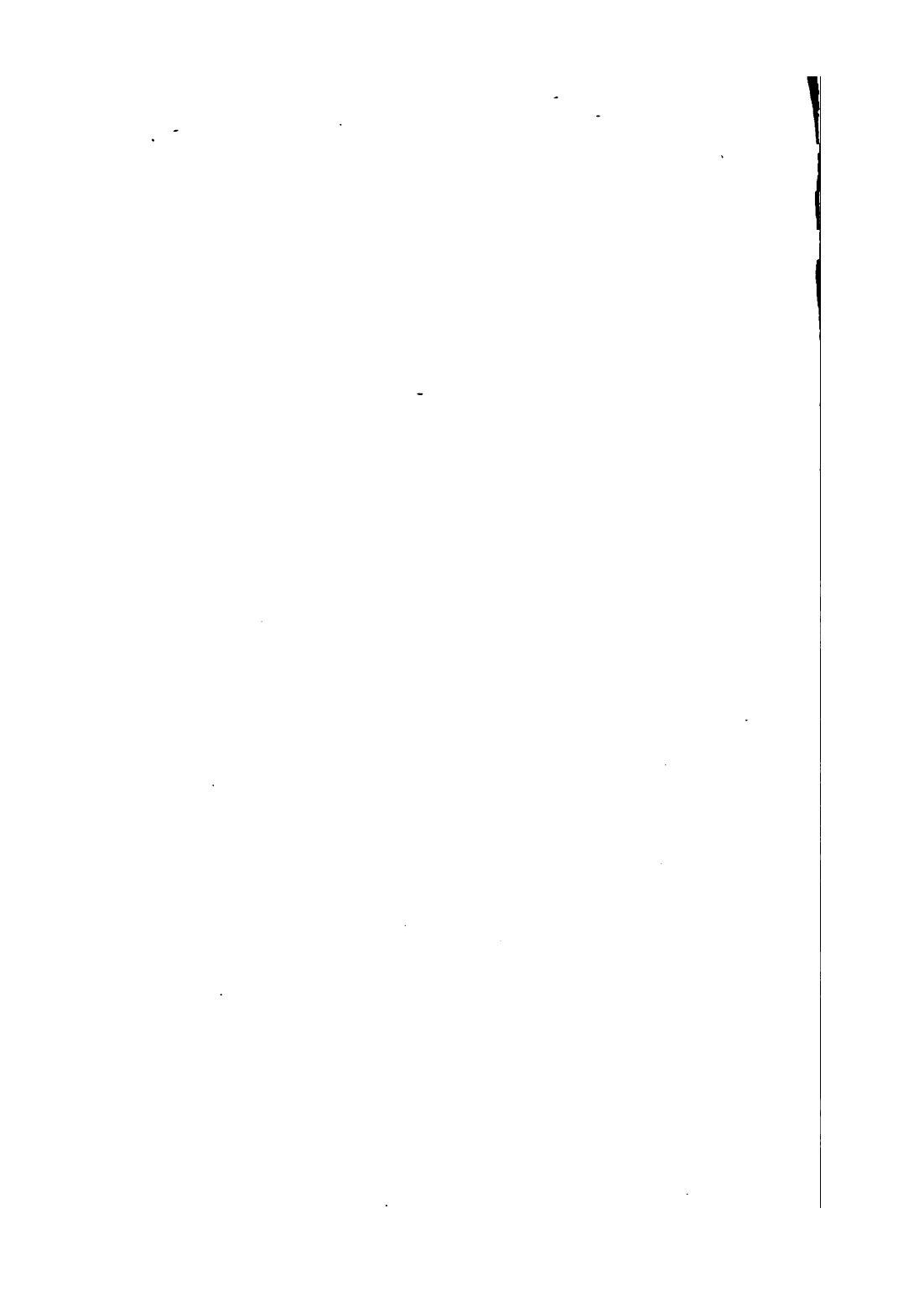
1881.



Vertical line of text on the left side of the page.

Vertical line of text on the right side of the page.

TVIFVEL.





å Katarina östra kyrkogata, som högt upp på de södra bergen pittoreskt slingrar sig fram kant i kant med den branta sluttningen ned till Stads-gården, och som för många stockholmsbor är fullkomligt okänd, var en ovanligt liflig trafik. Promenerande i eleganta dräkter kommo uppför »Sista styfverns trappor», bjällror klingade och den ena stora hyrkusksläden efter den andra ilade fram på den illa banade vägen mellan höga snödrifvor.

De små låga kojor, som ligga liksom uppklätt-rade här och där på bergsklintarna ha en utsigt som hvilket slott som helst skulle kunna afundas dem. Djupt under deras fötter ligger saltsjön, Djurgården, Skeppsbron, hela det berömda inloppet till Stock-holm. Men troligtvis hade ingen af invånarna nå-gonsin tänkt på att njuta af all denna härlighet, som nu så lifligt ådrog sig de förbifarandes uppmärksam-het. De flockade sig däremot ifrigt vid fönstren och i portgångarna för att beundra den lilla skymt af rikedom och välståndet, som drog dem förbi, och som i deras ögon representerade lifvets enda verk-liga lycka.

Det var dock ej första gången, de fingo njuta af detta skådespel; det hade ofta upprepats om söndagarna, allt sedan den ryktbare predikanten börjat att då och då predika i Diakonissanstaltens lilla kapell där högst upp på den öfversta bergsplatån. Vid dessa tillfällen var kapellet fullt till trängsel — och ofta bestod församlingen af sådana personer, som eljest aldrig brukade besöka kyrkan. Man anmärkte ett ovanligt stort antal herrar i motsats till det vanliga förhållandet, då alltid fruntimmer pläga utgöra flertalet i kyrkorna — ja, man såg till och med sådana män, som i offentliga föreläsningar uppträdde till försvar för vissa moderna, filosofiska skolor, hvilka förneka kristendomen. Det ryktet hade nämligen allmänt spridit sig, att denne predikant hade något att säga, som angick alla människor, på hvilken religiös ståndpunkt de än stodo, att han talade till förståndet lika mycket som till hjärtat och att hans allvar var så stort, hans vältalighet så inträngande, att förnekelsen blef mindre högljudd och mindre hånfull och själfva liknöjdheten började röra på sig.

Bland andra, som hvarje söndag, då pastor Adrian predikade, åkte upp för de södra backarna i en heltäckad släde var också Ellinor och hennes mor. Ellinor hade under de senare åren aldrig brukat gå i kyrkan. Hon hade länge haft den öfvertygelsen, att

religionens mysterier endast ha betydelse för barn och obildade, men ej äro i stånd att tillfredsställa fullt utvecklade, själfständigt tänkande varelser.

Det var egentligen lusten att disputera, som först lockade henne att höra den nye predikanten. Hon hörde så många af sina vänner okritiskt beundra honom, att hon längtade efter att få visa dem alla de svaga punkterna i denna vältalighet, all den brist på logik och sundt förnuft, som hon var öfvertygad om att finna där.

Hennes yngre syster, Tea, och hon följdes åt första gången. Båda systrarna voro smittade af sin tids skepticism och kritiklust, men deras utgångspunkter voro dock vidt skilda. Tea var kritisk emedan det roade henne att förlojliga och emedan hon hade en naturlig kvickhet, som alltid drog skrattarne på hennes sida. Hon hade också den talangen att rita karrikatyrer och sökte gärna ämnen för dessa. Ellinor åter önskade ingenting högre än att se sin kritik afväpnad inför något, som kunde vara värdt beundran. Teas satiriska anlag voro en hemlighet för alla utom hennes närmaste vänner, hon visste, att ett skarpt hufvud i männens ögon är en gåfva af mycket tvifvelaktigt värde för en kvinna, och som hon var behagsjuk använde hon i sällskapslifvet sitt goda hufvud till att dölja, att hon hade något hufvud als. Ellinor åter var alltid färdig att inlåta sig i strid för sin öfvertygelse och att gifva sig själf som insats i kampen för hvad hon aktade högt.

Oaktadt denna olikhet voro de båda systrarna hvarandra varmt tillgifna. Ellinor var flera år äldre och hade nästan moderligt handledt den yngre systerns utveckling. Hon var mycket stolt öfver henne och mycket svag för henne. Hon beundrade hennes skönhet, som hon fann oförliknelig, i hennes koketteri såg hon endast naturligt behag och hennes satir, som af somliga ansågs antyda brist på hjärta, var i hennes ögon endast uttrycket af en oemotståndlig kvickhet.

På hemvägen från kyrkan kommo emellertid systrarna i dispyt och då de kommo hem vände de sig till modern.

»Det är als inte värdt att mamma går och hör honom», sade Tea. »Mamma är alldeles för klen att tåla vid sådant. Det är en riktig botpredikant, och han skulle nog snart lyckas öfvertyga mamma, att mamma är den allra uslaste och eländigaste synderska.»

»Det är nästan en konstnjutning att höra honom», sade åter Ellinor. »Hans utseende är ädelt och verkligen vackert, hans stämma har ett märkvärdigt välljud — han har tonfall ibland, som ovilkorligen tränga till hjärtat, och som påminde mig om Schwartz, då han spelar Hamlet. Och hans språk är inte det minsta bombastiskt, som jag trodde, utan verkligen konstnärligt utarbetadt på samma gång som kraftigt och djärft — stundom t. o. m. af en öfverraskande originalitet. Mamma *måste* följa med och höra honom nästa gång.»

Fru Arwidson hade ingenting häremot, tvärtom. Som hon var en mycket passiv natur och van att i alt följa sina döttrars, isynnerhet Ellinors initiativ, hade icke häller hon brukat besöka kyrkan på senare tider; men det låg i hennes blida natur en viss ideel längtan, som gjorde henne mycket mottaglig för religiösa väckelser. Hon skulle känt sig lycklig ifall omständigheterna hade tillåtit henne att blifva martyr; men som hon nu i stället alltid hade varit gynnad af all slags verldslig lycka och medgång, hade hon ingenting annat att sörja öfver än att hon alltid varit missförstådd. Hennes nu afidne man hade aldrig förstått hennes fina, poetiska och känsliga sinne, hennes barn förstodo henne ej häller, ty Tea var för verldslig, Ellinor för kritisk, och dessutom voro systarna så mycket för hvarandra, att modern kände sig öfverflödig. Men hon bar denna sin ensamhet så, som hon skulle burit hvilken annan pröfning i lifvet som blifvit henne pålagd; hon visste ej hvad det ville säga att kämpa för någonting, att förbittras öfver en orättvisa eller att gräma sig öfver ett sviket hopp.

Den estetiska njutning, som Ellinor i början hade erfarit af Adrians predikningar, öfvergick snart till ett djupare, sedligt intryck. Inför själfva trosläran förhöll hon sig skeptisk, men fann sig så mycket lifligare fånglad af de stora och höga kraf, som denna lifsåskådning stälde på människornas pligt-

känsla, kärlek och offervillighet. Det hvardagliga lifvet med dess småsinthet, dess ytlighet och ängsliga jäktande efter materiela förmåner syntes henne så lumpet och smått i jämförelse med den höga idealiteten af den kristna försakelseläran; och denne unge man, öfver hvars stränga drag hon ej kunde tänka sig att ett leende någonsin flugit, och som hon visste förde ett asketiskt lefnadssätt, syntes henne så stor och helgjuten, jämförd med alla dessa njutningslystna verldsmänniskor, af hvilka hon hittills alltid varit omgifven. Hon greps af längtan att lära känna honom och utbyta tankar med honom; och som hon var van att tillfredsställa sina önsknningar, beslöt hon utan den ringaste tvekan att bedja honom om ett samtal.

Predikan var slut och orgeln spelade upp sista salmen, då Ellinor plötsligt reste sig från sin plats, hviskade till modern: »jag kommer strax igen!» och gick hastigt genom kyrkan och fram till sakristian. Flera personer voro därinne före henne; ett par unga flickor, som snyftade, ett äldre, tarfligt klädt fruntimmer med ett bekymradt utseende, en arbetskarl, med sin 12 års gamle son, som stod och darrade inför presten, hvilken tycktes tillrättavisa honom. Ellinor tänkte på Tea och på hvilken ypperlig karrikatyr hon skulle kunnat rita af den eleganta verldsdamen med sitt litet öfvermodiga leende midt ibland dessa ödmjuka, inför prestens auktoritet djupt böjda varelser. Hon kände sin egen ställning litet falsk då hon såg den förvånade och granskande blick, som Adrian

kastade på henne. Hon tog fram sitt visitkort och räckte honom det samt sade tämligen vårdslöst: »Om pastorn någon gång får tid, skulle min mor och jag vara tacksamma för ett besök».

Det såg nästan ut, som om han ej förstått hvad hon menade. Han såg först på kortet och sedan på henne med en hastig, granskande blick, som toge han en öfverblick af hela hennes person — från de högklackade stöfletterna till den skimrande sidensarspelsen och den stora Rembrandthatten med de vajande plymerna. Därefter svarade han i torr ton:

»Jag har ej tillfälle att aflägga andra besök, än dem, som tillhöra mitt kall. Är det i någon trosfråga, som fröken önskar att tala med mig?»

»Inte egentligen det. Det är snarare om mina tvifvel, jag skulle vilja tala med pastorn.»

Han vände sig till hälften bort från henne och började att samla ihop några papper, som lågo kringströdda på ett bord.

»För dem, som önska att tala med mig», sade han, kort, »träffas jag i min bostad hvarje morgon mellan 9—10.»

Han rullade ihop papperen och stack dem i fickan, tog sin hatt och ämnade gå. Men Ellinor var besluten att genomdrifva sin vilja.

»Förlåt mig, om jag är alt för enträgen», sade hon i sin mest förbindliga ton. »Men min mor är mycket sjuklig och går nästan aldrig ut. Och så tidigt på morgonen skulle det vara henne omöjligt.»

Han lade ifrån sig hatten och tog upp en annotationsbok, som han bläddrade igenom.

»I morgon afton skall jag försöka att komma», sade han. »Men det kan hända att jag ej blir ledig förr än sent.» Han bugade flyktigt utan att se på henne och gick hastigt. Då han kom till dörren stannade han för att säga ett par vänliga ord till de gråtande, unga flickorna. Hans ansigte fick ett helt annat uttryck nu, än då han talade med henne.

Gäckeriets anda vaknade åter hos Ellinor och hon iakttog i hans stämma detta halft öfverlägsna, halft medlidsamma uttryck, som anstår en själaherde, då han talar till det förvillade fåret. »Hvilka aktörer de dock äro, de presterna», tänkte hon. »De ha ett sådant behof att imponera, att de ej känna sig väl till mods med andra än dem, som krypa vid deras fötter. Ett högburet hufvud tåla de ej vid sin sida.»

Det var med en viss känsla af obehag, nästan af förtrytelse, som Adrian gick upp för de präktigt dekorerade trapporna i det hus vid Trädgårdsgatan, der fru Arwidson bodde med sina döttrar. Han besökte ytterst sällan de rikes hus — hela hans verksamhet var bland de fattiga och ringa och det var mot hans vilja, som hans predikningar voro af den natur, att de företrädesvis tilltalade den bildade klassen. Uppvuxen i en af Stockholms smutsigaste gränder i

fattigdom och nöd var han en född demokrat; han icke blott fördömde lyxen, såsom oförenlig med den kristliga försakelsen, han hatade den också med hela det naturliga, omedvetna hat, som växer på de nödtvungna umbärandenas hårda jordmån.

Men på samma gång som han hyste en djup misstro till de andliga rörelserna hos de klasser, som lefva i öfverflödets och njutningens förslappande luft, var han dock en alt för djupt anlagd natur för att kunna stanna på folktalarens ståndpunkt och han förstod ej ens det folk, bland hvilket han hade uppväxt och kunde aldrig göra sig fullt förstådd af dem. Detta var den bittra konflikten i hans lif. Han ansåg sig kallad att verka bland det lägre folket, hvars nöd och framföralt hvars sedliga förfall han kände och sörjde öfver; men hela hans andliga begåfning drog honom till den bildade klassen med dess rikare sjäslif.

Han tillhörde också genom sin härkomst båda dessa klasser, men hans far hade aldrig velat erkänna honom och det enda han hade i arf af honom var sitt dopnamn, Adrian, hvilket han i brist på familjenamn använde som tillnamn. Hans mor hade kommit till Stockholm som en ung, vacker, ofördärfvad landt flicka för att söka sig någon plats. Och det hade gått henne som så många andra. Sedan hans far öfvergifvit henne hade hon sjunkit mer och mer och hade slutligen dött, utan att han förmått väcka hennes slumrande samvete.

Adrian förstod sig ej på att ringa på den elektriska ringledningen på tamburdörren och fick därför stå länge och knacka; inkommen i tamburen snafvade han på en björnhud, och då en litet utstyrd jungfru med lugg i pannan nigande frågade hvem hon fick anmäla, svarade han snävt: »det behöfs ej, jag är väntad», och öppnade själf dörren till salongen.

Den syn af förfining, som mötte honom här, bidrog ej att stämma honom mildare. Det var ett stort, djupt rum endast upplyst af en lampa på bordet, hvars sken dämpades af en rödgul skärm, som gaf en rik och nästan glödande färg åt de djupröda sammetsmöblerna. Rummet var för öfrigt så väl ombonadt, som om man ingenting högre fruktade än den minsta kalla pust utifrån. Tjocka shaggardiner voro igendragna för fönstren, lösa mattor lågo vid alla sittplatser ofvanpå den yppiga flossamattan, och vid ena soffhörnet åt fönstret till stod en hög skärm, klädd med vadderadt siden.

I den låga soffan satt fru Arwidson djupt nedsjunken med dynor bakom sig, ett broderadt täcke öfver fötterna och på bordet framför lampan ytterligare en skärm, som skulle skydda hennes ögon mot det alt för varma skenet.

Midt på golvet stod Ellinor i en toalett, som syntes föga lämplig för tillfället. Hon skulle på en bal på kvällen men hade i det längsta uppskjutit att kläda sig. Men då pastorn lät vänta på sig alt för

länge, beslöt hon att af hänsyn för honom välja en så enkel dräkt som möjligt. Ett smycke och några blommor lemnade hon framme på sitt toalettbord och stod nu framför spegeln i salongen i en enfärgad, mellanljus atlasklädning, som gick högt i halsen och med ärmar, som räckte ända ned till armbågen, där breda spetsar togo vid och föllo nästan ned till handen.

Hon vände sig hastigt och gick emot Adrian med en ursäkt för att man varit nog försumlig att icke anmäla honom samt presenterade honom för sin mor, som reste sig till hälften och räckte fram sin hand, hvilket han dock ej tycktes observera. Han bugade stelt, satte sig på Ellinors uppmaning i en fåtölj, men då han märkte hur djupt man sjönk ned i den, reste han sig hastigt och stälde sig bakom stolen med händerna på karmen.

»Ni har önskat ett samtal med mig?» sade han, vänd till fru Arwidson.

Denna såg helt förskräckt ut vid detta direkta hänvändande till henne och kastade en ängslig blick på sin dotter, som genast inföll: »Mamma önskar egentligen, att pastorn skall öfvertyga mig om, att er religion är bättre än min. Men vill inte pastorn vara god och sitta ned?» tillade hon och sköt leende fram en skulpterad trästol.

»Hvilken är då frökens religion?» frågade han stelt, i det han satte sig.

»Min religion är — tviflet!» svarade hon i en litet utmanande ton.

»För att veta hvarifrån vi skola utgå, måste jag bedja fröken uttrycka sig litet tydligare och till en början säga mig, hvarpå ni tviflar.»

»På allting. Det finnes ingenting mellan himmel och jord som ej någon gång varit föremål för mitt tvifvel.»

Adrian rynkade ögonbrynen och reste sig.

»I så fall», sade han stråft, »har jag ingenting här att göra. För den, som tviflar på alt, kan jag inte göra mig förstådd. Vi tala inte en gång samma språk.»

Han vände sig om för att gå men häjdades af en svag, klagande stämma från soffhörnet bakom skärmarna.

»Ack, där hör herr pastorn, hvad jag måste lida. Sådana yttranden måste jag höra af en dotter, som jag älskar så högt, och jag kan ingenting als göra för att inverka på henne. Pastorn kan lätt förstå, huru mycket det måste smärta en mor.»

»Jag medger att mitt yttrande kanske var litet öfverdrifvet», sade Ellinor mildt, i det hon kysste moderns hand. »Men så är också pastor Adrian något för intolerant, tycker jag. Har ni då själf aldrig erfarit hvad tvifvel vill säga, efter ni ej vet, att den som tviflar är mer att beklaga än klandra?»

Adrian hade nu återvunnit hela sin säkerhet och kastade en blick full af harm och förakt på denna

lättsinniga unga flicka, som med hånet på läpparna ville tala om de högsta och heligaste ting.

»Ack, jag ber, min fröken, låt oss inte uppföra någon komedi!» sade han nästan brutalt. »Vill fröken, att jag skall *beklaga* ett tvifvel, som är så litet allvarligt, att ni med ett öfvermodigt leende kan uttala ett så förfärligt ord som detta: jag tviflar på *alt*. Ja, min fröken, äfven jag vet, hvad tvifvel vill säga, men jag vet att ett ärligt tvifvel är en så allvarlig sak, att det kan bleka de friskaste kinder och jaga bort leendet från de mest hånande läppar.»

I detta ögonblick drogs ett dörrdraperi till sidan och en förtjusande uppenbarelse visade sig på tröskeln.

»Vagnen är här nu, Ella min», sade en mjuk, smekande stämma.

Ellinor hade rest sig upp vid Adrians sista ord och stod nu lutad emot kakelugnsfrisen med handen under kinden och så tankfull att hon ej genast märkte systemen. Tea kom framåt rummet i full baltoalett. Leende och rodnande bad hon om ursäkt för att hon afbrutit ett samtal, hon visste ej att pastorn kommit, då hon ej hört någon ringning; ville inte Ella vara snäll och presentera henne?

Då Adrian endast stirrade på henne, utan att säga ett ord, blef hon något förlägen, men sökte dölja det genom att gå fram och kyssa modern.

Adrians blick följde henne. Hon var mycket vacker där hon stod i det skimrande röda lampskenet böjd öfver modern, med båda händerna smekande

hennes hufvud; den rena profilen aftecknade sig med en rosig kontur mot den mörka skärmen, håret, som gick i samma dunkla bronsfärg som sidenet på skärmen, sammansmälte nästan helt och hållet med detta. En blekröd kamelia låg till hälften nedfallen i den tunga flätan, en annan tycktes vara tappad ett stycke ned på den hvita sidenkjolen, som hade en skiftning i rosens blekaste röda färg.

Adrians blick insöp med omedveten njutning hela denna fågning på samma gång han erfor en viss förtrytelse öfver det ej alldeles omedvetna i det behag, hvarmed den unga flickan rodnade inför hans skarpa blick. Ja, hon var vacker, hon var bedårande till och med, men hon var dock icke annat än ett syndens barn, mer hjälplöst förtappad än de fallna varelserna i de mörka kvarter, där han brukade predika försoningens lära, i samma mån som hon var fjärran från den syndakänsla utan hvilken intet nytt lif kan födas.

»Jag far ej med på balen i afton», sade Ellinor, afbrytande en något besvärad tystnad. »Du får fara till faster, Tea lilla, och be att få följa med henne!»

»För all del», inföll Adrian. »Låt mig icke hindra fröken. En balsalong synes mig just vara den rätta platsen för unga damer att dränka sina tvifvel och sina samvetsskrupler.»

Tea höjde sina mörka, bågiga ögonbryn och gaf honom ett betvingande ögonkast — en blick af oskyldig, blyg förvirring, som hittills ingen man kunnat

motstå. Därefter gled hon ut ur rummet; hennes lätta steg hördes ej på den tjocka mattan, man förnam endast frasandet af hennes sidenklädning och en svag doft af violer — och draperiet föll igen bakom henne.

Ellinor, som stått försjunken i tankar, upplyfte plötsligt hufvudet och utbrast med liflighet: »Ni gör orätt i att håna, ni, som skulle kunna öfvertyga! Hånet är blott ett fattigdomsbevis — det vet jag af egen erfarenhet — ett lättvindigt vapen, som man tillgriper, då man endast vill rifva ned men ingenting kan bygga upp i stället. Men ni som är nog lycklig att ega ett positivt lifsinnehåll — ni borde icke så där med hän stöta tillbaka en själ, som ni kanske skulle kunnat vinna.»

»Jag ber fröken, för all del, håll upp ett ögonblick!» afbröt han. »De största och betydelsefullaste ord halka öfver edra läppar med en sådan ledighet och snabbhet, att jag mister anden. 'Ett positivt lifsinnehåll! — en själ, som skulle kunnat vinnas! — ett tvifvel, som omfattar både himmel och jord!' — alt detta tycks för er vara något mycket alldagligt och enkelt. 'Jag far inte på balen i afton — min syster får fara utan mig — jag ger inte min själ åt Gud i afton — han får reda sig utan mig'.

Men jag skall säga er, min fröken, att det är inte på det sättet, ni tror, som man vinner själar. De själar, som vinnas genom en stunds vältalighet, genom att man uppskakar känslan och hänför in-

billningen, de kunna lika väl undvaras för Guds rike. De själar, som Gud behöfver för sitt verk, de måste vinnas långsamt genom årslånga lidanden och förödmjukelser, de vinnas först genom förintande af det egna jaget, genom ett skoningslöst förkvävande af egenviljans brodd. Ack, tro mig, det är inte en så lätt sak att gifva sin själ helt åt Gud, att man kan taga ett sådant steg helt plötsligt midt under öfverflödets och lyckans dagar! — Och om jag nu skulle tala till er så, som jag skulle *kunna* tala, om jag skulle rifva ned de afgudar, som ni dyrkar — intelligens, lärdom, skön konst, hvad de alt heta — om jag skulle visa er hela den djupa själfviskheten af ett sådant estetiskt njutningslif, som ni för — litenheten af alla de sträfvanden, ni fullföljer, och om hvilka ni dock synes tänka så högt — ytligheten, tomheten, lumpenheten af äfven det ädlaste lif, som lefves utan Gud — om jag skulle rycka undan den skönhetslöja, som döljer sanningen för er — ja, så tror jag, att jag skulle lyckas uppskaka er djupt, jag tror, att jag skulle kunna tala så, att ni, innan jag lemnade er, låge på knä i stoftet för den Gud, som ni nu icke tror på — » han häjdade sig, då han i det samma mötte den fulla, öppna blicken från ett par glänsande ögon, hvilkas ovanliga klarhet ytterligare förhöjdes af ansigtets egendomliga blekhet.

»Gör det då!» utbrast Ellinor. »Gif mig något

att tro på, och det fins ingenting, som är mig så kärt, att jag ej skulle kunna offra det.»

Det glänste till i hans ögon och han tog ofrivilligt ett steg närmare henne. »Jag kunde vara frestad att taga er på orden», sade han lifligt. »Ty ingenting i världen är mer lockande för mig än detta: att använda mitt personliga inflytande och min naturliga vältalighet till att vinna människor för Gud.»

»Och är inte detta just ert kall och er uppgift?» frågade hon.

»Nej, tvärtom. Min uppgift är att stöta tillbaka, att skrämma bort från dessa plötsliga och oförberedda omvändelser, som endast framkallas af ett känslorus; ty det är bättre att aldrig hafva känt Gud i sitt hjärta än att bedraga sig själf med en half omvändelse.»

»Om ni tänker så, förstår jag inte edra predikningar», invände Ellinor. »Ni gör ju der alt hvad ni kan för att väcka både hjärta och fantasi.»

»Gör jag det?» utbrast han. »Ja, jag vet, att detta är min stora frestelse, för hvilken jag alt för ofta dukar under. Jag ville alltid tala nyktert, lugnt, enkelt, såsom det ensamt anstår ett så högt ämne. Jag ville icke skymma bibelordets enkla, höga sanning genom banala utgjutelser af rent mänsklig vältalighet — och likväl — det ligger för mig något bedårande i att se en hel människomassa bäfva och skälfva under mina ord — att veta, att jag kan träffa dem i deras ömtåligaste känslor, blotta för dem själfva

deras fördoldaste tankar, skaka deras själfbelåtenhet i dess innersta grundvalar — ja, och då vältalighetens dämon riktigt får makt med mig, glömmet jag, hvems tjänare jag är, så att i de stunder, då jag djupast uppskakkar människornas samveten, syndar jag själf på det fruktansvärdaste mot Gud.»

Det uppstod en stunds tystnad i rummet efter denna egendomliga själfbekännelse.

Ellinor började att gå upp och ned på golvet, försjunken i tankar. Det intresserade henne djupt att så oförberedt ha fått en inblick i denna till det yttre så helgjutna personlighets inre själsstrider och förvecklingar. Fru Arwidson satt som vanligt alldeles tyst; hon talade aldrig, då hon icke tilltalades, och man visste ej riktigt, om hon var vaken och hörde på hvad som sades, eller om hon slumrat in i sitt mörka soffhörn.

Adrian stod och iakttog Ellinor. Hon var långt ifrån så vacker som systemen. Hennes växt var högre och hade en behagfull resning, men den saknade fylighet. Ansigtet var egendomligt färglöst med en hy af genomskinlig hvithet, ljusa, vidöppna ögon utan skuggor och en ram af ljust, matt hår, som föga afstack mot hela ansigtets färgton. Men i stället för formens och färgens yppighet hade hon denna proportionernas skönhet och liniernas renhet, som fångslar ögat utan att man vet hvarför.

Hur vackert den sjögröna, skimrande atlasklädnigen smög sig efter den långa, slanka gestalten!

Just som släpet af klädningen svepte tätt förbi honom på mattan, märkte han att ett glänsande föremål gled ned utefter klädningens veck och föll. Han tog upp det och fann att det var ett guldarmband.

Han höll det försiktigt med de yttersta fingerspetsarna, som om han fruktat att det skulle gå sönder mellan hans händer, och räckte henne det. Men hon tog det ej utan sträckte ut armen som för att låta honom knäppa det på.

Han såg på henne med en min af den största bestörtning och förlägenhet, och det for en plötslig skälfnung genom honom, då han med en skygg blick betraktade den utsträckta armen, hvars mjälla hvithet skymtade fram mellan spetsarna, som föllo i rika veck från armbågen.

Hon märkte hans förlägenhet och drog strax tillbaka handen, i det en mycket märkbar rodnad ett ögonblick for öfver hennes drag.

»Förlåt!» sade hon. »Jag kom inte ihåg hvem jag hade framför mig. Jag var så upptagen af mina egna tankar.»

Blodet rusade tillbaka igen från hans hufvud och han kände sig åter alldeles kall. Han lade armbandet ifrån sig på ett bord och tog sin hatt för att gå. Hon häjdade honom: »Och ni har således intet råd att ge mig?» frågade hon.

»Ett råd», upprepade han mekaniskt. Hans tankar voro i detta ögonblick långt borta från deras föregående samtalsämne. Han samlade sig igen och

utbrast med en stämning, som darrade af undertryckt rörelse: »Ett råd! jag! Nej, jag har intet råd att ge. Hvar och en måste ensam kämpa sin egen kamp. Och endast genom oafåtliga strider och ständiga återfall går vägen till sanningen».

Han tryckte hennes hand med en underlig häftighet, bugade på måfå mot det dunkla soffhörnet och gick.

Hela aftonen sutto mor och dotter kvar i rummet utan att ett enda ord växlades mellan dem.

Fru Arwidson satt och tänkte på, hur försummad hon var af sina barn; den ena borta på bal, den andra aktande sin moder så litet, att hon kunde sitta timal i samma rum som hon utan att tala till henne. Dessa tankar skänkte henne ett slags njutning. Pastorn hade talat något om försakelse af egenviljan; om någon förstod att försaka, så var det väl hon.

Ellinors tankar flögo hit och dit, och hon sökte förgäfvnes att sammanhålla dem omkring det ämne, som varit föremål för aftonens samtal; ett slags sväfvande drömmeri, som icke var vanligt hos henne, bemäktigade sig henne och fylde hennes sinne med en obestämd känsla af lycka. Så småningom samlade sig de irrande tankarne omkring en enda, konkret bild. Det var Thorwaldsens Petrus i Vor Frues Kirke i Köpenhamn som började framträda med en förunderlig tydlighet för hennes minne. Hon hade alltid beundrat denne Petrus

med de ädla dragen, det stränga allvaret och det glödande nitet.

Ett underverk hade skett i dag; ty hon hade sett marmorn få lif, hon hade sett Petrus stiga ned från sin piedestal och hon hade sett hans gestalt af-teckna sig lifs lefvande mot den mörkröda shaggtapeten i hennes mors salong.

Då Adrian lemnade det eleganta huset vid Trädgårdsgatan gick han direkte till några af de ruski-gaste kvarteren i Hvita bergen på Söder. Här i nödens boningar erfor han ett slags hvila för sitt sinne. Här mötte honom ej frestelsen att glänsa med sin vältalighet och psykologiska skarpblick. De naturer, han träffade här, voro mindre komplicerade och synden hade i de flesta fall tagit ett så helt tag i dem, att det blott gälde att med så liten utsmyckning som möjligt predika sedelärans enklaste bud.

Men för första gången hände det honom nu, att han ej var i stånd att egna sin odelade uppmärksamhet åt det missionsarbete, som han gjort till sitt lifs främsta uppgift. Han var förströdd, och hans fantasi framgycklade för hans inre lockande verldsliga bilder. Det ena ögonblicket såg han midt i det snuskiga, källarlika rum, der han befann sig, en formfulländad gestalt i hvit sidenklädning stå och luta sig öfver det gråbleka barnet i den osnygga vaggan; håret buklade sig öfver pannan och en blomma hade fallit ned på klädningen.

Strax därefter förvandlades hela rummet till en präktig salong, som belystes af ett egendomligt, trolskt sken, liknande reflexen af en solnedgång.

Adrian strök sig öfver pannan och gjorde en våldsamt ansträngning för att lösgöra sig från den drömverld, som fått makt med honom; men då han steg upp för att gå och tog den fattiga hustruns framräckta hand spratt han till, ty han kände så tydligt tryckningen af en fin, mjuk hand, som aldrig blifvit vanställd af något groft arbete, och han såg ett par glänsande, besjälade ögon, som med omisskänlig beundran blickade upp i hans ansigte.

Han gick hem och satt länge uppe och läste, men fantasibilderna ville icke vika.

Det var den första beröringen med lifvets förfining och skönhet, som hade sått sitt frö i hans sinne.

Följande söndag satt Ellinor på sin vanliga plats i det lilla kapellet och predikantens blick stannade ofta ofrivilligt vid det uppåtvända ansigtet med den ifriga, sökande blicken och den egendomligt bleka ansigtsfärgen. Den vanliga frestelsen grep honom denna gång starkare än någonsin. Vältalighetens rikaste tillflöden strömmade till hans hjärta och fantasi, det bultade i hans tinningar, det tumlade om i hans hjärna och alla slussar höllo på att springa.

Men han beherskade sig med våldsamt ansträngning, och hans tal ljöd dämpadt och entonigt. Där

var ingen eld i hans blick i dag, inga af dessa höjningar och sänkningsar af den sällsynt välljudande stämman, som eljest plägade komma hvarje hjärta att vibrera. Han inskränkte sig till en torr, nästan schematisk utläggning af dagens bibeltext, och då åhörarne gingo ifrån kyrkan denna dag, sade de allmänt sig emellan, att de aldrig hört pastor Adrian så litet till sin fördel.

Ellinor tänkte med en viss tillfredsställelse på, att hon var den enda, som fattade orsaken till denna ovanliga kyla i framställningssättet; hon visste, att medan menigheten beklagade sig öfver, att talaren varit illa disponerad, tackade han i sitt hjärta Gud för den seger, han denna dag vunnit öfver sig själf.

Ellinor hade kommit ensam till kyrkan i dag och till fots. Det var en ovanligt klar vinterdag med bjärt solsken och starka, blå skuggor på den nyfallna snön. Hon dröjde en stund på backslutningen utanför kyrkan, fångad af utsigten öfver den snöhöljda saltsjöviken med sin mörka granskogskrans. Då hon sedan gick nedför trapporna till den nedre terrassen hörde hon, att någon påskyndade sina steg bakom henne, och Adrian kom till hennes förvåning direkte fram till henne.

»Är fröken ensam i dag?» frågade han.

»Ja, min mor var så klen i dag, att hon ej vågade sig ut.»

»Då har fröken kanske brådtom hem?»

Hon såg frågande på honom.

»Skulle fröken ha lust att följa mig på ett besök till en fattig familj här i grannskapet?»

Hon svarade villigt ja, och han förde henne ut för en brant backe, som var så hal, att han måste räcka henne handen för att hjälpa henne ned. Då hon försiktigt och litet sökande satte fram foten iakttog han alldeles ofrivilligt, att den hade en ovanligt vacker form med höga vrister. Ögonblicket därefter bröt han den tystnad han hittills iakttagit med en fråga, om hon någonsin skådat verklig nöd på nära håll. Nej, egentligen icke. Hon plägade ibland besöka några fattiga, men det var mest »pauvres honteux», som hade ett litet underhåll af hennes mor.

De fortsatte tysta sin vandring och kommo snart till ett litet förfallet trähus, som låg i en backslutning, så att de måste gå uppför en brant trappa, nästan liknande en stege, för att komma upp på gården. Men oaktadt trappstegen voro kullriga af snö och ytterst slippriga, fick Ellinor denna gång hjälpa sig själf. Adrian sprang före upp och utan att se sig om efter henne gick han till en liten låg dörr, om hängde på sned på gångjärnen, öppnade den och steg in. Elinor följde efter.

De kommo in i ett lågt skjul, som egentligen var en vedbod, men där nu en säng och en gammal dragkista gjorde hvad de kunde för att gifva den utseende af ett rum. I sängen låg en kvinna, så gulblek och så insjunken att ögonen, som voro stora och mörka och vittnade om en förgången skönhet,

gjorde ett nästan ohyggligt intryck såsom det enda lefvande i detta redan åt döden hemfallna ansigte. En tolf års flicka i trasig klädning stod och hängde midt på golfvvet, och på en gammal lår sutto två mindre barn uppkrupna och inbegripna i ett häftigt slagsmål med de små händerna i hvarandras tofviga hår och tårar af ondska och fysisk smärta strömmande ur ögonen. Den ene af dem, en liten pys på sex år, skrek just fram en grof svordom med sin späda barnastämma, då de främmande trädde in.

Slagsmålet upphörde genast och med tårar ännu droppande öfver kinderna stirrade de små nyfiket på de inträdande.

Ellinor gaf dem hvar sin silfverslant att köpa något godt för; de kraflade sig ned från låren och voro inom ett ögonblick utom dörren, talande i kapp om alt hvad de skulle kunna få för dessa stora penningar.

Men Adrian gaf henne en missnöjd blick och sade: »det var ej för att ni skulle gifva almosor, som jag förde er hit. Jag ville att ni skulle få lära någonting i dag, som ni sedan förgäfves skulle söka glömma.»

Han gick fram till bädden och på hans vink följde hon med.

»Hur känner ni er i dag?» frågade han den sjuka.

»Åh, han har varit här i dag, *han!*» sade hon och ett hatfullt uttryck glimmade fram på de döende

dragen. »Han tog klockan från väggen där — det var det sista jag hade — nu skulle han pantsätta den för att få sig ett rus. Och så slog han flickan — se på henne, ett sådant märke hon har öfver ögat.»

»Var det er man?» frågade Ellinor upprörd.

»Min man — ånej, men den andre», svarade kvinnan med denna nödens och lastens cynism, som icke skyr att för den förstkommande blotta sin förnedring. »Han har aldrig tålt den där flickan, skall jag säga — aldrig gjort annat än slagit henne både här och där.»

»Är er man död?» frågade Ellinor.

»Död? Ånej, han lefver nog minsann. Han var här häromdagen han med och regerade — han ville se, om det fans något att ta, kan jag tro. Den ende, som har varit beskedlig, så är det flickans far, fast det nu är längese'n jag hade med honom att göra.»

Ellinor vände sig bort med en känsla af vämjelse. Hon gick till flickan och försökte att tala med henne men fann henne så dum och slö, att hon knapt kunde få henne att svara på de enklaste frågor.

»Den där flickan tål för resten hvad hon får», hörde hon nu moderns röst. »Har hon inte varit ute och strukit halfva natten, och jag är inte människa att få henne att bekänna, hvar hon varit.»

Flickan försökte en invändning, men modern tystade henne. »Stå nu inte och ljug för pastorn också. Har du nån'sin varit annat än elak, kanske?»

»Tyst», afbröt nu Adrian. »Det vore bättre ni tänkte på hvad ni har att förebrå er själf. Har ni någonsin föregått henne med godt exempel? Hur har ni uppfyllt en mors pligter mot henne, ni, som öfvergifvit er laglige make och fört ett uselt, lastbart lif — —»

»Öfvergifvit honom!» invände kvinnan. »Nej, det har jag inte gjort. Det var han, som öfvergaf mig, då jag låg där sjuk och eländig — och den andre, flickans far, var som jag sa' beskedlig mot mig och betalade hela hyran, då min man rymde. Han hade bott inne hos oss hela tiden, och då Fahlgren slog mig, sa' han många gånger åt honom, att det var skam, det gjorde han. Skulle jag då inte vara beskedlig mot honom tillbaka?»

Ellinor började plötsligt känna sig formligen illamående; den förskämda luften därinne i förening med den känsla af vedervilja, som hela scenen ingaf henne, vållade henne kväljningar och yrsel och hon skyndade till dörren och slog upp den samt gick ut på trappan. Hon hörde Adrian taga afsked därinne med ett löfte att snart komma igen samt tillsägelse till flickan att komma hem till honom om en timme.

»Jag har mycken fallenhet för hufvudvärk», sade hon ursäktande, då han kom ut till henne. »Och jag kan omöjligt tåla förskämd luft.»

»Hur stor del tror ni det är af hela mänskligheten», frågade han plötsligt, »som får njuta fördelen af ren och frisk luft i sina bostäder? Har ni

någonsin tänkt på, att ni och edra likar utgöra ett litet försvinnande fåtal af människoslägtet?»

»Ja, hur skulle jag kunnat undgå att ofta tänka på det», svarade hon. »Jag har mycket grubblat öfver just dessa sociala frågor. Och ingenting talar i mina ögon mera emot tron på en allgod Gud än just detta, att flertalet människor endast födas till lidanden af alla slag, under det ett litet fåtal får njuta frukterna af de andras arbete och umbäranden.»

»Är ni då så säker på att det är Gud, som velat det så?»

»Ni menar att människorna ofta genom sina laster och brott själfva äro orsaken till sitt elände. Men hur kan en människa, som har så orediga begrepp om rätt och orätt, som den där kvinnan därinne, t. ex., göras ansvarig för sina handlingar? Hon förstår ju inte själf, att hon syndar, och omständigheterna drifva henne med snart sagdt oemotståndlig makt — —»

»Det är sant», inföll han lifligt och stannade midt på gatan. »Och därför vet jag någon, som har större ansvar än dessa arma åt synden hemfallna varelser. Det är den, som lefver ett själfviskt njutningslif och stänger väl igen alla dörrar och fönster, på det att ej en enda fläkt af eländets orena atmosfär måtte få tränga sig in. Och om ni skulle fråga mig hvilken jag anser har mest att svara för inför Gud, ni eller den där kvinnan därinne — —»

Ellinor afbröt honom. »Jag vet, hvad ni vill

säga», sade hon och började åter att gå. »Och jag känner också, att vi få privilegierade ha ett stort ansvar gent emot de andra. Men uppgiften är så svår och så omfattande — —»

»Och fordrar så stora offer att man ryggar tillbaka», fortsatte han. »Ja, själviskheten ensam är det, som ytterst är roten och upphovet till hela det s. k. sociala onda. Blott en gång människorna komma därhän, att de betrakta all sin jordiska egendom som ett lån, som de fått att förvalta till allas gemensamma bästa — —»

»Men det är ju socialism!» invände hon.

»Ja, det är ett slags socialism som Kristus själf lärde. Och där ligger lösningen af den sociala frågan så enkel och klar, att ett barn kan begripa den, fast så många lärde förgäfves grubblat öfver den. Förmögenheten är till för allas bästa och skall af några få förvaltas till allas gagn — de, som använda den endast till sin egen fördel, de äro tjuvar, som bestjåla hela mänskligheten.»

»Jag vet inte, hvad nationalekonomerna skulle säga till en sådan teori», inföll Ellinor med något af sitt gamla gäckeri. »Erfarenheten lär oss ju, att det ytterst är förvärfsbegäret, som är driffjädern till nästan all utveckling — alt framåtskridande.»

»Var det också förvärfsbegäret, som var driffjädern till de förste kristnes predikan och martyrskap?» frågade han och det lyste till i hans ögon.

»Nej, det kan man naturligtvis inte påstå -- men --»

»Låt oss ändtligen icke sammanblanda kristendom och vetenskap», fortsatte han. »Det är ett ödesdigert misstag, som alt för ofta begås i vår tid. Vetenskapen håller sig endast till erfarenheten och till förnuftet -- kristendomens storhet ligger just i att den är så höjd öfver det mänskliga förnuftet, att den för våra naturliga ögon ter sig som rent oförnuft. Och hur oförnuftigt det än kan tyckas, så är det dock visst, att världen aldrig blir bättre än den är förr än vi alla lärt oss att vi ingenting fått för vår egen del, utan att vi få endast för att försaka, vinna endast för att förlora.»

»Men skulle således all njutning, all glädje i lifvet vara otillåten?»

»Njutning -- ja, visserligen -- men glädje, det är något helt annat, det. Den sanna glädjen vinnes endast genom lidande -- och detta lidande, det är allas vår gemensamma arfvedel, som ingen ostraffadt undandrager sig. Det är en stor villfarelse att tro, såsom ni nyss sade, att somliga människor äro födda för att njuta af lifvet, andra för att lida. Ingen är född för att njuta, *alla* för att lida, så länge synden finnes i världen.»

»Men det fins ju också njutningar, som äro förädlande. De bildande konsterna, poesien, musiken, all skönhetsnjutning. Ty har icke Gud skapat skönheten för att vi skola njuta deraf?»

»Ja, det är ju ett vanligt inkast, som man alltid får höra. Jag vill inte förneka konstens, skönhetens betydelse i lifvet, men jag tror, att har man en gång fått upp ögonen för alla de kräftsår, genom hvilka samhället håller på att förblöda, så skall man snart icke längre kunna se skönheten för all den styggelse, som fördunklar dess anlete. När en menniska håller på att drunkna, så tänker man förr på att rädda henne än på att njuta af den vackra anblicken af den skummande forsen — och så länge större delen af mänskligheten håller på att förgås i laster och elände, har det lilla fåtalet lyckligare lottade annat att tänka på än att gå och förädla sig i skönhetsnjutning. Och först då, när alla människor på jorden blifvit satta i tillfälle att förstå och lyda Guds ord, först då må man börja tänka på att njuta af de medel till en högre intellektuel utveckling, som Gud gifvit oss.»

»O, men det är en gränslös själförsakelse ni fordrar!» utbrast hon. »Om detta är att vara en kristen, så har jag inte mod att blifva det, ty ett så oerhördt kraf skulle krossa mig.»

»Ni vore ej den första», svarade han med ett uttryck af hårdhet. »Men må hällre hundra tusen människor gå under än att kristendomens ideela, absoluta fordran skulle låta pruta med sig.»

Ellinor hade börjat blifva grubblande och hennes vänner voro ytterst oroliga för den förändring, som

försiggick med henne. Hennes litterära och konstnärliga intressen började träda starkt i bakgrunden och hon sysselsatte sig nu nästan uteslutande med religiösa spörsmål. Hon hade skaffat sig en hel litteratur i religionsfilosofi och studerade natt och dag. Som hon var en konsekvent natur, kunde hon aldrig göra en sak till hälften och kunde ej ändra lufsåskådning utan svåra strider och allvarlig själfpröfning.

Adrian kom nu ganska ofta till Arwidsons, och Tea skämtade mycket öfver det inflytande han utöfvade öfver Ellinor.

»Hvem skulle kunna tro, att Ella skulle låta inverka på sig af en sådan där romanhjälte, sådan som de bruka förekomma i de engelska missromanerna», sade hon till sina vänner. »Jag vet bäst, hur många gånger hon och jag tillsammans skrattat åt dessa ledsamma dygdemönster, som alltid äro så stränga och så upphöjda öfver alla mänskliga känslor. Jag mins, hur vi läste i en af de där moraliska romanerna om huru hjälten, då han på bröllopsaftonen kom hem med sin brud och hon helt gladt ville springa in för att beskåda sitt nya hem, häjdade henne på tröskeln med allvarlig min och sade: 'innan vi beträda denna tröskel måste vi bedja Gud välsigna vår ingång!' — och så lade han sin hand på hennes hufvud och förmådde henne att falla på knä.»

Tea återgaf med tonfall och minspel hela scenen, och alla flickorna skrattade.

»Så kommer den där Adrian nog också att göra

med Ella, om han lyckas bringa henne därefter att bli hans hustru», fortsatte Tea.

»Om han åtminstone bodde på landet», anmärkte tort en af väninnorna. »Ty att falla på knä på gatan — —»

»Jag mins också», fortfor Tea, »hur den där samme mannen sedan på aftonen, då hans unga hustru satt på en pall vid hans fötter — det är den enda ställning, ser ni, som passar inför sådana upphöjda herrar — och hon såg upp i hans ansigte med kärleksfulla blickar — hur han då mildt tillrättavisande sade till henne med bibelns ord: 'kära barn, vakter eder för afgudar!'» Tea härmade ypperligt den salvelsefulla ton, som hon fann passande till dessa ord.

I detsamma märkte hon, att Ellinor stod i dörren till nästa rum och tydligen hade hört alltsammans. Hon sprang upp, kastade armarna om systemens hals och utbrast: »Ja, kära Ella, sådan blir din lott, om du tar honom».

Ellinor sköt henne sakta tillbaka och kom in i rummet.

»Tar honom!» upprepade hon. »Jag vet inte, hvar du får dina infall ifrån. Det har aldrig varit fråga om något sådant, så vidt jag vet.' Men du gör orätt i att förlöjliga honom, ty det fins storhet i en sådan lufsåskådning och ett sådant lif, som hans.»

»Gärna för mig!» inföll Tea. »Jag respekterar hans storhet — på afstånd — men gud bevars ifrån den i det dagliga lifvet.»

»Och jag återigen skulle ingenting hellre önska än att i det dagliga lifvet stå under inflytande af den ande, som besjälar honom.»

»Jag riktigt skäms för dig, Ella», sade Tea men lade på samma gång smeksamt sin hand i systemens. »Att du blifvit så där romantisk och öfverspänd på gamla dar, du, som alltid förr varit så förnuftig och så kritisk!»

»Det är blott en helt naturlig utvecklingsgång. Då du blir litet äldre, kära Tea, skall du också lära dig, att det är svårare att förstå det verkligt stora än att kritisera ned det.»

»Det verkligt stora! Hvilka högromantiska ord i din mun! Vet du, älskade Ella, att du riktigt förskräcker mig. Nu tror jag på fullt allvar, att du tänker gifta dig med denne botpredikant och jag ser dig redan i andanom stå och koka fattigsoppa med gryn i. Hu, jag vet intet rysligare än soppa med gryn. Och så kommer du naturligtvis att vara klädd i en grof, svart klädning utan garneringar — hvem vet, kanske till och med i en sådan där hvit nattmössa, som diakonissorna. Så här!»

Tea slätade sitt hår med händerna, knöt en näsduk om hufvudet och slog blygsamt ned ögonen.

»Och jag är alldeles säker på, att denne 'verkligt store' man har en mängd högst obehagliga små hvardagssynder», fortfor hon. »Att han är snål, det kan nu inte vara tu tal om, jag tror knapt, att han skall

unna dig äta en gång, och du kan vara säker på, att han inte kommer att tillåta dig att disponera ett öre af dina egna penningar. Despotisk är han också — förskräckligt — har du inte sett på honom, då han rynkar ögonbrynen och trycker ihop läpparna! Du kan vara säker på, att om du skulle försöka att kämpa för din frihet i den minsta småsak, skulle han genast tysta ditt motstånd med bibelns ord: kvinnan skall vara mannen underdånig och kalla honom herre!»

Väninnorna brusto åter ut i skratt. Ellinor ville afbryta, men Tea lade lekfullt handen på hennes mun, i det hon fortsatte: »jag tror också, att han är vresig till lynnet och att denna sublimes stränghet, som tar sig så bra ut på litet afstånd, i hvardagslag kommer att förvandla sig till det allra trefligaste lilla smågnat. Och om ni skulle få barn — förlåt, Ella lilla, men man bör ju tänka på allting — och den lille skulle gråta i vaggan, så skall han fordra, att du skall gifva honom stryk för att hans syndiga natur skall piskas ur honom — ty du glömmet väl för all del inte, att det lilla nyfödda barnet, som ännu inte blifvit döpt, är en riktig inkarnation af alla synder och brott, som blifvit begångna i verlden alt sedan Adam bet i äpplet.»

Denna elaka satir träffade Ellinor djupt.

»När alt kommer omkring har du kanske rätt», sade hon och satte sig ned vid lampan samt började bläddra i några böcker. »Den kristna lifsåskådningen har sin storhet, men den har också sina mörka

sidor, som ej äro lätta att fatta för den, som inte från barndomen lefvat sig in i den. Denna ängsliga skygghet för livvets skönhet och njutning — denna lära om människonaturens djupa besmittelse — om de eviga straffen och framför alt denna fordran af absolut underkastelse och lydriad såsom de högsta mänskliga dygder — den är i sjelfva verket föga tilltalande för mig, som älskar frihet och själfständighet framför alt.

Hvad sägen I, mina vänner, om vi skulle läsa litet i Holger Drachmanns dikter?» fortfor hon med plötslig öfvergång. »Det är något så sundt och naturfriskt i den njutning af livvets skönhet, som han besjunger, att jag just tycker det skulle göra mig godt.»

Frampå våren blef fru Arwidson klenare än vanligt, och Ellinor började lida af sömnlöshet, hvarför läkaren tillstyrkte ombyte af luft. Det blef beslutadt, att de i maj skulle resa till Schweiz och att nästa vinter skulle tillbringas i Alger. Flickorna hade länge längtat efter att få resa utrikes och att få njuta af söderns naturskönhet och konstskatter, men moderns ytterliga passivitet hade hindrat hvarje sådant företag. Men nu hade Ellinor satt hela sin energi på att genomdrifva resan, och som vanligt ordnade sig alt efter hennes vilja. Denna resa hade nu för henne en helt annan betydelse än en blott förströelse, den var en befrielse från själsstrider, som började blifva henne alt för tunga. Det personliga inflytande

Adrian utöfvade på henne tillväxte oupphörligt; men ju mer hon kände sig drifvas mot ett oåterkalleligt beslut, ju starkare blefvo hennes tvifvel och inkast mot en lifsåskådning, som fordrade offret af hela hennes personlighet.

Hon hoppades att komma till större klarhet med sig själf, då hon blefve skild från honom för en tid; och hon drefs också af en halft omedveten längtan att få i fulla drag insupa all lifvets skönhet och glädje, innan hon beträdde den själförsakelsens väg, som hon såg i dunkla konturer utstakad för sitt framtida lif.

Resan hade blifvit mycket hastigt beslutad, och Adrian hade ej ännu hört talas om den, då Ellinor annandag pingst på eftermiddagen gick upp till diakonissanstalten för att höra hans afskedstal till sina nattvardsbarn, som dagen förut hade gått till skrift.

Det var i slutet af Maj, men vintern hade varit lång och våren sen, så att träden ännu stodo alldeles bara, hvilket gjorde ett underligt onaturligt intryck nu, då en mycket stark hetta plötsligt hade infunnit sig. Ellinor var riktigt matt, innan hon i den glödande eftermiddagssolen hade sträfvat upp för alla de södra backarna. Uppkommen på den öfversta platån, där det lilla kapellet ligger, dröjde hon i skuggan af muren för att svalka sig. Adrian kom i detsamma för att gå in i kyrkan, och som det ännu var god tid, stannade han och talade vid henne.

»Har fröken gått den långa vägen i värmen?»
frågade han.

»Ja, jag åker nästan aldrig nu för tiden. Jag har börjat blygas för att vara så där bekväm af mig — och det skänker mig ett slags tillfredsställelse att anstränga mig.»

Hon såg verkligen så ansträngd ut, där hon stod till hälften lutande sig emot muren, att det för första gången föll honom in, att hon hade undergått en stor förändring äfven till det yttre, sedan han först gjorde hennes bekantskap. Han såg med ens att hyn hade förlorat sin friska, rena hvithet och blifvit så gulblek, att den liknade spetsarna kring hennes hals. Han såg, att denna förändring mycket skadade hennes utseende, ty det ljusa håret och ögonen stälde stora fordringar på hyn; men i samma ögonblick han märkte, att denna fågring, som först kommit hans pulsar att slå, nu hade flytt, kände han sitt hjärta svälla af en varmare känsla för henne än någonsin förr.

»Ni är sjuk, tror jag», utbrast han med ett tonfall af ångest i sin stämma, som kom hennes hjärta att klappa.

»Ja, jag har verkligen inte varit riktigt frisk en tid», sade hon och såg ned. »Men det är förmodligen våren, som söker mig — jag har så svårt att sofva.»

»Men ni måste göra något för er hälsa? Har ni inte talat vid någon läkare?»

»Jo, och jag har fått det rådet att resa. Och därför ha nu mamma och vi systrar beslutat oss för att resa och stanna i södern ett helt år.»

Hon såg upp på honom med en litet orolig blick. Hon hade nästan en känsla af, att det låg en oförrätt mot honom i detta beslut och att det skulle såra honom.

Han släppte också hennes hand, som han strax förut fattat, och de starkt tecknade, raka ögonbrynen drogo ihop sig till ett uttryck af smärta.

»Jaså! — såå!» sade han, halft för sig själf. »Ja, det är kanske bäst så. — »Ni gör rätt», tillade han högt och med bitterhet. »Ni gör alldeles rätt. Ni behöfver komma ifrån de intryck ni fått denna vinter — ni behöfver förströ er, roa er. Det går inte än att tränga alt för djupt in i livvets allvar — då får man bleka kinder och glanslösa ögon. Bättre att med nöjen och förströelser jaga bort de väckande tankarne, så får man nog tillbaka sin goda sömn och sin lefnadslustighet.»

»Det där har jag också sagt mig själf», svarade hon. »Jag har sagt mig, att det är fegt att fly just som man börjat striden. Men när man känner att kampen blir för tung för ens krafter — att man förr eller senare måste gå under på den —»

»Det är bättre att gå under i kampen än att rädda sig som öfverlöpare», bröt han ut och det glimmade till i hans ögon af undertryckt lidelse. »Men jag borde vetat att så skulle gå! Ingen har mod att hålla ut, där striden brinner hetast; alla, alla blifva de öfverlöpare till slut.»

Utan att se på henne gick han förbi henne och in i kyrkan.

Ellinor kände hur krafterna började svika henne. Mattheten tog öfverhand och hon segnade ned på en sten intill kyrkmuren och här blef hon sittande med händerna för ansigtet. Hon hade ej kraft att gå in i kyrkan, ej mod att höra mer af denna förfärliga lära, som fordrade så mycket mer än någon mänsklig vilja förmådde gifva. Ett fönster stod öppet öfver hennes hufvud, så att hon tydligt hörde salmsången från kyrkan. Musiken verkade lugnande på hennes själsoro och så småningom kom det öfver henne ett slags domning, så att hon till hälften inslumpade och lätta drömsyner sväfvade igenom hennes hufvud. Hon sof icke djupare än att hon drömde att hon sof. Hon var ute på sin långa resa mot södern — vattnet i spegelklart och rundt om på stränderna stodo träder och knoppades i den varma vårsolen. Luften var uppfylld af musik som ljudt likt orgeltoner! Och hon låg på en soffa på däckets midt i solen och sof — bara sof! Ack hvad det kändes ljufligt efter de många genomvakade nätterna!

Men en klar, metallisk stämma hördes nu öfver land och vatten, och musiken tystnade och hela naturen stod och lyssnade till hans ord: »Hvilken som vill behålla sitt lif, han skall mista det, och hvilken som mister sitt lif för min skull, han skall finna det».

Hon upplyfte långsamt ögonlocken och såg sig omkring. Där, djupt under hennes fötter, låg vattnet,

darrande i aftonsolens glöd. Hamnen var fylld af fartyg och helgdagen till ära voro flaggor hissade på alla master. Små ångbåtar öfverfyllda af lustfarande korsade hvarandra öfveralt och i aftonens stillhet trängde tonerna af en munter dansmusik från Hasselbacken tvärs öfver fjärden och bröt sig mot kyrkans murar. Där kom en större ångbåt prydd med flaggor och brokiga vimplar samt knoppande löfruskor. Den hade musik ombord och just som den strök fram under hennes fötter uppstämdes från däckets glada hurrarop och hattar och näsdukar svängdes i luften. Det var glädjen öfver den länge efterlängade sommarens ankomst, som satte alla dessa människor i rörelse; lifvets djupa allvar, naturens förbannelse, mänsklighetens synder och lidanden voro ej till för dem på denna strålande vårdag. Njutning och glömska! det var dagens lösen.

Ellinor vände sig om och såg alla nattvardsflickorna, som kommo ut ur kyrkan. Nästan alla hade gråtit, ett par snyftade ännu. De hade hört stränga manande ord om all den flärd och själfviskhet, som bodde i deras hjärtan, om alla de frestelser, som skulle möta på deras väg genom verldslifvet, om de många, som äro kallade och de få, som äro utvalda, och i denna stund var det kanske intet hjärta ibland dem, som ej klappade af de allvarligaste föresatser och med bäfvan tänkte på den onda verld, i hvilken de skulle träda ut. I denna stund hade naturen ingen fågning, solen ingen glöd, våren inga

knoppar för dem. Få äro utvalda. Skulle väl någon af dem blifva en af dessa få?

De stannade utanför kyrkdörren för att än en gång innan de skildes få se en skymt af läraren, till hvilken de alla blickade upp med hela den hänförelse och beundran, som är naturlig hos unga flickor i detta utvecklingsstadium. Ellinor stod ett stycke bakom den dubbla raden af läsflickor, då Adrian gick förbi med en vänlig hälsning. Han såg henne ej först, men just som han skulle gå ned för trappan till den nedre terrassen och för sista gången vände sig om för att nicka farväl till flickorna möttes deras blickar och han stannade ofrivilligt på trappsteget och såg på henne med ett uttryck, hvars mening hon ej rätt förstod. Han lyfte på hatten för henne och gick vidare. Då hon några minuter efter kom ned på diakonissanstaltens gård midt ibland alla läsflickorna såg hon honom stå där vid sidan af vägen i skuggan af huset och med hatten i handen. Han var blek och torkade sig med näsduken i pannan. Hon ville gå förbi, men han häjdade henne och räckte fram sin hand. »Jag skall ej träffa er vidare före er resa», sade han. »Vill ni inte säga mig farväl?»

»Jag reser inte», svarade hon med sänkta ögon och en liten darrning på stämman.

Han satte häftigt på sig hatten och stoppade näsduken i fickan. »Jaså!» sade han och drog djupt efter andan. Därefter tillade han lågt och brådslande:

»följ med mig ned på den nedre terrassen! Låt mig tala några ord med er!»

De gingo öfver den vackra, planterade gårdsplanen, som nu låg i djup skugga. Gräsmattornas ljusa grönska afstack emot de höga, gamla lindarnas ännu dunkelbruna färgton. Ett par konvalesenter från sjukhuset gingo sakta af och an i gångarna, några af barnen från barnhemmet sprungo och lekte och ett par diakonissor med detta blida, lugna uttryck, som man vanligtvis finner under den hvita mössan, gingo förbi och nego vördnadsfullt för pastorn.

»Tjänar Herranom med fröjd», stod präntadt med stora bokstäfver öfver det hvita huset, där de hade sina sofrum och sina lärosalar.

Adrian förde Ellinor ned på en liten afsats, som tycktes hänga fritt i luften öfver den nedre trädgården och hafsviken nedanför. I denna nedersta trädgård är Magdalenahemmet beläget, och de sågo ett par af dessa stackars fallna kvinnor, helt unga flickor, sitta på en bänk och läsa halfhögt. Eljest var allt tyst rundt omkring.

Och äfven de stodo tysta en stund och sågo ned på trädens kronor under dem, hvilkas knoppar svälde så, att man tyckte sig kunna se hur de växte.

»Om jag skulle bli diakonissa!» utbrast Ellinor, betagen af den stämning, som denna ljufviga pingstdagsafton låg öfver hela den vackra anstalten.

»Diakonissa — ni! det passar ni visst inte till!

Ni skulle bära grofva kläder — ni skulle förrätta tunga sysslor! med dessa fina händer!» tillade han liksom tvekande och kastade en nästan blyg blick på hennes hand, som obetäckt låg på barriären.

Hon drog hastigt och liksom förskräckt tillbaka sin hand, böjde sig ned öfver muren och sade: »tror ni då verkligen att vackra kläder betyda så mycket för mig — att jag är så rädd om mina fina händer — att jag — —»

Han afbröt henne med ett våldsamt utbrott: »Men för mig betyda de oändligt mycket — jag är så rädd om edra händer, att jag ej skulle kunna fördrå att se dem fläckade — jag skulle ej vilja se denna fina växt vanställd af en klumpig dräkt, detta ljusa hår doldt af en simpel mössa — —»

Häftigheten af hans sinnesrörelse hindrade honom att fortsätta, och i nästa ögonblick omslöt hon hårdt af hans armar och hans heta andedrägt flämtade mot hennes kind.

Detta utbrott hade kommit så plötsligt och oförberedt, att Ellinor blef liksom bedöfvad; hon lutade ansigtet mot hans axel och brast i tårar.

»Frukta ingenting!» hviskade han och drog henne närmare intill sig. »Af dig skall intet offer krävas — på dig skola inga bördor läggas — jag skall bära för oss båda.»

Hon lösgjorde sig och såg upp på honom med sin klara blick. »Nej, så kan jag inte fatta min uppgift», sade hon. »Har du inte sagt mig många gån-

ger, att ingen människa kan hjälpa den andra, utan hvar och en måste kämpa sin egen strid?»

»Men du ser så blek och trött ut», sade han veckt och strök ömt hennes kind. »Du tål inte vid så mycket — hvarför skulle jag låta dig gå och såra din fot mot vägens stenar, då jag har krafter att bära dig.»

»Jag är inte så vek, som du tror», sade hon och lade sin arm i hans, i det de gingo därifrån. De gingo tysta öfver den stora gården, som nu var tom, och kommo ned på Östra gatan, där ingen människa syntes till. Han lade hennes arm på sin och drog henne tätt intill sig i det de gingo framåt med ojämma steg; men så småningom föll han i tankar, handen sjönk ned och han började gå så fort att hon hade svårt att följa med.

»Jag har ljugit för dig», sade han plötsligt och släppte hennes arm samt stannade midt framför henne. »Jag har lofvat att skydda dig från lidande och strider, att taga alla bördor från dig. Jag skall inte hålla ord.»

»Det begär jag ju inte håller. Jag är ju beredd att strida själf — —»

»Men du vet inte, hur svår striden kommer att bli. Du vet inte, att jag långt ifrån att lätta den för dig tvärtom skall göra den tyngre — du vet inte, hur mycket jag kommer att fordra — *måste* fordra — det är bäst att du träder tillbaka medan det ännu är tid.»

»Men det är inte ännu tid», sade hon med ett svagt leende. »Det är redan för sent.»

»Det är således afgjort, att du och jag skola bli man och hustru? Är det så? Är det meningen med hvad som tilldragit sig mellan oss i dag? Man och hustru! vi båda. Jag, född och uppfostrad till försakelser, lidanden, sorg och strider — du till lycka, njutning, solljus och skönhet. Och just detta, som jag älskar hos dig — ty jag älskar din verldslighet, jag älskar dig sådan du där står i denna eleganta dräkt — med hela detta förfiningens behag, som ligger öfver hela ditt väsende — och just detta måste jag förkväfva, jag måste tvinga dig att afkläda dig hela denna verldslivets skepnad — jag måste beröfva dig ditt lefnadsmod, ditt sinneslugn, din fria, själfständiga personlighet — ett sådant våld måste jag begå mot min egen hustru och mot det, som jag älskar mest hos henne. — Nej, res som du ämnat, det är vida bättre, och låt mig minnas dig sådan jag ser dig nu — minnas dig sådan och älska detta minne, det vågar jag göra — men behålla dig sådan i min närhet, det kan jag ej.»

»Så förändra mig då, om du kan!» sade hon. »Tro mig, jag begär inte bättre. Tärningen är kastad och jag kan aldrig mer återvända till mitt forna lif.»

»Förlåt mig då, om jag ej kan, ej får göra dig lycklig», sade han och drog åter hennes arm under sin.

Fru Arwidsons resa blef uppskjuten, emedan Ellinors bröllop först skulle firas. Många förberedelser fordrades ej härtill, då det förlofvade paret ej tyckte det ringaste intressera sig för att skapa sig ett vackert och treffligt hem och ej sysselsatte sig med de vanliga bestyr, som alltid pläga föregå ett bröllop. De gjorde inga visiter och nästan inga uppköp. Adrians bo var af enklaste slag men enligt bådassigt var det dock alt hvad de behöfde; nästan alla väggar voro fyllda med böcker, detta var den enda lyx han någonsin tillåtit sig, och Ellinor förklarade att detta ersatte henne både tafkor och mattor. Hon ville ej ens medtaga till sitt nya hem de möbler, som prydde hennes eget arbetsrum. De voro för eleganta för hennes nya förhållanden, och från den stund hon på årets första vårdag hade lagt sin hand i hans hade hon beslutat att helt och fullständigt bryta med alt det gamla. Med feberaktig oro sköt hon nu alla tvifvel ifrån sig, hon vågade ej längre grubbla, knappast tänka, ty hon kände, att det skulle vara värre än döden att tillhöra honom och att tvifla. Hon försökte liksom att taga himlen med storm, hon ville tro, hon måste tro, och därför trodde hon.

Äfven Adrian lefde under dessa veckor i ett känslorus men af helt annat slag. Strid och själförsakelse voro föreställningar, med hvilka han var förtrogen alt sedan sin barndom, men på hans mörka, ljusfattiga himmel hade nu plötsligt solen brutit fram, och han såg lysande färger i guld och purpur, för-

toningar i de mest smältande nyanser mellan de brustna molnen.

Vigseln förrättades i diakonissanstaltens lilla kapell. Ett uttryck af nästan bäfvande lycka låg under själfva akten öfver brudgummens drag. Han erfor en viss skygghet vid tanken på att den högsta grad af jordisk lycka skulle falla på hans väg, och han hade en känsla i strupen som skulle han kväfas. Men på samma gång kände han att ett helt lif af försakelser och själfålagda lidanden nu skulle liksom taga ut sin innestående fordran och att det naturliga kraf efter lycka, som finnes hos hvarje människa, nu uppträdde så mycket mer våldsamt och fordrande som det så länge varit förkväfdt.

Och när han nu förde sin brud från altaret kände hon, att hans hand skälfde; hon såg upp på honom med sin vidöppna, frågande blick och mötte ett uttryck så upprördt och lidelsefullt, att hon blef rädd och släppte hans hand. Sådan hade hon aldrig sett honom förr och hon förstod honom ej längre. Hon fann att på djupet af hans natur jäste en verld af känslor, hvilkas våldsamhet stod i en nästan skräckinjagande motsats till hans vanliga själfbeherskning.

»Görer portarna vida och dörrarna i verlden höga, att Ärones Konung må draga därin!»

Dessa ord sjöngo och jublade inom honom, då han förde sin hustru in i sin tarfliga bostad.

»Hvilken är den samme Ärones Konung?» fortsätter salmisten.

Och i hans hjärta ljöd svaret:

»Det är kärleken! det är lyckan! Det är lifvets
skönhet och glädje.»

Men hans samvete var alt för strängt kontrolleradt, alt för jäktadt och öfveransträngdt för att länge tillåta honom att förblifva i denna sinnesstämning. Kampen upptogs på nytt och den blef nu svårare och bittrare än någonsin. Han kunde aldrig hän- gifva sig helt åt sin lycka; han måste ju ständigt vara på sin vakt, att ej köttet och verlden insnärjde honom i sina nät, och hvarje stund af lycka aflöstes af bittra samvetskval och heta strider.

Hans hustru förstod honom alt mindre och mindre; våldsamheten i hans känslor var henne lika främmande och obegriplig som den onaturliga köld och stränghet, som aflöste den. Den innerliga och djupa lycka, hon hade hoppats af föreningen med en man, hvilken hade så mycken storhet i sin karaktär och en sådan ideel höghet i sin lifsåskådning, befans hafva varit blott en dröm och hennes äktenskap för- mädde ej skänka henne en enda stund af lugn lycka.

Sommaren hade varit ovanligt torr och het och alla träd och gräsmattor i stadens närhet voro för-

brända och öfverdragna med dam. Vattenledningsvattnet var alldeles ljumt och lifsmedlen på torgen halfskämda. Osunda ångor fylde gatorna och svåra febrar härjade i staden.

Ellinor hade aldrig förr tillbragt någon sommar i staden. Liksom alla förmögna Stockholmare hade hon alltid betraktat sommaren som en tid, ämnad för oblandad njutning, och hon hade liksom alla andra många gånger yttrat, att i vårt klimat med sin långa vinter kan man väl behöfva de fattiga sommarmånaderna till att frässa af naturens skönhet. Fru Arwidson brukade vanligtvis med sina döttrar tillbringa sommaren vid någon badort vid kusten, och Ellinors största nöje plägade vara att ute i en segelbåt eller i en bergskrefva vid stranden drömma bort sin dag. Aldrig hittills hade hennes njutning af hafvets storhet, den rena, upplifvande luften, de vackra färgtonerna öfver klipporna, störts af tanken på de många, som tillbragte sin sommar i de smutsiga gränderna i en stad. En vistelse i staden om sommaren var för henne ett tomt begrepp, helt enkelt en omöjlighet, hvarpå hon aldrig hade tänkt.

Och nu var man i början af September och hon hade ej på hela sommaren unnat sig en enda sådan dag af njutning och hvila.

Det var en söndagseftermiddag och hon gick långsamt med trötta steg hemåt. Hon kom från en fattigskola långt borta i Hornskroken, där hon meddelade religionsundervisning åt några af de mest för-

vildade och vanskötta barnen inom församlingen, sådana som man ej gärna mottog i de bättre friskolorna. Det var ej mycket uppmuntrande, det värf hon här åtagit sig. Dessa barn voro smutsiga, träsiga och fylde skolrummet med en kväfvande atmosfär af osnygghet; de voro ofta vanställda af sjuklighet eller misshandel, så att det kostade Ellinor en verklig ansträngning att se på dem eller taga dem i hand. Särskildt hade hon ondt af en stackars gosse som hade de rysligaste skrofulösa utslag och som hon aldrig kunde se på utan att formligen må illa; då hon stälde en fråga till honom såg hon ut genom fönstret eller ned i sin bok, och hon kunde aldrig öfvervinna sig själf ända därhän att klappa honom eller säga honom ett vänligt ord, oaktadt den stackars gossen var snällare än de flesta. Hon gjorde sig bittra samvetskval öfver att hon aldrig gick med kärleksfullt sinne till sitt verk utan tvärtom alltid med en inre motvilja.

Om hon åtminstone hade kunnat tro, att hela hennes sträfvan tjänade någonting till, att hon kunde rädda ett enda af dessa barn och göra det till en hederlig, nyttig och lycklig samhällsmedlem! Men detta var just hennes svåraste pröfning, hon hade ingen tro. Hon trodde ej på religionens makt att motverka naturanlag, dåliga exempel och fattigdomens frestelser. Ju djupare inblick hon fick i nöden och eländet, ju starkare greps hon af en pessimistisk lifsåskådning, som uteslöt alt hopp om förbättring i

samhällets olyckor. Öfvergången från hennes förra lyckliga och sorgfria fillvaro till det nya lifvet med dess tunga ansvar, dess stora kraf och dess skoningslösa afslojanden hade varit för stark för henne. Hon höll på att duka under däraf.

Hon gick långsamt den där söndagseftermiddagen och helt försjunken i tankar. Hon hade grubblat så mycket under dessa sista månader, att hon nu kände sig liksom utsliten. Hon orkade ej längre fasthålla tankarne kring något bestämdt ämne utan lät dem irra kring efter behag, och hon förvånades själf öfver den ytliga riktning de togo, då de sålunda fingo sköta sig själfva. Hon hade alltid ett behof af att tänka på något vackert, då hon gick från skolan. Nu tänkte hon på sin syster Tea och på de nya sommarbrevletter, som hon beskrifvit i sitt sista bref från Paris. Hvilken egen sammansättning af färger i den nya foulardklädningen, hon köpt sig. Men den klädde henne säkert väl. Och hon hade börjat bära sitt hår utslaget. Men var icke håret nästan för långt till hennes växt?

Den där konstnären, som hon skref så mycket om — han intresserade sig tydligen för henne. Tänk om det skulle blifva något af!

Hvad lifvet i Paris ändå måtte vara intressant! Den som kunde få resa dit! Först ombord på en af de stora ångbåtarne vid skeppsbron — fartyget lyfter ankar, det börjar fläkta friskt från hafvet! Ah, hvilken njutning bara att andas! Det uppstår en storm,

en härlig storm! Fartyget höjer sig och sänker sig — bröstet höjer sig och sänker sig af de djupa andedragen, det smakar salt på tungan, det duggar friskt saltvatten öfver ansigtet! — Så kommer man till Lübeck! Hvilken intressant, stämningsfull gammal stad! Järnvägsresan är kanske litet tröttande — men det går så fort på nattåg.

Då Ellinor öppnade dörren till sitt hem hade hon redan hunnit fram till Paris och Tea hade tagit emot henne på perrongen. Hon gick hastigt in i sitt rum, rullade ned gardinen mot eftermiddagssolen, som just låg på, tog af sig klädningen, som satt åt och därför besvärade henne i värmen, påtog en hvit peignoir och började lösa upp sitt hår. Om hon också skulle bära det utslaget liksom Tea!

Då fick hon se ett bref på sitt toalettbord. Det hade Teas handstil men ett svenskt postmärke. Hon skulle kanske inom kort få återse dem.

En stor nyhet! Tea var förlofvad med den unge målaren. Och de hade därför ändrat sin plan att stanna utrikes öfver vintern och nu voro de på hemväg, men då de hörde att det var så osundt i Stockholm, beslöto de att stanna vid vestkusten några veckor. Och nu måste Ella göra dem den glädjen att komma dit ned, hon behöfde väl komma ut litet, hennes bref läto så nedstämda och Tea hade hört af en bekant, som kom direkte från Stockholm, att hon såg så sjuk och affallen ut.

Tea slutade med att skildra hur härligt det var

just nu vid hafvet. Ett välgörande regn hade kommit der nere och liksom pånyttfödt hela naturen. Och de vackra nätterna sedan med Septembermånskenet och marelden i vattnet! Och de friska segelturerna utåt hafvet!

Adrian hade hållit aftongudstjenst i diakoniskapellet och sedan tillbragt en timme i fängelset hos en brottsling, som han förgäfves sökt förmå att bekänna. Han var beklämd och sorgsen då han kom hem och gick direkte in i sitt rum utan att uppsöka sin hustru. Han sökte hälst ensamheten då han var i den sinnesstämningen.

Men Ellinor hade hört honom komma. Han satt vid sitt skrifbord med armbågen på bordet och pannan i handen, då dörren gick upp för en snabb tryckning och hon stod på tröskeln.

Adrian sprang upp med ett utrop: »hvad skall detta betyda?»

Hon stod där alldeles sådan, som han hade sett henne den första aftonen i hennes hem. Den sjögröna atlasklädningen föll mjukt efter den slanka gestalten; och var det tygets egendomligt skiftande färg eller skenet af den nedgående solen, som gjorde att hennes ögon hade samma glans som fordom, hennes hy samma genomskinliga klarhet?

Han såg och såg på henne utan att tala och hela den poesi som omgaf deras första kärlek vaknade åter inom honom. Han glömde de tunga striderna, det misstroende, som smugit sig emellan dem,

då den ena ej längre förstod den andra, då den ene var för sträng och fordrande, den andra för svag och tviflande — han tänkte ej längre på att fråga hvarför hon stod där i denna dräkt, som så föga passade i det enkla hemmet — han gick fram till henne och tog hennes hand nästan med något af den blyghet, han hade känt den där aftonen, då han skulle knäppa hennes armband — han kysste handen, armen, och smekte sedan med båda händerna det ljusa, glanslösa, rika håret, som föll fritt öfver axlarna.

Ellinor mottog dessa smekningar alldeles passivt och med en frånvarande min. Det var första gången han såg henne likgiltig inför en ömhetsbetygelse af honom, och han började slutligen märka att det kommit något främmande i hennes väsende.

»Men hvad betyder egentligen alt detta?» utbrast han och släppte hennes hand. »Hvarför har du klädt dig som till en fest? Och hvarför — —?»

»Det betyder att jag längtar!» utbrast hon med lidelsefull häftighet. »Att jag längtar bort härifrån — att jag är trött på själförsakelse och strider — att jag vill njuta af lifvet, vill vara ung igen, vill vara vacker, fri och lycklig!»

Hon räckte honom Teas bref och han ögnade igenom det.

»Jag måste resa!» utropade hon. »Jag längtar så, att jag förlorar förståndet om jag ej får komma ut och andas litet ren luft. Jag känner det så, som skulle jag kunna bryta alla band, kasta alt öfver

bord, förspilla all livvets lycka och min själs salighet blott för en enda dag i en segelbåt med Tea — med de friska fläktarna från hafvet och den stora, tysta naturen omkring mig.»

Hennes häftighet förskräckte honom och han såg, att det kunde vara farligt att nu motsätta sig hennes önskan. Hur gärna hade han ej velat gifva vika, men han vågade ej. Han hade längesedan insett, att han gent emot henne begått just detta olycksaliga misstag, som han alltid velat undvika — att genom sitt personliga inflytande förmå en människa att bestämma sig för tron, utan att denna tro hos henne berodde på personlighetens afgörande och hjärtats fria val. Men då det nu en gång kommit till denna punkt kunde han ej lemna henne frihet att än en gång välja. Hon fick ej affalla, hon måste kvarhållas och framdrivas i tron, kosta hvad det ville. Och därför gick det ej an att söka lätta vägen för henne, ty endast genom offret går vägen till sanningen. Om också grubblet angrep hennes hälsa, ja, kanske hotade hennes lif eller hennes förnuft, så gick det ej an att lättsinnigt söka skingra det med andra intryck, det måste tvärtom fullföljas och genomlevas ända in i sina yttersta konsekvenser för att slutligen möjliggöra tillegnandet af en sann, personlig tro. Själförsakelse och forskning — detta var ju vägen, som om den troget fullföljdes slutligen måste leda till målet. Blott ingen vek känslomhet i falsk kärlek

sökte taga bördan från henne, så skulle och måste dess tyngd slutligen drifva henne till korsets fot.

Han såg på henne med det smärtsamma hopdragande af ögonbrynen, som var honom eget och som gaf ett uttryck af vekhet åt de eljest stränga dragen.

»Jag kan ej låta dig resa bort i din nuvarande sinnesstämning», sade han. »Jag kan ej låta dig under några veckors förströelser göra om intet alt hvad du under denna sommar mödosamt vunnit.»

»Och hvad har jag då vunnit?» utbrast hon. »Det är inte bara min hälsa och min själsfrid, som du sätter på spel, om du nekar mig att resa — det är också just det, som du ville främja — min tro — min kärlek — alt — —!»

»Och tror du då, att detta mindre sättes på spel, om du återvänder till verldslifvet?» sade han strängare.

»Du nekar mig således att resa?» frågade hon i en ton, som nästan lät utmanande. »Du gör din myndighet som make gällande — du säger rent ut: 'jag förbjuder dig att resa'. Gör du det?»

»Jag hoppas du aldrig skall tvinga mig att begagna ett sådant språk», svarade han, smärtsamt berörd af hennes ton. »Du skall nog själf inse, då du blir litet lugnare — —»

»Du hoppas, att jag inte skall tvinga dig att begagna ett sådant språk», eftersade hon gäckande.

»Du anser dig således i alla fall berättigad att säga till mig: jag förbjuder — jag befäller. Ock du räknar på att finna mig undergifven — enligt skriftens fordran — men du misstar dig. Jag har inte längre någon tro på skriften — och hvad jag längtar efter det är att göra uppror — mot dig, mot Guds ord, mot alla de band och bojor, som nedtrycka mig.»

Hon störtade ut och in i sin sängkammare, där hon häftigt gråtande sjönk ned på soffan.

Hon satt länge uppe på natten och väntade på, att hennes man skulle komma in och uppsöka henne, men han kom ej. Han tillbragte hela natten vid sitt arbetsbord, något som ej så sällan inträffade.

Ellinor somnade slutligen in på soffan men vaknade i morgongryningen och sprang då upp och öppnade fönstret. Det var en kväfvande stillhet i luften; hela naturen tycktes stå i andlös förbidan och lyssna efter suset af en enda frisk fläkt, af en droppe regn.

Hennes beslut var nu fattadt; hon började lägga ned alla sina klädningar i sin reskoffert samt plockade fram länge glömda smycken, spetsar och handskar.

Då klockan blef närmare 6 väckte hon jungfrun och tillsade henne att gå ut och skaffa en åkare.

Som hennes mans rum låg på andra sidan om salen hade han ej hört henne; men just som hon fullt resklädd och med slöja för ansigtet kom ut från sitt rum mötte hon honom vid dörren.

Han studsade och frågade hvart hon ämnade sig.

»Jag sade dig det i går», svarade hon med bortvändt ansigte.

Han drog ihop ögonbrynen och blef mycket blek.

Häftiga ord kommo honom på läpparna, men han beherskade sig, vände sig hastigt om och ville gå tillbaka till sitt rum.

Hon gick fram till honom och lade bedjande sin hand på hans axel samt tittade upp under slöjan med fuktiga ögon.

»Förlåt mig om jag handlar orätt», sade hon. »Men jag känner att jag måste bort. Din hand är lite för stark för mig. Den leder mig så att jag hindras att se min väg själf. Jag tror att jag bättre skall förstå dig och hvad du fordrar, om jag kommer bort från ditt omedelbara inflytande på en tid.»

Han kastade plötsligt sina armar om hennes lif och drog henne våldsamt intill sig.

»Förstår du inte, att jag är rädd för att mista dig?» utbrast han. »Tror du inte jag ser, att du sakta men säkert glider undan från mig? Och tror du inte jag känner det förfärliga däri, att jag hellre skulle se dig affalla än gå förlorad för mig?»

»Jag skulle inte kunna lefva utan dig», sade hon innerligt. »Men lifvet *med* dig är mer fordrande än hvad som motsvarar mina krafter. Då jag kommer tillbaka skall jag kanske vara starkare.»

Hon slet sig ur hans armar och skyndade ut och upp i droskan, som väntade.

Det var med beklämdt hjärta hon steg upp i

järnvägskupén. Men kort efter det' tåget hade satt sig i rörelse började det rycka och slita i gardinerna för de öppna fönstren. Hon sträckte sig ut för att fånga gardinen och kände då något vått på sin hand. Strax därefter började det susa och prassla. Det mörknade till, och nu — nu bröt det löst! Hvilken härlig, vederkvickande skur! Hon tittade ut, den sista skymten af staden var försvunnen, rundt omkring bara skog och sjö, gräsmattor och träd, hvilkas grönska liksom uppstod på nytt inför hennes ögon. Hon var ensam i damkupén; hon reste sig upp, rätade ut bröstet och drog ett djupt andetag. Gud ske lof, den förfärliga tryckningen kring hjärtat hade gifvit med sig; hon kände sig åter fri och ung och ilade med snälltågsfart tillbaka till lifvet och lyckan.

Hvad Tea var vacker där hon stod på ångbåtsbryggan och vinkade till system, då ångbåten höll på att lägga till. Solen hade något brynt hennes ljusa hy men hade till ersättning gifvit den en friskhet, som gjorde Ellinor riktigt godt att se, då hon i tankarne jämförde den med sin egen, gulbleka färg.

Och det klädde henne verkligen mycket med det utslagna håret; hade hon klippt det kortare eller hade hon själf vuxit? Det var ju alldeles lagom långt för att förträffligt uppbäras af hennes figur! Ja, hon hade verkligen vuxit och hennes gestalt hade utvecklats sig till full kvinlig mognad.

Ångbåten gjorde något långsamma och klumpiga manövrer för att landa, och Ellinor stod under tiden med kikare för ögonen och studerade hvarje detalj i systemens utseende.

Hvad hennes ögon blifvit djupa och glänsande!

Och hennes drägt sedan! hvilken utsökt sammansättning af motsatta och dock hvarandra kompletterande färger! Sådan hon stod där, vinkande med parasollen och näsduken, leende, rodnande och då och då kastande en förstulen slängkyss till systemen, syntes hon Ellinor som ett förkroppsligande af all lifvets skönhet och fullhet. Och det låg något mer än blott systerlig ömhet i det famntag, hvarmed hon hälsade henne, då hon slutligen kom ned på bryggan.

Hand i hand och lifligt samtalande gingo de framåt vägen till den vackra villa, som fru Arwidson hade hyrt och som låg högt med utsigt öfver hafvet. I skuggan af en djup veranda funno de modern, och Ellinor kastade sig i hennes armar med ett starkare utbrott af ömhet än hon någonsin förr visat och satte sig sedan på en pall vid hennes fötter, lutade smeksam hufvudet i hennes knä och höll Teas hand mellan sina båda. Hon var i en sällsamt vek sinnesstämning och kände sig obeskrifligt lycklig.

Tea och modern utbytte betydelsefulla och beklagande blickar, då de sågo hur klen och affallen hon såg ut. Men de ville ej såra henne med att göra någon antydan härpå, då de voro öfvertygade om

att det berodde på att hon var olycklig i sitt äktenskap. Tea hade för sin del alltid varit öfvertygad om att så skulle gå; hon visste nog, att Adrian skulle blifva alt annat än en god äkta man.

Emellertid gjorde de nu alt hvad de kunde för att omhulda och muntra den sjuka. Tea gick efter en solfjäder och satte sig att fläkta systemens heta panna; fru Arwidson satte fram frukter och iskyld champagne och sodavatten. Rollerna voro ombytta; förr hade det alltid varit Ellinor, som varit den skyddande och omhuldande för både mor och syster; men nu kände hon sig så oändligt trött och hade ett sådant behof af den litet klemmande kärlek, som hon aldrig förr fått åtnjuta.

Fram emot aftonen kom Teas fästman, en välväxt ung man i hvita linnekläder och med en slokig filthatt samt långt, litet buckligt ljust hår och skägg. Han hälsade Ellinor med en viss nedlåtande välvilja, som först förundrade henne, men hvars orsak hon snart förstod. Tea föreslog en segeltur följande dag, och då Ellinor ej syntes hågad härför, inföll Bernhard med gäckande allvar: »Kära Tea, det är ju söndag i morgon. Du inser väl, att din syster inte kan — hvad skulle hennes man säga? Att på söndagen njuta af Guds sköna natur — det är en dödssynd. Den dagen måste man sitta instängd i en kyrka och om man också inte kan låta bli att somna i den kvafva luften, så är det i alla fall nödvändigt — —»

»Bernhard!» afbröt Tea, förebrående — och til-

lade hviskande: »mins du då inte, att du lofvat mig att låta henne få vara i fred?»

Ellinor förstod genast altsammans — moderns och systemens medlidsamma deltagande, den unge konstnärens knappast dolda missaktning. Hon visste ju af egen erfarenhet huru man ute i verlden betraktar en person, som blifvit pietist — nästan som en sinnessjuk, med hvilken man icke talar i de ämnen, som beröra hennes fixa idé. — Det hade en gång hänt att en af hennes väninnor plötsligt blifvit omvänd och från att vara en ifrig fritänkare med ens blifvit fanatiskt religiös. Huru hade icke alla beklagat henne, ja, Ellinor hade t. o. m. fått ett visst förakt för henne såsom en inkonsekvent och ytlig karaktär, som ej förmådde blifva trogen sig själf. Och nu hade hon själf visat sig lika inkonsekvent, hon hade svikit sina gamla ideal och omfattat en lifsåskådning, som egentligen var främmande för hennes natur.

Under den första tiden kände Ellinor sig så angripen af den starka hafsluften att hon tillbragte nästan hela dagarna på verandan. Men efter en veckas förlopp lyckades Tea öfvertala henne att deltaga i en segeltur, om hvilken hela den ännu kvarvarande delen af badsällskapet hade förenat sig. Man skulle segla ut på morgonen, gå i land på en vacker skogklädd holme för att äta middag och ej återvända förr än på aftonen.

Det var ett festligt skådespel den lilla flottiljen erbjöd nere vid hamnen i morgonbelysningen; flaggor

och vimplar fladdrade från alla master, en frisk bris fylde seglen, som just höllo på att hissas, och på bryggan vimlade brokiga, lätta sommartoaletter. Ellinor hade låtit öfvertala sig af Tea att taga en klädning, som Tea hemfört för hennes räkning från Paris och som var nästan extravagant modärn; och där hon nu stod bland de andra på bryggan gjorde hon intryck af en vanlig verldsdam och unga herrar kommo och presenterade sig för henne, skämtade med henne och funno henne »pikant». Hon var också riktigt uppsluppet glad denna dag; hon deltog i springlekar och krocketspel och var för öfrigt bland de mest verksamma vid anordnandet af måltiden.

Som vanligt vid sådana tillfällen fördröjde man sig längre än ämnadt var; och när slutligen alla voro inskeppade hade vinden mojnadt af, seglen hängde slappa och det tycktes ej vara någon utsigt för att man skulle kunna komma hem på den sidan om soluppgången. De flesta båtarna voro visserligen små och kunde ros, men manskapet var otillräckligt och herrarne föga hågade att anstränga sig.

Det fans en däckad båt och på den togo alla de äldre och ömtåligare plats; ungdomen samlade sig i småbåtarna, mycket road af utsigten att få tillbringa en natt på hafvet.

Tea drog Ellinor med sig i en båt, där den ungdomligaste och gladaste skaran samlades. Man gjorde upp program för natten, hvar och en skulle bidra att förströ sällskapet; en skulle sjunga, en

annan blåsa flöjt, en skulle deklamera något poem ur minnet, en annan berätta en saga och en tredje hålla en improviserad föreläsning. Tea skulle rita karrikatyren öfver ämnen, som af de andra uppgåfvos.

Som detta måste ske vid full dager fick Tea första numret på programmet; och snart cirkulerade under stormande munterhet en mängd små papperslappar med karrikerade porträtt af alla möjliga kända personer, hvarvid sällskapet i de andra båtarna ej håller skonades.

Ellinor hade ej velat åtaga sig något bestämdt åliggande; hon hade förklaradt, att hon ville låta det bero på stundens ingifvelse.

Det var en fullständigt klar natt och de sågo alla stjärnor tändas och slockna, månen gå upp och gå ned, de sågo morgonrodnaden och soluppgången och alla dessa nattens och dagens växlande fenomen, som de flesta af dem kanske aldrig förr hade iakttagit i sitt sammanhang.

Alt efter som natten framskred blef sällskapet ombord tystare; en viss poetisk stämning kom i stället för den förra munterheten, och sångerna, föredragen och sagorna fingo en alt allvarligare prägel.

Ellinors något konstlade munterhet hade också alldeles försvunnit. Var det trötthet eller hemföll hon åter åt sina grubblerier, efter hon satt där så tyst och försjunken i sig själf och bara stirrade ned i vattnet?

Det var den mörkaste tiden på natten kort före

soluppgången. Luften, som eljest varit ovanligt mild, hade plötsligt afkyllts, damerna fröso i sina tunna dräkter och slöto sig tätt tillsammans med armarna om hvarandras lif. Det hade mulnat till, så att hvarken månen eller stjärnorna längre syntes; det var just ingenting vidare att se rundt omkring det mörkande vattnet. Till och med de mest romantiska i sällskapet började i all stillhet önska att de läge i sina varma sängar.

Det var Bernhards tur att sörja för underhålningen och söka lifva stämningen. Han steg upp för att hålla ett föredrag.

»Solen, månen och stjärnorna», började han med komisk patos, »vägra oss i detta ögonblick alla sitt ljus. En naturlig förstämning har gripit oss. Och här står jag med den förmättna afsigten att genom mina ord söka skingra det mörker, som i denna stund omger oss. Mitt herrskap, när man saknar och längtar efter någon, som man håller kär, hvad kan man då göra bättre än tala om den saknade. Låt oss därför tala litet om solen, månen och stjärnorna, och låt oss också i vår hågkomst innesluta vinden, som vägrat att med sin närvaro underhjälpa vårt framåt-skridande. Ja, tro nu bara inte, att jag ämnar hålla en astronomisk föreläsning! Då jag säger, att vi skola tala om solen, månen och stjärnorna, är detta blott ett symboliskt uttryckssätt — jag menar egentligen, låt oss tala om det sköna — låt oss tala om njutningen, nöjet, lyckan och — hm — om kärleken.

Det är ett vidsträckt ämne, det är sant, och jag tänker inte häller läsa upp någon kria öfver det. Låt oss blott komma öfverens om en sak», han kastade en blick på Ellinor — »att det skulle vara dåraktigt att icke begagna alla de tillfällen till oskyldig njutning — jag sade *oskyldig*, mina damer — som erbjuda sig i lifvet. De vise ha mycket grubblat på konsten att göra guld. Hvarför? Emedan de insågo, att lifvets njutningar äro alt för svåråtkomliga för de flesta, och att man ej kunde göra mänskligheten en större välgerning än om man förskaffade njutningen en allmännare spridning. Sådana begrepp som pligt, försakelse o: d. äro egentligen tillkomna för att människor skola ha något att trösta sig med, då lyckan tyvärr ej räcker till för alla. Men lyckan är i alla fall lifvets egentliga mål, det hvarefter vi alla sträfva, hvar och en på sitt vis. Och den lycka jag för min del prisar högst af alt, det är skönhetsens och kärlekens lycka. Lefve solen, månen, stjärnorna och vinden! Lefve upplysningen, kärleken, skönheten och framåtskridandet! Hurra!»

Han svängde sin hatt i luften och de öfriga herrarne instämde i hans lefverop. Men damerna sågo något betänksamma ut och Tea kastade en orolig blick på Ellinor.

Hvar och en hade uttömt sin förmåga att roa de andra; det var endast Ellinor som ännu ej hade gifvit sitt bidrag. Man började nu ifrigt uppmana henne att låta höra någonting.

Hon läste versen med låg, litet darrande stämma och sänkta ögon. Men då hon slutat såg hon plötsligt upp med glans i ögat, lutade hufvudet tillbaka mot seglet och sade med ögonen vända uppåt och liksom halft för sig själf: »det tycker jag är *stort*. Njutningen må ha sin skönhet — *offret* är dock ännu skönare».

De blef tyst i båten efter detta. Bernhard syntes hågad att inlåta sig i dispyt men återhölls af Tea. De andra sågo förvånade på Ellinor; nyss hade hon ju varit som en af dem, och nu hade hon med ens blifvit dem så främmande.

En viss förstämning och trötthet hade bemäktigt sig alla. En och annan af damerna slumrade in mot den andras axel, herrarne gingo fram i fören och tände sina cigarrer för att lifva upp sig.

Men plötsligt vaknade alla upp och det blef lif och rörelse bland sällskapet. Morgonrodnaden började visa sig och soluppgången åtföljdes af en frisk bris, som med ens kastade båten på ena sidan. Inom kort ilade hela den lilla flottiljen med svällande segel hemåt, musiken spelade upp, man viftade till hvarandra från de olika båtarna och hurrade och snart var skämtet och munterheten åter i full gång.

»Jag är så glad att du varit med oss i dag», sade Tea till sin syster, då de återkommo hem och gingo in i sitt rum för att försöka att sofva några

timmar. Du såg också riktigt uppkryad ut. Jag tror bestämdt att du haft roligt.»

Ellinor svarade ej. Hon höll på att fläta systems långa hår, som trasslat sig af blåsten, och hon blef nu sittande tankfull med en länk af flätan i hvardera handen. Plötsligt böjde hon sig ned öfver systemen, som låg på knä framför henne, lutade sitt hufvud emot hennes och utbrast: »Gud låte dig blifva lycklig, lilla syster! — Jag tror och hoppas att det finnes många vägar till Honom. Den ena går genom solljus och lycka — den andra genom mörker och strider och det är ej vi själfva som göra valet. Gud gör det för oss och mot hans beslut förmå vi intet».

»Och du, Ella!» sade Tea och vände sig emot henne samt lade armarna i hennes knä och såg upp i hennes ansigte. »Du har således afsagt dig alt hopp om lycka?»

»Ja, Tea, på den väg jag beträddt vänder man icke ostraffadt tillbaka. Jag trodde ett ögonblick, att det ännu stod mig fritt att välja — men i dag har jag funnit hvilket öfverstigligt svalg som skiljer mig från mitt forna jag. Du kan inte tro, hvad jag kände mig gammal och främmande och ensam ibland eder. Jag försökte att hängifva mig åt nöjet och glädjen, men jag kunde det inte. Må andra njuta af lifvet och vara lyckliga i sin sorglöshet! Men för den, som en gång blickat ned i det bottenlösa djupet af forskningens och sanningstörstens afgrunder — för den, Tea, finnes ingen återgång. Lättsinne eller för-

tviflan — dessa äro de enda alternativ lifvet erbjuder. — Men jag vill hållre att du skall vara lätt-sinnig än förtviflad, min Tea», tillade hon vekt och kysste henne på pannan.

»Men för mig, som en gång börjat att dricka ur förtviflans bägare» — hon sköt undan Tea, reste sig upp och gick framåt golfvet med sänkt hufvud och knäppta händer — »för mig finnes ingen annan möjlighet än att tömma den till sista droppen!» Hon stod stilla en stund i samma ställning och det långa, ljusa håret föll ned öfver pannan och ända till medjan.

»Ella!» sade Tea, sorgset.

Hon lyfte hastigt upp hufvudet, strök tillbaka håret och räckte Tea handen. »Var inte ledsen för mig!» sade hon med ett svagt leende. »Kanhända skall jag slutligen på botten af bägaren finna de tre äkta perlorna: tron, hoppet och kärleken.»

Den heta sommaren efterträddes af en regntid, som aldrig tycktes vilja taga slut. Himmelen var liksom öppen och det öste ned både natt och dag.

Arwidsons voro återkomna till Stockholm och det nyförlofvade paret var oupphörligt på visiter och bjudningar. Tea hade aldrig tyckt om sin svåger men hon gjorde det nu mindre än någonsin, då hennes fästman uttryckte den lifligaste antipati för honom och så mycket som möjligt undandrog sig hans sällskap. Han påstod, att Adrian lade ett sådant band

på sällskapslifvet, att atmosfären i rummet blef tryckande för andedräkten, blott han trädde in. Följden blef ett litet kyligare förhållande mellan systrarna, som blott föga träffades under de första veckorna efter deras hemkomst.

Ellinor kände sig mer än vanligt beklämd och tycktes ej hafva haft någon nytta för sin hälsa af vistelsen vid kusten. Det föreföll tvärtom som om hon gick och bar på någon smygande sjukdom, och en söndagsmiddag då Adrian kom hem från gudstjänsten, i hvilken hon förklarat sig ej orka delta, fann han henne sängliggande.

Det var en liten bjudning hos Arwidsons för några af Teas flickvänner samt ett par unga målare, kamrater till hennes fästman. De höllo på att inöfva några tablåer, i hvilka de snart skulle uppträda på stora teatern vid ett sällskapsspektakel för välgörande ändamål, och stodo just uppställda midt på golvet i pittoreska ställningar och i full kostym, då Adrian helt oväntadt inträdde i salongen.

Bernhard mumlade harmset ett slags finare svordom vid detta ovälkomna afbrott, Tea sänkte sin spira som hon höll i handen och gick honom till mötes.

»Kära Adrian, jag kunde verkligen aldrig tro, att du skulle komma till oss på en söndag, annars skulle vi väl inte stält till detta i dag. Men du behöfver ju inte se dig omkring — vill du inte gå in i lilla förmaket, så skall jag säga till mamma att du är här.»

»Låt mig genast tala vid henne!» inföll han i häftig ton.

»Men får jag inte lof att presentera dig för damerna!» sade Bernhard. »Du bör veta att du befinner dig i förnämt sällskap. Där ser du älfdrötningen, den sköna Titania själf, och här — men kanske du ämnar dig på spektaklet och föredrar att då blifva öfverraskad?»

Adrian kunde ej beherska sin sinnesrörelse.

»Jag måste tala vid min svärmor, genast!» utbrast han. »Hvar är hon?»

Han öppnade utan vidare dörren till fru Arwidsons sängkammare och följde efter Tea dit.

»Det är den mest ociviliserade människa, jag någonsin sett», utbrast Bernhard förargad. »Om ni nu gå i kyrkan nästa söndag, mina damer, så kunna ni vara säkra på att bli uppbyggda med en dundrande straffpredikan öfver sabbatsbrott.»

Det dröjde länge innan Tea kom tillbaka in och hon visade sig då i kappa och hatt.

»Mamma och jag måste åka bort genast», sade hon, med möda återhållande gråten, som steg henne upp i halsen. »Ella är så förfärligt sjuk.»

Hon hade ett häftigt frossanfall, då de kommo dit. Läkaren, hvilken Adrian underrättat på vägen till Arwidsons, hade hunnit dit före dem.

»Det är väl en svår förkylning?» sade fru Arwidson, som hade den fixa idén att alt ondt kom af förkylning.

»Ah, frun med sina ständiga förkylningar!» utbrast den icke särdeles humane doktorn. »Hon är utpinad, det är hela saken. Bleksot i yttersta stadiet — knapt en bloddroppe kvar i kroppen — ja, utpinad är hon — —»

»Utpinad!» upprepade fru Arwidson, som var mycket rädd för att motsäga doktorn men dock gärna ville ha en förklaring på ett så grymt ord. »Det kan jag inte förstå.»

»Jaså, det begriper inte frun!» — han vände sig tvärt emot henne. »Har frun glömt hur det var med henne redan i våras? — ingen sömn, ingen matlust — sade jag inte redan då, att hon var öfveransträngd och att det var nödvändigt att hon kom bort och fick förströ sig litet. Men hvad gjorde frun i stället? Lät henne gifta sig — och med en sådan man till på köpet! Och så stanna i Stockholm hela denna osunda sommar — och gå omkring i stugorna och sitta i kyrkan hvar söndag — och frun undrar ändå på att jag säger, att hon är utpinad.»

»Men nu har hon ju varit vid vestkusten ett par veckor», vågade frun invända. »Och det tycker jag borde gjort henne godt. Men hon var så tunnklädd, då hon var hemma i torsdags, att jag just var rädd att hon skulle förky—», hon stannade midt i meningen vid doktors otåliga åtbörd.

»Hade hon inte varit vid vestkusten hade hon kanske hållit sig uppe något längre», invände han. »Kan inte frun begripa, att just dessa hastiga omby-

ten af luft tagit för mycket på hennes krafter. Hade hon blifvit borta ett helt år — och allra hälst, hade det varit möjligt att helt och hållet skilja henne från mannen, så kunde hon kanske ha repat sig.»

»Kunde kanske —», upprepade fru Arwidson bleknande. »Doktorn tror då, att det är så allvarsamt?»

»Ja, det är så pass allvarsamt, det kan vara, ty hon har ju inte ett spår till krafter att bygga på.»

Med dessa föga tröstande ord gick den knarrige men som läkare outtröttlige doktorn.

Han kom igen flere gånger om dagen. Den sjuka var mycket plågad de första dagarna. Hon hade oupphörliga uppkastningar och frossanfall, som räckte hela timmar, dessemellan feber. Hon hade dessutom flygande nervsmärtor i alla leder, och det enda som lindrade dessa var en sakta men oafslätlig gnidning. Adrian kunde stundom ligga på knä vid sängen en hel timme utan afbrott och stryka henne på händerna och uppåt armarna samt mellan axlarna, der i synnerhet smärtan satte sig. Hon hade en mängd infall och nycker och var mycket svår att tillfredsställa. Än klagade hon öfver, att hans händer voro för kalla, än voro hans rörelser för hastiga eller han lyckades ej påträffa det rätta stället, där det gjorde ondt. Ingen annan än modern fick ge henne medicin; om sköterskan räckte henne den, påstod hon, att hon tagit orätt flaska. Och Tea ville hon jämt se sittande vid sängfoten i ljusa och vackra toaletter, som hon stän-

digt föreslog henne att byta om. »I morgon vill jag se dig i den blå — blått klär dig bäst — sedan måste du också en dag taga den nya, broderade.»

Då modern en gång kom in svartklädd började hon gråta och sade, att hon ej ville att de skulle gå sorgklädda efter henne — hon kunde ej fördraga svarta klädningar. Hon talade också emellanåt om sin graf — att de skulle lägga mycket blommor på den och plantera träd omkring den — »inte granar eller cypresser, de äro så dystra, men aspar — de ha så granna färger på hösten och så tycker jag om den där sakta skälfnings på bladen — det är som ett hjärta, som klappar och klappar och aldrig finner någon ro».

Adrian försökte flere gånger att leda hennes tankar in på allvarligare ämnen, men det föreföll som om hon bäfvat tillbaka härför, och hon ville ej gärna vara ensam med honom. Hennes tal och tankar blefvo också allt mer och mer oklara. Febern kom på flere gånger om dagen och då talade hon oafslåligt, men utan att de omgivande kunde fatta hvad hon sade. Dessemellan hade hon den förfärliga dödsfrossan, som af inga medel kunde stillas, och då låg hon hela tiden och jämrade sig med näsduken mellan tänderna.

Stundom hade hon liksom plötsliga glimtar af klarhet och reda. En gång, då hon länge hade legat och stirrat rätt framför sig, utbröt hon med ens helt högt: Räckert icke lifvet till — må du — må du»

— Tankarne tycktes vara på väg att förvirras igen, och hon vände sig ängsligt frågande till sin man.

»Hur var det — hur var det sedan?»

Han ifylde med stämman till hälften kväfd af sinnesrörelse: »må du villigt gå i döden».

Och nu upprepade hon högt och med något som nästan lät som jubel i stämman:

»Räcker icke lifvet till, må du villigt gå i döden».

Doktorn kom i det samma och hörde dessa ord. Då han lemnade den sjuka bad han i häftig ton att få tala med Adrian.

»Är det pastorns uttryckliga afsigt att ta lifvet af henne?» sade han, »så säg bara ifrån, ty då tvär jag mina händer och sätter inte vidare min fot här i huset.»

»Hvad menar doktorn?»

»Hvad är det för uppbyggliga saker ni förströr henne med? Hvad var det för en grafik salmvers hon upprepade just då jag kom in?»

»Hennes själ sysslar med stora och viktiga frågor», svarade Adrian. »Det hvarken kan eller vill jag hindra.»

»Hennes *själ* — nå, man kan ju kalla det som man vill. »Hjärnan är öfverretad af febern — och det är af vikt att söka hindra tankarne att arbeta så oupphörligt. Ni måste söka jollra bort allt det där — prata om allt möjligt lätt och ligkiltigt, kort sagdt, laga så att hon inte tänker. Och framför allt, låt henne inte ana hur allvarsamt hennes tillstånd är

— vi måste i det längsta söka hålla henne vid godt mod.»

»Till en sådan lögn skall jag aldrig samtycka», svarade Adrian med häftighet.

»Men jag som läkare skall håller aldrig samtycka till edra galenskaper», bröt doktorn ut. »Jag förbjuder bestämdt hvarje samtal, som kan på minsta sätt uppröra henne.»

»Intet förbud i världen skall hindra mig från att göra min högsta pligt emot henne», svarade Adrian dödsblek och med hopdragna ögonbryn.

Doktorn vände sig till Tea, som varit närvarande vid det häftiga meningsutbytet mellan de båda männen och flere gånger varit frestad att blanda sig däri för att understödja doktorn.

»Jag förlitar mig på vår lilla fröken i denna sak», sade denne nu till henne och tog henne helt förtroligt under hakan. Han kunde aldrig komma ihåg, att hon ej längre var den lilla flickan, som han brukat låta rida ranka på sitt knä. »Vi skola ju inte tillåta att vår syster oroas, eller hur?»

»Jag skall göra allt för att hindra det!» utbrast hon med eftertryck och kastade en utmanande blick på sin svåger.

Han bevärdigade henne ej med något svar; han vände henne ryggen och gick.

»Jo, jag har sett så'na där läsare förut vid dödsbäddar», sade doktorn uppbragt. »De äro alltid ohandterliga, liksom alla människor, som äro beher-

skade af en fix idé. En själ — en odödlig själ — det är nu deras monomani.»

»Men — doktorn! — en odödlig själ — det måste vi väl ändå alla tro på. Annars vore döden något förfärligt!»

»Hvem nekar till, att döden också är något förfärligt?» inföll doktorn kärft. »Men just därför ska vi väl inte göra den ännu värre genom att inte unna en arm varelse åtminstone lite lugn och ro i det sista.»

Det var en morgon i gryningen. Den sjuka hade haft en ovanligt lugn natt, febern som på kvällen varit häftig som vanligt hade aftagit fram på natten och nu hade hon sofvit i ett par timmar. Tea hade vakat sedan midnatt och Adrian uppmanade henne att gå till hvila. Men hon vågade ej gå; hon väntade att systemen skulle vakna vid full sans och ville ej lemna henne ensam med honom.

Hon satt därför kvar fastän ögonen allt mer kröpo ihop af sömn och hufvudet emellanåt sjönk ned på bröstet.

Adrian hade lagt sig på soffan och slumrat in, då en svag stämman hördes från sängen.

»Lite vatten!»

Tea var genast uppe och räckte henne det.

»Hvar är mamma?»

»Hon har gått och lagt sig, då hon såg att du sof så godt.»

»Det var bra. Stackars mamma, hon orkar inte så mycket. Har jag feber?»

»Jag tror knapt. Du käns så sval.»

»Ja, jag tror jag börjar frysa. Du skulle inte gifvit mig vatten. Hvar är mamma?»

»Hon ligger i nästa rum. Skall jag gå efter henne?»

»Nej, nej! Hvar är Adrian?»

I det samma kände Tea en hand på sin axel, och då hon såg upp stod Adrian bakom henne, men dold af en hög skärm, som blifvit framflyttad till hufvudgården.

»Var god och gå ut», hviskade han. »Jag vill vara ensam med henne.»

Tea reste sig upp från sin knäböjande ställning vid bädden och beredde sig att svara, men han fattade om hennes handled och drog henne ut ur rummet.

»Nej, Adrian!» utbrast hon, då de kommo utanför dörren. »Du får inte skaka upp henne nu. Du måste inse, hur farligt det skulle vara.»

»Jag kan inte dröja, jag vågar inte, säger jag dig. Detta tillfälle kanske inte återkommer. Hur kan jag låta henne gå bort till den eviga domen utan förberedelse?»

»Har då inte hennes lif varit en tillräcklig förberedelse? Om inte hon är beredd, som har försakat och stridt så mycket, då vet jag inte — —»

»Ack, kom inte i en sådan stund som denna med den där vanliga godtköpsmoralen och tro inte,

att man försonar Gud med sådant. Tror du, att något människolif, hur rent det än må synas i våra ögon, kan bestå inför den helige. Hvad Han fordrar det är tro — tro och kärlek — och det är just hvad som fattas henne.»

»Och det tror du, att du kan skänka henne» sade Tea gråtande af ångest och förtrytelse. Hon höll fast i dörrlåset för att hindra honom att gå in.

»Låt mitt eget samvete få afgöra detta», sade han och lade sin hand på hennes för att taga den bort från låset. Han var blek och det strömmade tårar till hans ögon. »Tror du inte, att jag ville skona henne —» framstammade han med skälfvande läppar.

Tea hade aldrig förr sett honom visa så mycken vek känsla; hon släppte låset och gick åt sidan. Han gick in och stängde dörren efter sig.

Ellinor märkte genast hans upprörda utseende. Hon såg på honom med en klar, vidöppen blick och sade:

»Skall jag dö nu?»

Han satte sig på sängkanten och då han märkte att hon låg i en begynnande frysning lutade han sig tillbaka mot kuddarna, omslöt henne med sina armar och lade hennes hufvud mot sin axel — på det sättet brukade han ibland lyckas att mildra frossanfallet.

Hon upprepade sin fråga, denna gång med lägre stämma.

»Skall jag dö nu?»

»Om så är Guds vilja — är du rädd att dö?»

»Nej», sade hon och lade hufvudet tyngre tillbaka mot hans axel samt slöt ögonen. »Jag är så trött.»

Han drog henne ännu fastare intill sig och vidrörde hennes panna med sina läppar.

»Du har då inga tvifvel längre?»

»Nej», sade hon och slog upp ögonen med något af den forna glansen i blicken. »Nu får jag ju snart alla gåtor lösta.»

»Men du tror dock på, att Kristi blod renat dig från alla synder?»

»Jag behöfver ingen tro nu — jag får ju snart vetande i stället.»

»Nej, nej, så får du inte tala. Guds vilja är, att vi *här* skola tro för att *där* få veta. Här är det vi måste göra vårt val.»

Hon slöt åter ögonen och det for ett plågadt drag öfver hennes ansigte, som gaf honom ett styng i hjärtat.

»Jag orkar inte», sade hon i en klagande ton. »Jag är så trött — så trött.»

Det lät som ett vädjande till hans förbarmande, och han kände sig ur stånd att fortsätta. Nu genomilades hon af en häftig skakning och tänderna började klappa. Han drog upp filterne omkring henne och räckte ut handen efter ringklockan, men hon hindrade honom.

»Nej, jag vill inte ha varma krus», sade hon. »Febern är strax här — det blir ingen svår frossa denna gången — jag är redan varm, fast jag fryser — känn!»

Hon lade sin panna mot hans kind och han kände att den brände het, fastän hon ännu skäljde af frossan. Om några ögonblick skulle kanske medvetandet åter vara borta — han måste göra ännu ett försök att tala.

»Vill du inte försöka att fasthålla denna enda tanke», sade han med oändlig ömhet och kärlek i stämman, liksom sökte han förmildra verkan af de stränga ord, han nödgades uttala — »det gifves ingen frälsning utan tro.»

Blodet började stiga henne åt hufvudet.

»Hvarför ger då inte Gud mig denna tro?» sade hon. »Jag kan ju inte själf taga den — och jag har bedt honom, jag har lidit, försakat, marterat mig för att finna den? — Din Gud är en blodtörstig, hämdgirig, hjärtlös Gud och jag älskar honom inte —» hon satte sig upprätt i sängen och febern brann i hennes ögon. Hennes tal började blifva otydligt och ögonen irrade ängsligt och sökande kring rummet. »Hvar är han — hvar är han — jag ser honom inte — bed honom komma hit — hvarför kommer han inte — han kommer aldrig då jag ropar på honom — mamma, mamma!» ropade hon plötsligt i stark ångest. »Hvarför kommer inte mamma, då jag ropar

på henne. Tea — Adrian! Hvarför gå ni alla ifrån mig?»

Tea kom inspringande vid hennes rop. Hon satt då upprätt och plockade ifrigt med händerna på täcket, upprepande oupphörligt fullkomligt mekaniskt och mer och mer otydligt de sista ord, som stannat i hennes medvetande: »Han kommer aldrig, då jag ropar honom — han kommer aldrig — jag ropar — kommer — jag ropar aldrig — han kommer — — —»

Slutligen sjönk hon utmattad ned emot dynorna och låg stilla med slutna ögon.

Tea låg gråtande på knä vid bädden.

»Har du nu gifvit henne den tro och kärlek, som fattades henne?» kunde hon ej afhålla sig från att säga.

Adrian sjönk tillsammans vid dessa ord.

»Gör mig inga förebråelser», sade han tungt med böjdt hufvud. »Jag har blifvit straffad ändå för mitt blinda högmod. Tro och kärlek — det är just hvad som fattades mig själf och jag har velat gifva det åt andra.»

Han föll på knä och vred händerna.

»O Gud, jag har ju icke ens haft så mycken tro, att jag trodde, att du kunde verka ditt verk mig förutan. Jag kräfde offer af andra och själf har jag aldrig kunnat offra mitt eget jag. Jag ville göra alt och ville ej lemna åt dig att göra något. Jag har varit så snärjd i andligt högmod, att jag nästan

ansett mig som en Guds profet, som ensam bland tusende kallade blifvit utkorad att göra Guds gärning på jorden. Ja, jag har gjort mig till mästare öfver Gud, ty var icke han i sin människoskepnad kärlekfull och mildheten själf, som utan ett ord af förberelse förlät den ångrande synderskan. — Och jag — i stället för att lemna henne i Guds händer ville jag i blind egenrättfärdighet själf räcka henne frälsningens bägare. Och så har jag drifvit henne till den största af alla synder — den enda synd, som icke kan förlätas — att häda Gud.» — —

Då doktorn kom, fann han tillståndet betydligt försämradt och slutet nära, hvilket han meddelade moderen och systemen.

Adrian hade inneslutit sig på sitt rum och bad med lidelsefull häftighet, att han skulle få tillfälle att godtgöra sitt fel, att hans hustru skulle återfå medvetandet blott så lång stund, att han skulle hinna tillhyska henne: »det är icke Gud, som är hård och kärlekslös, det är jag själf, som varit det. Tag tillbaka dina hädiska ord och fly till din frälsares barmhärtighet».

Helä den följande natten sutto de alla tre i tyst sorg och väntade på det mörka, hemlighetsfulla, oundvikliga, som närmade sig. De ansträngde sig till det yttersta för att uppfatta hvad hon sade, ty hon talade litet emellan, men de kunde blott höra enstaka ord utan sammanhang.

Plötsligt kom dock en glimt af medvetande i

hennes drag; hon såg på dem alla tre och när dem vid namn: »Mamma — Adrian — Tea» — därefter ännu en gång: »Adrian!» Hon fäste blicken klart och bestämdt på honom, det var som hela hennes forna jag hade återkommit i det ögonblick, det var alldeles hennes gamla blick, den klara, själfulla, vidöppna blick, som tycktes liksom vilja forska i ett oändligt fjärran.

»Res mig upp!» sade hon. Han stödde halsen och hon satt ett ögonblick upprätt. Det långa, håret böljade ned öfver kuddarna, feberrodnaden på kinden dolde hur insjunken denna var — hon såg bedrägligt ung och liffull ut i detta ögonblick och munnen drog sig till och med till ett litet leende.

»Han kommer nog», hörde de henne säga högt och tydligt och med en liten uppmuntrade böjning på hufvudet.

Detta var allt. Hvad hon härnäst sade kunde de ej längre uppfatta; ett töcken lade sig åter öfver blicken och hon föll tungt tillbaka i bädden.

Det hade varit som en uppenbarelse; det besjälade uttrycket i ögonen, det klart och tydligt uttalade orden. Ack, vågade han blott tro, att dessa ord inneburo, hvad han så brinnande hade längtat efter att få höra. Men det hade snarare förefallit honom sagt dem, drifven af ett dunkelt medvetande om att hon förut yttrat något, som bedröfvat dem.

Fram mot morgonen började dödsarbetet.

Då doktorn kom, fann han alla de a ja ihöriga på

I kring bädden. Modern låg i kväfd gråt, Adrian
 I händerna hårdt pressade mot ögonen, och Tea
 I högt och under strömmande tårar »Fader vår».

De reste sig alla, då doktorn gick fram till bäd-

den. Han böjde sig ned öfver henne och lyssnade.

»Det är slut nu», sade han.

Modern gaf till ett skri och svimmade.

Adrian sprang ut ur rummet med händerna om

par an. Det var den enda, han någonsin älskat på

jorc n. Han hade ej kunnat, ej fått göra henne lycklig

i lif et, och han hade undanryckt henne hennes hopp

och röst i döden!

fter en stund kom han tillbaka in och då var

alt t st och lugnt därinne. Modern hade hämtat sig

igen och tryckt ihop hennes ögonlock samt lagt till-

samm uns händerna, och Tea, som nu förstod sin

svåge bättre än förr och kände för honom, drog

honom närmare bädden och sade: »Se, se, så frid-

full oc lycklig hon ser ut? Så förklarad hon lig-

ger där.»

Oc det syntes dem alla, som om en öfverjordisk

skönhet hade spridt sin dager öfver hennes ansigte.

Ett skri mmer af hopp flög öfver Adrians drag; han

vände sig till läkaren, som ännu dröjde kvar.

»I ni ofta sett en afliden med ett så förklaradt

utseende» frågade han. »Säkert måste Guds finger

hafva rö vid henne innan det sista.»

Men doktorn hade ej öfvervunnit sin förbittring

mot den man, som han ansåg genom sin fanatism ha

påskyndat den olyckliga utgången. Hans svar följde därför hårdt och skoningslöst: »Så se de flesta ut i döden. Till och med hos själfspillingar kan man finna se dragen så där utjämnade och lugna. Döden gör ingen åtskilnad — den skänker alla ro.»

Adrian sjönk ned på en stol och för första gången undslapp det honom en snyftning.

»O Gud, tag denna kalken ifrån mig! Den ovissheet kan jag icke bära.»

Då Tea kom tillbaka till sitt hem och åte ^{äg} sin fästman, fann hon att en oöfverstiglig klyfta ^{ade} öppnat sig mellan dem. Hon kände, att det var ^{honne} omöjligt att lemna sitt lif i händerna på en man ^{som} saknade allvar. Hon bröt förlofningen, stängde ^{te} in sig på sina rum och mottog inga besök. Den ^{stora} fråga, som döden lemnat obesvarad, brände ^{hennes} själar, och de tvänne olika lifsåskådningar, ^{son} hon hört uttala sig vid dödsbädden, bröto sig i hennes ^s inre.

»Utan tro och kärlek ingen frälsning», löd det å ena sidan. Och å den andra: »döden gör ingen åtskilnad. Den skänker alla ro.»

1881.



svär följ

esta ut

man f

den gö

ta gä

Det

c

1877

11
f
ö

11

1871

1871

1871

1871

1871

1871

1871

1871

1871

1871

1871

1871

1871

1871

1871

1871

1871

1871

1871

1871

1871

1871

1871

1871

1871

1871

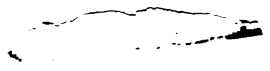
1871

1871

1871

1871

1871



the 1990s, the number of people in the world who are under 15 years of age is expected to increase from 1.1 billion to 1.4 billion.

As a result of the demographic changes, the number of people in the world who are aged 65 and over is expected to increase from 200 million in 1990 to 400 million in 2020. This increase is expected to be particularly rapid in the developed countries.

The demographic changes are also expected to have a significant impact on the labor force. The number of people in the labor force is expected to increase from 1.1 billion in 1990 to 1.4 billion in 2020. This increase is expected to be particularly rapid in the developing countries.

The demographic changes are also expected to have a significant impact on the economy. The number of people in the labor force is expected to increase from 1.1 billion in 1990 to 1.4 billion in 2020. This increase is expected to be particularly rapid in the developing countries.

The demographic changes are also expected to have a significant impact on the environment. The number of people in the labor force is expected to increase from 1.1 billion in 1990 to 1.4 billion in 2020. This increase is expected to be particularly rapid in the developing countries.

The demographic changes are also expected to have a significant impact on the social structure. The number of people in the labor force is expected to increase from 1.1 billion in 1990 to 1.4 billion in 2020. This increase is expected to be particularly rapid in the developing countries.

The demographic changes are also expected to have a significant impact on the political system. The number of people in the labor force is expected to increase from 1.1 billion in 1990 to 1.4 billion in 2020. This increase is expected to be particularly rapid in the developing countries.

The demographic changes are also expected to have a significant impact on the cultural heritage. The number of people in the labor force is expected to increase from 1.1 billion in 1990 to 1.4 billion in 2020. This increase is expected to be particularly rapid in the developing countries.

The demographic changes are also expected to have a significant impact on the international relations. The number of people in the labor force is expected to increase from 1.1 billion in 1990 to 1.4 billion in 2020. This increase is expected to be particularly rapid in the developing countries.

The demographic changes are also expected to have a significant impact on the global economy. The number of people in the labor force is expected to increase from 1.1 billion in 1990 to 1.4 billion in 2020. This increase is expected to be particularly rapid in the developing countries.

The demographic changes are also expected to have a significant impact on the world's population. The number of people in the labor force is expected to increase from 1.1 billion in 1990 to 1.4 billion in 2020. This increase is expected to be particularly rapid in the developing countries.

The demographic changes are also expected to have a significant impact on the human development. The number of people in the labor force is expected to increase from 1.1 billion in 1990 to 1.4 billion in 2020. This increase is expected to be particularly rapid in the developing countries.

The demographic changes are also expected to have a significant impact on the quality of life. The number of people in the labor force is expected to increase from 1.1 billion in 1990 to 1.4 billion in 2020. This increase is expected to be particularly rapid in the developing countries.

The demographic changes are also expected to have a significant impact on the future of the world. The number of people in the labor force is expected to increase from 1.1 billion in 1990 to 1.4 billion in 2020. This increase is expected to be particularly rapid in the developing countries.